This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

Dette er en digital kopi af en bog, der har været bevaret i generationer på bibliotekshylder, før den omhyggeligt er scannet af Google som del af et projekt, der går ud på at gøre verdens bøger tilgængelige online.

Den har overlevet længe nok til, at ophavsretten er udløbet, og til at bogen er blevet offentlig ejendom. En offentligt ejet bog er en bog, der aldrig har været underlagt copyright, eller hvor de juridiske copyrightvilkår er udløbet. Om en bog er offentlig ejendom varierer fra land til land. Bøger, der er offentlig ejendom, er vores indblik i fortiden og repræsenterer en rigdom af historie, kultur og viden, der ofte er vanskelig at opdage.

Mærker, kommentarer og andre marginalnoter, der er vises i det oprindelige bind, vises i denne fil - en påmindelse om denne bogs lange rejse fra udgiver til et bibliotek og endelig til dig.

Retningslinjer for anvendelse

Google er stolte over at indgå partnerskaber med biblioteker om at digitalisere offentligt ejede materialer og gøre dem bredt tilgængelige. Offentligt ejede bøger tilhører alle og vi er blot deres vogtere. Selvom dette arbejde er kostbart, så har vi taget skridt i retning af at forhindre misbrug fra kommerciel side, herunder placering af tekniske begrænsninger på automatiserede forespørgsler for fortsat at kunne tilvejebringe denne kilde.

Vi beder dig også om følgende:

- Anvend kun disse filer til ikke-kommercielt brug
  Vi designede Google Bogsøgning til enkeltpersoner, og vi beder dig om at bruge disse filer til personlige, ikke-kommercielle formål.
- Undlad at bruge automatiserede forespørgsler
  Undlad at sende automatiserede søgninger af nogen som helst art til Googles system. Hvis du foretager undersøgelse af maskinoversættelse, optisk tegngenkendelse eller andre områder, hvor adgangen til store mængder tekst er nyttig, bør du kontakte os. Vi opmuntrer til anvendelse af offentligt ejede materialer til disse formål, og kan måske hjælpe.
- Bevar tilegnelse
  Det Google-"vandmærke" du ser på hver fil er en vigtig måde at fortælle mennesker om dette projekt og hjælpe dem med at finde yderligere materialer ved brug af Google Bogsøgning. Lad være med at fjerne det.
- Overhold reglerne
  Uanset hvad du bruger, skal du huske, at du er ansvarlig for at sikre, at det du gør er lovligt. Antag ikke, at bare fordi vi tror, at en bog er offentlig ejendom for brugere i USA, at værket også er offentlig ejendom for brugere i andre lande. Om en bog stadig er underlagt copyright varierer fra land til land, og vi kan ikke tilbyde vejledning i, om en bestemt anvendelse af en bog er tilladt. Antag ikke at en bogs tilstedeværelse i Google Bogsøgning betyder, at den kan bruges på enhver måde overalt i verden. Erstatningspligten for krænkelse af copyright kan være ganske alvorlig.

Om Google Bogsøgning

Det er Googles mission at organisere alverdens oplysninger for at gøre dem almindeligt tilgængelige og nyttige. Google Bogsøgning hjælper læsere med at opdage alverdens bøger, samtidig med at det hjælper forfattere og udgivere med at nå nye målgrupper. Du kan søge gennem hele teksten i denne bog på internettet på `http://books.google.com`

B 1,362,537

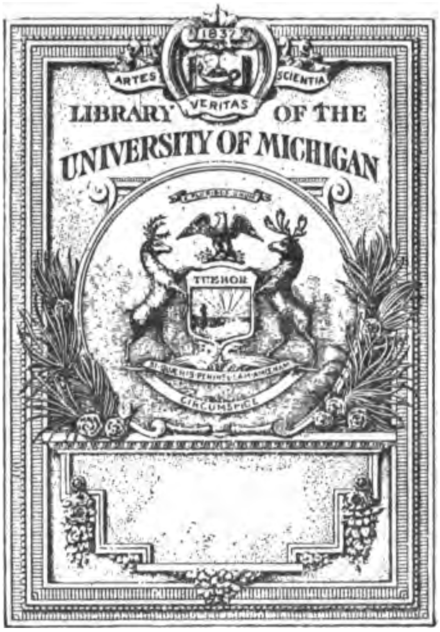
1837
ARTES
VERITAS
SCIENTIA
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR
CIRCUMSPICE

888
P40
D76

DE RECENTIORUM INTERPRETATIONE PINDARICA

)DERNE PINDARFORTOLKNING.

KRITISKE OG POSITIVE BIDRAG

AF

A. B. DRACHMANN,
CAND. MAG.

ACCEDIT ARGUMENTUM LATINE CONSCRIPTUM.

UDGIVET MED UNDERSTØTTELSE AF
MINISTERIET FOR KIRKE- OG UNDERVISNINGSVÆSENET.

KJØBENHAVN.
FORLAGT AF UNIVERSITETSBOGHANDLER G. E. C. GAD.
GRÆBES BOGTRYKKERI.
1891.

Forsvares d. 27de Mai Kl. 12 i Auditorium Nr. 3.

Bekjendtgjørelse.

Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet har under 12te April 1855 og 27de Juni 1878 bifaldet følgende Bestemmelser til Ordens Opretholdelse ved det offentlige Forsvar af Afhandlinger for Erhvervelsen af akademiske Grader, nemlig:

1. Forsvarshandlingen styres af Fakultetets Dekanus eller af en anden dertil af Fakultetet udnævnt Professor. Styreren giver Ordet og paasér, at Handlingen foregaar paa en værdig Maade; han kan paalægge en Opponent at ophøre og i fornødent Fald afbryde Handlingen. Styreren deltager ikke selv i Disputationen. Foruden de officielle Opponenter ere de Medlemmer af Fakultetet, under hvis Videnskabs Fag Disputatsens Æmne hører, og som ej have lovligt Forfald, pligtige til at overvære Forsvarshandlingen.
2. Berettigede til at optræde som Opponenter ere ordentligvis kun akademiske Borgere, uden Hensyn til Livsstilling, samt Kandidaterne fra det polytekniske Institut og det forrige kirurgiske Akademi. Andre, som ønske at opponere, maa derom forud henvende sig til vedkommende Fakultet.
3. De, som ville opponere, have at melde sig hos Fakultetets Dekanus *inden* Begyndelsen af Handlingen; dog kan Styreren ogsaa give Tilladelse under selve Handlingen, men uden at betage dem, som tidligere have meldt sig, Forretten.
4. Der tilstaas ordentligvis hver af Opponenterne ex officio $1^1/_2$ Time og hver Opponent ex auditorio $^3/_4$ Time, derunder indbefattet den Tid, Doktoranden behøver til at give Svar; dog kan Styreren, forsaavidt som Antallet af de anmeldte Opponenter tillader det, tilstaa en længere Tid. Hele Handlingen maa ikke vare over 6 Timer.
5. Foranførte Bestemmelser skulle indtil videre trykte medfølge enhver Disputats.

Dette bekjendtgjøres herved til Efterretning for alle Vedkommende.

Konsistorium, den 3dje Juli 1878.

C. Holten.

(L. S.)

Goos.

MODERNE PINDARFORTOLKNING.

DE RECENTIORUM INTERPRETATIONE PINDARICA.

ODERNE PINDARFORTOLKNING.

KRITISKE OG POSITIVE BIDRAG

AF

A. B. DRACHMANN,
CAND. MAG.

ACCEDIT ARGUMENTUM LATINE CONSCRIPTUM.

UDGIVET MED UNDERSTØTTELSE AF
MINISTERIET FOR KIRKE- OG UNDERVISNINGSVÆSENET.

KJØBENHAVN.
FORLAGT AF UNIVERSITETSBOGHANDLER G. E. C. GAD.
GRÆBES BOGTRYKKERI.
1891.

Det filosofiske Fakultet har antaget denne Afhandling til at forsvares offentlig for den filosofiske Doktorgrad.

Kjøbenhavn, den 18. Febr. 1891.

Thor Sundby,
d. A. Dekanus.

VXORI OPTIMAE
SOCIAE LABORIS

206444

INDHOLD.

Side

Indledning ... 1—4

Første Afsnit. Den Pindariske enhedstheori ... 5—161

Kap. I. Problemet i oldtiden ... 5

Kap. II. Enhedstheoriens fremkomst ... 18

Kap. III. Den af enhedstheorien beherskede fortolkning ... 44

Kap. IV. Kritik af enhedstheorien ... 68

Kap. V. Fortsættelse ... 93

Kap. VI. Fortsættelse ... 115

Kap. VII. Opgaver for Pindarfortolkningen ... 147

Andet Afsnit. Epinikiets stof ... 162—254

Kap. I. Om epinikiernes opførelse. Pindariske digte, der ikke er epinikier ... 167

Kap. II. Epinikiets omfang og indhold bestemt gjennem forudgaaende aftale eller fast vedtægt ... 192

Kap. III. Epinikiets indhold som bestemt og begrænset af den givne situation ... 208

Kap. IV. Mythens plads i epinikiet ... 235

Tredie Afsnit. Om den Pindariske form ... 255—312

Kap. I. Mythens indføining i epinikiet ... 255

Kap. II. Ulogiske forbindelser ... 281

Kap. III. Analyse af P. V. ... 295

Argumentum ... 313—326

INDLEDNING.

Undersøger man en hvilkensomhelst Pindarkommentar fra de sidste 50 à 60 aar (siden Dissens udgave fra 1830), vil man finde, at foruden den i reglen anseelige plads, der indrømmes den vanskelige enkeltinterpretation, er en ikke ringe del af værket optaget af undersøgelser om de enkelte digtes grundtanke eller ide eller enhed, eller hvorledes nu forfatteren betegner sagen. Disse undersøgelser forudsætter alle, at der til grund for enhver Pindarisk ode ligger en enkelt, bestemt konception — være sig nu en konkret forestilling eller en abstrakt sætning (tanke) af moralsk eller andet indhold; saaledes at samtlige partier af digtet forholder sig til denne grundforestilling og hver paa sin maade tjener til at udtrykke den. Formaalet for disse undersøgelser er at eftervise grundtanken i hvert enkelt digt, at finde det ene synspunkt, ud fra hvilket digteren har komponeret det hele; og at gjøre rede for delenes forhold til den ved denne enhed i konceptionen givne helhed.

Ser man lidt nøiere til, vil man finde, at denne opgave, der kunde synes at være af en meget sammensat og mangfoldig natur, i reglen reducerer sig til et enkelt problem, der stadig vender tilbage i samme form overfor digtenes forskjellige indhold. De fleste større Pindariske epinikier indeholder foruden den del, der direkte angaar seiren og de til den knyttede personer og forhold, en mythisk fortælling. Denne er vel som oftest ikke uden en vis forbindelse med epinikiets foranledning, idet dens stof er hentet fra en sagnkreds, der knytter sig enten til seir-

herrens fødestad eller hans forfædre eller de lege, hvori seiren var vunden; men dens indhold ses i reglen ikke umiddelbart at være anvendeligt paa de forhold, der har foranlediget digtets affattelse. Det ovenfor omtalte problem, der vender tilbage overfor næsten ethvert større epinikion, er da at vise mythens anvendelighed paa de aktuelle forhold; at finde det indre baand, der i digterens bevidsthed forenede de to verdener, i hvilke han bevæger sig: sagnets og virkelighedens — hvad enten nu dette baand ses i en parallelisme eller en modsætning mellem de to hertil svarende partier af digtet. Naar det fælles synspunkt for disse to bestanddele er fundet, betragtes digtets enhed i reglen som given med det samme, idet den netop er dette fælles synspunkt.

Den opfattelse af de Pindariske digtes komposition, som her er charakteriseret, vil vi kalde enhedstheorien; efter dens ophavsmand benævner vi den den Boeckhske. Den er, som det fremgaar af det ovenfor udviklede, strengt taget en almindelig anskuelse af digterens hele maade at producere paa; den vil fastslaa en grundlov for hans kunstneriske virken og følgelig for fortolkningen af hans værker. Men den er — hvad der ligeledes følger af det allerede sagte — i praxis som oftest ikke andet end en besvarelse af problemet om mythens betydning i epinikiet; og der kan neppe være nogen tvivl om, at det er dette problem, der har fremkaldt theorien, og at det fornemmelig er som løsning af dette, at den nu i en aarrække har behersket Pindarfortolkningen.

Nærværende afhandling har sin foranledning i en betragtning af dette forhold, der har fæstnet sig gjennem langvarig beskjæftigelse med digteren. Den mistillid, de forskjellige kommentatorers undersøgelser om enhed og grundtanke fra først af indgjød mig, har efterhaanden veget pladsen for den overbevisning, at den theori, hvorpaa de hviler, er grundfalsk, og at den paa theorien baserede fortolkning kun er skikket til at forvanske og ikke til at fremme forstaaelsen af digterens værker. Afhandlingens formaal er da at bane veien for en rigtigere opfattelse af den Pindariske poesis væsen, forsaavidt dette kan ske ved en betragtning, der i hovedsagen holder sig til selve digterens værker som grundlag — en begrænsning, uden hvilken jeg ikke

vilde have haft forudsætningerne til at løse opgaven. Dette formaal søges først og fremmest naaet ad negativ vei, ved at underkaste den hidtidige opfattelse en kritik, der ganske vist kun kan blive ensidig, men forhaabentlig ikke desto mindre er afgjørende. For at denne kan have det rette grundlag og være forstaaelig ogsaa for læsere, der ikke er specialister i Pindarisk exegese, er en historisk fremstilling af enhedstheoriens oprindelse, udvikling og nuværende standpunkt nødvendig; for fuldstændighedens skyld og for at rette nogle nu og da opdukkende vildfarelser er en oversigt over den antike Pindarfortolknings stilling til problemet medtagen. Disse to partier — det historiske og det kritiske — udgjør afhandlingens første del, hvis resultat altsaa har en væsentlig negativ charakter.

Det vil i løbet af denne undersøgelse vise sig, at naar man har opstillet enhedstheorien saa tillidsfuldt og adopteret den saa gjennemgaaende, saa skyldes det for en væsentlig del den omstændighed, at man ikke fra begyndelsen af har gjort sig en klar og udtømmende forestilling om de vilkaar, hvorunder digteren arbeidede, og om beskaffenheden af hans stof, eller at man dog ikke har bragt sin indsigt i dette forhold, hvor den fandtes, i behørig forbindelse med sin betragtning af digterens arbeidsmaade. For paa een gang at fjerne de illusioner, der har dannet sig paa dette omraade, og lægge grunden til en rigtigere positiv opfattelse er det da af betydning at paavise, hvorledes den opgave var, der forelaa digteren, og hvilke krav den stillede til ham — alt dog med den begrænsning, der ligger i undersøgelsens formaal. Herunder vil det tillige blive muligt, mere end det i det første afsnit har kunnet ske, at tage hensyn til enhedstheorien i dens anden egenskab: som besvarelse af problemet om mythens stilling i epinikiet; thi ogsaa digterens forhold til dette det vigtigste element i hans poesi maa underkastes en summarisk behandling. Dette bliver altsaa det andet, mere positive afsnit, hvis hovedindhold er en betragtning af epinikiets stof.

Det tredie slutter sig for saa vidt nøie dertil, som det til en begyndelse indeholder en redegjørelse for digterens fremgangsmaade ved mythens indføining i epinikiet — et forhold, der viste sig at være af betydning for afgjørelsen af de i slutningen

af andet afsnit behandlede problemer. Men dertil slutter sig nogle videregaaende undersøgelser om digterens form ogsaa paa andre punkter. Disse undersøgelser fremtræder med en vis udvortes selvstændighed; men de sigter alle mod det samme formaal: i modsætning til gjængse overspændte forestillinger om digterens kunstneriske principer at bidrage til en sundere og sandere opfattelse af hans personlighed som kunstner og menneske.

Til veiledning ved læsningen har jeg iøvrigt kun at bemærke, at citaterne af Pindar er efter Christs udgave, Leipzig 1873; skulde en enkelt afvigelse være kommen ind ved benyttelse af en anden udgave, bedes det undskyldt. Hvor der efter Christ citeres en fra haandskrifterne afvigende læsemaade, uden at der bemærkes noget derom, er det ikke altid fordi jeg anser den af ham optagne emendation for den rette, men i mange tilfælde kun fordi det i den givne sammenhæng er ligegyldigt, hvorledes man konstituerer texten.

Første Afsnit.

Den Pindariske enhedstheori.

Kap. I.

Problemet i oldtiden.

Pindar citeres i den ældre tid ikke sjeldent: hos Herodot en enkelt gang, hos Platon ret hyppig, hos Aristoteles kun en enkelt gang og ikke for indholdets skyld. Aristophanes benytter leilighedsvis bekjendte steder af hans digte parodierende; talerne holder sig selvfølgelig fra ham. Af senere forfattere er (fraset grammatikerne og antikvarerne, der i denne sammenhæng ingen interesse har) særlig Plutarch og Aristides stærke i Pindarcitater. Naar han hyppig citeres, beror det paa, at han ansaas for *σοφός*; dette ry skylder han de talrige sentenser, der er indstrøede i hans digte, og de længere ethisk-religiøse betragtninger, der ligeledes ret hyppig forekom. Det er altid saadanne steder, der tages ud og benyttes enkeltvis; om at paavise sammenhængen i større partier eller at beraabe sig paa «grundtanken» i et helt digt er der aldrig tale.

Dette forhold er ikke andet end hvad man kunde vente. Saaledes er i virkeligheden oldtidens opfattelse og benyttelse af alle dens digtere. Det er in confesso, at dens største philosoph ikke i sin æsthetik kjender nogen anden enhed end handlingens, hverken i epos eller drama; og man kan da ikke vente at finde en videregaaende betragtning hverken før eller senere. Problemet som saadant kunde ifølge sagens natur ikke gaa op for old-

tiden; og der findes derfor ikke fra denne nogensomhelst direkte udtalelse om sagen i almindelighed. Hvor man nærmest maatte søge saadanne, i den af den philologiske behandling affødte æsthetiske kritik[1], findes intet spor deraf.

Af denne æsthetiske kritik har vi for Pindars vedkommende kun to fragmenter tilbage, det ene hos Dionysios Halic. de imit. f. V, p. 19 f. Us., det andet hos Quintilian X, 1, 61. (Dionys. de comp. verb. XXII har for vort formaal ingen interesse). Dionysios og Quintilian stemmer overens, men Q. er kortere og desuden noget paavirket af Horats i det bekjendte sted c. IV, 2, 1--27. Hos ingen af de to rhetorer findes et ord om kompositionen af digtene; rigdommen paa tanker, som de begge fremhæver, hænger sammen med den rhetoriske lære om inventio, medens der slet ikke er tale om dispositio. Begge steder spiller charakteristiken af digterens form den alt overveiende rolle.

Det samme gjælder det tredie hovedsted, det allerede citerede digt af Horats. Dennes charakteristik har, som allerede sondringen efter digtarter viser, intet at gjøre med den kilde, hvoraf rhetorerne har øst; man tør vel, ogsaa under henblik til c. I, 12 og til Horats's omtale af samtidige efterlignere af Pindar, antage, at hans charakteristik beror paa personligt kjendskab til digterens værker. I hvert fald indeholder heller ikke den nogen antydning af en opfattelse som den nu for tiden raadende, og de egenskaber, den fremhæver (digterisk rigdom og kraft), har intet slægtskab med det dybsind og den fine beregning, man nu forudsætter. — Den ovenfor nævnte ode, hvori Horats direkte har efterlignet Pindar (I, 12), lader sig i denne sammenhæng ikke benytte, da den i sin komposition er uden slægtskab med den Pindariske kunst, hvad end iøvrigt grunden er hertil.

Denne ganske summariske oversigt over oldtidens direkte udtalelser om Pindars kunst vilde ikke være tilstrækkelig til at vise, at det her behandlede problem ikke er kommet til orde i de gamles æsthetiske betragtning af digteren, dersom dette behøvede noget bevis for den, der kjender noget til oldtidens æsthetiske betragtning i det hele taget. Men det giver den negative bekræftelse paa den slutning, man positivt kan drage af et

---

[1] Se om denne Usener, Dion. Halic. de imit. p. 132 ff.

saadant almindeligt kjendskab. Ligesom dette kan sige En paa forhaand, at den moderne opfattelse er den antike verden (i alt fald den vi kjender noget til) fremmed, saaledes er det umuligt at paavise noget spor af den i overleveringen.

Herved behøver man dog ikke at blive staaende. Vel kom oldtiden ikke til at tage stilling til problemet som saadant; men den kom paa eet omraade til at behandle en række enkelte spørgsmaal, der staar i den nøieste sammenhæng med det og ikke kunde besvares uden at røbe besvarerens opfattelse af lovene for den Pindariske komposition i almindelighed. Dette omraade er den antike philologis beskjæftigelse med digtene. Om denne har vi heldigvis endnu fyldige vidnesbyrd i vore scholier, og disse giver os ogsaa midler i hænde til at erkjende, hvorledes i den bedste Alexandrinske tid forstaaelsen af digtenes helhed har været. Disse midler er først og fremmest de saakaldte *ζητήσεις* eller *ἀπορίαι*, vidtløftigere undersøgelser af visse vanskelige steder; de rummer god gammel lærdom. Dernæst findes der af og til korte kritiske bemærkninger angaaende kompositionen; ogsaa disses oprindelse ligger langt tilbage. Endelig er en sammenstilling mellem de faa steder, hvor disse to slags anmærkninger findes, og de mange, hvor de ikke findes, lærerig.

Hovedstederne af den første art er schol. P. II 39 og N. I 49. Det første scholion lyder (for saa vidt det vedkommer os) i Boeckhs text saaledes: *Τίνος ἕνεκα τοὺς περὶ τὸν Ἰξίονα παρεμβέβληκε λόγους ὁ Πίνδαρος; εἰ γὰρ οἱ Λοκροί, ἀνθ᾽ ὧν εὐηργετήθησαν ὑφ᾽ Ἱέρωνος, ᾄδουσιν αὐτόν, εἰς οὐδὲν ὁ Ἰξίων αὐτῷ προσῆκται· τότε γὰρ ἐχρῆν εἰς παράδειγμα αὐτὸν ἄγεσθαι, εἰ μή γε χάριτος οἱ Λοκροί, ὥσπερ ὁ Ἰξίων, ἐμνήσθησαν. εἰ μὴ ἄρα καθόλου προελήλυθεν ὁ Ἰξίων, ὅτι τὸν εὐεργέτην προσήκει τοῖς αὐτοῖς ἀεὶ ἀμείβεσθαι.* — Det spor af en ganske anden fortolkning, der findes i vulgatatexten (se Lehrs, Pindarscholien p. 14 m. anm.), forbigaas her, da det ikke angaar det foreliggende spørgsmaal.

Hvad der her har været de gamle paafaldende, er indførelsen af Ixionmythen. Digteren har, efter omtalen af en seir, Hieron har vundet, nævnt nogle exempler paa, hvorledes taknemlighed mod en kongelig velgjører ytrer sig i sang; det sidste af disse er de Lokriske kvinders sange til Hierons ære. Idet han derpaa

bemærker, at Ixion, medens han rullede om paa det vingede hjul, maatte forkynde alverden den lære, at man skal være taknemlig mod sin velgjører, tager han af nævnelsen af Ixion anledning til at fortælle sagnet om dennes brøde og straf. Til forklaring af denne digterens fremgangsmaade opstilles der i scholierne to muligheder, den ene rigtignok kun for med det samme at afvises. For saa vidt den imidlertid tænkes gjennemført, vilde det eiendommelige for den bestaa i, at den forudsætter, at der med Ixion sigtes til en bestemt person eller bestemte personer. Den anden fortolkning derimod opfatter mythen blot som en nærmere udførelse af en almindelig sentens, uden specielt hensyn til de foreliggende faktiske omstændigheder. Den sidste opfattelse svarer til den, der inden Boeckhs tid var den gjængse: den holder sig til den i sammenhængen ligefrem givne forbindelse mellem mythen og digtets øvrige indhold, og Ixionmythen bliver efter den kun en videre udførelse af et enkelt punkt, en art digression. Den første, forkastede mulighed derimod forudsætter en fortolkningsmethode, der er af samme art som Boeckhs; til grund for den ligger den betragtning, at mythen kunde være brugt som et *παράδειγμα,* et exempel til belæring, fremkaldt af en bestemt situation og indeholdende en *parallel* til denne. Havde man i oldtiden ikke nøiedes med at afvise parallelen mellem Ixion og Lokrerne, men søgt andre, da havde man meget vel kunnet komme saavel til Boeckhs sammenstilling mellem Ixion og Hieron som til Hermann's mellem I. og Anaxilaos eller til Mezgers mellem I. og Pindar. Det er ikke udelukket, at saadanne paralleler virkelig har været dragne; vor *ἀπορία* kan være ufuldstændig overleveret; men det er ørkesløst at spekulere herover. Kun saa meget staar fast, at man allerede i oldtiden ikke har været fremmed for tanken om en mytheforklaring, der i principet stemmede med den nutildags gjældende.[1]

---

[1] Det vilde være af interesse at vide, hvem denne *ἀπορία* skyldes. En sammenligning med den nedenfor behandlede kunde tyde paa, at den gaar tilbage til Aristarch. Der er i den maade, hvorpaa den endelige løsning indledes med *εἰ μή*, noget der minder om Aristarchs *μή ποτε* i sch. N. I 49; og der er et indre slægtskab mellem de to saaledes indledede fortolkninger, idet de begge opfatter mythen som illustration af en almindelig sentens, i en vis modsætning til speciellere forklaringsforsøg.

Det andet sted (N. I 49) er af større betydning. Det lyder saaledes: *Ἐγὼ δ' Ἡρακλέος ἀντέχομαι προφρόνως] ἐπαπορήσειεν ἄν τις, διατί τοῦ Ἡρακλέους μνημονεύει· οὐ γὰρ εὔκαιρος δοκεῖ ἡ μνήμη νῦν Ἡρακλέους, μηδεμίαν πρὸς τὰ παρόντα ἔχοντος οἰκείωσιν· καί φαμεν, ὅτι βουλόμενος δεῖξαι, ὡς οἱ διαφανεῖς ἐν τοῖς ἔργοις καὶ τοῖς λόγοις ἀθάνατοι γίνονται τῇ μνήμῃ, διὰ τοῦτο μέμνηται Ἡρακλέους ἀρετῆς, ἐπιφέρων τοῖς τοῦ Χρομίου θαύμασιν· ὅτι ἐγὼ ἀντέχομαι ἐν ταῖς κορυφαῖς τῶν σῶν ἀρετῶν καὶ μνημονεύω τῶν κατὰ Ἡρακλέα διηγημάτων. — Ἄλλως. ὁ μὲν οὖν Ἀρίσταρχός φησιν, ὅτι οἴονταί τινες, ὅτι ὑπόθεσις αὐτῷ ἐδέδοτο ὥστε μνησθῆναι τοῦ θεοῦ, ὅπερ ἐστίν, ὡς καὶ Ἀρισταρχός φησιν, ἀπίθανον. μήποτε δέ, ὅτι ἀεὶ ὁ Πίνδαρος ἐπαινεῖ τοὺς φύσει μᾶλλον τῶν ἐκ διδαχῆς περιγιγνομένων, ὁ δὲ Ἡρακλῆς τοιοῦτος; τοῦτο δὲ ἀπίθανον. τί γάρ, ὅτι τὴν πρώτην περὶ Ἡρακλέους γενομένην συμφορὰν ἰδίως ἐξύμνησεν, εἰς ἔνδειξιν τῶν φυσικῶν ἀγαθῶν; Ἡρακλῆς γὰρ μέχρι παντὸς ἐκ φύσεως ἀγαθὸς ὢν ἀνεφάνη, ὥστε οὐκ ἂν ὡμοίωσε τὸν ἔπαινον, ἓν μόνον τὸ περὶ τοὺς δράκοντας αὐτῷ διαπραχθὲν εἰπών· ἀλλ' εἴπερ ἄρα, ἀπὸ τῶν ἐπιφανεστέρων ἂν ἐπῄνει τὸν Ἡρακλέα. ὁ δὲ Χαῖρίς φησιν, ὅτι ὁ Χρόμιος πολλὰ συμπονήσας τῷ Ἱέρωνι κατὰ τὴν ἀρχὴν ἀμοιβῆς ἔτυχεν ἐξ αὐτοῦ, ὥστε ἐκ περιουσίας καὶ ἱπποτροφῆσαι· ὡς οὖν οὗτος ἔπαθλον ἔλαβε πόνων τὴν ἐπιφάνειαν, οὕτω καὶ Ἡρακλῆς πολλὰ ταλαιπωρήσας ἔπαθλον ἔσχε τὴν ἀθανασίαν καὶ τὸν γάμον τῆς Ἥβης. καὶ πρὸς τοῦτον δὲ ἔνεστιν εἰπεῖν· τί δήποτε ὁ Πίνδαρος ἰδίως τὴν ἐκ παίδων (ἰδιώτην ἐπαινῶν τὴν* codd. mell.; *ἰδίως τὸν ἔπαινον τὴν* dett.) *τοῦ Ἡρακλέους παρέλαβε συμφορὰν εἰς ἐπίδειξιν τῆς φιλοπονίας; μᾶλλον γὰρ ἔδει κοινότερον πάντας τοὺς ἄθλους εἰς ὑπόμνησιν ἀγαγεῖν, ὅτι καθήρας γῆν καὶ θάλασσαν ἀπεθεώθη. ὁ δὲ Χρύσιππος Νεμεακὸν εἶναί φησι τὸν ἀγῶνα καὶ ἐπὶ τούτῳ δὴ τὸν (τὸν ἐπὶ τούτῳ δὴ* codd.) *ἐπίνικον· διά τε τὸ Νεμεαῖον εἶναι τὸν λέοντα, ταύτῃ τὸν Ἡρακλέα τοῖς τοῦ νενικηκότος ἐπαίνοις ἐγκαταμεμίχθαι. ἀντιπράττει δὲ καὶ τούτῳ τὸ μηδ' ὁτιοῦν τὸν Πίνδαρον εἰπεῖν περὶ λέοντος, ὅπερ αἰτιώτατον τῆς παρεκβάσεώς φησιν ὁ Χρύσιππος εἶναι. βέλτιον δέ φησιν ὁ Δίδυμος ἐκεῖνο λέγειν, ὅτι ὃ περὶ τῆς Αἴτνης ἔφη, τοῦτο καὶ νῦν βούλεται δηλοῦν ὁ Πίνδαρος* [P. I 33:] *Ναυσιφορήτοις δ' ἀνδράσι πρώτη χάρις ἐς πλόον ἐρχομένοις πομπαῖον ἐλθεῖν οὖρον. τοιοῦτο λέγοι ἄν τι καὶ ἐπὶ τοῦ Χρομίου· ἐπεὶ νῦν ἦρκται ἀγωνίζεσθαι καὶ*

ἀρξάμενος εὐθὺς ἐνίκησεν, ἐλπίς ἐστιν αὐτῷ καὶ τῶν ἄλλων τεύξεσθαι στεφάνων. πρὸς τί οὖν τὸ περὶ τοῦ Ἡρακλέους ὑπόδειγμα; ὅτι καὶ ὁ Ἡρακλῆς βρέφος ἔτι ὢν μεταχειρισάμενος τοὺς δράκοντας, καὶ τοὺς αὖθις ἄθλους κατεπράξατο· καὶ ὥσπερ τούτου περὶ τὸν Ἡρακλέα γεγενημένου ὁ Ἀμφιτρύων Θηβαῖον ὄντα τὸν Τειρεσίαν προανέκρινε περὶ τοῦ παιδός, ὁ δὲ προεμαντεύσατο τοὺς ἐσομένους αὐτῷ ἄθλους, οὕτως αὐτὸς ὁ Πίνδαρος ἀπὸ τῆς πρώτης τοῦ Χρομίου νίκης προμαντεύεται, ὅτι καὶ τῶν λοιπῶν στεφάνων τεύξεται.

Dette lange scholion er i sin helhed aabenbart godt overleveret; paa enkelte steder, hvor der syntes at foreligge utvetydige korrupteler, har jeg ved rettelser søgt at bringe den af sammenhængen krævede mening ind. Derimod er ordenen forstyrret. Det lange referat af de forskjellige philologers meninger var oprindelig bestemt til at følge lige efter den indledende bemærkning: *ἐπαπορήσειεν ἄν τις* — *Ἡρακλέους*, hvortil det med sit *ὁ μὲν οὖν* naturlig slutter sig. I et enkelt hds. staar der virkelig ogsaa foran *ὁ μὲν οὖν* en *ἀπορία*-formel. Den korte angivelse af løsningen, der er indskudt foran dette lange stykke, røber ved sin form *(ἀντέχομαι . . . καὶ μνημονεύω)* den ældre scholiesamlings paraphrast (Lehrs Pindarscholien p. 22 ff.). Den er altsaa at anse for et yngre forklaringsforsøg, der nærmest slutter sig til Chairis's formodning. I det lange stykke fra *ὁ μὲν οὖν* og ud er Didymos den sidste, der har ordet, og hans løsning er den eneste, der ikke kritiseres; den foregaaende kritiske sammenstilling maa altsaa antages at skyldes ham. Af hans kilder er Aristarch den første, der nævnes, strengt taget kun som kritiker af en fremmed, anonym forklaring; men naar der dernæst uden navns nævnelse indføres en forklaring, som kritiseres og forkastes, ligesom de følgende, under navn citerede, da er det aabenbart meningen, at denne forklaring skyldes Aristarch.

Saa vidt om scholiets forfattere. Dets indhold er en række forsøg paa at gjøre rede for sammenhængen mellem den øvrige del af Chromiosoden og Heraklesmythen, hvormed den slutter, samt en kritik af disse forsøg. For de to første, det af Aristarch kritiserede og Aristarchs eget, er det eiendommeligt, at de ikke søger at bringe mythen i nogen forbindelse med digtets øvrige indhold; den ene hypothese gaar ud paa, at Heraklesmythen

har beroet paa bestilling (desværre faar vi ikke at vide, hvorfor Aristarch har anset dette for utroligt); Aristarch selv søger forklaringen paa mythen i en almindelig tilbøielighed hos Pindar til at forherlige de medfødte fortrin. Af lignende art er det under Chrysippos's navn overleverede forklaringsforsøg: den omstændighed, at seiren er Nemeisk, anses for tilstrækkelig anledning for digteren til at komme ind paa omtalen af Herakles's bedrifter. Her tilstræbes altsaa kun en rent udvortes sammenhæng. De andre forsøg derimod, baade Chairis's og Didymos's og paraphrastens, tilveiebringer ganske vist en saadan sammenhæng som den de moderne fortolkere forlanger, idet der til grund for dem alle ligger en parallel mellem Chromios og Herakles. Men at dette, i alt fald for Didymos's vedkommende, ikke beror paa nogen principiel forkjærlighed for denne fortolkningsmethode, det ser man af den maade, hvorpaa de andre forsøg kritiseres; og fremfor alt herigjennem bliver vort scholion af afgjørende betydning for forstaaelsen af den antike philologis betragtning af den Pindariske kompositions væsen. Intetsteds møder man den indvending, som skulde synes at være den nærmest liggende: at disse forklaringer ikke frembringer nogen organisk sammenhæng. Overfor dem begge gjøres gjældende, at de ikke passer til mythens hovedindhold; at det der er det centrale i fortolkernes opfattelse, ikke er det centrale i digterens behandling af Heraklesmythen. Men at sammenknytningen mellem mythen og resten af oden er løs og udvortes, siges der ikke et ord om. Særlig den mod Aristarch rettede kritik er i denne henseende oplysende. Indvendingen mod A. savner grund; thi noget tydeligere bevis paa, at Herakles var *φύσει ἀγαθός*, end hans bedrift i vuggen kan ikke nævnes. Hvad man derimod nutildags strax vilde indvende mod Aristarch: at al sammenhæng i digtet gaar tabt ved hans forklaring — det berøres ikke engang. I Didymos's fortolkning er det afgjørende aabenbart heller ikke at finde en *indre* sammenhæng, men at finde en sammenhæng, hvorved begge hovedpunkter i mythen kommer lige godt til deres ret. Dette opnaar han ved at lægge den tanke ind i mythen, der findes i de ord af P. I, han citerer; derved bliver ganske vist Herakles's ungdomsbedrift og Tiresias's spaadom om hans senere skjæbne lige betydningsfulde momenter; at der i

digtets øvrige parti ikke er spor af denne tanke, har ikke generet Didymos.[1]

At heller ikke paraphrastens forklaring, der er af samme art som Didymos's, beror paa nogen sær forkjærlighed for organisk sammenhæng, lader sig vise ved en sammenstilling med en tredie *ἀπορία*. Den findes i schol. P. IV 119, der lyder saaledes: *ἀπὸ δ' αὐτὸν ἐγὼ Μοίσαισι δώσω*] *ἀποδώσω δὲ αὐτὸν ἐγὼ ταῖς Μοίσαις ἀντὶ τοῦ ὑπομνήσω καὶ νενικηκότα ἀνυμνήσω καὶ τὸ χρυσοῦν δέρας. ζητεῖται δέ, δι' ἣν αἰτίαν τοῦ Ἰάσονος ἐμνήσθη καὶ τοῦ εἰς Σκυθίαν ἀπόπλου· καί φαμεν ὅτι Ἀρκεσίλαος εἰς Εὔφημον ἀνάγει τὸ γένος τὸν τὴν βῶλον ὑποδεξάμενον καὶ συσταλέντα τοῖς Ἀργοναύταις.* Ensartetheden i udtryksmaaden og den nøie sammenhæng med paraphrasen viser, at vi her har den samme mand for os som i begyndelsen af schol. N. I 49. Paa dette sted har han altsaa godkjendt en forklaring, der kun tilveiebringer en udvortes sammenhæng og altsaa er af en ganske anden art end den til N. I opstillede.

Forklaringsforsøg af samme beskaffenhed som de moderne fortolkeres findes endnu et par steder i vore scholier; men de er af mindre betydning. I schol. O. IV 39 forklares indførelsen af Erginosmythen ved at opstille den formodning, at ogsaa Psaumis var graahaaret før tiden. Schol. P. II 27 findes to forklaringer til inddragelsen af Kinyras: at Hieron var præst for Demeter og Persephone, ligesom Kinyras for Apollon og Aphrodite; eller: at Hieron stammede fra Cypern. Den første tilveiebringer en parallel, den sidste en udvortes sammenhæng.

Hvor der gjøres forsøg paa at forklare sammenhængen, gaar altsaa de to fortolkningsprinciper, der nu til dags er hinanden modsatte, fredelig side om side. Deraf fremgaar, at problemet som saadant heller ikke er gaaet op for oldtidens philologi, saa lidt som for dens æsthetik. Ikke desto mindre havde den antike philologi en positiv opfattelse af de Pindariske mythers charakter

---

[1] Naar v. Leutsch (Philol. 1859, p. 61) mener, at dette scholion viser, «wie man im alterthume gar nicht anders wusste, als dass der mythos in Pindar's epinikien auf das engste mit dem sieger und dessen thaten zusammenhänge, ein gedanke, der ihnen natürlich überliefert war», da er dette, som det ovenfor er vist og nedenfor nærmere skal blive godtgjort, nøiagtig det modsatte af det rigtige.

og betydning, og det en meget bestemt og klart formuleret opfattelse. Til at eftervise denne er (foruden de allerede citerede *ἀπορίαι*) et par steder af særlig betydning, hvor der udtales en kritik over digterens anvendelse af mythen. Dette sker i schol. P. X 47: *μέχρι δὲ τούτων ὁ Πίνδαρος καλῶς τὸν ἐπίνικον γράφει· ἠστόχησε δὲ τὰ μετὰ ταῦτα ἀλόγῳ παρεκβάσει χρησάμενος*. Cfr. schol. t. vs. 79. Schol. P. XI 25: *μετέπεσε δὲ εἰς τὸν περὶ αὐτοῦ* (ɔ: om Orestes) *λόγον*; cfr. 58: *συνήσθηται καὶ αὐτὸς ἀκαίρῳ παρεκβάσει κεχρημένος*.

Fælles for disse steder med de ovenfor citerede er det, at de angaar myther, hvis udvortes forbindelse med digtets foranledning er uklar. Hvor derimod en saadan forbindelse er tydelig tilstede, d. v. s. hvor mythen er hentet enten fra seirherrens fødestads eller hans forfædres eller vedkommende leges sagnkreds — og dette er langt det hyppigste tilfælde —, dér tier vore scholier regelmæssig om dens foranledning, som om denne var selvfølgelig. Undtagelserne fra denne regel er faa og de fleste er let forklarlige. Een er behandlet ovenfor: det er schol. P. IV 119. Her løses aporien strax ved at henvise til den udvortes sammenhæng; spørgsmaalet er kun kommet frem, fordi mythens abnorme længde og udførlighed kunde faa læseren til at glemme dens sammenhæng med digtets foranledning. Uden *ἀπορία*, med simpel forklaring af forholdet, findes lignende bemærkninger i schol. O. VI 46; IX 120. Disse steder tjener altsaa simpelthen til positivt at bekræfte den ovenfor opstillede regel, at den udvortes sammenhæng ansaas for tilstrækkelig motivering af mythens forekomst; og det gjør i virkeligheden ogsaa schol. P. IV 119. Lidt anderledes er forholdet med schol. N. IV 51. Pindar har fortalt om Herakles's kamp med Alkyoneus og om det store tab han led, inden han overvandt ham; derpaa hedder det (vs. 30): *ἀπειρομάχας ἐὼν κε φανείη λόγον ὁ μὴ συνιείς· ἐπεὶ ῥέζοντά τι καὶ παθεῖν ἔοικεν.* Den afsluttende sentens's eiendommelige form har her givet anledning til den (i scholiet overleverede) formodning, at seirherren, hvem digtet gjaldt, har haft et uheld før sin seir, og at Heraklesmythen er indført til sammenligning. — Endelig hører ogsaa schol. N. VII 1 og 56 herhen; men scholierne til denne ode danner et vildnis, der for mig i alt fald har været uigjennemtrængeligt, og det

lønner sig derfor ikke umagen at dvæle ved dette punkt. Reglen om foranledningen til de her betragtede *ἀπορίαι* staar i hvert fald fast.

Heraf følger for det første — da dette forhold ikke kan bero paa en tilfældighed —, at de antike philologer principielt har anset den udvortes forbindelse mellem mythen og digtets foranledning som tilstrækkelig forklaring paa mythens tilstedeværelse; at de betragtede denne art af sammenhæng som regel og kun i nødsfald greb til at statuere en indre overensstemmelse mellem mythen og forholdene ved digtets tilblivelsestid. Men dernæst lader det sig vise, at denne betragtningsmaade stod i nøie sammenhæng med opfattelsen af de Pindariske mythers almindelige betydning og stilling i epinikiets komposition.

Hvor de gamle, som overfor P. X og XI, gav ævret op og ikke kunde finde nogen forklaring paa valget af mythen, betegnede de, som det fremgaar af de ovenfor citerede steder, mythen som en *παρέκβασις*, en digression; begge steder dog med en tilføielse *(ἀλόγῳ, ἀκαίρῳ παρεκβάσει)*. Hvorledes de opfattede og betegnede den i de andre tilfælde, hvor dens foranledning efter deres mening var klar, lader sig oplyse ved hjælp af nogle tilfældige ytringer i vore scholier. Det hedder i schol. O. XIII 133, hvor Pindar gaar fra mythen over til sit nuværende thema: *ἀλληγορικῶς οὖν φησιν ὅτι οὐ χρὴ περὶ ἄλλων σκοπεῖν καὶ πολυλογεῖν, ἐάσαντα τὸν προκείμενον ἔπαινον· ἀφέμενος γὰρ τοῦ νικηφόρου εἰς τὰ πάτρια ἀναδραμὼν πλείονι τῇ παρεκβάσει κέχρηται· διὸ καὶ ἐπιστρέφει ἑαυτόν.* Mythen om Bellerophon, der er paa sin plads som hørende til seirherrens *πάτρια*, men er falden noget lang ud, betegnes altsaa ligeledes som en *παρέκβασις*. Endnu tydeligere ses den samme opfattelse i schol. N. III 45: *ἐπιλαμβάνεται ἑαυτοῦ ὡς περαιτέρω ἢ προσῆκεν εἰς τοὺς περὶ Ἡρακλέους ἐπαίνους τραπέντος, δέον λέγειν περὶ τῶν προγόνων τοῦ νενικηκότος, Αἰακοῦ καὶ Τελαμῶνος· προσεχέστεροι γὰρ οὗτοι Ἡρακλέους τοῦ ἐπαινουμένου ἕνεκεν Ἀριστοκλείδα· ὁ μὲν γὰρ Αἰγινήτης ἐστὶν ὥσπερ Αἰακός, ὁ δὲ Ἡρακλῆς Θηβαῖος* — sammenholdt med schol. t. vs. 114: *πιθανῶς, ἐπεὶ παρεκβέβηκεν ἐπὶ τοὺς Αἰακίδας ὑμνήσας αὐτῶν τὸ κλέος, βούλεται πάλιν ἐπανελθεῖν ἐπὶ τὸν ὕμνον τοῦ ἀθλητοῦ οὐκ ἀπρόσλογον ἀπόσπασμα ποιήσας κτλ.* Cfr. endnu schol. N. VII 56: *διὸ εἰς ἔπαινον τοῦ ὀνόματος τῇ*

ἡρωικῇ κέχρηται παρεκβάσει, hvor *παρέκβασις* efter hele sammenhængen ikke har ringeste dadlende betydning. — Af disse steder fremgaar det, at ogsaa de myther, hvis foranledning ansaas for selvfølgelig, opfattedes som *παρεκβάσεις,* men naturligvis ikke som *ἄλογοι,* men som *εὔκαιροι* eller *οἰκεῖαι.*[1]

Saaledes er altsaa i hovedtrækkene den antike philologis opfattelse af epinikiets myther. De er digressioner; men hvor der er en ligefrem, udvortes forbindelse mellem dem og digtets foranledning, anses de for at være paa deres plads. Hvor dette ikke er tilfældet, søger man at gjætte sig til sammenhængen, at retfærdiggjøre digressionen, og man griber her efter behag til formodninger om en indvortes eller udvortes sammenhæng; undertiden opgives forsøget, og mythen erklæres da for et upassende indskud. Af en principiel fordring om indre overensstemmelse mellem mythe og virkelighed, af anerkjendelse af en det hele digt bærende grundtanke er der lige saa lidt spor i den philologiske som i den øvrige overlevering.

Efter min mening indeholder resultatet af denne oversigt over den antike verdens opfattelse af digteren et tungt veiende sandsynlighedsbevis imod den moderne fortolknings grundsætninger, som de er inaugurerede af Boeckh. For den forstaaelse af digteren, som man nu vil hævde som den eneste rette, mangler man ethvert vidnesbyrd fra oldtiden; og hvad mere er, ingen kan tvivle om, at i alt fald Aristoteles har forstaaet Pindar paa væsentlig samme maade som de Alexandrinske grammatikere. Man nødes altsaa til at forudsætte en forstaaelse hos digterens egen samtid, der er gaaet tabt et knapt aarhundrede efter, og det til trods for, at der i litterær henseende ikke er nogen kløft eller noget brud mellem Pindars og Aristoteles's tidsalder. Det er imidlertid intet under, at man har haft mod til at sætte sig ud over denne vanskelighed overfor Pindar: man har jo ikke generet sig for at gjøre det samme overfor tragedien,[2] hvor der dog foreligger en tradition, der lader sig forfølge i de

---

[1] Der lod sig anføre flere steder af analog beskaffenhed. og det vilde være fortjenstfuldt at undersøge, hvorpaa disse kritiske bemærkninger gaar tilbage; men det her samlede materiale er tilstrækkeligt for vort formaal.

[2] Se Boeckh Antigone p. 159.

tre led: Sokrates—Platon—Aristoteles; hvor man altsaa kan sige med sikkerhed, at enten har den forstaaelse, man kræver, aldrig existeret, eller ogsaa er den gaaet tabt paa veien fra Sokrates til Aristoteles. Der vil ikke i denne afhandling blive leilighed til at komme ind paa denne side af spørgsmaalet; jeg har derfor ikke kunnet undgaa allerede paa dette sted at henvise til det mislige i den fremgangsmaade at monopolisere som den eneste rette en forstaaelse af den antike poesi, hvoraf der i hele den klassiske oldtid ikke findes det svageste spor.

Paa den anden side kan det ikke negtes, at ved den opfattelse af mythens plads i epinikiet, som den antike philologi repræsenterer, kan man ikke uden videre blive staaende. Hvilken betydning man end vil tillægge mythen for epinikiets komposition, saa gaar det dog neppe an at betragte den som en blot og bar digression. Den anvendes saa regelmæssig og optræder som et saa betydningsfuldt led af epinikiet, at digterens og hans samtids opfattelse paa dette punkt maa have været en noget anden end den Alexandrinske philologis. Herved er imidlertid at erindre, at paa den tid, da den videnskabelige beskjæftigelse med den ældre litteratur for alvor begyndte, var sagnet ophørt at existere som levende, organisk bestanddel af det høiere Græske aandsliv. Denne forandring maatte nødvendigvis medføre en noget modificeret stilling til saadanne kunstneriske frembringelser, hvori gude- og heltesagnet spillede en fremragende rolle. Her er ikke tale om, at hele den virkelige forstaaelse af den ældre kunst skulde være gaaet tabt, som man efter de moderne theorier nødes til at antage. Her er kun tale om en langsom, ubevidst forskydning af publikums standpunkt overfor en vis, ganske vist saare væsentlig side af fortidens aandsliv; en forskydning, hvis tilstedeværelse ikke er en blot hypothese, men et ubestrideligt faktum, og som maatte fremkalde en tilsvarende forandring i opfattelsen af den ældre tids kunstneriske produktion, for saa vidt denne havde sit udspring i tidens forhold til sagnverdenen. Det er i virkeligheden sikkert følelsen af det utilstrækkelige i den senere oldtids opfattelse af mythens plads i epinikiet, der har været den bevægende kraft i udviklingen af de moderne theorier paa dette punkt; og dette faktum, som senere skal blive nærmere belyst,

er det af vigtighed at have nærværende under den følgende undersøgelse. Derfor har det været nødvendigt at fremdrage det allerede paa dette sted, uagtet det endnu ikke lader sig gjøre at give sagen den nøiere begrundelse og alsidige belysning, den fortjener.

Den følgende tids Pindarforskning lige til forrige aarhundredes slutning frembyder saa godt som intet af virkelig interesse med hensyn til det her foreliggende problem. Det maa derfor for det hele tidsrums vedkommende være nok at henvise til den udførlige oversigt hos Cerrato: La tecnica composizione delle odi Pindariche p. 24 ff., og til den kortere, men nok saa instruktive hos Croiset: La poésie de Pindare p. 297 ff. Det fremgaar af disse, at de første tilløb til en virkelig behandling af spørgsmaalet viser sig i Frankrig i slutningen af det 17de og begyndelsen af det 18de aarhundrede. Det var striden mellem Perrault og Boileau, der gav anledning til en nærmere betragtning af den Pindariske digtnings æsthetiske værd. Baade angreb og forsvar dreiede sig for en del om de saakaldte «écarts»; thi saaledes betegnede og opfattede man fra begge sider de Pindariske myther. I terminologien staar man altsaa paa samme standpunkt som oldtiden; man opererer som den med begreberne *οἰκεῖαι* og *ἄκαιροι παρεκβάσεις*. I realiteten er man ikke engang saa vidt; thi i oldtiden gjaldt dog mythen for en selvfølgelig bestanddel af epinikiet, og i de fleste tilfælde synes ingen at have tænkt paa at angribe eller forsvare dens berettigelse. Nu var der eet parti, der fordømte alle myther som upassende digressioner, og eet, der forsvarede dem alle som passende. Det første dømte uden videre digteren ud fra sin egen tids standpunkt, uden forsøg paa historisk betragtning og uden tilnærmelse til en forstaaelse; det har kun den fortjeneste at have reist problemet, om end i en grov og uvidenskabelig form. Det andet parti kunde synes at repræsentere oldtidens opfattelse; men der er dog en anseelig afstand. I den antike philologis betragtning af mythen er der et betydeligt historisk moment: stod man end mythen som religiøs og national værdi fjernt, saa var man dog

saa fortrolig med dens anvendelse i kunstens tjeneste, at man i reglen tog den som noget selvfølgeligt, hvor man fandt den. Boileau og hans efterfølgere derimod nødedes vel af angriberne til at søge nogle forsvarsmidler i historiske betragtninger; men i hovedsagen var Boileaus opfattelse næsten lige saa uhistorisk som Perraults: han forsvarede den Pindariske form ud fra almene æsthetiske principer og gjorde selv et lyrisk forsøg i den Pindariske manér. At man troede at kunne efterligne digteren i behandlingen af themaer fra Ens egen samtid, er vel det bedste bevis paa, hvor langt man var fra at forstaa ham.

Megen vinding bragte saaledes denne bevægelse ikke; men den havde dog den betydning, at problemet var reist. Saasnart man kom ind paa en dybere drøftelse af spørgsmaalet, var det klart, at slaget maatte staa om mythens betydning i epinikiet, om dens sammenhæng med resten. Og formaalet maatte blive, ikke at undskylde mythens tilstedeværelse, men at forstaa og retfærdiggjøre den. Det er forsøgene herpaa, der nu skal beskjæftige os.

Kap. II.

Enhedstheoriens fremkomst.

Forud for Boeckhs store udgave, der er epochegjørende ogsaa med hensyn til vort problem, gaar der nogle undersøgelser af andre Tyske lærde, der vel ikke direkte berører sig med enhedstheorien, men ikke desto mindre har betydning som indledende den bevægelse, der kulminerer i theoriens fremsættelse. Idet vi gaar over til i korthed at gjøre rede for de vigtigste af dem, kan det med det samme noteres, at forskningens tyngdepunkt ogsaa paa det specielle omraade, hvorom her er tale, fra nu af er forrykket; det ligger ikke længere i Frankrig, men i Tyskland, og dér er det blevet. Først for ganske nylig er Frankrig, England og nu ogsaa Italien blevne dragne med ind i bevægelsen. Denne omstændighed er ikke uden betydning for udviklingens eiendommelige gang.

Det tidligste tegn paa et omslag i den almindelige betragtningsmaade er vistnok nogle udtalelser af *Jacobs* i 1ste bind af «Nachträge zu Sulzers allgemeiner Theorie der schönen Künste». Her findes p. 49—76 en artikel «Pindar», der indeholder fortræffelige og originale ting angaaende digterens poetiske eiendommelighed. P. 59 f. omtales den hidtil gjængse opfattelse af de Pindariske myther som digressioner. Overfor denne gjøres gjældende, at epinikiet ifølge sagens natur ikke gjaldt seirherren alene, men lige saa fuldt hans fædreneby. Under henvisning til de mythiske forestillingers betydning baade for de enkelte familier og for hele stater, og til den vægt der i den ældre Græske tid lagdes paa dem, hævder Jacobs, at de Pindariske myther ikke er digressioner, men væsentlige bestanddele af epinikiet, hvis formaal er at forherlige seirherren, hans familie og hans by. Dette udføres nærmere for den 6te Ol.s vedkommende, og endelig bemærkes, at en fuldkomnere viden om de til grund liggende historiske forhold sikkert i de fleste tilfælde vilde muliggjøre paavisningen af en skjøn og regelmæssig sammenhæng. Længere hen indrømmes det dog, at en saadan mangler fx. i P. IV og N. I.

Jacobs's betragtning af forholdet mellem mythen og det øvrige epinikion falder ikke i udtryksmaaden, men i realiteten næsten sammen med den antike, uden at dette synes at have været J. bevidst. Fælles er opfattelsen af sammenhængen som en ydre, af mythen som alene fremkaldt af hensynet til seirherrens forfædre eller fødeby; og dette er det afgjørende træk, hvorpaa det i denne sammenhæng kommer an. At de antike philologer kaldte mythen en *παρέκβασις*, og at Jacobs afviser betegnelsen digression, er i virkeligheden næsten kun en forskjel i ord; thi de gamle betragtede aabenbart, lige saa vel som Jacobs, mythen som en væsentlig bestanddel af epinikiet, og det netop paa grund af dens forhold til seirherrens familie og stad; og de havde ikke, som han, at bekjæmpe en opfattelse, hvorefter alle myther blev *umotiverede* digressioner. Det tilbageskridt i forstaaelse, der charakteriserer den mellemliggende periode, er saaledes med Jacobs overvundet.

Herved blev man foreløbig staaende. I de indledninger, *W. v. Humboldt* har føiet til nogle oversættelser af Pindariske

oder (Ges. Werke II, p. 297 ff.), er betragtningsmaaden saaledes i hovedsagen den samme som hos Jacobs, om end en enkelt bemærkning, som den om stemningens enhed i visse oder (p. 330 f.), gaar udenfor de af Jacobs afstukne grænser.[1] Det samme gjælder om *Thiersch's* betragtninger i indledningen til hans udgave (Pindarus Werke . . . . von Friederich Thiersch. Leipzig 1820, I, p. 118—39). Ny er hos Th. kun betoningen af, at epinikiets kunstform er en eengang for alle fastslaaet, til hvis regel (*τεϑμός*) digteren med pietet for det overleverede binder sig.[2] Denne regel fordrede af digteren «nicht gleichförmige und wohlgemessene Durchführung eines und desselben Stoffes, sondern Vereinigung eines verschiedenartigen und reiche Ausschmückung der einzelnen Theile desselben» (p. 120—21). Under dette synspunkt, der ubestridelig baade er nyt og frugtbart, behandles derpaa digterens økonomi. Af interesse for os er særlig, hvad der siges om mytherne. Der gaas her, mener Th., ikke altid saa strengt tilværks af digteren, «welchen in der freyern Art der lyrischen Weisen manchmal nur zufällige Umstände und Gedanken zur Aufnahme eines Mythus bewegen» (p. 131). Som exempler paa saadanne løsere tilknyttede partier anføres Ixionmythen i P. II, Asklepiossagnet i P. III, fortællingen om fløitespillets opfindelse i P. XII. Derpaa hedder det: «In einigen Gesängen ist es blos die zufällige Erwähnung eines in der Sage berühmten Namens oder Vorganges, welche zur Aufnahme des Mythus veranlasst», hvortil som exempel anføres P. X. — Det er, som man ser, den antike lære om *ἄκαιροι παρεκβάσεις*, der her foredrages i en lidt anden form; men Th. har ikke holdt

---

[1] I *Herders* lille artikel: «Pindar, ein Bote der Götter» (Adrastea XI 1803; sämmtl. W. z. schön. Litt. u. Kunst 10, p. 311—18 i Cottaudg. 1828) synes ganske vist en dybere og med den ældre oldtids aand mere stemmende opfattelse af mythen at komme til orde; men med hensyn til det her foreliggende specielle problem om mythens sammenhæng med digtets foranledning findes der hos Herder ikke nogen principiel forskjel fra Jacobs.

[2] For saa vidt Th. betragter denne *τεϑμός* som et historisk givet schema for epinikiets komposition, er han den første ophavsmand til en theori, der i en noget ændret form har spillet en stor rolle. Men den nærmere udvikling af dette forhold har Th. først givet senere, og selve spørgsmaalet kan ikke behandles i denne sammenhæng.

sig ganske fri for en sammenblanding af de to spørgsmaal om mythens foranledning og om formen for dens tilknytning; og trods rigtigheden af hans iagttagelser over det sidste punkt er der herved kommet noget skjævt ind i hans kritik af digterens fremgangsmaade. De gamle fortolkere synes aldrig at have gjort sig skyldige i nogen uklarhed paa dette punkt.

I 1821 afsluttedes *Boeckhs* store udgave med det tredie bind, indeholdende explicationes. Disse er udarbeidede af ham og Dissen, saaledes at Boeckh skrev kommentaren til de Olympiske og Pythiske, Dissen til de Nemeiske og Isthmiske oder. Principielt var de to enige; men da Dissens eiendommelighed fremtræder klarere i den mindre udgave, han senere besørgede alene, og da Boeckh sikkert har principatet med hensyn til det spørgsmaal, det her kommer an paa, kan Dissens part i dette værk lades ude af betragtning.

Boeckhs explicationes er udgangspunktet for hele den moderne Pindarfortolkning, ligesom hans 1ste bind for digtenes kritiske og metriske behandling. Ikke desto mindre har Boeckh ikke paa noget sted af sin udgave gjort udførlig rede for det fortolkningsprincip, hvorpaa det i denne sammenhæng kommer an, eller for sin stilling til andre forskeres methode. Det hedder i indledningen til expl. (p. 6 f.) ganske kort, at digteren ikke skrev caeco impetu, men ratione, og ikke tør beskyldes for umotiverede (inanes) digressioner; fortolkeren maa derfor, hvor sammenhængen mellem digterens udtryk og hans hensigt ikke er klar, tage sin tilflugt til hypotheser. Boeckh noterer derpaa sin overensstemmelse med Dissen, og henviser til Schleiermacher som begges lærer i den «høiere exegese». Det fremgaar heraf, at Boeckh ogsaa paa dette omraade betragter sig som banebryder; men hvori egentlig det nye bestaar, det siges ikke ligefrem, og det kan ikke — uden at foregribe sagens senere udvikling — vises uden ved at fremdrage exempler.

Forholdet til de tidligere opfattelser fremgaar af nogle ytringer i anledning af P. II og IV. Thiersch havde anført Ixionmythen i P. II som bevis paa at digteren undertiden tillod sig en løsere tilknytning af de mythiske partier. Hos Boeckh hedder det om det samme spørgsmaal expl. p. 245: «Poeta quomodo ad Ixionis res delatus sit, liquet ex vs. 21—24; sed

cur de illo nunc per viginti versus rem narret, nemo quantum scio perspexit; unus et alter satius duxit de incommoda digressione conqueri.» Derefter udføres, hvilke grunde Pindar havde til at drage Ixionmythen ind i sit digt; de løber alle tilsammen ud paa, at der findes en parallelisme mellem Ixions handlemaade og Hierons planer paa digtets affattelsestid. — Den antagelse, som Thiersch uden videre havde taget sin tilflugt til (om han end ikke havde klaget over nogen upassende digression), afvises altsaa ret haanlig af Boeckh. At Jacobs med sine nedsættende bemærkninger om P. IV[1] ikke vilde faa nogen bedre medfart, kunde man efter dette sige sig selv; det hedder da ogsaa expl. p. 265, efter at en lignende forklaring paa mythen som den til P. II er fremsat: devitatae meo iudicio molestae illae disputationes sunt, quibus unus et alter interpretum persuadere legentibus conatus est, carmen hoc artificiosissimum a Pindaro ingenii nondum subacti iuvene fervore nimio effusum esse.» Selv om Boeckh her nærmest tænker paa ældre opfattelser, rammer hans ord dog ogsaa Jacobs. Han sætter sig altsaa, netop med hensyn til forklaringen af mythen, i modsætning ikke blot til den traditionelle betragtning, men ogsaa til de nyere forsøg paa at hidføre en dybere og sandere forstaaelse.

Hvad der er det positivt nye hos Boeckh, kan bedst vises ved at betragte hans fortolkning af digte, der ogsaa af de gamle og deres efterfølgere paa hans egen tid vilde anses for rigtigt *(οἰκείως)* komponerede. Typisk er behandlingen af P. I. Efter at have afsluttet fortolkningen i det enkelte, tilføier han (expl. p. 239): «Quodsi quae praeter res, quas ipsa odae scribendae occasio suppeditabat, summa et finis carminis sit, invenire velis, initium maxime et exitum specta» cett. Dernæst udvikles, at digterens hensigt er at formane Hieron til nu, da han har endt sine krige, at værne om de poetiske interesser; naar han ved fredens idrætter giver digterne stof til ros, vil han opnaa den

---

[1] L. c. p. 67: «ich möchte sie nicht unter die vorzüglichsten Stücke dieser Gattung rechnen, da sie in der Anlage fehlerhaft scheint; da man gar zu deutlich das Bestreben des Dichters wahrnimmt, diesen Mythus einzuflechten; da er zu wiederholten Malen ansetzt und abbricht, bis es ihm endlich, nach mehreren Versuchen gelingt, den Weg zu finden, den er suchte, und der sich ihm abwechselnd zu zeigen und zu verbergen schien.»

sande hæder. Om digtekunstens magt og den naade den finder for gudernes øine, handler digtets første del; den sidste del indeholder ligefrem formaninger til at lægge vind paa de egenskaber, hvorved man vinder digternes pris. Midten af digtet endelig indeholder en saadan lovprisning, given af Pindar selv («in medio carmine id ipsum efficit poeta, quod poetas praestare significat»).

De tidligere forskere var næsten fuldstændig optagne af spørgsmaalet om forklaringen af mythens plads i epinikiet. De fandt denne forklaring i udvortes hensyn, i en forbindelse med seirherrens fødestad ell. lign.; hvor denne manglede, erklærede de mythen for en digression. Mod denne betragtningsmaade protesterer Boeckh. Baade overfor P. II og P. IV finder han grunden til mythens tilstedeværelse og dens retfærdiggjørelse deri, at den indeholder en parallel med seirherrens forhold. Det gjør ikke Boeckh nogen forskjel, at den ene mythe mangler en udvortes sammenhæng med digtets foranledning, medens den anden har en saadan; den sindbilledlige fortolkning anvendes lige fuldt i begge tilfælde. Dette er principielt set noget nyt; thi oldtiden kjendte vel den sindbilledlige fortolkning, men kun som nødmiddel, og de senere havde rent ladet den falde.

Hermed er dog det for Boeckh eiendommelige ikke udtømmende betegnet. Det ser man allerede af hans behandling af P. I, der ikke indeholder nogen mythe (i alt fald ikke som væsentlig bestanddel af digtet), og dog fortolkes efter en hidtil ukjendt methode. Boeckh skjelner mellem det i digtet, der skyldes selve foranledningen til at skrive det, og et til grund liggende hovedindhold (summa) og formaal (finis) som forskjelligt fra det ved leiligheden ligefrem fremkaldte. Til dette formaal skal alle digtets dele forholde sig, altsaa ogsaa mythen, hvis der findes nogen; og herpaa beror den nye maade at fortolke mythen paa. Den er altsaa ikke direkte at opfatte som en ny løsning paa det gamle problem; den er kun en konsekvens af en mere almen, alle Pindariske digte omfattende lov. Det er denne lov, vi har givet navnet enhedstheorien; og med denne skal fra nu af fremstillingen beskjæftige sig.

Selve det afgjørende begreb: digtets enhed, findes allerede hos Boeckh. Det hedder i expl. til O. II (p. 122): «in rerum

gestarum nexu indissolubili etiam carminis poetica, quam dicunt, unitas posita est.» Denne enhed beror ikke paa uadskilleligheden af seirherrens person fra hans slægt og hans hjemstavn, som de tidligere opfattede det; dette hensyn tilveiebringer ikke nogen virkelig enhed for et digt, men gjør det til et aggregat af forskjellige, ved et ydre baand sammenknyttede bestanddele, der i bedste fald er sat sammen i et til leiligheden fuldt ud passende forhold. Den beror paa en enkelt, til anledningen passende, af dens forskjellige momenter fremgaaet grundtanke eller -forestilling, der behersker hele digtet og gjenfindes i alle dets dele, fordi den betinger valget og behandlingen af dem. — Om det nærmere forhold mellem de to bestemmelser formaal og enhed har Boeckh i sin udgave ikke udtalt sig.

Om de konsekvenser, denne theori drog efter sig for fortolkningens vedkommende, lader der sig vinde en forestilling ved at betragte den ovenfor refererede behandling af P. I. Efter redegjørelsen for digtets foranledning og de til den knyttede omstændigheder bliver opgaven at finde digtets formaal. Dette opnaas, idet man, med disse omstændigheder in mente, sammenholder digtets enkelte dele. Idet nemlig disse alle forholder sig til formaalet og er betingede deraf, foruden af de foreliggende omstændigheder, faar de en dobbelt begrundelse, dels som ligefremt bestemte ved foranledningen (den udvortes sammenhæng, som naar mythen vælges af seirherrens fødestads sagnkreds), dels som udtryk for digterens formaal (den indvortes, dybere sammenhæng, der begrunder digtets enhed). Dog kan den første af disse begrundelser mangle, som ved Ixionmythen i P. II; den anden kan det ikke, da vedkommende parti derved vilde falde udenfor digtets formaal. For den indvortes sammenhæng maa der altsaa i ethvert tilfælde gjøres rede.

De fordringer, som i overensstemmelse med denne nye betragtningsmaade maa stilles til fortolkningen, har Boeckh i sine explicationes dog kun delvis opfyldt. For en række oders vedkommende gjøres der (mere eller mindre udtømmende) rede for indhold og formaal; saaledes ved O. II. VII. P. I. II. III. XI. Men det sker ingenlunde altid, ikke engang ved alle længere oder. I expl. t. P. IV gjøres der vel rede for Iasonepisodens forhold til den foreliggende leilighed; men de øvrige partier af

den meget lange mythiske fortælling gjøres ikke til gjenstand for en tilsvarende behandling. Ja overfor en ode som O. VI falder Boeckh endog tilbage i en forklaringsmaade, der ikke afviger væsentlig fra Jacobs's og Thiersch's. Det hedder her (expl. p. 152): «Quid enim aptius potest esse vati Agesiae, quam eius rei expositio, qua factum est ut eius gens vaticinii virtute insignis esset? Quid aptius Olympico victori quam demonstrare, gentis auctorem tum, quum Hercules ludos conderet, oraculum ibidem constituisse?» Dette kan i og for sig være meget rigtigt; men det gaar ikke videre end til at vise, at der er en (maaske særdeles smuk og passende) ydre forbindelse mellem seirherrens personlighed og de mythiske partier. Af lignende art er behandlingen af P. IX. X. XII; væsentlig ogsaa af O. XIII. Denne uensartethed viser, at det nye fortolkningsprincip, B. havde indført, paa denne tid endnu ikke stod for ham i den klarhed som senere; han har endnu ikke opstillet paavisningen af den indre enhed som en uafviselig fordring til interpretationen af ethvert digt.

Det blev Boechks ven *Dissen,* der kom til at tage skridtet helt ud. Den udgave af Pindar, som han i 1830 leverede til samlingen «Bibliotheca Graeca», begynder med en afhandling: De ratione poetica carminum Pindaricorum et de interpretationis genere iis adhibendo, hvori der gjøres udførlig og sammenhængende rede for den nye grundopfattelse af den Pindariske poesi.

Det første afsnit af denne afhandling begynder med følgende charakteristiske sætning: «Quum omne carmen summa aliqua sententia (Grundgedanken) contineatur toti subiecta, unde singulae in eo positae partes pendeant, Epiniciorum Pindaricorum rationem exploraturis prima et maxima ante alia omnia offertur haec quaestio, quales sint et quomodo compositae summae carminum sententiae in hoc genere poesios.» Efter dette udgangspunkt er tankegangen følgende: I epinikiet maa seirens pris i alt fald udgjøre en del af grundtanken. Seiren kan enten berømmes som en følge af dygtighed eller af lykke (given af guderne). Dette synspunkt gjennemføres for de enkelte digtes vedkommende. Det viser sig her, at navnlig den sidste art af ros ikke optræder alene; naar seirherrens lykke er hovedthema,

kombineres den med en fremhæven af andre fortrin hos ham. I det hele er grundtanken regelmæssig af sammensat art, men saaledes, at delene udgjør et naturligt hele (klogskab og tapperhed, styrke og maadehold, krigens og fredens dyder o. s. v.). Den er altid af ethisk natur. I denne aldrig manglende grundtanke ligger epinikiets fortrinligste skjønhed; i dens nøie overensstemmelse med de foreliggende omstændigheder dets andet fortrin.

Efterat saaledes theorien er fremsat i sin almindelighed, gjøres der rede for den fundne grundlovs specielle ytringer i det følgende afsnit: de tractatione argumenti. Det andet kapitel hedder her: de fabulis; ganske korrekt optræder altsaa spørgsmaalet om mythens forbindelse med digtets thema som en underafdeling indenfor den mere omfattende enhedstheoretiske undersøgelse. Indenfor denne underafdeling tales der atter først de dignitate (betydning?) et usu fabularum. Den ældre opfattelse af mythen som digression afvises med den bemærkning, at den ikke behøver at gjendrives; den beror paa mangel paa forestilling om, hvad digtets thema egentlig er. Den af Jacobs og Thiersch fremsatte theori, hvorefter mythen tjener til at forherlige seirherrens fædreby eller familie, billiges vel i og for sig; men den er utilstrækkelig, dels fordi der ofte forekommer myther, som mangler en saadan forbindelse med themaet, dels fordi man, selv hvor en saadan forbindelse findes, ud fra theorien kun kan forklare mythens tilstedeværelse, men ikke hvorfor den er behandlet netop som den er. Dissen anfører bl. a. P. II som exempel paa den første gruppe af tilfælde, og som illustration til den anden O. VII. Der maa altsaa tillægges mythen en betydning udover den af Jacobs og Thiersch hævdede. Denne findes deri, at mythen indeholder et idealt billede paa den til grund for digtet liggende tanke («In fabulis igitur ideale exemplum inest sententiae carmini subiectae» p. XXI). Naar mythen i reglen tages af byens eller familiens egen sagnkreds, da er dette kun fordi dens tanke derved faar mere vægt hos tilhørerne; men hvor mythen indeholder et advarende exempel og altsaa skildrer forbrydelser og straffe, vælger digteren, for ikke at saare tilhørernes følelser, helst fremmede stoffer. Sagnverdenen

træder saaledes i epinikiets sindrige kunst i nøie forbindelse med nutiden og bliver som et speil for denne.

Det princip for Pindarfortolkningen, der her for første gang er bestemt formuleret og udførlig udviklet, fremtræder ikke som en regel, der kan have sine undtagelser, men som en ubrydelig lov. Ethvert digt har sin grundtanke, og i ethvert digt er alt denne underordnet. At dette er saa, ses indirekte af den maade, hvorpaa Dissen gjendriver Jacobs og Thiersch (p. XX); han siger, at i de digte, hvor mythen ikke staar i nogen ydre forbindelse med themaet, nødes man til at erklære den for en digression, «atque ita ad eam ipsam rationem deducimur, quam reieceramus ut Pindaro indignam.» Der findes altsaa slet ikke digressioner i de Pindariske digte. Direkte udtales den samme tanke i hele sin skarphed i afhandlingens slutning, p. XC f: «Profecto non per associationem idearum, quae dicitur, exsistere potest classicum opus, ut sunt qui opinari videntur, sed invento demum themate et fundamento elocutio locum habet, nec dubium Pindarum, antequam illud invenisset, ne verbum quidem scribere potuisse» . . . Man kan ikke forlange et skarpere udtryk for enhedstheoriens charakter af en ubrydelig lov for digterens produktion.

Nogen indgaaende begrundelse faar den nye opfattelse lige saa lidt hos Dissen som hos Boeckh. Dissen synes at mene, at hans og Boeckhs theori er en ligefrem konsekvens af Jacobs's og Thiersch's iagttagelse, at der findes plan og overlæg i de Pindariske digte. Han henviser jævnlig til disse sine forgjængere paa en maade, der tydelig viser, at han ikke er sig den principielle modsætning til deres standpunkt bevidst, men simpelthen betragter sig som fortsætter og fuldstændiggjører af deres undersøgelser. At dette er uberettiget, fremgaar forhaabentlig tilstrækkelig klart af den foregaaende fremstilling. Det virkelige grundlag for Dissens theori er ikke disse forskeres iagttagelser; det er den korte sætning, hvormed hans afhandling begynder: «Quum omne carmen summa aliqua sententia contineatur toti subiecta» — altsaa et i forhold til Pindars exegese rent apriorisk udgangspunkt. At der ikke gives nogen særlig begrundelse af den nye betragtning af mythen, forstaar sig af sig selv; den er kun en ligefrem konsekvens af den hele theori, og dennes rigtighed

forudsættes derfor ogsaa stadig i den ovenfor citerede kritik af de ældre opfattelser.

I overensstemmelse med totalopfattelsen af de Pindariske digtes eiendommelighed gjør Dissen rede for den methode, der bør følges i deres fortolkning (p. LXXXVIII ff.). For at finde grundtanken er det hovedsagen at paavise forbindelsen mellem det mythiske parti og den direkte forherligelse af seirherren. Til den ende sammenligner man disse to partier, idet man snart tager sit udgangspunkt i det ene, snart i det andet; ofte er det mythen, der giver nøglen til digtets forstaaelse. Til korrektiv tjener en sammenlignende betragtning af de forskjellige digte, hvoraf endelig fremgaar erkjendelsen af digtartens grundlove (leges summae, p. XCII)[1].

Disse grundsætninger har Dissen virkelig gjennemført i sin kommentar. For ethvert digts vedkommende gjøres der rede for, hvad grundtanken er og hvorledes den fremtræder i de enkelte partier. I denne henseende er Dissens kommentar et langt stykke forud for Boeckhs (og for Dissens egen i Boeckhs udgave). Dette ses let ved en betragtning af et par af de digte, der ikke havde givet Boeckh anledning til nogen bemærkning om den indre sammenhæng. I anledning af P. IX, hvorom Boeckh saa at sige intet havde haft at bemærke udover enkeltinterpretationen, faar man saaledes hos Dissen at vide, at grundtanken er en lovprisning af *ἀνδρία* i forbindelse med *σωφροσύνη* og med særlig vægt paa denne sidste dyd. Som anledning til at fremhæve dette sidste moment antages det (rent vilkaarligt), at seirherren havde forsøgt at voldtage en Thebansk kvinde; mythen om Apollon og Kyrene bliver da «det ideale speil», hvoraf man ser den rette fremgangsmaade i tilfælde af pludselig og heftig forelskelse, o. s. v. Paa samme maade antages ved O. XIII, at seirherrens familie tænkte paa at optræde med heste ved de Olympiske lege. Hermed er Bellerophonmythen bragt i sammenhæng med nutiden; dens forbindelse med digtets grundtanke er en anden, nemlig at illustrere forbindelsen af opfindsomhed og

[1] Naturligvis maa dette ikke forstaas, som om theorien selv skulde fremgaa af fortolkningen; den er given forud for denne, og kun den for epinikiet egne form for lovens virkning erkjendes a posteriori.

tapperhed. Hermed passer rigtignok det, der siges om seirherren og hans familie, ikke ganske; men af den slags mindre inkonsekvenser og stumpheder i tanken er der hos Dissen mange. — I P. X betragtes skildringen af livet hos Hyperboreerne som et billede paa den lykke, det trods alle ydre fortrin (der var forenede hos seirherrens familie) ikke er givet mennesket at naa; digtets grundtanke bliver da foreningen af lykke med erkjendelsen af dens begrænsning. — Den sammenlignende betragtning, som Dissen ligeledes kræver, findes i den ovennævnte indledende afhandling, men bliver rigtignok ikke til stort mere end en opregning og klassificering af de forskjellige former for «grundtanken».

Ligesom Dissens indledende afhandling er af stor betydning ved den skarphed, hvormed det nye princip for fortolkningen er gjort gjældende, saaledes har hans kommentar sin store interesse deri, at den er det første og i lang tid det eneste forsøg paa at gjennemføre principet overfor samtlige digtes interpretation. I selve gjennemførelsen var Dissen, som det vel nu almindelig indrømmes, ikke altid heldig; hans redelige og utrættelige stræben, hans grundige kundskaber og hans varme og ægte begeistring for oldtidens poesi[1] var ikke forenede med nogen høi grad af takt og skjønsomhed, og trods det gjennemførte system skorter det ikke sjeldent paa den fornødne skarphed i tanken[2].

Sin største betydning har Dissens udgave dog maaske ved den diskussion den fremkaldte. Datidens mest fremragende philologer, mænd som Boeckh, Hermann og Welcker, gjorde rede for deres stilling til den nye theori. Boeckhs og Hermanns

---

[1] Et særdeles smukt udtryk har den fundet i hans til Boeckh rettede fortale.

[2] Det andet oplag af Dissens udgave, besørget af Schneidewin 1843—47, indeholder foruden texten kun kommentaren til de Olympiske og Pythiske oder. Schneidewin indskrænker sig her i hovedsagen til at anføre de efter 1830 fremkomne bidrag af andre. — I Dissens Kl. Schr. p. LI—LVI har K. O. Müller forsøgt at fremstille D.s theori i et klarere lys, støttet paa mundtlige udtalelser af hans afdøde ven, og særlig at forsone den med Boeckhs afvigende opfattelse; men jeg kan ikke tillægge dette forsøg synderlig betydning.

recensioner fremkom uafhængig af hinanden, begge i aaret 1830; Welckers er senere og tager hensyn til dem begge. Det vil være rigtigst først at forfølge de to store modstanderes stilling til spørgsmaaalet til ende og derpaa at charakterisere Welckers bidrag.[1]

Boeckhs artikel viser ved siden af en bestræbelse for at lade Dissens fortjenester vederfares fuld retfærdighed, at mesteren ikke har følt sig ganske tiltalt ved den udførelse, hans tilhænger har givet hans tanke.[2] Det er sikkert dette forhold, der har foranlediget Boeckh til at gaa nærmere ind paa grundlaget for den hele theori. Han begynder (p. 373) med at paavise vanskelighederne ved at erkjende, om delene i et kunstværk stemmer med et af visse historiske forudsætninger betinget formaal. Thi formaalet lader sig kun erkjende af værket i forbindelse med de historiske forudsætninger; og disse er i reglen ikke bekjendte andetstedsfra, men maa udledes af værket. Dette er imidlertid atter betinget og bestemt af sit formaal og forstaas altsaa egentlig kun tilbunds, naar man kjender dette. Med andre ord: for at finde formaalet maa man kjende forudsætningerne, og for at finde forudsætningerne maa man kjende formaalet; naar vi ingen af delene kjender, har vi een ligning med to ubekjendte. Vi bevæger os i en kreds, siger Boeckh. Af denne kommer man ikke ud ved at beraabe sig paa digterens almindelige fremgangsmaade (ratio poetica hos Dissen); thi denne lader sig kun erkjende af digtene, og kun naar de er fuldstændig forstaaede. Boeckh bemærker træffende, at han her berører en vanskelighed, der angaar hele oldtidens kunstlære med hensyn til litteraturværker: kunstnerens lov (eiendommelighed) lader sig kun erkjende af det forstaaede værk, og samtidig er dens erkjendelse nødvendig for dets forstaaelse. — Denne vanskelighed existerede ikke for digterens samtid, der havde den umiddelbare, kongeniale opfattelse af hans værker; for vort vedkommende tør denne ikke forudsættes, og vi maa altsaa løse problemet ad anden vei.

---

[1] Boeckhs og Hermanns afhandlinger er lettest tilgjængelige henholdsvis i Boeckhs Ges. kl. Schr. VII p. 369—403 og i Hermanns Opuscula VI p. 3—69. Efter disse sidetal citeres her.

[2] Smlgn. K. O. Müllers meddelelser i fortalen t. Dissens Kleine Schriften p. LI f.

Denne bestemmes derhen, at man fra det lettere maa gaa til det vanskeligere. Man begynder med tilfælde, hvor man har det historiske grundlag eller kan skaffe det tilveie; her udfinder man formaalet ved en analyse af værket og dets dele. Af flere saadanne exempler bestemmes med tilnærmelse digterens lov; de vundne resultater anvendes paa vanskeligere tilfælde, fuldstændiggjøres derved og kaster atter lys over det eengang undersøgte, og saaledes videre under stadig vexelvirkning mellem det eengang fundne og undersøgelsens gjenstand. Resultatet af denne fremgangsmaade fremtræder ved de enkelte digte direkte i indledningen, indirekte i enkeltinterpretationen; af alle indledningerne tilsammen kan abstraheres en almindelig indledning til digterens værker.

Efter disse orienterende bemærkninger gaar Boeckh over til den egentlige recension. Hans kritik retter sig først mod den Dissenske enheds art. Dissen søger enheden i en grund*tanke*; herimod indvender Boeckh, at et kunstværks enhed dog først og fremmest beror paa kunstnerens phantasi, paa at han *anskuer* sin gjenstand som en enhed. Anvendes denne grundsætning paa de Pindariske oder, da faar vi først og fremmest det, B. kalder den objektive enhed: billedet af seirherren som han i det givne øieblik er, i hele hans eiendommelighed. At man er istand til nogenlunde at reproducere dette billede, er betingelsen for at forstaa Pindars digteriske virken, hans værkers tilblivelse; derfor er det saa vigtigt at have rede paa de historiske forudsætninger. Dermed er man imidlertid ikke færdig. Da epinikiet er et lyrisk digt, har det ogsaa et subjektivt formaal. Hvor dette alene er at udtrykke den nysnævnte totalanskuelse af seirherren i hans eiendommelighed i en lovprisning af ham, der falder den af det subjektive formaal betingede enhed sammen med den objektive, idet formaalet kun er at udtrykke denne. Men saaledes er forholdet ikke altid. I en række digte, fx. I. VI, P. III, O. II, opstilles seirens opnaaelse som en trøst; i andre, som P. IV, er der en fremtrædende formanende tendens. Efter dette specielle formaal bestemmes momenterne i den objektive enhed, idet kun saadanne fremhæves, der passer for formaalet, eller idet der gives dem alle en retning mod dette. Herved fremkommer digtets subjektive enhed, der nødvendig er

en tankens enhed. Den behersker den objektive enhed og forener sig med den til en uadskillelig «material» enhed (til forskjel fra den formale, som Boeckh forbigaar).

Vi faar i overensstemmelse hermed to klasser af epinikier: saadanne, der har det *almene* formaal at besynge seirherren i hans «besonderheit», og saadanne, der har et *særligt*, som trøst, formaning o. s. v. Som exempler paa den sidste klasse anføres O. II. P. I. II. III. IV. Den sidste klasse viser en bestemtere enhed; paa fortolkningen af de til den hørende digte var kommentaren i den store udgave særlig rettet; den førstes enhed er almindeligere, men da der dog er en enhed, nemlig den objektive, anskuelsens, maa der være taget hensyn til denne ogsaa i de almindeligere holdte partier af vedkommende digte. Søger man i disse digte en strengere, subjektiv enhed, som Dissen gjør, da bliver de de vanskeligste, og fortolkeren maa have sin opmærksomhed særlig henvendt paa dem; men B. tvivler om tilstedeværelsen af den sædelige grundtanke, hvori Dissen vil finde enheden i denne art digte, og advarer mod at komme til at «forstaa for meget».

Medens det er umiddelbart forstaaeligt, hvorledes Boeckh tænker sig enheden i de digte, der har et specielt subjektivt formaal, og desuden er illustreret ved flere af fortolkningerne i hans udgave, er det ikke saa ligefrem en sag at danne sig en forestilling om, hvorledes den «objektive enhed» er beskaffen i de digte, hvor den findes alene. Boeckh har imidlertid i sin recension meddelt en analyse af et par saadanne digte (P. IX og O. I); en betragtning af denne er derfor nødvendig for at fuldstændiggjøre forestillingen om hans opfattelse.

Overfor P. IX tilbageviser Boeckh med lethed Dissens besynderlige antagelse. Ikke desto mindre anerkjender han det som et fremskridt hos Dissen, at han har været opmærksom paa, at der i begge myther er tale om kjærlighed og ægteskab, medens B. selv i sin kommentar i den første mythe kun havde set en forherligelse af seirherrens fødeby, i den anden af hans familie.[1]

[1] Heri ligger ligefrem anerkjendelsen af, at principet for Pindarfortolkningen ikke var gaaet helt op for Boeckh, dengang han skrev sine explicationes

Han formoder derfor (idet han gaar ud fra den antagelse, at digtet blev afsunget i Theben), at Telesikrates stod i begreb med at ægte en Thebansk kvinde, og paralleliserer saa dette forhold dels med Apollons reise med sin brud Kyrene til Libyen, dels med Alexidamos's seir i Antaios's lege, hvorved han fik kongedatteren til ægte. Digtets enhed kommer saaledes til at ligge i den «in sich selbst einigen Gesammtanschauung der bestimmten ganzen und untheilbaren Besonderheit des Siegers» (p. 395); mythen bliver «der klarste Spiegel, aus dem das volle Bild des Siegers wiederstrahlt» (p. 397). — Paa samme maade er i O. I Hierons stilling som den gudbenaadede seirherre og hersker, der som saadan har at vogte sig for overmod, symboliseret i mythen om Pelops med dens indskud om Tantalos; ogsaa her er fremstillingen af seirherren det væsentlige; den tilføiede advarsel er kun en underordnet del af dette formaal.

Disse exempler gjør det klart, hvad det er for en enhed, Boeckh tænker paa. Den er, som han selv siger, en anskuelsens enhed; det digteren vil udtrykke, er ikke en tanke, men et billede. Der er i denne opfattelse noget, der ligger poesiens omraade fjernere og leder tanken hen paa den plastiske kunst. Boeckh har selv ikke skyet denne sammenstilling; han fremhæver for begge de behandlede oders vedkommende, at det samme som digteren har givet kunde udtrykkes i en plastisk behandling af det sujet, der ligger til grund for hver især. Dog synes han ikke *i sin theori* tilstrækkelig at have lagt vægt paa, at det for at faa billedet til at gaa sammen til en enhed bliver nødvendigt at paavise, at digteren har fremhævet en bestemt egenskab ved seirherren som det centrale; i analysen af digtene sker dette krav ganske vist fyldest.

Nogen egentlig begrundelse af sin theori har Boeckh ikke givet. Han har meddelt sit resultat i fuld udformning og med begrundelse af sine afvigelser fra Dissen; men denne begrundelse har det for de to forskere fælles grundlag, digtenes indre enhed, til forudsætning. Endvidere har han anvist en methode, ved hjælp af hvilken hvert enkelt digts formaal kan eftervises, og han paastaar, at han er kommen til sin opfattelse ved at anvende methoden. Men ogsaa her tænker han kun paa sin specielle formulering af enhedstheorien, ikke paa denne selv; hans

methode er uangribelig, saasnart det er givet, at hvert digt har sit enkelte formaal, som det kun gjælder at finde; men til at bevise, at der findes et formaal, duer den ikke, og det er heller ikke dens bestemmelse. Det vil da ogsaa senere vise sig, at udgangspunktet for den hele theori, fundamentalsætningen om digtenes enhed, er lige saa apriorisk hos Boeckh som hos Dissen.

Boeckhs recension er ubetinget det betydeligste, der er sagt om det foreliggende spørgsmaal. Man føler sig paa ethvert punkt af den stillet overfor en betydelig tænker, der har gjennemtænkt sagen tilbunds. De almindelige ræsonnementer gjennemføres med streng konsekvens, og exemplerne illustrerer dem ypperlig. Den der deler Boeckhs forudsætninger, vil derfor vanskelig kunne andet end anerkjende hans resultater, i alt fald i hovedsagen. Hvad man kan indvende imod afhandlingen er, at den er for apriorisk i sin methode; der ræsonneres bestandig deduktivt ud fra epinikiets begreb, uden at dette undersøges i dets konkrete, historisk betingede eiendommelighed. Af en ganske anden art er *Hermanns* næsten samtidig udkomne bedømmelse af Dissens værk. Den er aabenbart skreven rask ned; den indeholder en ikke ringe del uretfærdig og slet motiveret dadel; og den mangler system og konsekvens, som da Hermann heller aldrig har indladt sig paa at give en sammenhængende bearbeidelse eller charakteristik af Pindar.[1] Men den er i enkeltheder fuld af ypperlige vink til digterens rette behandling; den griber stadig sagen konkret an og i reglen fra den rette ende; og den bærer i sin helhed vidnesbyrd om geniets sunde fornuft og om en frihedens aand i bedømmelsen af antiken, der er velgjørende ikke alene overfor Dissens naive beundring, men ogsaa overfor Boeckhs aprioriske sætten i høisædet. Specielt behandlingen af det enkelte digt, O. I (og endnu mere senere offentliggjorte analyser af andre digte), viser, at dersom Hermann havde haft taalmodighed til at danne sig en begrundet og gjennemført totalopfattelse af den Pindariske poesi og til at fremsætte den, havde han kunnet danne en modvægt mod Boeckhs og Dissens theoretiseren, hvortil der i høi grad trængtes, og bi-

[1] Cfr. Welckers udtalelser i Kl. Schr. II. p. 181.

drage betydeligt til en skarpere opfattelse af det til grund for den hele bevægelse liggende problem. Som afhandlingen nu er, indeholder den dog kun glimrende enkeltheder; der er derfor heller ingen nødvendighed for at excerpere den hele (hvad der ikke kunde undgaas med Boeckhs); det er nok at fremhæve de væsentligste punkter.

Hermann bebreider strax (p. 20) Dissen, at han i sin indledende afhandling kun tager hensyn til digtenes indhold, ikke tillige til den poetiske form; og denne anke gaar som en rød traad gjennem hele Hermanns kritik. Hans hovedindvending, der staar i nøie sammenhæng hermed, er den, at Dissens behandling er for abstrakt og for systematisk. H. mener, at Dissen forsøger at sætte system i noget, der ifølge sagens natur ikke lader sig systematisere. Alle de ting, Dissen anfører som digtenes indhold, er digteren givne udenfra; det er først *maaden,* hvorpaa de i det enkelte digt anvendes, der gjør digtet til et kunstværk. Men digterens fremgangsmaade bliver først klar ved det enkelte værks analyse; almindelige betragtninger over den nytter intet, fordi kunstværkets væsen bestandig bestaar i dets individualitet. I sin almindelighed kan man i det høieste kun tale om, hvilke kunstneriske eiendommeligheder digteren har; og dette har Dissen ikke lagt for dagen (p. 25). — Hermann afviser altsaa ethvert forsøg paa at bestemme den Pindariske enheds art i dens almindelighed.

Vigtigere endnu end Hermanns kritik er hans positive fordringer. P. 30—34 udvikler han, hvorledes Dissen skulde have baaret sig ad. Han skulde have taget sin opgave praktisk, have viist i sin indledning, paa hvilke punkter fortolkeren særlig har at være opmærksom, og have gjennemgaaet dem. Dette gjør nu H. ganske kort. «Die vorliegenden Gedichte sind Gelegenheitsgedichte der höheren lyrischen Gattung von einem Griechen, von Pindar, zur Feier von Siegen in den Kampfspielen. Darin ist alles enthalten». Med leilighedsdigtet følger et givet stof; dette er for største delen af selvfølgelig art. Det maa, for at der kan fremkomme et digt, forbindes til et hele af en poetisk ide, d. v. s. en tanke, der i een eller anden retning lægger beslag paa følelsen. Ved at gaa ind paa dette punkt vilde man faa at se, hvilke vanskeligheder forbindelsen af den poetiske

ide med det givne stof medfører for leilighedsdigteren, ogsaa for Pindar. Herpaa er Dissen ikke kommen ind, «so wie überhaupt Hrn. Dissens Verfahren nicht zu der Freiheit führt, die, wo es nöthig seyn sollte, auch den Dichter zu tadeln sich unterfangen darf.»

Dernæst betones, at digtene er af en Græker, og at Grækerne stillede ganske bestemte fordringer til den art digte. Herunder afhandles mythernes brug. Mythen er et historisk givet, nødvendigt led i epinikiet, oprindelig endog det vigtigste i den art lyriske digte, hvortil epinikiet hører. Dets betydning burde udvikles efter Grækernes opfattelse; efter denne er det det egentlig poetiske i chorsangen. Med lyrikens høiere udvikling maatte ganske vist denne synsmaade modificeres; men mythen vedblev dog at være uundværlig. Sin poetiske værdi har den derfor først og fremmest i sig selv; men naturligvis vælger digteren, hvis valg er frit, en mythe, der passer til digtets øvrige indhold. Dissens definition af mythen bliver altsaa for snæver.

Endelig er digtene digte af Pindar, og hans eiendommelighed, der præger dem, burde ogsaa lægges for dagen. Ogsaa dette har Dissen forsømt. Ved sin aprioriske fremgangsmaade er han overhovedet kommen til at overse det der er hovedsagen, og trods gode enkeltheder vil han ogsaa føre andre paa afveie, bort fra maalet: en fortolkning, der erkjender digterens aand.

Saa vidt Hermanns almindelige betragtninger. Trods en del uretfærdighed mod Dissen er her unegtelig sagt mange træffende sandheder. Kjernen i Hermanns angreb er en protest mod den aprioriske methode og abstrakte systematiseren, der er Dissen egen. Med skarphed drages bestandig de konkrete momenter frem: digtarten som *væsentlig* betingende digtenes indhold og mythens stilling som historisk begrundet led i Grækernes høiere lyrik er synspunkter, som hverken Boeckh eller Dissen overhovedet synes at have været opmærksomme paa, og som dog er af gjennemgribende betydning. Ligeledes er der med betoningen af, at en undersøgelse af digtenes indhold uden en betragtning af deres form er en mislig sag, opstillet en fordring, der endnu den dag i dag ikke har fundet den tilbørlige opmærksomhed. Alt peger hos H. henimod en grundopfattelse, principielt forskjellig fra den Boeckhske; paa et rent historisk,

empirisk udgangspunkt for bedømmelsen af den Pindariske kunst. Men hertil kom det ikke. Trods al fremhæven af de faktiske forhold var Hermann for hildet i sin tids spekulative maade at ræsonnere paa til at undgaa den forkerthed, som han bedømmer saa strengt hos Dissen. Det hedder saare charakteristisk i Hermanns recension p. 23: «in wiefern es ein Gedicht ist, wird eine poetische Idee erfordert, die den Inhalt zusammenhalte», og p. 24: «(es versteht sich von selbst) dass, weil das Ganze ein Gedicht ist, es auch eine poetische Einheit haben muss.» Dette er, som man ser, et rent apriorisk ræsonnement. Denne dobbelthed ødelægger Hermanns recension som helhed; Dissens (og Boeckhs) udgangspunkt anerkjendes trods alt som berettiget, og den hele strid reducerer sig til spørgsmaalet om det fælles grundsyns mere eller mindre heldige gjennemførelse i det enkelte.

Til yderligere oplysning har Hermann meddelt en analyse af et enkelt digt, O. I. Dissens indledning gjøres først til gjenstand for en skaanselløs kritik; grundløsheden af de mange antagne finere allusioner til Hierons personlige forhold lægges for dagen, og resultatet sammenfattes i den dom, at Dissens indledning ikke angiver digtets egentlige indhold, forrykker dets hovedtanke, vilkaarlig lægger en hel del ting ind i det, som ikke ligger deri, og endelig ganske undlader at vise, hvad der er digtets fortrin — og det skjønt digtet hører til de simpleste og letteste at forklare (p. 41).

Dernæst gaar H. over til at paavise digtets virkelige indhold. Hovedtanken finder han angivet i indledningen: de Olympiske lege er de fornemste af alle. Denne tanke gaar gjennem hele digtet; men ifølge den lyriske kunstforms væsen bliver dette at forstaa derhen, at «der Dichter frei die dargebotenen Veranlassungen ergreifend von einer Sache zur andern fortgeht, immer aber den Hauptgedanken im Auge behaltend von Zeit zu Zeit wieder zu ihm zurückkehrt» (p. 42). Saaledes fører fremsættelsen af hovedtanken, de Olympiske leges fortrinlighed, til omtalen af det rigelige stof til sange de giver, og derfra til anledningen til nærværende sang; her fremhæves atter hovedtanken. Derpaa hedder det videre: «Eine Fabel musste das Gedicht haben. Pelops bietet sie dar, er, dessen Verherrlichung zugleich die Verherrlichung von Olympia ist». Pelops-

mythen behandles derfor af digteren med hensyn til Olympia: der berettes om hans frieri og hans vognseir, men Myrtilos-episoden forbigaas, da den ikke tjener til Pelops's pris. Atter fremtræder hovedtanken i omtalen af den ære, Pelops nyder efter sin død, og det ry, seirene i hans stads lege skjænker; naturlig slutter sig hertil den bemærkning, da denne ære nu er bleven Hieron til del, at den nys opnaaede lykke altid staar for mennesket som den højeste. Med dens pris, der nu har seiret, slutter digtet.

«So aufgefasst, steht frei von scholastischer Mikrologie ein groszes erhabenes Ganzes da, das in freier lebendiger Bewegung seinen harmonischen Lauf völlig abgerundet beschliesst.» Saaledes slutter Hermann sin analyse af digtet. Det kan ikke negtes, at den udmærker sig fremfor Boeckhs og Dissens ved sin simpelhed og naturlighed, og den er ogsaa bleven anerkjendt af de fleste senere forskere. Men det maa dog ikke glemmes, at naar man som H. fastholder en grundenhed i digtet, saa maa man forklare ogsaa Tantalosepisoden ud fra denne. Det har H. ikke gjort; han nævner den i sin analyse end ikke med et ord, skjønt den dog indtager en ret anseelig plads i Pelops-mythen og af digteren yderligere markeres med en sentens. H. har i en anden sammenhæng (p. 39 f.) afvist Dissens fortolkning af episoden; men i hans egen opfattelse staar den som en digression, der er saa meget mere paafaldende, som efter hans bestemte erklæring (p. 42) alt i Pindars fortælling skal forholde sig til Olympia. Der er her en halvhed, der ganske svarer til feilen i udgangspunktet: H. vil ogsaa i sin fortolkning fastholde den poetiske enhed, men det er kun ligesom for skams skyld; den interesserer ham ikke afgjørende. Man kan endvidere bebreide H., at han i sin recension nøies med at fremdrage en enkelt ode. Det havde været af interesse at se, hvorledes han havde affundet sig med een af de oder, hvor der ikke, som i O. I, tydelig nok er et thema, hvortil digteren ofte vender tilbage.

Denne mangel har H. til en vis grad selv raadet bod paa i den lille afhandling de officio interpretis, hvori han behandler to andre oder, P. I og II (Opp. VII, p. 97—128). Med hensyn til P. I, som gjennemgaas p. 109—15, afvises først Boeckhs

antagelse, at digtets tanke er at tilraade Hieron at vende sin hu til fredelige sysler, og dernæst Dissens, at det afgjørende er modsætningen mellem Olympens harmoni og Typhoeus's voldsomme uro. Dissen gik ud fra, at hovedtanken maatte ligge i det mythiske parti; Hermann indvender herimod, at da Pindars digte ikke handler om myther, men om andre ting, maa hovedtanken fornuftigvis ligge i den del af digtet, der handler om andre ting. Mytherne tjener kun til pryd, og det er urimeligt, at det der tjener til pryd, og ikke det det tjener til pryd for, skal være hovedsagen[1]. Hvad der i P. I siges om guderne og Typhoeus, tjener kun til pryd. Digtets hovedindhold er dette: cither, besyng byen Ætna, der er bleven berømt ved Hierons seir, og ønsk den enighed, fred, lykke og en retfærdig og gavmild regjering. — Ved gjennemførelsen i det enkelte af dette grundsyn er der for os intet at mærke; det er nok at fremhæve, at der efter H.s forklaring ikke er nogen enhed i digtet; det ved leiligheden givne formaal, der er dets indhold, er sammensat (Hieron, hans seir, Ætna), og det første, omfangsrige parti refererer sig endda ikke til dette formaal.

Til det andet af H. behandlede digt, P. II, knytter der sig i enkelthederne vanskelige spørgsmaal, der hos H. diskuteres udførlig, men forbigaas her, hvor det kun kommer an paa totalopfattelsens art. Efter H.s mening falder digtet i to dele: i den første roses Hieron for sine velgjerninger mod Lokrerne, og taknemlighedspligten indskjærpes gjennem Ixionmythen, der finder speciel anvendelse paa Anaxilaos af Rhegion (ikke paa Hieron, som Boeckh havde ment); i det andet parti forsvarer Pindar sig mod bagvaskere og øretudere, der satte ondt for ham hos Hieron, specielt mod Bacchylides. Noget forsøg paa at tilveiebringe en indre forbindelse mellem disse to dele gjør H. ikke. Overhovedet er der hos H. i denne afhandling slet ikke mere tale om den poetiske ide eller digtets enhed; alting tages ganske ligefrem empirisk.

Endnu af eet Pindarisk digt, P. III, har H. givet en kort analyse (i Emendationes Pindaricae, Opp. VII, 129 ff.). Han

[1] Hermann fastholder her ikke tilstrækkelig den vurdering af mythens betydning, han selv har givet i recensionen af Dissens udgave.

fastholder her, at hele digtet lader sig forklare ud fra forudsætningen om Hierons sygdom, og angiver som grund til Asklepiosmythens forekomst det ganske simple: ut ne fabula carmini deesset. Videre kan man neppe gaa i praktisk opposition til enhedstheoriens fortolkningsmaade; det er klart, at Hermann fuldstændig har ladet den fordring til interpretationen falde, som han i recensionen af Dissens udgave endnu havde anerkjendt: at den skal eftervise en poetisk ide, hvori digtet har sin enhed. Men det havde unegtelig været fortjenstligere, om han ikke havde nøiedes med stiltiende at sætte den til side, men havde gjort rede for sit forandrede standpunkt og begrundet det i modsætning til enhedstheorien. Heraf er der imidlertid i Hermanns senere afhandlinger intet spor.

Afhandlingen de officio interpretis foranledigede Boeckh til et svar: Kritik der Schrift G. Hermanns de officio interpretis (Kl. Schr. VII, p. 404—77). Det meste af denne afhandling, der vistnok er Boeckhs sidste større skrift om Pindar, dreier sig om enkeltheder; men den principielle modsætning til Hermann kommer dog et par steder til orde. Det hedder herom først p. 421, at Hermanns grundsætninger for Pindarfortolkningen er meget forskjellige fra B.s og Dissens. H. antager hele store partier af Pindar, især mytherne, for blot og bar pynt, der ingen betydning har for at finde grundtanken. Men dette «wird theils Verehrern des Pindar nicht einleuchten, weil seine Dichtung hierdurch entwerthet wird, theils ist es nach den Grundsätzen einer tiefern Hermeneutik überhaupt unhaltbar.» Den pryd, digteren anvender, maa forholde sig til det foreliggende formaal. — Med større styrke vender den samme indvending tilbage i anledning af P. II. Hermann sætter, hedder det p. 439, to i formaal og grundtanke ganske forskjellige dele, der kun holdes sammen af et udvortes og fra begge forskjelligt bindeled. Boeckh anser ikke denne fortolkningsmaade for tilladelig; «aber er kann freilich die Richtigkeit seiner Ansichten hier nicht beweisen, da sie eine geschichtlich-theoretische Entwickelung der in den Alten ausgeprägten Grundsätze der Composition voraussetzen, sondern er kann nur dasjenige, was sich ihm bewährt hat, entgegenstellen. Das ächte Kunstwerk entspringt in der Seele des Meisters aus *Einem Keim* als *Ein Gewächs,* dessen einzelne

Zweige organisch verbunden sind». Delene maa have deres rod i een grundanskuelse, fremgaa af eet formaal og arbeide henimod den deri liggende ene grundtanke. Fortolkeren maa derfor søge en enhed, hvori de forskjellige dele gaar op; altsaa maa han sammenligne delene og erkjende det fælles i det forskjellige . . . . . Forudsat at fortolkningen har et fortræffeligt værk for sig, er den ikke tilfredsstillet, før den er stegen op til denne sidste enhed; enhver hypothese maa dannes saaledes, at delenes enhed i formaal bliver tydelig; kun en saadan forklarer det hele og har altsaa tilstrækkelig grund i værket selv.

I disse udtalelser af Boeckh fremtræder den opfattelse, der siden hans tid har behersket Pindarfortolkningen, med en klarhed som ellers intetsteds; det er den store philologs sidste, vægtige ord i dette spørgsmaal. De vil senere faa stor betydning for os som grundlaget for den kritiske betragtning af den hele theori; paa dette sted nøies vi med at fremhæve, at Boeckh selv udtaler, ikke blot at hans principielle opfattelse af den Pindariske kunst er apriorisk i forhold til denne selv, men ogsaa at den savner bevis andetstedsfra. Noget saadant bevis var i virkeligheden ikke præsteret paa det tidspunkt, da Boeckh skrev disse ord; havde Boeckh ment at det fandtes, havde han selvfølgelig henvist dertil. Den følgende tids betragtning af Pindar synes imidlertid at gaa ud fra, at beviset er leveret; den indlader sig i alt fald aldrig paa en undersøgelse af det spørgsmaal, om fundamentet for dens methode ligger fast og hvorledes det er lagt.

I betragtningen af Boeckhs og Hermanns bidrag til forstaaelsen af den Pindariske kunst er vi komne noget for langt ned i tiden og maa gribe lidt tilbage for ikke at overspringe et bidrag til den debat, Dissens udgave fremkaldte. Dette bidrag skyldes *Welcker*, der skrev en recension over Dissens udgave (i Rh. Mus. 1833) og gav en behandling af enkelte Pindariske oder (smstds 1834; begge afhandlinger i Kl. Schr. II, p. 169—214). Recensionen gaar fornemmelig ud paa at tage Dissen i forsvar overfor de angreb, der var rettede paa ham dels af Hermann, dels ogsaa af Boeckh. Welcker giver i forbindelse hermed sin egen formulering af den Dissenske theori i fuld til-

slutning til denne, medens han forbeholder sig en afvigende opfattelse af de enkelte digte.

W. bemærker (Kl. Schr. p. 174), at de Pindariske digtes dybere indhold ofte er vanskeligt at gribe: «zart und skizzenhaft geht der Kunstplan durch das Gedicht; der idealische Mittelpunkt des εἶδος ist oft schwer zu finden . . . . . . Während die Wellen des Rhythmus uns fortreissen, die Edelsteine der Sprüche die Blicke festhalten, der äuszere Bau uns beschäftigt, übersieht man leicht, wie der Hauptgedanke geheim zum Ziele geleitet und das Verhältniss, die Verbindung der Sinnabschnitte geregelt wird».[1] Strax derpaa tales der ligefrem om den Pindariske kunsts «Geheimniss». W. er den første, der har betonet, at den kunstneriske enhed hos Pindar er af en skjult natur, ikke ligefrem til at gribe — et moment, der er af ikke ringe betydning for bedømmelsen af den hele theori.

Den egentlige redegjørelse for W.s opfattelse findes p. 184—88. Det fremgaar af denne, at W. lægger større vægt paa de af Dissen fremhævede sædelige grundtanker, end Boeckh vilde anerkjende for rigtigt. De sædelige ideer er netop afgjørende, og det ikke blot til at skaffe os indsigt i digterens almindelige sædelære (hvori Boeckh havde sat deres betydning). Gjennem dem erkjendes hvert digts tilblivelseslov, fordi de er slutstenen paa digterens udelte indre anskuelse af tilstanden (hos seirherren). Digteren griber nemlig (ligesom uvilkaarlig) en synsmaade, hvorefter han bedømmer og veier de nærværende forhold, og hvorefter han indretter de sædelige, prisende, lykønskende og formanende tanker. Af denne opfattelse følger, at den sædelige grundtanke ikke kan betegnes som digtets formaal; den er ikke andet end den for digteren naturlige maade at betragte sit stof paa; den bliver altsaa selve indholdet og enheden af lovsangen, der i sig selv er formaalet. Dog synes W. at anerkjende, at en saadan sædelig grundtanke ikke findes i alle digtene, men at der er nogle, hvor grundtanken eller -forestillingen er af en mere almindelig natur.

---

[1] Dette sted er godt skikket til at give en forestilling om afhandlingens form. Dens fortrin er i hvert fald ikke at give noget skarpt udtryk for tanken.

Welcker gjør her egentlig ikke andet end at udvikle den Dissenske theori, befriet for Dissens snørklede systematisering, i friere og mere almene former. Idet hans afhandling er fremkaldt af Boeckhs og Hermanns angreb paa Dissens arbeide, bliver dens formaal at vise, at der til grund for den Dissenske behandling af digteren kan ligge en rationel og psychologisk forsvarlig opfattelse af hans maade at komponere paa. Om Dissen virkelig havde gjort sig denne opfattelse klar i den form, hvori W. udvikler den, er det vel tilladt at tvivle om;[1] men dette spørgsmaal er af underordnet betydning. Det kan ikke negtes, at W.s opfattelse af digterens arbeidsmaade a priori betragtet kan være lige saa god som enhver anden, og at man ud fra den maa komme til en fortolkningsmethode væsentlig som den Dissenske. Noget bevis for opfattelsens rigtighed har han ikke leveret, ikke engang under forudsætning af enhedstheoriens fundamentalsætnings rigtighed; og selve denne fundamentalsætning har han slet ikke sat under debat.

I den anden, kort efter udgivne afhandling har Welcker meddelt sin opfattelse af nogle enkelte oder (P. IX og O. VII). Det er imidlertid ikke muligt at betragte W.s fortolkning af disse oder som en exemplifikation af hans egen theori. Om P. IX erklærer han, med tilsidesættelse af baade Dissens og Boeckhs forklaringsforsøg, at grundstemningen (sic!) er «Siegesfreude durch die Aussicht auf die reizendste Verbindung» — dette sidste moment at tage ganske i sin almindelighed. Her er altsaa ikke tale om nogen ethisk grundtanke, overhovedet ikke om nogen grund*tanke;* der paavises kun en gjennem hele digtet herskende stemning, foranlediget af en forestilling om noget i fremtiden muligt eller sandsynligt. Og for den 7de Olympiskes vedkommende fraskriver W. mytherne enhver betydning for nutiden; de skal kun illustrere Rhodos's glimrende fortid og Tlepolemidernes lykkelige skjæbne; de i slutningen fremtrædende formaninger af politisk natur staar ikke i nogen indre forbindelse med det mythiske parti. Her er al sammenhæng med

[1] I et brev t. Welcker, der er aftrykt i fort. til Dissens Kl. Schr. p. XXI, bemærker Dissen, at W. har fremsat hans theori bedre end han selv havde kunnet gjøre.

enhedstheorien opgivet. — En fortolkning af denne art var, hvor store fortjenester den end ellers kunde have (og Welckers exegese er baade grundig og smagfuld), ikke egnet til at støtte den anskuelse af digterens kompositionsmaade, som W. saa bestemt havde gjort sig til talsmand for.

Kap. III.

Den af enhedstheorien beherskede fortolkning.

Med standsningen af den debat, Dissens udgave havde fremkaldt, kan den første periode i den nyere Pindarfortolknings historie betragtes som afsluttet. Den eiendommelige theori, der er bleven grundlaget for den moderne fortolkningsmethode, er opstillet; den er bleven debatteret, forskjellig formuleret, alsidig belyst og exemplificeret; den er i sit princip fra ingen side bleven bestridt, og den er paa intet punkt bleven bevist eller blot indgaaende begrundet. I den efterfølgende tid er der ikke mere tale om nogen alvorlig diskussion af sagens principielle side. Theorien behersker — paa en enkelt undtagelse nær — ubestridt interpretationen; den formuleres lidt forskjellig af de forskjellige forskere; men dens grundlag er hævet over debat. Opgaven for vor fremstilling bliver i overensstemmelse med dette forandrede forhold en lidt anden end i det foregaaende kapitel. Da det ikke er muligt at følge enhedsfortolkningen i alle dens enkelte fremtoninger, vil fremstillingen indskrænke sig til at registrere de spredte og lidet betydende bidrag til theoriens udformning og for øvrigt koncentrere sig om de to store forsøg paa at gjennemføre den i behandlingen af samtlige Pindariske digte.

Det første mere fremtrædende skrift om Pindars digterpersonlighed er *Rauchensteins:* Zur Einleitung in Pindar's Siegeslieder (Aarau 1843), der efterfulgtes af «Commentationes Pindaricae» I—II (1844—45) og enkelte afhandlinger i tidskrifter. R.s «Einleitung» er nærmest bestemt til skolebrug, men den er fremgaaet af et grundigt og selvstændigt studium af digteren og

indeholder adskillige originale iagttagelser. For vort formaal er det nærmest det fjerde og femte afsnit: «Eigenthümlichkeiten der Pindarischen Kunst» og «Ueber die Composition», der har betydning. Rauchenstein fastholder bestemt, at ethvert digt har sin enhed, sin «herrschende Idee»; dette er den Pindariske kunsts bevidste princip (p. 129 f.). Selve den enkelte poetiske ide fremgaar af digterens anskuen af de givne forholds totalitet under en begeistret stemning. I den stærkere fremhæven af disse momenter staar R. Boeckh nær; derimod staar han ganske paa Hermanns side, naar han benegter muligheden af at betragte de forskjellige grundtanker fra almene synspunkter (p. 133 f.); hans begrundelse er ogsaa den samme som Hermanns, hvem han citerer. Ligeledes ses han m. h. t. spørgsmaalet om Pindars brug af mythen at indtage en mellemstilling mellem Boeckh og Hermann; hans grundbetragtning af mythens oprindelse og betydning i epinikiet falder ganske sammen med Hermanns, men han fastholder strengere end denne fordringen om mythens indre sammenhæng med det øvrige digt.

I den maade, hvorpaa Rauchenstein nærmere bestemmer formen for grundtankens manifestation, synes han at være afhængig af Welcker. Han bruger det billede, at grundtanken er som den røde traad, der snor sig gjennem epinikiets fint tvundne streng, snart skjult, snart paa overfladen, men aldrig bristet. Digteren begynder fx. at fortælle en mythe ganske ligefrem, som om han ingen anden hensigt havde; umærkelig fører han saa tilhørerne til gjennem mythen at se den allerede før udtalte eller fremstillede grundtanke i en ny belysning. I mange digte udtales grundtanken intetsteds ligefrem, men fremgaar af en sammenstilling af de enkelte partier, som i P. I, der underkastes en nærmere analyse (p. 143—51). Man ser, at Welckers henkastede sætning om den Pindariske enheds skjulte charakter har faaet en bestemtere udformning hos Rauchenstein. Den stærkere fremhæven af dette moment har ogsaa faaet R. til at henvende sin opmærksomhed paa et hidtil noget forsømt punkt: de mærkelige overgange i de Pindariske digte. Herom handles p. 134—43. Det abrupte i den Pindariske form forklares som beroende paa, at epinikiet for at faa hele sit stof med nødvendig maa være kortfattet; men Pindar ynder tillige denne form, fordi den røber

en vis aandelig bevægethed, og fordi den er ham et middel til at antyde de tanker, som han ikke ønsker ligefrem at udtale. — Rauchensteins Commentationes indeholder (foruden forslag til forandringer i texten og bidrag til enkeltinterpretationen) analyser af enkelte oder. Han viser her en vis frihed, uden dog som Hermann og Welcker at lade sit princip i stikken; han anerkjender hist og her tilstedeværelsen af digressioner (saaledes i P. I det midterparti, der angaar Hieron personlig; i O. I Tantalosepisoden); men han søger altid at eftervise en bestemt grundtanke. Samme charakter har de bidrag til enkelte oders fortolkning, som han senere har offentliggjort i forskjellige tidskrifter (særlig i Philologus II og XIII). Ogsaa hans fortolkning holder saaledes en mellemvei mellem Hermanns frihed og Boeckhs strenghed. Hans hovedfortjeneste maa herefter søges i den større opmærksomhed, han har skjænket formen for hovedtankens gjennemførelse i det enkelte, og i de videre undersøgelser, han derved er ført ind paa.

Omtrent samtidig med Rauchensteins Commentationes udkom et lille skrift af *Tycho Mommsen:* Pindaros. Zur Geschichte des Dichters und der Parteikämpfe seiner Zeit. Kiel 1845. Det behandler digterens liv og beskjæftiger sig, som titlen antyder, væsentlig med at gjøre rede for Pindars politiske partistilling. I sit formaal ligger det saaledes den foreliggende undersøgelse fjernt; og dertil kommer, at Mommsen, skjønt han meddeler udførlige analyser af flere oder, ikke synes at bekymre sig synderlig om enhedstheoriens fordringer. Han taler et sted (p. 38) om en stemningens enhed; men hvad han in concreto eftervisér, er regelmæssig kun en gjennem hele digtet gaaende politisk tendens. Paa den anden side har han ikke indladt sig paa nogen principiel opposition mod enhedstheorien; og de politiske allegorier, der bliver resultatet af hans fortolkning, har ikke fundet tilslutning nogetsteds. Han kunde saaledes forbigaas her; men det kan dog have sin interesse at se i et exempel, hvor vidt man kan gaa i allegorisk mythefortolkning, og Mommsens udskeielser er heller ikke uden indirekte forbindelse med enhedstheorien.

Som exempel kan tages den 11te Pythiske ode, unegtelig een af Pindars vanskeligste. Mommsen antager, at den er af-

fattet paa den tredie Messeniske krigs tid. Mythen om Atriderne udlægges derpaa saaledes, at Klytæmnestra er Messenierne, der myrder deres retmæssige herrer Spartanerne (Agamemnon); ved Iphigeneias ofring tænkes der paa en Spartanerinde Demarete og hendes døtre, der havde aflivet sig i Tænarontemplet; ved Ægisth paa forrædere blandt Spartiaterne *(ὑπομείονες)*, der støttede opstanden; og saaledes videre. Indfatningen af mythen, der er given ved nævnelsen af Pylades og Orestes, skal have den betydning at fremhæve forholdet mellem Sparta og Delphi; de politiske betragtninger, der senere indføres i direkte form (vs. 50 ff.), antages at sigte til Atheniensiske indflydelser i Theben.

For at gjøre en fortolkning som denne sandsynlig, nødes Mommsen til endnu stærkere end nogen tidligere at betone hemmelighedsfuldheden i den Pindariske kunst (p. 39); den festlige leilighed taalte, mener han, ikke den direkte omtale af deslige profane «widerwärtigkeiten». Ligesom han herved berører sig med enhedstheorien, saaledes kan der formentlig ikke være nogen tvivl om, at det er dens allegoriserende mythefortolkning, der er baggrund og forudsætning for Mommsens experimenter, om de end er foretagne med et andet formaal for øie. Havde man ikke fra alle sider lyst en fortolkning i kuld og kjøn, der i behandlingen af mythen er væsentlig ensartet med Mommsens, vilde en iøvrigt besindig og dygtig forsker ikke have kunnet forfalde til saadanne excesser. — Hermed skal iøvrigt ikke være udtalt nogen dom om Mommsens skrift som helhed; hans redegjørelse for Pindars politiske standpunkt har sikkert blivende betydning, selv om en del af begrundelsen maa forkastes som uholdbar.[1]

En anden ganske eiendommelig fremtoning midt i denne periode er en artikel af *Heimsoeth* i Rhein. Mus. V (1847), p. 1—32.[2] Den indeholder kun analyser af en række Pindariske

---

[1] Mommsens senere udkomne oversættelse af Pindar (Leipzig 1846) indeholder i de ret udførlige oplysende anmærkninger lidet af interesse for vort formaal.

[2] Heimsoeths tidligere udgivne «Addenda et corrigenda in commentariis Pindari» (Bonn 1840) indeholder intet kompositionen vedrørende.

oder (P. IX. XI. III; N. V. IV; I. V); behandlingen skulde have været fortsat for samtlige oders vedkommende, men fortsættelsen er desværre udebleven; det eneste mig bekjendte vidnesbyrd om H.s senere beskjæftigelse med Pindar er en analyse af P. I. (i anl. af Welckers 50-aars jubilæum. Bonn 1859).

Heimsoeth udtaler sig i den første afhandling ikke direkte om sin stilling til det moderne fortolkningsprincip; heller ikke retter hans kritik af de tidligere forskere sig nogensinde mod det principielle. Men det er allerede eiendommeligt for hans methode, at han aldrig bruger udtryk som grundtanke, enhed, ide eller lign.; og i sin praxis er han den Boeckhske fortolkning saa modsat som vel muligt. Han staar i sin maade at forstaa Pindar paa, i den forsigtighed, hvormed han afviser enhver massiv udlægning af de mythiske partier som allusioner til samtidige forhold, meget nær ved Welcker, hvis discipel han er; men han gaar endnu videre end denne i at forkaste alle allegoriske tydninger. Særlig klart viser dette sig i hans behandling af P. IX, et digt, der overhovedet kan staa som paradigme for de forskjellige stadier i Pindarfortolkningens udvikling. Det er ovenfor viist, hvorledes Dissen ved en noget plump hypothese søgte at tilveiebringe en indre enhed i digtet; hvorledes dernæst Boeckh, med principiel anerkjendelse af Dissens opdagelse, reducerede det hypothetiske element i fortolkningen betydelig; hvorledes endelig Welcker, stadig indenfor den samme grundforudsætning, at begge myther hentyder til en ægteskabelig forbindelse, yderligere indskrænkede hypothesens betydning for fortolkningen saa at der kun blev som en svag mindelse om enhedstheorien i hans resultat. Nu kommer Heimsoeth og fjerner den sidste rest af vilkaarlige forudsætninger. Han erklærer det for uvæsentligt, at begge myther handler om kjærlighed og ægteskab; derimod søger han at paavise, at Pindar lempelig har omformet hovedmythen om Apollon og Kyrene efter sine ethiske begreber og til guddommens større forherligelse, uden at det er muligt at forudsætte andre, speciellere motiver derfor. Hensigten med mythen bliver saaledes kun forherligelsen af Apollon, de Pythiske leges herre, og Kyrene, hans brud. Dermed er lovprisningen af seirherren ligelig sammenflettet, og andet indhold end disse tre momenter i deres eiendommelige forening har

digtet ikke. Her er da i virkeligheden enhver grundtanke eller enhed i Boeckhs forstand opgivet, uden at man dog kan sige, at sammenhæng eller motivering er opgivet; Heimsoeths analyse er tvertimod særdeles indtrængende, foruden at den er fin og aandfuld. Af væsentlig samme charakter er hans behandling af de øvrige oder.

Efter Heimsoeths afhandling i Rhein. Mus. kunde man maaske endnu være i tvivl, om han var sig sin fortolknings modsætning til enhedstheorien bevidst. At en saadan tvivl vilde have været uberettiget, fremgaar af hans anden ovennævnte afhandling. Analysen af P. I har i det hele samme præg som de tidligere undersøgelser; men i de afsluttende bemærkninger vender H. sig direkte mod enhedstheoriens methode. Han mener, at naar man har set, hvorledes alle partierne i oden virker sammen til et bestemt praktisk resultat, er man ikke fristet til at gaa paa jagt efter almene ideer, der dog i bedste fald kun lærer noget om digterens ethiske sindelag og maade at opfatte paa, men intet om grunden til det enkelte digts særegne form. I P. I kan H. imidlertid ikke engang finde nogen saadan ide; og med denne udtalelse gaar han videre end alle tidligere, selv Hermann. Men hans protest var for isoleret og fremsat med for liden kraft til at faa betydning, og hans beskjæftigelse med de enkelte oders exegese for spredt og for lidet omfangsrig til at erstatte manglen af en principiel diskussion, hvortil den ellers efter sin charakter havde været vel skikket.

Med Rauchensteins og Heimsoeths arbeider standser for en tid de mere omfattende forsøg paa en behandling af den Pindariske poesi med hensyn til kompositionen. Man var optaget af andre opgaver. I de fremragende værker over Græsk litteratur af mere almen art, som K. O. Müllers og Bernhardys, kommer der heller ingen nye synspunkter frem. Müller indtager en mæglende stilling mellem Boeckh og Dissen, men staar i hovedsagen paa den førstes side (se ovenfor p. 29,2); Bernhardy (Grundriss d. Griech. Litt.[3] II, 1, p. 728 ff.) tager betydelige reservationer overfor Boeckh og Dissen; han synes i sin grundbetragtning nærmest at sympathisere med Welcker, men udtrykker sig med større forsigtighed end klarhed. — I forbindelse med omtalen af disse to litteraturhistorikeres udtalelser kan en kort be-

mærkning om det nyere værk af *Bergk* ogsaa finde sin plads. Han omtaler Pindars kunstneriske eiendommelighed i sin litteraturhistorie II, p. 522 ff.; men den hele behandling gjør et noget ufærdigt indtryk, hvad man ikke kan undre sig over i det posthume værk. Foruden nogle betragtninger nærmest i Dissens smag findes der om valget af mythen ytringer, hvoraf det fremgaar, at Bergk tænker sig dette betinget snart af ydre hensyn, snart af en indre, ideel forbindelse mellem delene. Bergk har altsaa ikke været nogen korrekt tilhænger af enhedstheorien — et interessant faktum, men egentlig ogsaa det eneste af interesse for vort formaal, som kan uddrages af det ovenfor citerede sted.

Et stort Fransk værk, Villemains «Essais sur le génie de Pindare et sur la poésie lyrique» (Paris 1859) handler kun for en ringe del om Pindar og har i denne sammenhæng ingen betydning.

Det eneste betydelige arbeide over den Pindariske digtekunsts væsen, som denne periode har at opvise[1], er L. Schmidts «Pindars Leben und Dichtung» (Bonn 1862). Schmidt stiller sig et andet formaal end hans forgjængere; han vil begribe Pindars digterpersonlighed ikke som en afsluttet kjendsgjerning og et helt igjennem ensartet phænomen, men i dens udvikling; hans undersøgelse er ikke væsentlig æsthetisk, men historisk-psychologisk. Han giver derfor først et overblik over digterens ydre livsvilkaar; derpaa bestemmer han foreløbig hans «digternatur

[1] Hartungs arbeide: Pindars Werke, Leipz. 1855—56 (4 voll.; underafdeling af det større værk «Die Griechischen Lyriker») er først kommet mig i hænde under trykningen og har derfor ikke kunnet indordnes paa sin plads i den sammenhængende fremstilling. Dette er for saa vidt at beklage, som H. er en bestemt modstander af enhedstheorien; han ignorerer den ikke blot i sin kommentar, men polemiserer ogsaa mod den i sin indledning (se vol. I p. XLI f.). Men noget væsentligt bidrag til bedømmelsen af theorien har han ikke givet; hans polemik indskrænker sig for største delen til spot over dens fortolkningsmethode, medens han lader selve princip-spørgsmaalet næsten uberørt. Hvor fjernt han er fra en erkjendelse af det problem, der ligger bagved hele den moderne fortolkningsmaade, ses bedst af hans udvikling sammesteds p. XIII, hvor han tager sit udgangspunkt bestemt i epinikiets foranledning og derved kommer til ligefrem at negere mythen som selvstændig bestanddel af det. Hans arbeide har derfor heller ikke faaet nogen indflydelse paa fortolkningens videre udvikling.

og ·opgave» med det særlige formaal at sondre mellem digtartens almindelige charakter og Pindars specielle eiendommelighed. Hovedpartiet er saa en gjennemgang af epinikierne i chronologisk orden med hensyn baade til indhold og form (hvorved der skjænkes kompositionen særlig opmærksomhed). Først behandles de epinikier, der sikkert lader sig datere, i tre afsnit: ungdomsdigte (indtil digterens 40de aar); manddomsdigte (indtil midt i 60erne); og oldingeproduktionen. Derpaa følger de ikke daterede digte i den chronologiske orden, som de efter S. sandsynligvis har haft, idet han klassificerer dem efter de kriterier, han har vundet ved sin betragtning af de sikkert daterede oder.

Man har haft meget at indvende mod den fremgangsmaade, S. har fulgt (se kritiken hos Croiset, poésie de P. p. 349 ff. og hos Mezger p. 264—73). Naturligvis frembyder den i enkeltheder store blottelser; det indfald at udstrække digterens ungdomsperiode til hans 40de leveaar er i saa henseende betegnende nok. Men for saa vidt man ogsaa har hævdet, at den var methodisk forkastelig, maa der dog nedlægges indsigelse. At gjennemgaa Pindars oder i chronologisk orden og søge at fastslaa visse hovedtræk i hans digteriske udvikling var et forsøg, der engang maatte gjøres, og som paa grundlag af overleveringen meget vel lader sig gjøre — naturligvis med megen forsigtighed. Om Schmidt har været heldig i sit forsøg, er et andet spørgsmaal; her gjør sig blandt andre momenter især udgangspunktet for den hele betragtning gjældende. Det er dette, der interesserer os i denne sammenhæng.

I det lille forberedende afsnit «Dichterische Natur und Aufgabe» (p. 34—47) skjelner S. skarpt mellem epinikiet i almindelighed og Pindars behandling af det. Hvad opfattelsen af det førstes charakter angaar, viser S. sig som en principiel tilhænger af Boeckh, dog med en vis modifikation af dennes synsmaade. Han mener nemlig, at den «objektive enhed», som Boeckh definerede den, endnu er et noget for rummeligt begreb. Det er ikke, som Boeckh siger, *hele* seirherrens personlighed i seirens øieblik, der udgjør digtets enhed; det er en enkelt, charakteristisk side ved seiren selv eller seirherrens øvrige forhold. Paa evnen til at finde en saadan beroede efter S. overhovedet det

særlige anlæg til at optræde som epinikiedigter. — Det er, som man ser, den samme indvending, som ovenfor (p. 33) blev gjort mod Boeckhs formulering af theorien; det blev sammesteds paavist, at Boeckhs opfattelse maaske dog bør forstaas saaledes, at Schmidts ændring ikke bliver stort andet end et klarere udtryk for det, Boeckh egentlig mente. Iøvrigt stemmer S. ganske overens med Boeckh (og Welcker) i at betone anskuelsesmomentet; hos ham som hos de andre er enheden ligefrem digterens maade at opfatte sit stof paa.

Naar det dernæst gjælder at eftervise det specielt Pindariske i kunstartens behandling, da mener S. (efter først at have gjort opmærksom paa et specielt punkt, der ikke interesserer os) at finde veien hertil ved at betragte ungdomsdigtene i sammenligning med dem fra den modnere alder. Han antager nemlig, at digteren i sin første produktion mere holdt sig til de foreliggende forbilleder og senere udviklede sig til større selvstændighed. Ud fra denne forudsætning gjennemgaar han derpaa de overleverede digte.[1]

Idet vi alene holder os til den side, der her interesserer os, bliver Schmidts resultat at referere som følger. Samtlige ungdomsdigte (P. X. VI. XII. VII. O. X. XI. N. V) viser som fællespræg mangel paa enhed i kompositionen. Det mythiske element holder endnu digteren fangen, interesserer ham for meget i og for sig, saa at der ikke indtræder nogen egentlig «Durchdringung des mythischen Elements mit dem sonstigen Gedanken» (p. 132). Især i den allerførste ode, P. X, er

[1] At forudsætningen er af en betænkelig natur, er klart nok. Man kan lige saa godt ræsonnere omvendt: den begyndende digter kan ikke antages at have behersket epinikiets allerede dengang høit udviklede technik fuldkomment; man kan derfor ikke ubetinget slutte fra hans ungdomsproduktion til de dalevende mesteres arbeider. Paa den anden side er det ganske vist, at hans manddomsproduktion vil være stærkest præget af hans selvstændighed, saa at man heller ikke tør slutte fra den. — I virkeligheden kommer man ingen vegne ad den vei, Schmidt anviser; han kommer ogsaa i modsigelse med sig selv, naar han hævder den kunstneriske enhed som nødvendig for epinikiet som saadant, og dog benegter dens tilstedeværelse i Pindars ungdomsdigte.

manglen af enhver tankeforbindelse mellem mythe og virkelighed paafaldende.[1]

Den anden periodes produktion udmærker sig ved streng enhed og gjennemsigtig ledføining i kompositionen. De mythiske partier svæver ikke løst over de øvrige, men er »durch die zarten Fäden der Idee mit ihnen zum organischen Ganzen verbunden». Dog er der en vis forskjel mellem oderne fra tiden før digterens 50de aar og de øvrige. I de første bunder den poetiske ide mere i anskuelsen og lader sig vanskelig opløse og udtrykke begrebsmæssig. Saaledes er i P. IX. løftet om en lykkelig ægteskabelig forbindelse grundtanken; men ved siden af denne gaar «ein Hauch sehnsüchtigen Verlangens», der er uadskillelig fra den, men ikke lader sig udtrykke i definitionen. I de senere oder finder vi en simpel paastand eller slutning eller erfaringssætning, der lader sig angive kort og dog udtømmende. — I sin almindelighed gjælder det om hele denne periodes produktion, at mythe og samtid for digterens betragtning er rykkede hinanden nærmere paa grund af en «gehobene Auffassung der Gegenwart» (p. 360); mythens speil gjengiver derfor rent og klart digterens betragtning af nutiden.

I den tredie periode, der er repræsenteret ved O. IX, I. VI, O. IV og P. VIII, findes i det hele den samme enhed i kompositionen. Forskjellen fra den anden periode ligger væsentlig i, at interessen for det mythiske er svækket; det tjener væsentlig kun til symboliseren eller tydeliggjørelse, ikke til «Verklärung.»

Efter hele anlæget af Schmidts arbeide kunde man hos ham vente at finde betydningsfulde bidrag til enhedstheoriens *begrundelse.* Idet han nemlig med hensyn til ungdomsdigtene kommer til det resultat, at der i dem mangler sammenhæng mellem mythen og de øvrige partier, maatte han konsekvent have reist det spørgsmaal fra grunden af, om denne sammenhæng virkelig findes i de andre. Thi enten er enhedstheorien forudsætning, og saa maa enheden eftervises overalt; eller den

---

[1] Det er et stærkt stykke, at denne charakteristik ogsaa skal passe paa P. VI, hvis eiendommelighed netop er en noget massiv paralleliseren af mythe og virkelighed.

er det ikke, og saa maa den bevises overalt. Dette har imidlertid ikke staaet Schmidt klart; han begynder netop rent apriorisk, med at erklære enheden for nødvendig for epinikiet som saadant, uden hensyn til Pindars behandling af det. Ved en ren inkonsekvens opgiver han dette udgangspunkt overfor ungdomsdigtene, men kun overfor dem. Fra det øieblik af, da han gaar over til at behandle digtene fra manddomsperioden, indtræder forudsætningen atter i sine rettigheder; han nøies med over for hvert digt at gjøre rede for, hvori sammenhængen mellem mythe og virkelighed bestaar, idet han aabenbart gaar ud fra, at den maa findes. Problemet som saadant kommer derfor ikke frem; vi bevæger os stadig indenfor den Boeckhske grundopfattelses ramme. Hermed følger atter, at rigtigheden af hele den psychologisk-historiske betragtnings resultat bliver afhængig af spørgsmaalet om enhedstheoriens berettigelse; med denne staar og falder grundtrækkene i Schmidts opfattelse af digterens udvikling.

I en anden henseende er derimod Schmidts arbeide af stor betydning, ogsaa for nærværende undersøgelse. Det er det ene af de tre forsøg paa ud fra enhedstheoriens forudsætninger at gjøre rede for sammenhængen i alle Pindariske oder. Af de to andre gaar det ene, Dissens, forud for den store principielle diskussion, hvis foranledning det netop blev. I Mezgers kommentar, der ligeledes sætter sig den opgave at eftervise grundtanken i enhver ode, gjør der sig dels et nyt moment (nomostheorien) gjældende; dels er Mezger, skjønt en bestemt tilhænger af enhedstheorien, paa en eiendommelig maade paavirket af den moderne videnskabs methode, saa at hans fortolkning paa ingen maade kan betragtes som en ligefrem exemplifikation af den Boeckhske theori. I Schmidts bog derimod er det naturligt at søge udtrykket for, hvad der paa grundlag af den forudgaaende drøftelse af principerne lod sig udrette i den «høiere interpretation» af de enkelte digte.

Man vil virkelig ikke kunne negte, at Schmidts arbeide i sammenligning med Dissens repræsenterer et betydeligt fremskridt. Dissens noget pedantiske systematiseren er forsvunden og har givet plads for en fortolkning, som uden noget forud fastslaaet schema (skjønt ikke uden aprioriske forudsætninger)

søger grundtanken i hvert enkelt digt ved en ligefrem sammenstilling af dets partier. Et andet fortrin hos S. er dette, at han ikke forlanger nogen i enkeltheder gjennemført parallelisme mellem mythe og virkelighed. Han gjør selv udtrykkelig opmærksom paa dette i sin indledning (p. 44 f.), og det fremtræder gjennemgaaende i hans interpretation. Saaledes — for blot at nævne et par exempler — betragtes Tantalosepisoden i O. I som et blot kunstnerisk motiv, der skal give Pelopsmythens glade grundtone stærkere relief (p. 259 f.). I P. XI antages mythen om de høitstillede Atriders ulykkelige forhold for at være valgt som kontrast til seirherrernes aurea mediocritas (p. 183); antagelsen af en kontrast mellem mythe og virkelighed er overhovedet et middel, hvortil S. ofte tager sin tilflugt for at finde digtets grundide. I fortolkningen af P. IV er S. for saa vidt enig med Dissen, som de begge i Iason ser forbilledet for Arkesilaos og mener, at mythen skal illustrere det legitime kongedømmes ret og dets opgave; men medens Dissen gaar saa vidt, at han i skildringen af Iasons optræden paa torvet i Iolkos finder en smigrende hentydning til Arkesilaos's ydre, holder S. sig strengt til den almindelige overensstemmelse, der ligger i begges stilling som legitime herskere.

De her angivne fortrin fremfor den ældre interpretation beror i hovedsagen paa den udvikling, diskussionen om de principielle spørgsmaal havde medført i opfattelsen af digterens poetiske eiendommelighed, og paa de korrektiver, den havde givet overfor de ældre forskeres noget naive anvendelse af de nye theorier. Naar S. ogsaa i andre henseender væsentlig adskiller sig fra sine forgjængere, da hænger dette sammen med det anlæg, han havde givet sit arbeide. Idet nemlig hans udgangspunkt er interessen for digterens personlige og kunstneriske udvikling, maatte hans fortolkning naturlig faa et stærkt psychologisk præg. Heri ligger sikkert det vigtigste principielle fremskridt hos S., men rigtignok tillige en hovedmangel ved hans arbeide. Hans interesse for det psychologiske giver sig bl. a. udslag i, at han stadig har sin opmærksomhed henvendt paa saadanne steder, hvor Pindar kunde antages at give direkte oplysning om sig selv, sin digteriske evne og sit forhold til andre digtere eller sit publikum. Men i sin søgen efter oplysninger

om digterens indre liv gaar S. ofte for vidt, dels ved at udlægge vanskelige (undertiden endog lette) steder i den retning, dels ved at forudsætte faktiske forhold, hvorom hverken digteren selv eller andre meddeler det ringeste. Og da saadanne udtalelser af digteren helst skal sættes i forbindelse med «grundtanken», saa kan det ske, at endog hele oders opfattelse forvanskes af denne næsten sygelige tilbøielighed hos fortolkeren. Paa disse forkertheder skal her meddeles nogle exempler.

Som det første kan anføres behandlingen af slutningsordene i O. III, der lyder saaledes (fra vs. 44): *νῦν γε πρὸς ἐσχατιὰν Θήρων ἱκάνων ἅπτεται οἴκοθεν Ἡρακλέος σταλᾶν. τὸ πόρσω δ' ἔστι σοφοῖς ἄβατον κἀσόφοις. οὔ νιν διώξω· κεινὸς εἴην.* De sidste ord oversætter S.: «mag ich immerhin inhaltslos sein», og der bemærkes, at til grund for dem ligger aabenbart «entweder das geringschätzige Urtheil eines Widersachers oder die prahlende Äusserung eines anderen Dichters, der jedes Nichteingehen auf bestimmte Momente im Voraus mit seinem Bannspruch belegt hatte» (p. 217 f.). Det er lidet rimeligt, at en digter paa forhaand skulde have stemplet det som indholdsløst *ikke* at gaa ind paa visse ting; men værre er det, at der i stedet slet ikke er tale om at gaa ind eller ikke gaa ind paa et poetisk motiv, men om den hos Pindar stadig tilbagevendende sætning, at seirherren har naaet den høieste menneskelige lykke og ikke bør stræbe videre. De sidste ord indeholder netop denne formaning, efter meningen rettet til Theron; men Pindar udtaler den i første person for at give den en mildere form. *Κεινὸς εἴην* betyder simpelthen: i saa fald vilde jeg være en daare (det vilde være daarskab af mig.)[1]

At P. VIII 56—60 er et af de vanskeligste steder i Pindars digte, er vel almindelig anerkjendt. Efter en kort mythisk fortælling om Amphiaraos og Alkmaion siger digteren: *χαίρων δὲ καὶ αὐτὸς Ἀλκμᾶνα στεφάνοισι βάλλω, ῥαίνω δὲ καὶ ὕμνῳ,*

---

[1] S. bemærker i en note: «*Κεινὸς εἴην* für *κεινὸς ἂν εἴην* zu nehmen ist unmöglich». Den potent. opt. uden *ἄν* staar dog uanfægtet O. XI 21 og er af S. selv (p. 95) anerkjendt som saadan; og den af S. statuerede koncessive optativ er da mindst lige saa betænkelig. Men S. er overhovedet stærk i grammatiske magtsprog.

γείτων ὅτι μοι καὶ κτεάνων φύλαξ ἐμῶν ὑπάντασεν ἰόντι γᾶς ὀμφαλὸν παρ' ἀοίδιμον μαντευμάτων τ' ἐφάψατο συγγόνοισι τέχναις. τὺ δ', ἑκαταβόλε, πάνδοκον ναὸν εὐκλέα διανέμων Πυθῶνος ἐν γυάλοις, τὸ μὲν μέγιστον τόθι χαρμάτων ὤπασας· οἴκοι δὲ πρόσθεν ἁρπαλέαν δόσιν πενταθλίου σὺν ἑορταῖς ὑμαῖς ἐπάγαγες. Her læser S. *ῥαίνω δὲ καὶ ὕμνῳ τέγγων, ὅτι κτλ.* og oversætter: «Freudig bekränze auch ich einen Alkman und besprenge ihn netzend mit Gesang, weil auch der Bewahrer meines Besitzthums mich zu dem gesangreichen Erdnabel begleitet und die mit den Orakeln verwandten Beschäftigungen ergriffen hat. Du aber, Ferntreffender, der Du den berühmten gastlichen Tempel in den Schluchten von Pytho verwaltest, hast mir dort die gröszte der Freuden bereitet; zuvor schenktest Du zu Hause bei Deinem Feste die liebliche Gabe des Fünfkampfs» (p. 404). Ved Alkman tænkes paa Pindars søn; den første glæde er en seir i en Thebansk Apollofest, den senere sønnens optagelse i det Delphiske præsteskab — begge dele fostre af Schmidts levende phantasi. Det centrale i oden bliver i overensstemmelse hermed betragtningen af forholdet mellem fader og søn (p. 405). — Den hele fortolkning, hvori der neppe er et rigtigt ord, er et godt exempel paa S.s alleruheldigste manér; i den sidste betragtning ser man tillige, hvorledes denne jagen efter personlige hentydninger, naar den kombineres med enhedstheoriens principer, kan forvanske opfattelsen af et helt digt.

Et endnu bedre exempel herpaa har man i behandlingen af N. VIII. Denne odes midterste parti er optaget af en betragtning over Aias's skjæbne, hvortil der knytter sig almindeligere reflexioner over menneskenes ondskab og mangel paa evne eller vilje til at erkjende næstens sande værd. Idet nu Schmidt, uden at bekymre sig om den anvisning til at finde disse udfalds rette adresse, som er givet andetsteds i oden, henfører alt til digterens egne forhold, mener han, at denne i sin løbebanes første afsnit havde at lide under misundelse og miskjendelse, og at han i dette digt giver sin harme herover luft, uden at der forelaa nogen særlig anledning dertil. S. bemærker meget træffende om Pindar: «wess das Herz voll war, dess ging bei ihm leicht der Mund über, auch wo die ihm gestellte Aufgabe nicht

unmittelbar dazu aufforderte» (p. 434); men digtet er ikke desto mindre totalt misforstaaet.[1]

Paa en anden eiendommelighed ved Schmidts fortolkning kan hans behandling af denne ode ligeledes afgive et exempel. I anledning af dens begyndelse har han følgende bemærkning: . . . . . «so kann es um so weniger Wunder nehmen, dass die körperliche Schönheit des Deinis den Dichter sichtbar ergreift. Von ihr geht er in der Behandlung seines Gegenstandes aus. Der Anblick der reizenden Blüte des Jünglings weckt in seiner Seele gleichmäszig Hoffnungen und Befürchtungen für seine Zukunft. Wird sich an sie eine wilde, vernichtende Leidenschaft knüpfen oder wird sie eine sanfte und dauerhafte Neigung hervorrufen, welche ihn zu ruhigem Lebensglücke führt?» (p. 435). Den derpaa følgende mythe om Zeus og Aigina skal være forbilledet for Deinis; thi i en saadan tilbøielighed havde den sin grund. — Man maa anerkjende bestræbelsen for en psychologisk fortolkning af digteren, men kan kun beklage, at den er forbunden med en saa total miskjendelse af antik tænkemaade. Exempler af denne art er desværre ikke ganske sjeldne; et værdigt sidestykke til den nys citerede passus er behandlingen af O. X og XI (p. 92—116).

Det har været nødvendigt at gaa nærmere ind paa enkeltheder i Schmidts værk, fordi man ikke let ad anden vei kan give en forestilling om dets almindelige charakter. Det er af betydning i Pindarfortolkningens historie, ikke saa meget fordi det opstiller nye principer, som fordi det viser de allerede opstillede i ny udførelse. Men denne betydning vilde rigtignok have været større, dersom der i enkeltinterpretationen havde været lagt en sikrere takt og en forstandigere methode for dagen, og dersom der til grund for den psychologiske betragtning havde ligget mere kongenialitet med oldtidens tænke- og følesæt. Som det nu er, tør man ikke uden væsentlige forbehold betragte Schmidts anvendelse af Boeckhs theori som typisk for de konsekvenser, hvortil den naturlig fører.

---

[1] Ethvert forsøg paa en forklaring af N. VIII maa gaa ud fra det af digteren selv meddelte faktum, at seirherrens fader var død og at sønnen endnu sørgede over ham.

L. Schmidts værk foranledigede ikke nogen gjenoptagelse af diskussionen om grundsætningerne for Pindarfortolkningen; opmærksomheden var i 60erne og 70erne fremdeles rettet paa andre opgaver. Ved siden af Bergks udgaver (i Poetae Lyrici) er de betydeligste bidrag til Pindarfortolkningen fra disse aartier Mommsens kritiske udgave (1864) og Lehrs's afhandling om Pindarscholierne (1873). For exegesen blev der gjort en del gjennem specialafhandlinger i tidskrifter og andre steder; det er nok at nævne navne som v. Leutsch (hvis virksomhed dog for en del falder noget tidligere), Friederichs, Perthes, Bulle og Mezger; men der var stadig kun tale om fortolkning af enkelte steder eller oder i mere eller mindre fuldstændig overensstemmelse med de eengang fastslaaede principer.[1] Af nye, videre rækkende bevægelser er kun at anføre nomostheorien, der blev fremsat af Westphal 1869; men en behandling af den hører ikke hjemme i denne sammenhæng. Den, der ønskede en sammenhængende og alle oder omfattende kommentar, var stadig henvist til Boeckh og Dissen.

Et forsøg paa at levere en ny kommentar til alle digtene blev først gjort 1880 af *Mezger* (Pindars Siegeslieder erkl. v. Fr. Mezger, Leipz. 1880; indeholder kun kommentar). Det er imidlertid kun visse sider af dette i mange henseender mærkelige arbeide, der har interesse for vort formaal. En stor del af M.s kommentar er saaledes optaget af at eftervise nomosschemaet i næsten alle oder; dette vedkommer os ikke her. Men da hans formaal er at levere en fuldstændig fortolkning, nødes han tillige til at tage stilling til spørgsmaalet om digtenes enhed (der ikke er afhængigt af besvarelsen af nomos-problemet), og hans behandling af dette er saa eiendommelig og lærerig, at den fortjener en nærmere omtale.

De almindelige betragtninger, der angaar os, findes p. 30—41. M. indlader sig ikke paa nogen udførligere redegjørelse for sit

---

[1] Mor. Schmidt (Pindars olymp. Siegesgesänge, Jena 1869) har ikke været mig tilgjængelig. — De Jongh (Pind. carm. Olymp., Trai. ad Rhen. 1865) gaar fuldstændig uden om problemet, idet han næsten ikke omtaler den herhen hørende side af forskningen og i sin kommentar indskrænker sig til enkeltinterpretationen.

forhold til sine forgjængere, men nøies med at nævne Boeckh og Dissen som banebrydere for en rigtigere forstaaelse. I overensstemmelse med dem hævder han, at mythen altid staar i den nøieste forbindelse med seirherrens personlige forhold og aldrig fortælles for sin egen skyld. Hvorledes sammenhængen mellem disse to ting, mythe og virkelighed, i sin almindelighed er, definerer han ikke; man kan overhovedet i hans indledning ikke miskjende en vis sky for at indlade sig paa de aprioriske ræsonnementer, hvori hans forgjængere er saa stærke. Paa den anden side gjennemfører han theorien med streng konsekvens i sin fortolkning; ja han gaar saa vidt, at han lader manglen af en indre enhed være afgjørende for spørgsmaalet om ægtheden af O. V (p. 461).

Dette eiendommelige forhold beror nu paa, at Mezgers maade at eftervise enhedstheoriens rigtighed paa er en anden end hans forgjængeres. Han udtaler sig ikke uden ringeagt om de ældre fortolkeres subjektive vilkaarlighed og miskjendelse af den historiske udvikling i deres forsøg paa at gjøre rede for de Pindariske digtes grundtanker. Selv mener han at have et objektivt grundlag at staa paa. Hvad mythens sammenhæng med seirherrens personlige forhold angaar, erklærer han ret naivt, at selv om vi kjendte disse lige saa nøie som digterens tilhørere, vilde mythen «begribeligvis» tilstede en mængde udlægninger, dersom digteren ikke selv gav os vink om sin tendens. Saadanne vink finder han i de sentenser, hvormed Pindar jævnlig indleder eller afslutter sine mythiske fortællinger; de angiver ligefrem det standpunkt, hvorfra Pindar vil have mythen betragtet. Paa denne fremgangsmaade af digteren anfører han (p. 32 f.) nogle exempler, hvoraf her kan meddeles eet. I O. VIII slutter mythen (der handler om Aiakos's deltagelse i bygningen af Troias mure) med ordene (vs. 53): *τερπνὸν δ' ἐν ἀνθρώποις ἴσον ἔσσεται οὐδέν*. Heri ligger mythens grundtanke: «Bei den Menschen giebt es eben keine ungetrübte Freude wie bei den Göttern». Thi medens Apollon og Poseidon gaar hver til sit yndlingssted, vender Aiakos bedrøvet hjem, fordi det var blevet ham spaaet, at Troia skulde indtages af hans egne efterkommere over den del af muren, han havde arbeidet paa. — Det er i høi grad at anerkjende, at M. kræver mythens grundtanke lige-

frem udtrykt af digteren; men dette princip har rigtignok i dette tilfælde medført uheldige konsekvenser. Betydningen af de ovenfor citerede ord er ganske vist omstridt; men at de ikke kan betyde det, M. (væsentlig i overensst. med L. Schmidt) lægger i dem, burde være klart for enhver, der kjender betydningen og brugen af ordet *ἴσος*.[1] Selv uden hensyn hertil gjør imidlertid M.s fortolkning vold paa digterens mening. Der er ikke den ringeste antydning i selve mythen af en modsætning mellem guders og menneskers lod, og endnu mindre af, at Aiakos skulde have været bedrøvet; der var tvertimod vederfaredes ham den største ære, guderne kan vise et menneske, og dette er det aabenbart Pindars mening at fremhæve. — I et andet exempel (O. XIII) er den sentens, hvorfra udgangspunktet er taget, rigtig forstaaet; men den betragtning, der indeholdes i den, er ikke gjennemført af digteren paa den maade, M. mener at kunne eftervise.

I god overensstemmelse med denne grundsætning for mythens fortolkning hævder M., at udgangspunktet for forstaaelsen af et helt digt ofte er en ligefrem udtalt tanke, hvormed digtet aabnes og som dernæst gjennemføres rent forstandsmæssig i dets komposition. Som exempel herpaa anføres bl. a. P. V; dette digt vil senere blive gjort til gjenstand for en analyse, der vil lægge uholdbarheden af M.s paastand for dagen. At gaa nærmere ind paa sagen her har allerede af den grund ingen interesse, at M. udtrykkelig indskrænker sin iagttagelse til kun at gjælde enkelte tilfælde; den skal altsaa ikke være bevisende for digterens fremgangsmaade i det hele. Til i alle tilfælde at eftervise sammenhængen og enheden i de Pindariske digte mener M. at have fundet et andet middel. For at veilede sine tilhørere pleiede digteren nemlig at lade det samme (eller noget nær det samme) ord vende tilbage i samme vers og samme fod i strophe eller antistrophe (eller epode, naturligvis; M. mener: i samme

---

[1] Da jeg ikke andetsteds faar anledning til at behandle dette sted, skal jeg her blot bemærke, at de omhandlede ord efter min mening kun kan betyde: en lige saa stor glæde (nl. som Aiakos's) vil aldrig forekomme blandt menneskene. Det følgende *εἰ δ' ἐγώ* kræver, at *τερπνὸν δέ — οὐδέν* henføres til det foregaaende, se nedenf. afsn. III kap. 2.

metriske forbindelse), saaledes at de to ord altsaa responderede. Han kalder dem derfor «responsionsworte». Disse ord, som digteren yderligere skal have fremhævet ved hjælp af det musikalske akkompagnement og dansen, giver nøglen til digtenes forstaaelse. Som exempel anfører han P. IV. Her skal vi paa grund af *πυκινός* i vs. 58 og 73 sammenstille de to orakelsvar til Euphemos og Pelias; til yderligere bekræftelse tjener *δεξιτερός* vs. 35 og 96 («die rechte Hand bringt diesem Segen, der rechte Fuss jenem Verderben»); endvidere de to pagter mellem Iason og Pelias og Iason og Medea paa grund af *ἐπαινήσαντες* 168 og *καταίνησάν τε* 222. Guderne bringer ved hjælp af vendehalsen Iason Medeas kjærlighed og derigjennem Pelias ulykke: *ἴυγγα* 114, *ἴυξεν* 237. Af alt dette fremgaar som mythens indhold, «dass Göttersprüche unter allen Umständen erfüllt werden». Hvorledes digteren atter har sat denne tanke i forbindelse med sin betragtning af Arkesilaos's situation, udfører M. videre p. 39 f.; hans bevisførelse krones ved henvisningen til det betydningsfulde *λοιπόν* i 141 og 256, men er for lang til at kunne gjengives her.[1]

En kritik af disse forunderlige opdagelser anser jeg det ikke for nødvendigt at give; de taler formentlig for sig selv.[2] Og dog er Mezgers fremgangsmaade ikke uden betydning for vort problem. Den bærer et ganske andet præg end den tidligere forskning. Den Pindariske enhedstheori er fremkommen i en tid, hvor den aprioriske konstruktion var herskende i philosophien og ikke uden indflydelse paa fagvidenskaberne; og den bærer tydelige spor heraf. Dens begrundelse (for saa vidt der kan være tale om en saadan) er af rent deduktiv art. Mezger derimod, der selvfølgelig er paavirket af den moderne videnskabeligheds ædrueligere methode, forholder sig kjølig og afvisende til hele den ældre forskning. Han vil have den objektive begrundelse af sine almindelige resultater. Men i stedet for at begynde med begyndelsen og tvivle om selve den hidtil gjæl-

---

[1] For at finde disse responsionsord har M. efter sit eget udsagn (p. VIII) lært samtlige Pindariske digte udenad og fremsagt dem høit.

[2] Bulle har i Neue philol. Rundschau I, p. 1 ff. haft taalmodighed til at underkaste ogsaa denne side af M.s arbeide en indgaaende kritik.

dende theoris rigtighed, er han endnu saa hildet i den ældre opfattelse, at dens fundamentalsætning staar for ham som en uomstødelig sandhed, og han nøies med at kræve den eftervist i det enkelte med objektiv sikkerhed. Han har ret, naar han bebreider de ældre fortolkere mangel paa objektiv methode i den maade, hvorpaa de søgte at finde grundtanken i hvert enkelt digt; men han overser, at feilen ligger dybere; at manglen paa «objektivitet» i detailundersøgelsen beror paa en tilsvarende mangel i begrundelsen af det theoretiske grundsyn, der er bestemmende for detailundersøgelsens maal og methode. Han bliver derfor lærerig med hensyn til erkjendelsen af dette grundsyns praktiske konsekvenser. Idet han deler det selv, og idet hans bestræbelse er at give dets endelige retfærdiggjørelse i nøie overensstemmelse med en rigtig videnskabelig methodes krav, viser han klarere end noget andet phænomen indenfor hele Pindarforskningen, hvor fortvivlet slet det maa staa med en theori, hvis rationelle gjennemførelse kun er mulig ved saadanne midler. Den stadige fastholden af enhedstheorien fører ikke blot til en kunstlet og vilkaarlig interpretation; den ender tilsidst i det absurde.

Det vilde være uretfærdigt ikke udtrykkelig at gjøre opmærksom paa, hvad man allerede kan slutte sig til af det foregaaende: at Mezgers kommentar ved siden af det rent forfeilede indeholder meget sundt og godt. Begge dele springer af den samme kilde: trangen til en rationel, methodisk forsvarlig interpretation. Særlig kan det fremhæves, at hans princip, saa vidt muligt at søge grundtanken i en direkte udtalelse af digteren, i de fleste tilfælde medfører i alt fald den fordel, at den tanke, der opstilles som den centrale, virkelig findes i digtet; hvilket man ingenlunde altid med sikkerhed kan paastaa om alle enhedstheoriens grundtanker. Men i hovedsagen er hans interpretation ifølge sagens natur ikke forskjellig fra hans forgjængeres; udgangspunkt og formaal er det samme, og differenserne indskrænker sig til at angaa midlerne.

Mezger er theoriens yngste betydeligere repræsentant i Tyskland; men samtidig med hans arbeide begynder nu ogsaa de Romanske landes philologer at give bidrag til behandlingen af vort problem. Hovedrepræsentanten for denne bevægelse er

A. Croiset med sit skrift: La poésie de Pindare et les lois du lyrisme grec (Paris 1880; 2den udg. 1886 har ikke været mig tilgjængelig). Formaalet med dette værk er at give en indledning til læsningen af Pindar i lighed med Rauchensteins, men fyldigere og med et mere videnskabeligt tilsnit. C. nødes derfor til at tage stilling til enhedstheorien, og han gjør det i en udførlig fremstilling, der hviler paa et grundigt kjendskab til theoriens repræsentanter i Tyskland. Først giver han (p. 295—328) en livfuld fremstilling af problemets historie; dernæst meddeler han sin egen formulering af theorien (328—33), og endelig exemplificerer han den (333—45). Hans principielle standpunkt er tilstrækkelig betegnet ved den anerkjendelse, han yder Dissen som den, der først har proklameret og konsekvent fastholdt den indre enheds princip (p. 316 f.). Men i den nærmere udformning af grundsynspunktet stiller han sig kritisk ikke blot overfor Dissen, men ogsaa overfor Boeckh og dennes tilhængere. Boeckhs theori (som C. forresten ikke har forstaaet tilbunds) afvises med den meget rigtige bemærkning, at Boeckh uden berettigelse gjør seirherrens personlighed til epinikiets eneste gjenstand. Langt nærmere staar han Hermann og Rauchenstein; men han vil dog ikke som disse to benegte muligheden af enhver anden og nærmere definition af den Pindariske enhed end som en «poetisk ide». Hans egen bestemmelse af enhedens art er følgende. I nogle digte ligger der en bestemt forestilling eller tanke til grund, der lader sig udtrykke begrebsmæssig; men i andre nærmer enheden sig til at være hvad Croiset kalder «une idée musicale», d. v. s. ved tilegnelsen af digtet bliver der hos læseren (tilhøreren) et indtryk tilbage, der beror paa «un certain entrelacement d'images et de pensées qui s'appellent les unes les autres comme les notes d'un chant, qui se complètent et se corrigent entre elles.» Dette indtryk lader sig vanskelig formulere begrebsmæssig, men er ikke desto mindre «nette et profonde» (p. 330). I en anden forbindelse bruger Croiset om den samme ting udtrykket le mode poétique, den poetiske tonart. Som exempel paa den første art digte anføres O. I, hvor grundtanken er en formaning til maadehold; til belysning af den anden kategori analyseres O. XIV, hvor den blotte forestilling om Chariterne dominerer, og P. I, hvor «l'idée de l'har-

monie morale» er grundakkorden, der overalt klinger igjennem. Endelig indrømmes det, at i visse digte lader grundideen sig vanskelig gribe, og at den maaske virkelig mangler. Som exempel anføres O. VII, under henvisning til Welckers analyse af dette digt.

Som man ser, er Croisets betragtninger ikke uden originalitet; men de har intet værd med hensyn til theoriens begrundelse og udformning. Paa den ene side synes C. ikke at have tilegnet sig det, der netop er det eiendommelige for enhedstheorien: den aprioriske betragtningsmaade. Ellers havde han umulig kunnet godkjende Welckers analyse af O. VII; og desuden maa hans bestemmelse af enhedens art *væsentlig* være vunden ad empirisk vei: i selve enhedsbegrebet ligger bestemmelser som «den poetiske tonart» visselig ikke. Paa den anden side er det klart, at enhedsgrundsætningen hos Croiset ikke fremgaar af en forudsætningsløs analyse af digtene; det ligger, foruden i den maade, hvorpaa den proklameres i forbindelse med omtalen af Dissen, allerede deri, at saa flygtige essenser som de, der skal udgjøre enhedens væsen, umulig vilde kunne lade sig paavise ved en virkelig videnskabelig analyse. De kan kun være fremkomne som resultat af en bestræbelse efter at forsone det faktiske forhold med en forudfattet grundanskuelse. Croisets hele theori er i virkeligheden en leg med ord: der proklameres med stor pomp et betydningsfuldt princip, men naar det skal anvendes, opløser det sig i lutter maaneskin — i rent subjektive fornemmelser. Croisets virkelige interesse er (skjønt det naturligvis ikke er ham selv bevidst) at holde sig ryggen fri i sin interpretation, samtidig med at han bevidner enhedstheorien sin respekt; det ser man ogsaa af den bestemthed, hvormed han hævder, at digteren ikke udtrykker grundtanken i alle værkets dele; den dominerer, det er nok (p. 332). Han bliver saaledes paa dette punkt Mezgers polære modsætning, og en meget interessant modsætning, for saa vidt som han viser, hvad Tyske ideer og Tysk methode bliver til paa Fransk grund; men nogen større betydning for vort formaal har han ikke.[1]

---

[1] I den allernyeste tid har Croiset fundet en tilhænger i Italieneren *L. Cerrato,* i hvis arbeide: La tecnica composizione delle odi pindariche

Den nyeste Tyske philologi er væsentlig optagen af nomosproblemet; men ved siden af diskussionen om dette og uden hensyn til forskernes stilling dertil opretholdes enhedstheorien stadig. Det maa være nok i denne forbindelse at nævne *Lübbert,* der i en række programmer fra Bonn har behandlet specielle punkter af Pindars exegese og vist sig som tilhænger baade af nomoshypothesen og enhedstheorien, og *Bornemann,* der foruden at være referent over Pindar i Bursians Jahresbericht (se aarg. 1885 og 1888) tillige har leveret analyser af enkelte oder i Philologus (vol. 45, p. 596 ff.; 48, p. 589 ff.). B. er en modstander af nomoshypothesen, men en tilhænger af enhedstheorien; dog synes der hos B. undertiden ikke at være blevet stort andet tilbage af denne end en rundhaandet brug af hypothesen og en vilkaarlig fortolkningsmaade. I saa henseende er afhandlingen i Philol. 45, der bærer overskriften:, Pindar's siebente nemeische Ode ein siegertotenlied, ret betegnende. Det lykkes her B. at forklare det vanskelige digt ud fra den hidtil uopdagede forudsætning, at seirherren var død af solstik før dets opførelse; men digtets grundtanke har han ikke formuleret, og jeg kan ikke se, at der overhovedet fremgaar nogen enhed af hans analyse.[1]

(Genova 1888) enhedstheorien gaar igjen i form af en pensiero genetico eller fondamentale, der skal findes i enhver ode. Allerede Croiset har udtrykket «pensée génératrice» (p. 330). — Den Engelske udgiver *Fennel* (Olymp. and Pyth. odes, Cambr. 1879; Nem. and Isthm. ibid. 1883) gaar forsigtig udenom det hele problem; *Gildersleeves* arbeide (Olymp. and Pyth. odes, Lond. 1885) kjender jeg ikke.

[1] Blot som en prøve paa, hvad der kan bydes nutidens læsere af Pindarfortolkning, skal jeg anføre Bornemanns oversættelse af slutningen af N. VII. Der staar hos Pindar (vs. 102—5): *τὸ δ᾽ ἐμὸν οὔποτε φάσει κέαρ ἀτρόποισι Νεοπτόλεμον εἱλκύσαι ἔπεσι· ταὐτὰ δὲ τρὶς τετράκι τ᾽ ἀμπολεῖν ἀπορία τελέθει, τέκνοισιν ἅτε μαψυλάκας* (*μαψυλάκαις* læser B.), *Διὸς Κόρινθος.* Derom hedder det l. c. p. 612: «Und nun der markige schluss mit seiner sieghaften selbstgewissheit, alle berührten gedanken umspannend und mit einem grossartigen akkord ausklingend! «Mein herz wird nimmer zugeben, den Neoptolemos mit unerbittlichen worten zu zerren; einunddasselbe dreiviermal aufpflügen hilft gar nichts, ganz wie (es) kindern (nichts hilft), die unnütz kläffen. Dem Zeus gehört Korinth»». Naturligvis forkaster B. scholiernes beretning om, at Pindar skulde have fornærmet Ægineterne ved en uforsigtig omtale af Neoptolemos; og naar man desuden tør omgaas saa

Paa et ganske enkelt punkt begynder der at vise sig spor til en reaktion af dybere gaaende art. *v. Wilamowitz* har dels i 9de hefte af «Philologische Untersuchungen» behandlet en enkelt ode (O. VI) fuldstændig, dels i 1ste bind af sin udgave af Euripides's Herakles (især p. 328 f.) givet nogle vink til opfattelsen af Pindars kunst som helhed. Efter v. W.s hele standpunkt, især hans betragtning af mythens betydning i Grækernes litteratur og hele aandsliv, maa han være en modstander af Boeckhs theori; og der er heller ingen grund til at tvivle paa, at han er sig den principielle modsætning bevidst. I sin behandling af O. VI sondrer han da ogsaa uden videre mellem tre forskjellige themaer: seirherrens personlighed, hans slægts mythe og en efterskrift af politisk-personlig art, uden noget forsøg paa at sætte dem i «indre» forbindelse med hinanden. Men han har næsten ikke udtalt sig om spørgsmaalets principielle side[1], og hans beskjæftigelse med Pindar har hidtil været for fragmentarisk til at den skulde faa gjennemgribende betydning. Hvor ubestridt enhedstheorien endnu behersker Pindarfortolkningen, det fremgaar bl. a. af udtalelser som Christs i hans «Geschichte der Griechischen Litteratur», hvis 2den udgave er udkommen i forrige aar. Det hedder heri p. 151: «Dabei zeigte Pindar überall . . . . . einen wunderbar feinen Takt in der Verknüpfung des Mythus mit der Person des Siegers, den wieder herauszufinden die Erklärer mit Recht als eine ihrer Hauptaufgaben betrachten». En udtalelse som denne netop fra en besindig forsker som Christ, der er fuldt ud hjemme paa dette gebet, synes at maatte kunne tages som typisk for forskningens nuværende standpunkt.

---

frit med grammatik og med sund menneskeforstand som paa dette sted, lader der sig unegtelig udrette en del. Resten af afhandlingen er af samme kaliber og prydes desuden af en hel række rettelser til texten, der er exegesen værdige.

[1] I hans anmeldelse af Mezgers kommentar (Dtsch. Litteraturz. II, 7, p. 238 f.) findes en afvisende dom om den stadige søgen efter allusioner i de Pindariske digte.

Kap. IV.

Kritik af enhedstheorien.

Efter den i de tre foregaaende kapitler givne historiske fremstilling er det nu muligt at danne sig et overblik over den udvikling, opfattelsen af problemet har gjennemgaaet. Man begyndte med spørgsmaalet om mythens stilling; i oldtiden behandledes det kun brudstykkevis, i den nyere tid toges det op til samlet behandling sidst i forrige aarhundrede. Man naaede her til en løsning, der stod oldtidens umiddelbare opfattelse nær; men pludselig afbrydes denne udvikling, just som den var begyndt, og en helt ny opfattelse baner sig vei. For denne er det, som allerede bemærket, eiendommeligt, at den ikke melder sig ligefrem som løsning paa hint problem, men som en alle digte, uden hensyn til deres beskaffenhed, omfattende lov for kompositionen, der tillige indeholder en endelig besvarelse af spørgsmaalet om mythens stilling. I de almindelige ræsonnementer over theorien er det bestandig den første side, der træder i forgrunden; i dens anvendelse i interpretationens tjeneste er det derimod stadig væk spørgsmaalet om mythens stilling, den kaldes til at løse. I overensstemmelse hermed er en vis dobbelthed i den kritiske betragtning ikke til at undgaa. For saa vidt der er tale om at underkaste selve theorien en undersøgelse, maa den selvfølgelig tages som det den giver sig ud for: en grundlov, der har gyldighed for Pindars poesi i hele dens omfang. For saa vidt der derimod er tale om theoriens praktiske konsekvenser, om dens resultater i interpretationen, er det berettiget væsentlig at holde sig til det problem, hvis løsning i praxis har været dens fornemste opgave.

At nu en undersøgelse af enhedstheoriens fundament er betimelig, det fremgaar forhaabentlig med tilstrækkelig klarhed allerede af den foregaaende fremstilling af dens tilblivelse. Lige fra den første gang blev fremsat og til den dag idag har theorien ikke været gjenstand for et eneste alvorligt angreb. Hermann, der var nærmest ved at levere et saadant, og hvis interpretation aldrig helt tilfredsstillede theoriens fordringer og bestandig mere

fjernede sig fra dem, har i sin eneste udtalelse om spørgsmaalet i dets almindelighed udtrykkelig anerkjendt theoriens fundament. Det samme gjælder om Welcker; derimod ganske vist ikke om Heimsoeth; men hans sene og svagmælte protest lod sig ignorere og blev ignoreret. I dette forhold ligger den første store mangel ved den nugjældende Pindarfortolkning. Dens grundlag har aldrig gjennemgaaet ildprøven; dens forsvarere er aldrig blevne tvungne til at gjøre rede for sig som man maa overfor en modstander, der angriber centrum i ens stilling. Den meningskamp der har været, har bestandig dreiet sig om biting; fundamentalsætningen om digtenes enhed har været som den faste borg, der var sikker mod ethvert angreb. Dette er saa meget mere mærkeligt, som ophavsmændene til theorien fra først af ingenlunde lagde skjul paa, at de fremkom med noget nyt, der stod i bestemt modsætning til en ældre opfattelse.

Man kunde nu rigtignok netop i denne theoriens uanfægtethed søge et indicium for dens uangribelighed. Naar, trods al uenighed i den specielle formulering, netop fundamentalsætningen fra ingen side har været bestridt, da kunde dette synes at tyde paa, at netop denne er hævet over enhver tvivl, at den, skjønt den ikke er bleven udførlig begrundet (thi at dette skulde være tilfældet, vil neppe nogen driste sig til at paastaa), er tilstrækkelig indlysende i sig selv.

Der lader sig mod et saadant ræsonnement anføre mange indvendinger. Man kunde henvise til, at enhedstheorien er baade opstaaet og udviklet i Tyskland, næsten uden bidrag fra andre nationer, og at dens fremkomst dér falder sammen med tidspunktet for den spekulative philosophis kulmination; at theorien i sin begrundelse og sit hele væsen netop bærer mærke af den tidsalders eiendommelighed, der har fostret den; og at hin philosophis hele maade at ræsonnere paa indtil de seneste tider har haft et stærkt hold paa den Tyske videnskabelighed, i alt fald paa aandsvidenskabernes omraade. Man kunde ligeledes gjøre gjældende, at omend theorien ikke direkte er bleven angreben, saa ligger der dog en alvorlig indirekte underkjendelse af dens berettigelse i den omstændighed, at mænd som Hermann og Welcker har ment at maatte sige sig helt løs fra dens herredømme i deres fortolkning. Men det sikreste bevis for, at

theorien trænger til en alvorlig prøvelse fra grunden af, ligger dog i beskaffenheden af de resultater, hvortil den fortolkning har ført, der ubetinget stiller sig under theoriens herredømme. Disse resultater skal derfor gjøres til gjenstand for en summarisk betragtning.

Denne opgave har imidlertid to sider. Fra først af fremtræder theorien som en fordring til interpretationen: denne skal finde den af theorien forudsatte enhed, ellers fyldestgjør den ikke sin opgave. Idet interpretationen søger at tilfredsstille denne fordring, indtræder der en ny methode og med den en række nye resultater. Men alt eftersom methoden anvendes, paavirker de under anvendelsen gjorte erfaringer atter den maade, hvorpaa theorien formuleres. Der finder altsaa en vexelvirkning sted mellem theorien og interpretationen, og dennes resultater er det lærerigt at betragte paa begge omraader.

I overensstemmelse med den ovenfor opstillede grundsætning nøies vi for fortolkningens vedkommende med at betragte det ene punkt: opfattelsen af mythens forhold til den direkte behandling af emnet. Det fremgaar af det i de foregaaende kapitler udviklede, at enhedstheorien netop her har frembragt en hel revolution. Medens man tidligere havde ment at skulle forstaa hver del for sig og i det høieste havde været opmærksom paa mythens udvortes foranledning, forlangte den nye theori, at der skulde paavises en bestemt indre sammenhæng mellem mythen og den til grund for digtet liggende situation. Da en saadan sammenhæng i de sjeldneste tilfælde er udtrykt af digteren, blev opgaven at finde nye synspunkter for opfattelsen dels af mythen, dels af den direkte behandling, hvorved de to partier kunde, som Boeckh udtrykker det, stille sig konformt. Paa begge punkter har derfor enhedstheorien indført en ny forstaaelse af den Pindariske poesi, baade med hensyn til opfattelsen af mythen og med hensyn til betragtningen af digterens direkte omtale af seiren og seirherren.

For at gjøre mythen anvendelig paa den foreliggende situation søger man i reglen at finde en eller anden sætning, for hvilken mythen er et udtryk, og som kan passe til seirherrens givne eller formodede situation. Saaledes er i P. IV efter Boeckhs mening tanken med mythen om Iason og Pelias den, at

en fyrste bør styre sin stat med mildhed ogsaa under urolige forhold. I O. I skal Tantalosepisoden indeholde en formaning til maadehold; i O. VII stemmer alle myther overens deri, at et feiltrin eller en feiltagelse ved gudernes bistand vendes til det gode (Dissen); og saaledes videre.

I reglen bliver resultatet af denne fremgangsmaade, at den person, der spiller hovedrollen i mythen, mere eller mindre direkte paralleliseres med seirherren (eller den, paa hvem mythens tanke ellers finder anvendelse). Det sker i de fleste af de ovenfor anførte exempler (ikke i O. VII; heller ikke fx. i Dissens interpretation af P. X), og i mange andre tilfælde. De mythiske skikkelser er saaledes ikke alene det de er; de har deres egentlige indhold i det de betyder. Pelias og Iason er tillige Arkesilaos og Damophilos; ved Pelops og Tantalos i O. I, ved Ixion i P. II skal man tænke paa Hieron, o. s. v.

Undertiden kommer endog mythens egentlige betydning ene og alene til at ligge i en saadan parallelisme; saaledes allerede Pelopsmythen i O. I efter Boeckhs fortolkning; de to myther i P. IX efter samme; Telamonmythen i I. VI efter Dissen o. a. I disse tilfælde tjener nemlig mythen ikke til at illustrere en sætning af ethisk eller andet indhold, men ligefrem til, som det hedder, at give et idealt billede af seirherren i hans eiendommelige situation.

Om denne fremgangsmaade, der med mindre afvigelser er fælles for alle tilhængere af enhedstheorien, maa det i sin almindelighed gjælde, at den er af en betænkelig art. De paralleler, man stadig finder mellem mythe og virkelighed, er, som man almindelig indrømmer, ikke dragne udtrykkelig af digteren. Han fortæller mythen som om den var der for sin egen skyld; det bliver fortolkerens opgave at finde dens dybere betydning; digteren giver ikke nogen direkte veiledning dertil. At dette ikke er nogen let opgave, ser man af resultaterne. Der hersker stadig den største uenighed mellem de lærde om de Pindariske mythers betydning i hvert enkelt digt. Man kan tage exemplerne ganske i flæng, naar man blot vælger de almindelig behandlede oder. I O. I var hensigten med Pelopsmythen efter Dissens mening at fremhæve Hierons nære forhold til Poseidon; efter Boeckh at illustrere de kongelige dyder i almindelighed; efter

Hermann at forherlige den Olympiske seir fremfor alle, uden nogen parallel med Hieron. Hermanns mening syntes en tid at skulle blive den herskende; den godkjendtes ikke alene af Rauchenstein, men ogsaa af L. Schmidt. Men i den nyeste tid er Boeckhs opfattelse atter bleven adopteret baade af Mezger og Croiset. I P. IV paralleliserede Boeckh Iason og Damophilos, Dissen Iason og Arkesilaos; de senere fortolkere er snart gaaet den ene, snart den anden vei. Man kan blive saaledes ved, men det er neppe nødvendigt. Den der ønsker en oversigt over de divergerende opfattelser, som enhedstheorien har affødt, kan finde den i Mezgers kommentar; næsten til enhver større ode anføres to eller flere hypotheser angaaende «grundtanken», mellem hvilke forskerne har delt sig, og næsten altid staar divergenserne i forbindelse med et forskjelligt syn paa mythens grundtanke eller anvendelse. Det er kun ganske enkelte oder som P. I, om hvis forstaaelse der efterhaanden synes at komme nogenlunde enighed til veie, eller hvor afstanden mellem de forskjellige opfattelser i alt fald ikke er stor; og dér er netop det mythiske parti (for saa vidt man kan tale om et saadant) af en særegen beskaffenhed, der letter undersøgelsen.

Naar den moderne Pindarfortolkning paa dette punkt frembyder et saa lidet tiltalende billede, da ligger dette, som Mezger rigtig bemærker (se ovenfor p. 60), først og fremmest i, at hele denne side af digtenes behandling mangler objektive holdepunkter. Hvis saadanne var givne af digteren selv, vilde unegtelig en saa gjennemgaaende usikkerhed ikke være tænkelig. Men naar man ikke kan godkjende de «objektive holdepunkter» Mezger mener at have paavist, saa kan man heller ikke blive staaende ved hans kritik af den tidligere forskning. Naar den interpretationsmethode, der var ukjendt før enhedstheoriens opkomst og aabenbart kun skyldes den, ikke fører til andet end at aabne døren for den subjektive vilkaarlighed, saa er det sandsynligt, at der er en feil eet eller andet sted i dens grundlag. Og naar den tilsidst ender i en saadan falliterklæring som den, at der mangler de objektive holdepunkter for dens tilfredsstillende gjennemførelse, saa lader det spørgsmaal sig ikke mere afvise, hvorpaa den hele theori, der fører til denne methode,

egentlig hviler, naar den ikke hviler paa «objektive holdepunkter» hos digteren selv.

Andre indvendinger mod den maade, hvorpaa de Pindariske myther behandles, som særlig kunde hentes fra en sammenligning med mythens almindelig anerkjendte stilling i anden Græsk poesi, forbigaas i denne sammenhæng, hvor vi holder os til de formelle kriterier. Vi gaar da over til det andet omraade, hvor den nye methode viser sine virkninger, nemlig opfattelsen af digterens direkte behandling af emnet. Den mest paafaldende ytring af methoden er her den rundhaandede anvendelse af hypothesen. Denne er en ligefrem følge af udgangspunktet og er ogsaa af Boeckh proklameret som en saadan (se ovenfor p. 21 og 41; nedenfor kap. V). Hvor nemlig den direkte omtale af seirherren ikke indeholder andet end hvad der saa temmelig ligger i sagens natur og kunde passe paa enhver seirherre under lignende forhold, dér maa man søge digtets grundtanke i mythen. Man finder saa som resultat af denne søgen een eller anden mere speciel sætning eller en parallel, der skal have anvendelse paa seirherren. For at den kan faa denne anvendelse, forudsætter man saa een eller anden særlig omstændighed ved vedkommendes situation i seirens øieblik — næsten altid uden at der er overleveret noget herom, som oftest endog uden at man i digterens ord med den bedste vilje kan finde nogen antydning, der kan tale for ens hypothese. Af denne art er fx. Dissens formodning til O. VII om det uheld, der skal være tilstødt Diagoras inden hans seir — en formodning, der endnu i den nyeste tid har fundet tilslutning (hos Fennel). Ikke bedre staar det til med den til grund for Boeckhs, Dissens og vel de fleste andres forstaaelse af P. IX liggende hypothese (se ovenfor p. 28 og 32 f. og nedenfor kap. VI). Ved vanskeligere digte, som P. XI, er der ikke een, men mange saadanne hypotheser. Dog er der paa dette punkt nogen forskjel mellem fortolkerne. Den ældre forskning (Boeckh og Dissen) omgaas friest med hypotheserne; til dem slutter sig af de nyere L. Schmidt, der vel af alle driver det videst; men dette har hos ham, som ovenfor viist, tildels særlige grunde, der ikke staar i umiddelbar forbindelse med enhedstheorien. Mezger er ogsaa paa dette punkt under paavirkning af sundere methodiske principer; han viser

en bestemt stræben efter at undgaa alle rent vilkaarlige formodninger. Til gjengjæld gaar det saa hos ham ud over mythefortolkningen.

Atter her fører da den nyere fortolkningsmaade til betænkelige konsekvenser. For det første er der naturligvis med hensyn til disse hypotheser den samme mangel paa enighed som i mytheforklaringen; de første er jo i reglen direkte afhængige af den sidste. Men dernæst indeholder deres anvendelse i og for sig en methodisk forkerthed. Det er ganske vist, at hypotheser angaaende specielle forhold ved seirherrens situation ikke kan undværes til fortolkningen af de Pindariske digte; men vil man ikke ud i den rene u-methode, maa man sætte bestemte grænser for anvendelsen af dette middel. For det første maatte man helst ønske, at en hypothese kun blev dannet, hvor antydninger i digterens direkte behandling ligefrem giver anledning til at forudsætte et specielt eller usædvanligt forhold hos seirherren eller ved seiren (som fx. i N. VIII). Vil man imidlertid ogsaa uden et saadant holdepunkt opstille en formodning om særlige med digtets affattelse forbundne forhold, saa maa man i alt fald kunne forklare, hvorfor de saaledes postulerede særegne omstændigheder ikke af digteren har kunnet berøres i den direkte behandling af emnet, medens de vel har kunnet gjøres til gjenstand for en række indirekte antydninger i en mythe — antydninger, om hvilke det maa forudsættes, at tilhørerne forstod dem. Et saadant bevis vil allerede efter sin eiendommelige beskaffenhed i reglen være meget vanskeligt at levere (især indenfor enhedstheoriens forudsætninger); men som oftest gjøres der slet ikke noget forsøg paa at begrunde den fremgangsmaade, man tillægger digteren. Saaledes fx. ikke overfor P. IX og O. VII; og dog er det ikke til at forstaa, hvorfor digteren ikke kunde slaa paa, at Telesikrates var ved at gifte sig, eller at Diagoras havde haft et uheld i begyndelsen af sin nævekamp. Og danner En i det sidste tilfælde sin hypothese speciellere og siger (som Dissen gjør), at uheldet var et vaadedrab, saa kommer han for det første i kollision med det mythiske parti, af hvilket kun det første afsnit giver anledning til netop denne formodning, de to andre ikke; dernæst kan han alligevel ikke forklare, hvorfor selv et saadant uheld, naar det overhovedet kunde antydes (og

en direkte mythisk parallel er dog en temmelig kraftig «antydning»), ikke lige saa godt kunde *antydes* (mere behøves jo ikke) i den direkte behandling af emnet, men dér maatte fuldstændig *ignoreres;* og endelig er det klart, at jo speciellere, jo snevrere hypothesen formes, desto betænkeligere bliver den i methodisk henseende, desto videre spillerum er der for den subjektive vilkaarlighed. Intetsteds ser man maaske tydeligere end her, paa hvilket skraaplan det hele fører ud; hvorledes den theoretiske grundsætnings anvendelse i praxis ikke blot forleder, men tvinger til skridt for skridt at fjerne sig fra sunde methodiske principer, netop naar saadanne principer krævedes efterlevede af den. Thi enhedstheoriens fortolkning kan — hvad enkelte nyere fortolkere synes at overse — i virkeligheden ikke undvære disse hypotheser; ellers bliver resultatet, at grundtanken findes i mythen alene, og at digtets foranledning falder udenfor den.

Dette er de mest iøinefaldende træk af theoriens indvirkning paa fortolkningen, og træk, der fremtræder desto mere, jo mere fortolkningen søger at rette sig efter theorien. De erfaringer, man ad denne vei har gjort, har atter paa dobbelt maade virket tilbage paa theorien. Hos nogle forfattere viser der sig en tilbøielighed til at betone, at den Pindariske enhed er af en hemmelighedsfuld art, godt skjult og vanskelig at gribe. Det er en sætning, som det efter de resultater, forsøgene paa at finde enheden har givet, ikke kan forbause at se dukke op under udviklingens gang; men den ligger ikke i forudsætningens natur. Vel var det at vente, at særlige forhold for enkelte digtes vedkommende kunde medføre en saadan skjulthed netop med hensyn til det, der laa digteren mest paa hjerte (især dog hvor dette var noget, der strengt taget ikke vedkom digtets thema, altsaa netop hvor man var udenfor enhedsforudsætningen); men i sin almindelighed ses det ikke, hvorfor digteren ikke kunde lade digtets grundide træde klart og bestemt frem (hvad der naturligvis ikke behøver at være det samme som en prosaisk og pedantisk udførelse af et bestemt thema). De forfattere, hos hvem denne bestemmelse særlig betones, nemlig Welcker og Rauchenstein, indlader sig da heller ikke paa at forklare den eiendommelighed, de tillægger digteren; de nøies med at hensætte den som et faktum, der fremgaar af digtenes analyse.

Heri gjør de sikkert ret; men de overser, at de derved skriver selve denne analyse et betænkeligt skudsmaal. Thi som resultat af analysen siger sætningen ikke andet, end at man har ondt ved at finde den enhed, man forudsætter; at man er nødt til at anvende en kunstig fortolkning, til at lægge vægt paa punkter, som digteren ikke har understreget, og trænge andre tilbage, som for den ligefremme betragtning fremtræder med styrke. Men i stedet for at blive betænkelige ved disse konsekvenser, hvortil enhedstheoriens anvendelse efter dens forfægteres egen noget naive tilstaaelse fører, drager de af disse konsekvenser en slutning om digterens eiendommelighed og ophøier denne slutning til en lov for digterens produktion. Og denne lov er atter af en farlig beskaffenhed. Thi har man først slaaet fast, at de Pindariske digtes enhed er hemmelighedsfuld, og at digteren i reglen har skjult den, saa er der ingen grænse for, hvilke midler det er tilladeligt at anvende i fortolkningens tjeneste for at paavise den. Man har saaledes unegtelig sikret sig, at man altid finder den; men man har med det samme mistet enhver sikkerhed for, at to mennesker finder den samme enhed i det samme digt, d. v. s. ethvert haab om nogensinde at eftervise enheden i digtene paa almengyldig maade. — Atter her staar Mezger paa det methodisk rigtige standpunkt, naar han hævder, at grundtanken netop er aabenbar og undertiden ligefrem proklameret af digteren. Men dette sidste kan han kun eftervise ved at gjøre vold paa digtets ligefremme forstaaelse (se det ovenfor p. 60 f. anførte exempel); og for de fleste digtes vedkommende kan han heller ikke i principet fastholde sin betragtningsmaade. Hans lære om responsionsordene er nemlig ikke andet end en anerkjendelse af, at grundtanken ikke er udtrykt af digteren i en til indholdet svarende form, men paa en kunstig og — hemmelighedsfuld maade. Hans interpretation bliver derfor ogsaa en gjætten gaader efter en bestemt methode — et talende vidnesbyrd om, hvor man kommer hen, naar man vil fastholde, at grundtanken maa være direkte udtrykt af digteren.

Det andet tilbageslag af fortolkningens resultater paa theoriens formulering viser sig i en tilbøielighed til at give denne en bestandig mere vag og ubestemt charakter. Hos Boeckh og Dissen er det klare, forstaaelige begreber, man har med at gjøre,

hvad man saa ellers kan indvende imod dem; men hos flere af de senere forflygtiges enhedens bestemte charakter. Hermann gav signalet med sin opposition mod Dissens systematiseren og sin korte formulering af enheden som en «poetisk ide»; Rauchenstein sluttede sig ganske til ham; ogsaa fra den nyeste tid er Cerrato med sin «pensiero genetico» nærmest at regne til denne gruppe. Ved denne rummelige definition opnaaede man, at det var nok, naar man paaviste en hvilkensomhelst grundtanke, lige meget af hvad art. Hos andre forskere, der ikke deler Hermanns principielle standpunkt, fremtræder en tilsvarende tendens i andre former. Hos L. Schmidt er en vis ætheriskhed i grundtanken, der gjør den vanskelig at udtrykke, et særkjende for en række af digterens allerbetydeligste værker; og hos Croiset naar vi til saadanne begreber som «den musikalske enhed», «den poetiske tonart», hvormed der ikke lader sig forbinde nogen bestemt forestilling. At saadanne fremtoninger er virkninger af interpretationen, behøver ingen nærmere paavisning; de forholder sig blot omvendt af bestemmelsen af enheden som hemmelighedsfuld, idet de i deres mere udprægede former er resultater af en forsigtig og frisindet interpretation og skikkede til at fremme en saadan. Om den Hermannske gruppe vil der i en anden sammenhæng blive tale; med hensyn til Croiset er det klart, at naar man er saa beskeden i sine fordringer, da kan man rolig fortolke ethvert digt objektivt, uden at bryde sig om enheden; det skulde være mærkeligt, om man ikke tilsidst, uden hensyn til de specielle resultater af sin fortolkning, kunde paavise noget saadant som en «poetisk tonart» i det hele. Man kan ikke uden videre afvise denne fremgangsmaade som uberettiget; kun maa man gjøre sig klart, at man med den er ude i det fuldstændig subjektive og fjernt fra enhver opfattelse, der har *videnskabelig* betydning for digterens og hans produktions dybere forstaaelse. — Sete i deres sammenhæng med hele udviklingen frembyder disse phænomener kun et nyt bevis for vanskeligheden af at anvende enhedstheorien paa digtenes fortolkning. I samme grad som denne var forsigtig og methodisk, blev det vanskeligere at naa til en bestemt grundide, der lod sig udtrykke simpelt og klart; og idet man overførte denne erfaring paa

formuleringen af sin theori, forberedte man dennes opløsning i retning af det intetsigende.

Som et modstykke til denne fremstilling af resultaterne af enhedstheoriens anvendelse paa interpretationen vil det være af interesse et øieblik at betragte den af theorien uafhængige interpretation og dens arbeidsmaade. Man vil ad denne vei — om det ellers er fornødent — faa en yderligere kontrol for rigtigheden af den i det foregaaende til grund liggende betragtningsmaade, hvorefter de fremhævede misligheder ved interpretationens methode alle tilsammen er ligefremme konsekvenser af enhedstheorien og intet andet. De forskere, der her kommer i betragtning, er Hermann, Welcker og Heimsoeth.

Her er da for det første at mærke, at de alle tre er utilbøielige til at se andet i mytherne end det, de ligefrem giver sig ud for at være, og at de følgelig overfor de digte, som flere end een af dem har behandlet, er nogenlunde enige i deres opfattelse af mythens betydning. Hermann og Heimsoeth har begge behandlet P. III; Heimsoeth slutter sig i sin opfattelse af mythen umiddelbart til Hermann (se Rh. Mus. 1847, p. 17), og søger kun at fuldstændiggjøre hans analyse ved at betone et moment, som Hermann ikke havde faaet med, nemlig den i mythen fremtrædende tendens til at forherlige Apollon. At der er en saadan tendens, er sikkert; derimod er det et spørgsmaal, om Heimsoeth har ret i at sætte den i forbindelse med forherligelsen af den Pythiske seir, der efter hans formening er digtets foranledning. Dette ligger imidlertid kun i, at digtets forhold til den vs. 73 f. nævnte Pythiske seir er uklart; har digtet virkelig været et epinikion i anledning af denne, saa er Heimsoeths opfattelse uangribelig. I hvert fald hindrer den paa intet punkt en fri og naturlig opfattelse af det mythiske parti, og fremtræder kun som en fortsættelse og uddybelse af Hermanns.

P. IX er behandlet baade af Welcker, til hvis resultat Hermann (med en ringe modifikation) har udtalt sin tilslutning, og af Heimsoeth. Om begge analyser har der ovenfor været tale (p. 43 og 48 f.); hvad der her skal fremhæves, er kun den ligefremme kontinuitet mellem de to forskeres behandling. Allerede Welcker, der dog i sin analyse af dette digt endnu er

noget under enhedstheoriens paavirkning, havde udtalt, at hovedmythens væsentlige formaal var at forherlige Kyrene; og dette formaal ligger da ogsaa klart for dagen. I ligefrem og udtalt tilslutning til Welcker (se l. c. p. 3 og 7 f.) fremsætter saa Heimsoeth sin mere indtrængende og dybere opfattelse. Idet han nemlig viser, hvorledes Pindar maa have omformet den oprindelige mythe, faar han digterens tendens til at træde frem i større klarhed; og denne tendens viser sig netop at være den, at fjerne alt, hvad der kunde kaste en skygge paa forholdet mellem den Delphiske gud og hans udvalgte brud. Samtidig fjerner Heimsoeth, som allerede ovenfor paavist, den sidste svage rest af vilkaarlig paralleliseren mellem mythe og virkelighed, der var bleven tilbage hos Welcker. Her er den sammenhæng, den rolige udvikling i tilslutning til betydelige forgjængere, som er særkjendet for det ægte videnskabelige arbeide paa omraader, hvor grundlaget ligger fast og der kun behøver at bygges videre paa solide fundamenter.[1]

Paa samme maade forholder det sig med anvendelsen af hypotheser angaaende den til grund for digtet liggende situation. Den er indskrænket til et maal, der varierer noget efter de tre fortolkeres eiendommelighed, men som ikke let overskrider grænserne for det methodisk tilladelige. Hermann var dristig og noget uoverlagt; han kan derfor nu og da komme med en formodning (mest angaaende enkeltheder af paafaldende art, der trænger til forklaring), som ikke holder stik overfor en besindigere prøvelse; men neppe med nogen, der er ganske uden holdepunkt. Welcker havde en levende kombinationstrang; og dog har han fx. i fortolkningen af O. VII fjernet ethvert spor af vilkaarlige forudsætninger og har overfor de andre digte ligeledes næsten ganske undgaaet anvendelsen af hypothesen. Heimsoeth endelig har, saa vidt mig bekjendt, ikke opstillet en eneste spe-

---

[1] Naturligvis ligger heri ikke, at enhver antagelse af hentydninger i mythisk form til samtidige begivenheder er opgiven. En saadan findes fx. i Hermanns fortolkning af P. II og i Heimsoeths af P. XI. Men de har begge steder sine bestemte grunde i digtet selv, og de optræder som undtagelser; deres charakter er altsaa en ganske anden end i den af enhedstheorien beherskede fortolkning.

ciel formodning til noget Pindarisk digt, men stedse holdt sig til det hos digteren eller i overleveringen ligefrem givne.

Der kan vel efter denne korte oversigt (materialet er desværre saa lille) ikke være tvivl om, at i methodisk henseende tager den af ingen dogmatiske forudsætninger bundne Pindarfortolkning sig bedre ud end den af enhedstheorien berherskede. Det ene sted er der anarchi og opløsning, det andet sted organisk sammenhæng og væxt; det ene sted vilkaarlighed, det andet sted sikker methode; og saa har endda den frisindede forskning paa visse punkter gjennem en indtrængende analyse af enkelte partier fremmet en dybere forstaaelse af digtene i ikke ringe grad.

Den foregaaende oversigt prætenderer ikke at være en udtømmende kritik af enhedstheoriens resultater for Pindarfortolkningen. Den holder sig til de mest iøinefaldende, lettest paaviselige og for alle theoriens tilhængere fælles eiendommeligheder; og selv disse behandler den i summarisk form. Hovedresultatet af den meddelte charakteristik turde imidlertid ikke desto mindre staa fast, saa fast, at det neppe vil blive bestridt af selve theoriens tilhængere. Dette resultat er, at den af enhedstheorien beherskede fortolkning ikke tilfredsstiller almindelige fordringer til god exegetisk methode, og at der i det halve aarhundrede eller mere, hvori theorien har behersket fortolkningen, ikke har viist sig noget væsentligt fremskridt i saa henseende. Under disse omstændigheder vil det vanskelig kunne negtes, at der er opfordring til at underkaste denne fortolknings grundlag en fornyet prøvelse; og at vise dette var formaalet med den foregaaende betragtning.

For en saadan kritisk undersøgelse kunde det nærmest liggende formaal synes at være løsningen af det spørgsmaal, om enhedstheorien er realiter sand eller falsk; om der virkelig findes en enhed i de Pindariske digte eller ikke. Denne formulering af opgaven vilde være den ene rigtige, dersom theoriens forsvarere mente at have bevist dens rigtighed induktivt, ved hjælp af en analyse af digtene. I saa fald vilde det være nødvendigt at gaa hele den vei, forskningen havde tilbagelagt, om igjen; at prøve de enkelte analyser, der dannede grundlaget for den almene sætning, for derigjennem at erkjende, om den var rigtig

eller ikke. Overfor hvert enkelt digt vilde man altsaa staa paa bar bund overfor spørgsmaalet: viser det enhed eller ikke; og dette spørgsmaal maatte hver gang besvares paa ny, uden hensyn til de foregaaende besvarelser. En saadan undersøgelses resultat vilde ligefrem være antagelse eller forkastelse af den omspurgte sætning.

Saaledes er forholdet imidlertid ikke. Den historiske betragtning har viist, at enhedstheorien ikke er fremgaaet af Pindarinterpretationen, men existerer forud for denne. Det er ikke forskernes mening, at analysen af hvert digt skal bevise, at der er enhed deri; dette er paa forhaand givet, og analysen skal kun bestemme, hvilken enheden er.

Under disse omstændigheder er den induktive fremgangsmaade uanvendelig. Ingen enkeltanalyse vil nogensinde kunne godtgjøre andet, end at vedkommende digt ikke *viser* enhed. Dette er nok, dersom enheden skal fremgaa af analyserne; men det nytter intet, naar enheden er forudsætning. Lige saa lidet vilde det hjælpe, selv om man kunde bevise, at ingen af de hidtil fundne «enheder» (grundtanker) virkelig findes i digtene. Foruden at et saadant bevis i mange tilfælde vilde være yderst vanskeligt at føre, og vilde medføre et næsten uoverkommeligt arbeide, hvis det skulde omfatte alle tilfælde, saa vilde det, selv om det lykkedes, ikke rokke theoriens fundament; dens tilhængere vilde kunne begynde forfra igjen med at søge og finde nye enheder, og efter de hidtidige resultater at dømme er enhedsfortolkningens frugtbarhed i denne henseende uudtømmelig.

For at bevise urigtigheden af theoriens fundamentalsætning maatte man altsaa anvende en deduktiv fremgangsmaade. Denne kunde kun bestaa i at vise, at theorien førte til konsekvenser, der er anerkjendt urigtige. I det her foreliggende tilfælde vil dette imidlertid være en vanskelig sag. For det første er det paa et omraade som det philologisk-æsthetiske sjeldent, at man kan tale om nødvendige konsekvenser. At deducere specielle sætninger med fuld sikkerhed fra et udgangspunkt som enhedstheorien er saa godt som umuligt; man maatte i hvert fald holde sig til almindeligere, mere omfattende resultater; og selv disse vil i reglen vanskelig kunne afledes med fuld vished.

Saaledes kan man vel i almindelighed gjøre det sandsynligt, at saadanne methodiske forkertheder som de ovenfor paaviste, tagne en bloc er konsekvenser af enhedstheoriens anvendelse paa fortolkningen; men man kan aldrig angaaende det enkelte feilgreb hævde, at det er en *nødvendig* følge af udgangspunktet, og altsaa heller ikke om dem alle tilsammen. Men selv hvor det kunde lykkes at vise, at eet eller andet betydningsfuldt resultat af forskningen virkelig er en uundgaaelig konsekvens af enhedstheorien, vil man endnu have ondt ved at tilfredsstille den anden fordring: at eftervise dette resultats absolute urigtighed. Er der noget, der er en nødvendig følge af enhedstheorien, da er det opfattelsen af mythen hos Pindar som mere end en blot fortælling, som sindbillede, allegori eller illustration til en moralsk sætning. At dette er saa, vil neppe nogen benegte; men at bevise, at en saadan opfattelse er falsk, er umuligt. Det vilde allerede kræve et omfattende arbeide at vise, at mythen ingen andre steder i Græsk poesi anvendes paa denne maade, maaske nogle enkelte særlige fremtoninger frasete; navnlig overfor det Græske drama vilde man møde en ganske modsat anskuelse, der i hvert fald tidligere har været saa godt som eneraadende. Men selv om det lod sig vise, vilde det dog altid kunne gjøres gjældende og i dette tilfælde sikkert blive gjort gjældende, at mythen hos Pindar indtager en særstilling, og at derfor en særlig betragtningsmaade af den er berettiget. Sagen er, at man mangler sikre almensætninger, som ingen tør støde an imod; man bevæger sig bestandig i sandsynligheder og i omtrentligheder, medens der til en bevisførelse som den her omhandlede kræves vished og almengyldighed.[1]

Det skal hermed ikke negtes, at en fremgangsmaade, der saaledes tog spørgsmaalet op fra den reale side og belyste det i sammenhæng med den øvrige Græske poesis eiendommelighed, vilde have store fordele, ligesom den ogsaa, naar den kunde gjennemføres med tilstrækkelig grundighed og overlegenhed, vilde

---

[1] Intet viser maaske bedre end dette exempel, hvor fjernt man er fra en sikker og almen erkjendelse af det charakteristiske ved oldtidens kultur og oldtidsfolkenes nationale eiendommelighed. Fandtes en saadan, vilde et spørgsmaal som det her behandlede være afgjort med det samme.

kunne virke overbevisende paa mange. Men der hører til at løse en saadan opgave forudsætninger, som vel de færreste er i besiddelse af; og heldigvis er dens løsning heller ikke nødvendig for det nærmest liggende formaal: at stille den Pindariske exegese paa et sikkert fundament. Hertil er det nok at gaa rent formelt til værks; d. v. s. at spørge, om enhedstheoriens fundamentalsætning har faaet en tilstrækkelig solid begrundelse til at man med rette kan gaa ud fra den som apriorisk forudsætning for fortolkningen. Stiller man opgaven saaledes, bliver undersøgelsen væsentlig af logisk-methodisk art; de reale momenter bliver af underordnet betydning, og man vil i det hele kunne nøies med at beraabe sig paa saadanne kjendsgjerninger, som er sikre paa almindelig anerkjendelse. Dersom det ad denne vei lykkes at vise, at theorien mangler den fornødne begrundelse, vil man ganske vist tilsyneladende have opnaaet mindre end ad den reale undersøgelses vei. Der vil intet være afgjort om enhedstheoriens rigtighed eller urigtighed; der vil bestandig staa den mulighed aaben, at den kan bekræfte sig under forskningens videre gang. Men man vil have opnaaet at tilintetgjøre enhedstheorien som *forudsætning* for fortolkningen; man vil kunne kræve af enhver rationel Pindarfortolkning, at den siger sig løs fra theoriens herredømme og optræder uden at have sit resultat færdigt paa forhaand. Og for dette beskednere udbytte af undersøgelsen vil man have en ganske anden sikkerhed end ved anvendelsen af den anden fremgangsmaade; thi man bevæger sig paa et omraade (det formelt logiske), hvor de almene sætninger har ubetinget gyldighed, og hvor derfor ethvert spørgsmaal er afgjort, naar det kan føres tilbage til dem. Endelig vil et saadant resultat, tiltrods for sin formelle charakter, ikke desto mindre medføre vigtige reale konsekvenser. Idet fortolkningens aprioriske forudsætning falder, falder samtidig hele den af denne betingede methode, og der indtræder en ny. Med denne følger nye opgaver, og de gamle vil kræve løsninger af en anden art. Om hele denne side af sagen vil der senere blive nærmere tale.

Gjennemførelsen af en saadan kritik støder imidlertid i et tilfælde som det foreliggende paa en eiendommelig vanskelighed. Her er ikke, som ellers ofte, tale om en kritik af meninger, fremsatte af en enkelt forsker og maaske uden videre tiltraadte

af andre. De philologer, der i det foregaaende er opregnede som repræsentanter for enhedstheorien, tilhører ikke alene ellers høist forskjellige retninger indenfor deres videnskab: selv paa det omraade, her er tale om, har i alt fald de mere fremragende af dem hver sin specielle opfattelse, der tildels endog fremtræder i bestemt modsætning til de andres og med polemisk begrundelse. Boeckh kritiserer Dissen, Hermann ligesaa, men med en ganske anden motivering; Welcker vender sig kritisk baade mod Boeckh og Hermann, og det samme gjør L. Schmidt og Croiset, uden at dog nogen af disse tre er fuldstændig enige i det positive.

Under disse omstændigheder kan det spørgsmaal ikke afvises, om det er berettiget at sammenstille alle disse forskere til een gruppe, saaledes som det ovenfor er sket, og om det, selv om saa er, lader sig gjøre at underkaste dem alle under eet en kritik, eller om ikke de forhaandenværende differenser er af den natur, at hver forskers opfattelse maa behandles for sig.

Paa det første af disse spørgsmaal har den foregaaende historiske fremstilling allerede givet svaret. Alene med undtagelse af Heimsoeth (og Hartung), hvis principielle forskjel fra de andre ikke er til at tage feil af, er der ingen af de mere fremtrædende forskere siden Boeckh og Dissen, hvis tilslutning til en bestemt grundsætning ikke er bleven udtrykkelig noteret og belagt med afgjørende citater. Det er endvidere paavist, at denne grundsætning ikke existerede for den ældre Pindarfortolkning, den, der ligger forud for Boeckhs udgave, og at den efter sin fremkomst har foranlediget en hel omvæltning i digterens forstaaelse, en helt ny fortolkningsmaade; og denne nye methode lader sig med lethed eftervise hos samtlige forskere, for saa vidt de da ikke (som Hermann og Welcker) i deres interpretation helt lader de krav falde, de selv i forveien havde opstillet; og hvor en saadan inkonsekvens fandtes, er den ogsaa paavist som saadan. Hin for alle forskerne fælles grundsætning er simpelthen den, at ethvert Pindarisk digt udgjør en indre enhed, d. v. s. at det som helhed er udtryk for en enkelt, individuel forestilling, der, da den behersker alle digtets dele og bestemmer deres skikkelse, nødvendig i digterens konception maa gaa forud

for digtets dele. Herom er alle enige; og heraf følger umiddelbart som krav til fortolkningen, at den skal finde denne forestilling; gjør den ikke det, saa stemmer den ikke med theorien. Hele den ældre fortolkning kjendte intet saadant formaal; næsten hele den nyere kjender det og anerkjender det som det vigtigste af alle. Hermed er givet, at det er berettiget at sammenstille alle de ovennævnte forskere til een gruppe.

Om det nu praktisk set lader sig gjøre at behandle dem alle kritisk under eet, det kan kun afgjøres ved at betragte de forhaandenværende divergenser nærmere, ved at undersøge grundene til dem og berettigelsen af de speciellere formuleringer, stadig under forudsætning af grundsynet som fælles. Det er klart, at hvad der ligefrem kan afledes af selve den ovennævnte grundsætning enten alene eller i forbindelse med sikre kjendsgjerninger, det, og kun det, er af betydning for bedømmelsen af den hele theori; alle andre bestemmelser, der mangler den fornødne begrundelse ad een af disse to veie, kan uden videre skjæres bort som uvæsentlige for vort formaal. Vi holder os i denne undersøgelse selvfølgelig til de forskere, der har udtalt sig direkte om sagen, og forbigaar dem, der kun har leveret analyser af enkelte oder uden at deltage i den principielle diskussion; deres principielle standpunkt vilde i hvert tilfælde kun kunne udledes ved en usikker gjetning og ofte maaske slet ikke lade sig eftervise.

Den første og mest afgjørende forskjel, der deler forskerne i to grupper, beror paa selve det spørgsmaal, om det overhovedet er muligt at udsige noget nærmere om enhedens art i de Pindariske digte ud over hin almindelige grundsætning. Dette spørgsmaal reistes af Hermann under hans opposition mod Dissen og besvaredes af ham benegtende, medens Dissen (og efter ham Boeckh i sin anmeldelse) uden videre var gaaet ud fra, at det netop gjaldt at bestemme enhedens art. Til Hermann sluttede Rauchenstein sig uden forbehold, medens alle andre forskere, for saa vidt de overhovedet har udtalt sig om sagen, følger Dissen og Boeckh.

Det af Hermann reiste spørgsmaal er af større betydning end det ved første øiekast kunde synes. Det involverer nemlig et andet, som ligger paa bunden af hele undersøgelsen om

enhedstheoriens berettigelse, nemlig dette: i hvilken grad er digterens formgivning betinget af forholdet til hans stof? Naar nemlig Dissen, Boeckh og de andre mente at kunne og skulle give en nærmere bestemmelse af enhedens art i de Pindariske epinikier, saa kan det kun have været, fordi disse digte gjennemgaaende er byggede over et væsentlig ensartet stof, og fordi de mente, at dette stof betingede digterens kunstneriske grundsætninger. Naar omvendt Hermann benegtede muligheden af at udsige noget nærmere om enhedens art, da var det selvfølgelig ikke, fordi han benegtede den væsentlige ensartethed af epinikiernes stof; men altsaa maa han have anset stoffets beskaffenhed for væsentlig ligegyldig med hensyn til det spørgsmaal, hvorledes enheden blev.

Det er ikke saa ganske let at gjøre ret og skjel mellem de to grupper paa dette punkt. Tager man sagen praktisk realistisk, har Hermann som sædvanlig ret — i alt fald i en vis forstand. Han tænker sig aabenbart sagen saaledes, at digteren lægger sin ide ligesom udenfra ind i det givne stof, uden at hente den deraf — eller at han i alt fald kan gjøre dette. Om muligheden af denne fremgangsmaade kan der fornuftigvis ikke reises tvivl; mangen en leilighedsdigter har sikkert benyttet opgivne themaer til at udtrykke tanker, der var opstaaet i ham ganske uden forbindelse med vedkommende anledning; og om Pindar specielt kan noget lignende i alt fald eftervises i et enkelt tilfælde. Men der er i hele denne betragtning den mislighed, at den aabenbart ikke saa meget interesserer sig for den kunstneriske enhed som for den «poetiske ide». Hermann bruger ganske vist et enkelt sted udtrykket «poetische Einheit» (opp. VI, p. 24), aabenbart i samme betydning, hvori han ellers siger «poetische Idee». Men de to ting falder ikke uden videre sammen; et digt kan godt indeholde en poetisk ide, uden at denne tillige udgjør dets kunstneriske enhed og uden at en saadan overhovedet findes. Det var sikkert Hermann mere om den første at gjøre end om den sidste; og holder man sig til spørgsmaalet om den første, kan berettigelsen af hans standpunkt ikke afvises. Men i samme grad som digterens poetiske ide faldt udenfor hans givne stof, i samme grad maatte det blive vanskeligt at faa den til at forene sig dermed til en sand

kunstnerisk enhed. Denne vanskelighed indrømmer Hermann, ja han fremhæver den udtrykkelig i modsætning til Dissen (l. c. p. 31; se ovenfor p. 35 f.). Men denne indrømmelse er skjæbnesvanger for den hele theori; thi indrømmes vanskeligheden, saa maa man ogsaa indrømme, at det undertiden maaske slet ikke blev til noget med enheden; og dermed falder enheden som apriorisk udgangspunkt; thi man ved i saa fald ikke paa forhaand overfor noget enkelt digt, om der nu ogsaa findes enhed deri. Set i belysning af disse betragtninger bliver det ogsaa forstaaeligere, at Hermann i sin senere interpretation aldeles ikke bekymrer sig om enhedstheorien.

Til trods for at Hermanns opfattelse af digterens forhold til et givet stof har sin utvivlsomme berettigelse, lader den sig altsaa i denne sammenhæng ikke fastholde; thi den lader sig ikke forene med den øverste grundsætning: den kunstneriske enhed som udgangspunkt for fortolkningen. Skal denne fastholdes i sin fulde strenghed, saa nødes man til yderligere at forudsætte, at digteren altid har søgt sin enhed i stoffet, ikke medbragt den udenfra. At denne forudsætning aabenbart er vilkaarlig; at den indeholder en paastand, som man ikke er berettiget til paa forhaand at opstille overfor noget kunstværk — det er oplysende for beskaffenheden af den theori, der fører til saadanne konsekvenser; men det kan ikke hindre os i at anerkjende, at sætningen virkelig er en konsekvens af theorien, og i at lægge den til grund for den følgende betragtning af den hele theori. At den er anerkjendt af forskerne af den Boeckhske gruppe, fremgaar ikke alene indirekte af, at de mener at kunne bestemme enhedens art deduktivt, men er ogsaa ligefrem udtalt bl. a. af L. Schmidt (P. L. u. W. p. 41: «Dadurch löst sich thatsächlich die Schwierigkeit, welche nach Gottfried Hermanns Ausdruck «die Vereinigung des gegebenen Stoffes mit der poetischen Idee in Gelegenheitsgedichten überhaupt hat, und selbst für einen Dichter hatte, wie Pindar war,» denn beide fallen überhaupt nicht aus einander»).

Er det nu givet, at digteren for at tilveiebringe enhed maatte søge den i sit stof, saa er det, under forudsætning af stoffets gjennemgaaende ensartethed indenfor digtarten, berettiget at spørge efter enhedens art eller efter den maade, hvorpaa

digteren regelmæssig søgte at samle stoffet til en enhed. Herpaa giver imidlertid de forskjellige forskere af den Boeckhske gruppe forskjellige svar, og det bliver da i det følgende opgaven at underkaste disse en kritisk belysning for at se, hvorledes de er begrundede og hvor vidt de er holdbare. Derimod indlader vi os i denne sammenhæng ikke paa det spørgsmaal, hvorvidt ikke blot enhedens art, men ogsaa selve det, at der er enhed, er betinget af digterens stof; det vil først blive gjenstand for behandling i det følgende kapitel, hvor selve theoriens fundamentalsætning skal underkastes en kritik.

For kritiken af de forskjellige forsøg paa at bestemme enhedens art lader der sig opstille et almindeligt grundlag. Allerede i den foregaaende undersøgelse har der, trods dens væsentlig deduktive charakter, været et empirisk moment af afgjørende betydning. Dette moment er den væsentlige ensartethed i epinikiets stof. Dersom denne ikke havde kunnet betragtes som hævet over enhver tvivl og som anerkjendt af begge grupper af forskere, havde den trufne afgjørelse i denne form været umulig; spørgsmaalet om ensartethed eller ikke-ensartethed havde da maattet afgjøres først. I den nu følgende undersøgelse staar vi overfor et ganske lignende moment: spørgsmaalet om den almindelige beskaffenhed af epinikiets stof. Hævder man, at enhedens art er betinget af stoffets, da er det selvfølgelig umuligt at udsige nogetsomhelst nærmere om den første, førend man har gjort rede for den sidste. Her i alt fald, om ikke før, maa ogsaa for enhedstheoriens tilhængere den aprioriske methode høre op og den empiriske begynde. Og hermed er da fremgangsmaaden i den følgende undersøgelse given. Overfor ethvert forsøg paa en nærmere bestemmelse af den Pindariske enheds art bliver spørgsmaalet: lader denne bestemmelse sig ligefrem aflede af en klar og rigtig forestilling om beskaffenheden af epinikiets stof?

Her møder der nu et meget eiendommeligt forhold. Det fremtræder klarest hos *Boeckh,* med hvem vi derfor begynder, skjønt Dissen m. h. t. tidsfølgen har prioriteten. Boeckh opstiller sin opfattelse af den Pindariske enheds art uden at tage epinikiets stof i betragtning og uden at henvise til de undersøgelser over denne gjenstand, der dog allerede den gang forelaa (hos Thiersch og Jacobs). Dette har da for hans vedkommende

ogsaa øieblikkelig hævnet sig. Boeckh finder den «objektive enhed», der som den overalt foreliggende og i de fleste tilfælde alene paaviselige her alene interesserer os, i digterens indre udelte anskuelse af seirherrens personlighed i seirens moment. Til grund for denne formulering af den Pindariske enheds art ligger aabenbart den forudsætning, at epinikiets thema er seirherrens personlighed og kun den. Tager man denne forudsætning bort; indrømmer man, at der var andre, mindst lige saa vigtige opgaver for epinikiedigteren som forherligelsen af seirherrens personlighed, ja indrømmer man blot, at denne forudsætning er ubevist — saa falder den hele opstilling. Nu er det sikkert, at Boeckh aldeles ikke har bevist sin forudsætning; han har aabenbart ikke engang tænkt paa, at den skulde behøve bevis, og det af den simple grund, at han er gaaet ud fra en almindelig forestilling om leilighedsdigtets opgave, naar det er rettet til bestemte personer — en forestilling, der ved nærmere undersøgelse sikkert vilde vise sig at stamme alle andre steder fra end fra en uhildet betragtning af det antike leilighedsdigt og specielt epinikiet. For dettes vedkommende er Boeckhs forudsætning, der forekommer os saa naturlig, at vi maaske slet ikke mærker tilsnigelsen, ikke blot ubevist; den er bevislig feilagtig. Dette var i virkeligheden allerede set og sagt af Jacobs, naar han betonede slægtens og stadens berømmelse som ligesaa væsentlige emner for epinikiet som forherligelsen af seirherren. Men hermed falder altsaa hele Boeckhs med saa stor dygtighed og konsekvens udførte theori — fraset dens allerøverste grundsætning — til jorden.

Dissen gjør ganske vist et slags forsøg paa at aflede enhedens art af stoffets, naar han begynder med at sige, at da ethvert epinikion skal forherlige *seiren,* maa dets grundtanke staa i forhold til den. Det er her rigtigt, at epinikiets thema er seiren, i alt fald langt rigtigere end Boeckhs stiltiende forudsætning, at det er seirherren. Men denne ene rent abstrakte forestilling om digtartens stof er dog endnu langt fra at være tilstrækkelig til deraf at udlede de høieste love for digterens virksomhed. For at den skulde egne sig dertil, maatte den først udføres i konkret fylde, saa at man saa, *hvad seiren var* i forhold til epinikiet, hvilke sider ved den der havde afgjørende betydning for digte-

rens behandling af den, o. s. v. Men af undersøgelser herom findes der hos Dissen intet spor; og det har haft ganske den samme følge for ham som for Boeckh. Thi naar han derpaa gaar videre og udvikler, hvorledes seiren enten kan forherliges som resultat af *ἀρετή* eller af *εὐτυχία*, saa ligger heri allerede, hvad der til overflod fremgaar af hele Dissens nærmere udførelse af forholdet[1], at ogsaa han kun tænker paa seiren i dens forhold til seirherren — altsaa akkurat den samme tilsnigelse som hos Boeckh. Og hermed er vi da paa samme maade færdige med hans theori i dens speciellere udformning.

Welcker indlader sig i sin recension af Dissens Pindar egentlig ikke paa det her foreliggende spørgsmaal; men ved sin nøie tilslutning til Dissens opfattelse kommer han dog til at indføre en speciellere bestemmelse af enhedens art, der her maa betragtes lidt nærmere. Han sætter enheden i den for digteren naturlige opfattelse af det hele stof under et ethisk synspunkt. Hvorfra denne begrænsning til det ethiske hentes, er ganske dunkelt, og W. har ikke gjort noget til at oplyse det. I virkeligheden er vel sammenhængen her den samme som saa ofte i disse aprioriske ræsonnementer: det er et empirisk moment, der gjør sig gjældende uden at være forskeren bevidst. Pindar har talrige sentenser af ethisk indhold; derfor forudsætter man, at grundtankerne i hans digte er af ethisk natur. Hertil savner man imidlertid selvfølgelig enhver berettigelse, indtil man har gjort ordentlig rede for sig. Men fradrager man altsaa denne bestanddel af Welckers theori, saa indeholder den iøvrigt intet andet end enhedstheoriens fundamentalsætning i en formulering, der nærmest er den Boeckhske; og med den har vi her intet at skaffe.

Af de forfattere, der har forsøgt en nærmere bestemmelse af den Pindariske enheds art, er der saa kun L. Schmidt og Croiset tilbage. Begge disse var for saa vidt noget anderledes stillede til det her behandlede problem end deres forgjængere, som de havde for sig den ret udførlige fremstilling af epinikiets givne stof og andre ydre vilkaar, som Rauchenstein havde givet

---

[1] Cfr. strax p. XIII: «Dicemus primum de virtute. Est haec *ἀνδρία* victoris.»

i sin «Einleitung»; Croiset har endda i sit eget værk givet en lignende. Men det synes ikke at være faldet nogen af dem ind at sætte disse resultater i organisk forbindelse med deres bestemmelse af enhedens art. *Schmidt* indvender mod Boeckh, at mange af de Pindariske oder faktisk ikke giver noget fuldstændigt billede af seirherren i den givne situation. Dette er naturligvis fuldkommen rigtigt, men det er ikke nok; S. skulde have sagt og kunde have sagt, at det slet ikke er epinikiets opgave at forherlige seirherren i den forstand, at han er dets egentlige gjenstand, som alt andet underordner sig. Han siger imidlertid intet saadant; i hans indvending, som jeg ovenfor har formuleret den, maa vægten lægges paa ordet *fuldstændigt,* ikke paa *seirherren.* Det ser man ogsaa, naar S. senere hen formulerer digterens fremgangsmaade derhen, at han maatte kunne opdage een eller anden charakteristisk side «an dem Siege selbst oder den sonstigen Verhältnissen des Siegers.» Seiren opfattes ensidig som et «Verhältnis des Siegers», som om den ikke var andet. Cfr. ogsaa de af S. p. 43 ff. anførte exempler. Man bliver altsaa ogsaa her indenfor den samme ubeviste og i realiteten falske forudsætning som hos Boeckh.

Ikke desto mindre stiller sagen sig lidt anderledes med Schmidts formulering af theorien end med de tidligeres. Den af Schmidt indførte bestemmelse af enhedens art er nemlig ikke ligefrem til at aflede af hans forudsætning om, at seirherren er epinikiets hovedthema, eller i alt fald, selv om man stryger denne bestemmelse, saa lader S.s definition sig fastholde alligevel. Det stof, en digter bearbeider, kan jo i visse tilfælde allerede i og for sig frembyde en indre enhed; som fx. stoffet til en tragedie kan have handlingens enhed forud for den poetiske bearbeidelse. Overfor stoffer af denne art passer S.s definition selvfølgelig ikke. Men det er ganske vist, at saadanne stoffer ikke let vil foreligge, hvor der er tale om et leilighedsdigt; og fra dettes begreb gaar Schmidt ud. Forudsætter man altsaa, at stoffet ikke naturlig frembød enhed, saa lader der sig ganske vist for leilighedsdigteren i almindelighed taget ikke let tænke nogen anden naturlig fremgangsmaade til at forme stoffet til enhed end den af Schmidt angivne; og det er endvidere klart, at i samme grad som stoffet vanskeliggjorde en saadan bearbeidelse, i samme

grad bliver S.s definition den eneste tænkelige. Netop dette er af ikke ringe betydning under henblik til, at epinikiets stof efter Rauchensteins fremstilling har været af en saadan vanskelig beskaffenhed.

I denne betragtning ligger, at stillingen til Schmidts opfattelse, fraset den af ham med urette fastholdte begrænsning, bliver en noget anden end til de tidligere nævnte forskeres. Idet for alle disses vedkommende den nærmere formulering af theorien viste sig at bero paa et empirisk moment, der forskeren ubevidst havde indsneget sig i det aprioriske ræsonnement og derfor enten var ligefrem falsk eller i alt fald savnede den fornødne klarhed og sikkerhed, saa lod det sig gjøre uden videre at afvise de af dette moment afledede nærmere bestemmelser som ubegrundede. Ikke saaledes med Schmidt. Hans speciellere formulering er rigtig afledet af theoriens grundsætning i dens Boeckhske formulering i forbindelse med en korrekt forestilling om leiligheds-digtets stof i almindelighed. Den maa derfor betragtes som den fuldkomneste formulering af enhedstheorien, og den kan ikke gjendrives uden ved at gjendrive selve theoriens fundamentalsætning: at digteren altid vil søge at tilveiebringe enhed, og at han vil søge denne enhed i sit stof, ikke udenfor det. Paa den anden side er det selvfølgelig ikke lykkedes og kunde ikke lykkes Schmidt at give en bestemmelse af den specielt Pindariske enheds art, eller blot af epinikiets enhed. Dette kunde kun ske ved en betragtning af det for epinikiets stof charakteristiske, og en saadan har Schmidt ikke givet. Han har blot i almindelighed bestemt, hvorledes man maa tænke sig leilighedsdigterens fremgangsmaade, dersom han vil forme sit stof til en kunstnerisk enhed og søge denne i stoffet selv. Men nærmere kan vi ikke komme spørgsmaalet; og vi vil derfor, hvor der i det følgende bliver brug for en speciellere form for enhedstheorien, holde os til Schmidts definition (med fradrag af det specielle hensyn til seirherrens personlighed) som den indtil videre logisk uangribelige.

Da Mezger efter hele sin eiendommelighed falder udenfor den her anstillede betragtnings ramme, vilde der endnu kun være at sige et par ord om *Croiset.* Hans betydning for theoriens udformning er imidlertid tilstrækkelig charakteriseret i det foregaaende (p. 65 og 77); det er her nok at gjentage, at hans nye

bestemmelser ikke lader sig aflede af theoriens fundamentalsætning, men kun kan være vundne ad induktiv vei, og at paa den anden side den analyse af samtlige oder, der maatte danne grundlaget for hans resultater, ikke er leveret af ham, og at den ifølge disse resultaters eiendommelige beskaffenhed neppe heller vilde kunne leveres, i alt fald ikke med noget krav paa videnskabelig sikkerhed. C. er trods sin formelle tilslutning til theorien fremmed for dens aand og dens methode; hans opstillinger faar derfor heller ingen betydning, hvor det gjælder at erkjende dens eiendommelighed som grundlag for en kritik.

Den her anstillede betragtning af de forskjellige specielle formuleringer af enhedstheorien har i det væsentlige givet et negativt resultat. For de allerflestes vedkommende viste det sig, at de i følge sagens natur kun vilde lade sig bevise ved en empirisk begrundelse, og at denne empiriske begrundelse manglede og i flere tilfælde (Boeckh, Croiset) af forskjellige grunde umulig kunde lade sig give. En enkelt af forskerne havde, mere som det synes ved en heldig umiddelbar griben af det rigtige end ved et methodisk korrekt ræsonnement, fundet en formel, der med en vis modifikation lod sig fastholde som uangribelig under forudsætning af det fælles udgangspunkt, men som til gjengjæld rigtignok er af en temmelig vid og ubestemt charakter. Hvad der bliver tilbage som gjenstand for undersøgelsen, er efter dette i hovedsagen kun den for den Boeckhske gruppe fælles grundsætning, at digteren former sit værk til en kunstnerisk enhed paa grundlag af det givne stof. For saa vidt det bliver af betydning at være paa det rene med, hvorledes digteren naaede dette maal, kommer hertil den af Schmidt angivne bestemmelse, at digteren greb een eller anden charakteristisk side ved sit stof og helt igjennem fremhævede den som det afgjørende.

Kap. V.

Fortsættelse.

Medens en vis eklekticisme var nødvendig for at faa den korrekteste form for enhedstheoriens formulering, er en saadan

udelukket, naar der er tale om dens begrundelse og dens hele stilling i methodisk henseende. Her er der ingen tvivl om, at det er Boeckh, man i første linie maa holde sig til. Han er i grunden den eneste, der har udtalt sig udførlig om denne side af sagen; den senere forskning har taget theorien i dens helhed som given og i det høieste givet bidrag til dens nærmere udformning og dens anvendelse i interpretationen. Det vil derfor i det følgende ganske vist kunne have interesse nu og da at konstatere forskernes enighed om et enkelt punkt; men den egentlige begrundelse maa stadig søges hos Boeckh.

Det vil være rigtigst atter her at gjengive Boeckhs afgjørende udtalelser in extenso og noget udførligere end ovenfor. Det hedder (Kl. Schr. VII p. 439 f.) overfor Hermann: «Ref. denkt hierüber anders; aber er kann freilich die Richtigkeit seiner Ansichten hier nicht beweisen, da sie eine geschichtlich-theoretische Entwickelung der in den Alten ausgeprägten Grundsätze der Composition voraussetzen; sondern er kann nur dasjenige, was sich ihm bewährt hat, entgegenstellen. Das ächte Kunstwerk entspringt in der Seele des Meisters aus *Einem Keim* als *Ein Gewächs*, dessen einzelne Zweige organisch verbunden sind. Die Uebergänge können, in der Lyrik zumal, mit subjektiver Freiheit gehalten werden; aber die Theile selbst müssen in Einer Grundanschauung, wie sie Ref. anderwärts zu bestimmen versucht hat, wurzeln, aus Einem Zweck hervorgehen und auf diesen und den darin liegenden Einen Grundgedanken losarbeiten, innerlich auf einander bezogen, innerlich verschmolzen sein. Der Ausleger musz daher eine Einheit suchen, worin die verschiedenen Theile aufgehen; diese Einheit kann er nur dadurch finden, dass er die Theile untereinander vergleicht, und das Gemeinsame in dem Verschiedenen erkennt.» Derpaa, efter et citat af Proklos i komm. t. Platons Stat: «Vorausgesetzt, die Auslegung habe ein treffliches Werk vor sich, so ist sie nicht befriedigt, bis sie zu dieser letzten Einheit aufgestiegen ist; und ist eine Hypothese erforderlich, so muss sie so gebildet werden, dass aus ihr die Einheit des Zweckes der Theile ersichtlich wird; nur eine solche erklärt das Ganze, und hat also hinlänglichen Grund in dem Werke selbst.»

Det er allerede ovenfor (p. 41) bemærket, at Boeckh her

opstiller enhedssætningen som et i forhold til Pindarfortolkningen apriorisk udgangspunkt; men det ser ganske vist ud, som om han mente, at hans overbevisning var begrundet empirisk, gjennem en betragtning af hele den antike kompositions grundsætninger. Herom kan der dog neppe for alvor være tale, i alt fald ikke i den forstand, hvori en saadan empirisk undersøgelse nu maatte opfattes. Ser man paa udtalelsens form i dens helhed, da bliver det klart, at her er tale om mere end en paa et begrænset gebet gjort erfaring. Naturligvis mener Boeckh, at rigtigheden af hans sætning vilde lade sig bevise ved en betragtning af oldtidens hele kunstneriske produktion, maaske endog, at den fra først af er udledet af en saadan betragtning. Men han mener aabenbart *tillige,* at den paagjældende lov finder anvendelse paa *ethvert* ægte kunstværk, ligegyldigt hvilken tid og hvilket folk det tilhører; at den udgjør en bestemmelse ved det ægte kunstværks *væsen.* Og det bliver denne sidste side af sagen, til hvilken vi her først og fremmest maa holde os, af den simple grund, at det induktive bevis for sætningens gyldighed i den antike kunst ikke var ført, dengang Boeckh skrev hine ord, og heller ikke er ført siden — i alt fald ingensinde paaberaabt som støtte for den Pindariske enhedstheori. Denne maa altsaa indtil videre ses som beroende paa en sætning i den almindelige æsthetik, ikke i den antike kunstlære; om dens forhold til denne skal der saa siden blive nærmere tale.

Boeckhs mening er nu aabenbart ikke den, at ethvert betydeligt kunstværk eo ipso maa være absolut enhedsbehersket, saaledes at enheden lige fuldstændig gjør sig gjældende overalt. Noget saadant vil i hvert fald kun kunne hævdes for det ideale kunstværks vedkommende; om alle andre vil det kun gjælde, at jo mere de nærmer sig til det ideale, i desto højere grad vil de ogsaa være enhedsbeherskede. B. mener, at til det ægte kunstværk hører enheden som tilsigtet af digteren nødvendig med; hvad der naturligvis ikke udelukker, at den, ufuldkomment som jo alt menneskeværk er, kan manifestere sig mer eller mindre fuldstændigt i det færdige værk. Kunstneren maa *koncipere* sit kunstværk som en enhed, dersom det overhovedet skal fortjene sit navn, skal have mulighed for at blive ægte kunst. Saaledes formuleret tager sætningen sig unegtelig bestikkende ud; og er

den rigtig, da kan berettigelsen til overfor ethvert betydeligt kunstværk uden videre at spørge efter den af kunstneren tilsigtede enhed ikke afvises.

Ikke desto mindre er det en erfaringssætning, at man maa være forsigtig med at anvende den art almensætninger paa konkrete tilfælde. Det er altid farligt at deducere fra de store principer i aandsvidenskaberne, hvor man mangler den kontrol, som den mathematiske methode giver i naturvidenskaberne, for saa vidt de da er naaede til for alvor at anvende den deduktive fremgangsmaade. Det vil heller ikke være vanskeligt at eftervise misforstaaelser og vildfarelser, foranledigede ved en urigtig anvendelse netop af en grundsætning som den her foreliggende paa værker fra den klassiske oldtid. Man er vel nu almindelig enig om, at de Homeriske digte ikke viser anden enhed end handlingens, og man er derved tillige, som bekjendt, i overensstemmelse med oldtidens største æsthetiker (cfr. Aristot. poet. c. 23). Men den tid er ikke fjern, da man i Iliadens handling saa en ethisk grundtanke, tanken om charakterens lutring gjennem prøvelser.[1] Der kan neppe være nogen tvivl om, at en saadan opfattelse bl. a. har sin grund deri, at man mødte overfor de Homeriske digte ikke blot med enhedsfordringen i almindelighed, men tillige med forestillingen om en bestemt art enhed, der var paavirket af betragtningen af andre, anderledes beskafne digterværker. For Homers vedkommende er denne synsmaade vel nu at anse for opgivet[2]; paa andre omraader har den aabenbart endnu ivrige tilhængere, særlig i behandlingen af tragikerne. I sin udgave af Euripides's Herakles (vol. I, cap. 2, særlig p. 45 ff.) har v. Wilamowitz indledet en reaktion mod den hidtidige betragtningsmaade, der beskyldes for en lignende misbrug af sæt-

[1] Se nærmere herom hos Bonitz, Ueb. d. Urspr. d. Hom. Ged. p. 19.

[2] At de Homeriske digte ikke er enkeltmands værk, men er resultatet af generationers arbeide, er i denne sammenhæng ligegyldigt; thi dette arbeide har under alle omstændigheder været planmæssigt; det har stillet sig i en enkelt konceptions tjeneste og virket indenfor dens ramme. Der var saaledes intet til hinder for, at en enhed af en hvilkensomhelst art kunde have været fastholdt, ligesom jo faktisk handlingens enhed er fastholdt i begge digtene.

ningen om den kunstneriske enhed som den ovenfor for Homers vedkommende paaviste.

Man kan af det anførte exempel drage den slutning, at man i anvendelsen af en saadan almensætning maa være paa sin post, saa at man ikke giver den en for snæver fortolkning. Den enhed, man ikke fandt i det Ioniske epos eller den Attiske tragedie, findes sandsynligvis i mangt et middelalderligt epos (fx. i Wolframs Parcival, efter hvad selv kritiske forskere synes at anerkjende) og i mangen en moderne tragedie. Idet man danner sin grundsætning ved at generalisere ud fra et begrænset antal tilfælde, udsætter man sig, selv om man former den nok saa alment, for at forstaa den snævrere end man formulerer den, for i sin opfattelse af den at paavirkes af visse konkrete exempler. Man risikerer herved i dens anvendelse paa andre omraader ikke blot at søge noget, som ikke findes, men — hvad der er værre — ogsaa at finde det man søger.

Feilgreb af den her paapegede art rammer i deres reaktive virkninger ganske vist ikke theorien selv, men kun dens anvendelse. Men den ovenfor paaviste mulighed for at anvende theorien forkert, hvor den i og for sig passer, indeholder efter sin eiendommelige beskaffenhed tillige muligheden for at anvende den, hvor den ikke passer i nogen form. Thi ogsaa selve theorien i sin aller-almeneste form hviler paa en generalisation fra et begrænset antal tilfælde og overføres derfra analogisk paa andre, beslægtede phænomener. Det var ingenlunde utænkeligt, at man under denne overførelse kom til grupper af phænomener, der fristede til analogisk anvendelse af theorien, men ved nærmere analyse viste sig utilgjængelige for en saadan. Man har altsaa den forpligtelse, hver gang man foretager en saadan analogislutning, først nøie at undersøge, om de tilfælde, paa hvilke man vil overføre sin lov, virkelig ogsaa er analoge med dem, paa hvilke man har fundet den bekræftet. Det er netop dette, man har forsømt, naar man fra «omne carmen», fra «ein gedicht», eller fra «das ächte kunstwerk» uden videre gaar over i det Pindariske epinikion. Det gjælder altsaa gjennem en undersøgelse af betingelserne for denne eiendommelige kunstart at komme paa det rene med, om det ligger i dens væsen, at digteren konciperer sit digt som en enhed, idet denne produktions-

maade for resten (dog uden forbindtlighed) antages at være eftervist for de fleste betydelige kunstværkers vedkommende.

Fra enhedstheoriens side kunde jeg strax paa dette punkt tænke mig følgende indvending mod overhovedet at komme ind paa dette spørgsmaal. Dersom det, vilde man sige, lykkes at vise, at epinikiet ingen poetisk enhed har, saa er det med det samme bevist, at epinikiet ikke falder ind under begrebet kunst, ægte kunst. Thi til dennes væsen hører det netop at besidde en saadan enhed. Men en saadan konsekvens maa paa forhaand anses for umulig. — Det er i virkeligheden dette, der ligger paa bunden af ytringer som Dissens om «ratio Pindaro indigna» og Boeckhs om «Entwerthung der Pindarischen Dichtung» (se ovenfor p. 27 og 40). Hertil er dog simpelthen at svare, at det først og fremmest kommer an paa at faa at vide, hvorledes det Pindariske epinikion er beskaffent; saa kan man altid bagefter tales ved om, under hvilken kategori man skal henføre det. Og skulde en forandret opfattelse af den Pindariske kunsts væsen medføre en «Entwerthung» af den, saa var det jo slemt — for dem, der har sat dens værd i noget, den ikke besidder; men dette hensyn skal vel ikke hindre os i at tilegne os denne opfattelse, dersom den er rigtig? — Af den art forsøg paa at skræmme forskningen vil vi ikke mere lade os hindre i at fortsætte behandlingen af vort thema.

Der er indenfor det omraade, man almindelig sammenfatter under navnet kunst, en del grænsegebeter, paa hvilke navnet vel anvendes, men som dog ikke regnes fuldt ud med, fordi de i væsentlige henseender adskiller sig fra det centrale. Paa litteraturens omraade er (under dette synspunkt) poesien det centrale; men man taler dog ogsaa om en historieskrivningens og veltalenhedens kunst. Efter oldtidens opfattelse stod disse aandsvirksomheder (navnlig den sidste) den egentlige kunst langt nærmere, end vi nutildags vilde stille dem; men heller ikke nu vil nogen benegte, at historieskriveren og taleren paa mange omraader virker kunstnerisk. Man vil endog for begges vedkommende kunne tænke sig, at de under visse omstændigheder kunde forme et værk til en kunstnerisk enhed. Og dog har vel ingen forsøgt, ei heller vil lettelig nogen forsøge at eftervise en saadan enhed fx. i Demosthenes's taler, der dog hører til artens

øiest beundrede «kunstværker»; forsøget vilde sikkert ogsaa falde ımmerligt ud. Naar man ikke falder paa noget saadant paa ɔtte gebet, da er det fordi man umiddelbart føler, at taleren saa stærkt bunden af det givne stof, at han i reglen ikke len ligefrem at gjøre vold paa det vilde kunne forme det til ı kunstnerisk enhed.

Hermed er det hovedsynspunkt givet, der maa anlægges i ɔnne undersøgelse. Idet vi atter begiver os ind paa poesiens ıraade, bliver digterens forhold til hans stof at tage i betragtng. Hvor digteren frit vælger sit stof, endnu mere hvor han ɔnter det ud af sin skabende phantasi, dér hindrer intet ham at koncipere sit værk som en kunstnerisk enhed og at forme ɔt til en saadan, hvis han da ellers er i stand dertil; og at ın er dette, er unegtelig en væsentlig betingelse for, at han al frembringe et betydeligt kunstværk. Men ikke alle digtere beider saaledes. Undertiden er stoffet digteren opgivet. Selv ı han er vant til at arbeide paa den ovenfor antydede maade, ınde det dog tænkes, at et opgivet stof modsatte sig en saadan ınstnerisk fuldendelse, om det end ellers var frugtbart paa ınstneriske motiver, og at digteren i saa fald simpelthen beɔeidede stoffet i overensstemmelse med dets natur. Man tør ı meget mindre afvise en saadan mulighed, som selv store nstnere overfor frit valgte emner har hævdet sig retten til at ies med en mindre grad af kunstnerisk fuldendelse. Goethes ɡt «Künstlers Fug und Recht» er netop udtrykket for digterens ıv paa denne frihed og for den produktive aands harme over ukaldede smagsdommere, der kræver den samme behandlingsıade gjennemført til enhver tid og under alle omstændigder.[1]

Hvad der gjælder om det enkelte kunstværk, maa ogsaa nne gjælde om en hel kunstart, naar dennes eiendommelighed ror paa, at dens stof er af en særegen, fra andre kunstarters

[1] Goethe taler i «Künstlers Fug und Recht» ganske vist nærmest om n techniske fuldendelse; men selvfølgelig maa dette kun forstaas som et ɔmpel, og det er da heller ikke rimeligt, at hans væggedekoratør har bemret sig stort om den kunstneriske enhed, selv om han har ønsket, at ın skulde «tænke sig noget» ved hans billeder.

forskjellig beskaffenhed. Dette er netop tilfældet med epinikiet; og tillige gjælder det altid om dette (ligesom i reglen om leilighedsdigtet, hvoraf det er en underafdeling), at dets stof er udefra givet. Til forstaaelse af de eiendommelige betingelser for epinikiet som kunstart vil det være af interesse at fremdrage et moment af den foregaaende undersøgelse og belyse det lidt nærmere.

Under forsøget paa at deducere enhedstheoriens konsekvenser for opfattelsen af epinikiedigterens kunstneriske virksomhed kritiserede vi den af Boeckh formulerede «objektive enhed» og forkastede den til fordel for en af Schmidt opstillet, noget modificeret definition. Paa det sted, hvor Boeckh gaar over til at fremsætte sin anskuelse (l. c. p. 391), bemærker han, at naar han ikke mener at kunne finde epinikiets enhed i en tanke, men i en anskuelsesform, kommer han i en tilsyneladende modsigelse med sin analyse af Sophokles's Antigone, hvis enhed han fandt i en ethisk grundtanke. Men modsigelsen er kun tilsyneladende; thi ved siden af grundtanken som stykkets formaal sætter han handlingen som dets anskuelige enhed, der er forskjellig fra dets formaal. Man maa her som altid beundre Boeckhs konsekvens: den enhed, han vil finde i epinikiet, er af samme art som den, han finder i tragedien; den er vel ikke handlingens, men situationens enhed. Dersom det nu var rigtigt, som Boeckh mente, at epinikiedigteren kun havde at forherlige seirherren, da vilde ganske vist anlæggelsen af enhedsfordringen paa epinikiet ikke have nogen synderlig vanskelighed, og man vilde maaske være berettiget til at vente, at en betydelig digter konciperede sit digt i overensstemmelse med den. Her fremtraadte imidlertid svagheden i Boeckhs maade at ræsonnere paa: hin forudsætning svævede i luften, manglede den her uundgaaelige empiriske begrundelse. Saa længe denne ikke er tilveiebragt, lader det sig ikke gjøre at fastholde Boeckhs opfattelse af enhedens art; og hermed falder tillige den ingenlunde uvæsentlige parallel med tragediens komposition. Efter den fremgangsmaade, vi i det foregaaende fandt at maatte forudsætte hos epinikiedigteren, bliver der netop ingen analogi mellem hans og dramatikerens forhold til deres stof, naar de skal forme det til en enhed. Eet er mellem en næsten ubegrænset mangfoldig-

hed af emner, der foreligger til frit valg og til delvis fri bearbeidelse, at gribe et enkelt, hvis indhold er en til en enhed sammenfattet handling eller let lader sig reducere til en saadan; et andet er at gribe det afgjørende charaktermærke ved et individuelt, ubetinget givet stof, der for den umiddelbare betragtning maaske falder i en række disparate momenter, og at gjennemføre dette synspunkt saaledes, at det behersker kunstværket som een eneste grundforestilling. Der hører sikkert et langt større maal af kunstnerisk reflexion til den sidste opgave end til den første.

Idet vi stadig fastholder den ud fra enhedstheorien foreløbig fundne bestemmelse af digterens fremgangsmaade, bliver altsaa spørgsmaalet: tør man virkelig forudsætte, at han regelmæssig stillede sig sin opgave i denne form? Lad os tage en nærliggende parallel. En maler faar den opgave at dekorere et stort rum i en festlig anledning med en række billeder, der alle angaar leiligheden og skal passe til den. Naturligvis er der en mulighed for, at han potenserer denne i og for sig vanskelige opgave og kræver, at samtlige billeder skal holdes sammen af en indre enheds baand, at deres sum skal udtrykke een eller anden bestemt forestilling. Men det kan ikke paa forhaand anses for givet. Han kan nøies med det umiddelbart givne ydre baand, der ligger i, at alle billederne skal angaa den samme begivenhed (eller hvad det nu er), og dersom han iøvrigt vælger sine themaer med smag og takt og udfører dem med dygtighed, da vil man i reglen ikke forlange mere af ham, og han vil under omstændigheder kunne indlægge sig ry hos efterverdenen.[1]

---

[1] Det ligger i denne sammenhæng nær at minde om Robert's polemik mod Brunn i afhandlingen «Bild und Lied» (Philol. Unters. V p. 97 ff.). Der er her tale om antike vaser, hvorpaa findes afbildede flere scener af een eller anden sagnkreds; og det er ganske de samme principielle modsætninger som indenfor Pindarfortolkningen, der her kommer til orde. Robert paralleliserer ogsaa udtrykkelig de to omraader, naar han siger (p. 97): «Nach seiner (ɔ: Brunn's) Anschauung . . . . . . haben die Vasenmaler in der Auswahl und Zusammenstellung der Scenen einen Tiefsinn und einen Gedankenreichtum entwickelt, wie Pindar in seinen Oden und die Tragiker in ihren Chorgesängen . . . . . . teils wirklich teils nach der Meinung einer jetzt glücklich überwundenen Interpretationsmethode gezeigt haben.» Der fremtræder i Robert's kunstbetragtning en reaktion mod en

Selv med den ufuldkomne og tildels ensidige forestilling om beskaffenheden af epinikiets stof, der ligger til grund for enhedstheoriens opfattelse af digterens arbeidsmaade, vil man ikke kunne negte berettigelsen til at overføre denne parallel paa epinikiet. Det er almindelig anerkjendt og ofte paavist (sidst hos Croiset, Poésie de Pindare p. 111 ff.), at den opgave, der stilledes digteren, var af en ret mangfoldig beskaffenhed, at den medførte en række bestemte krav, der ikke stod i nogen given *indre* forbindelse med hinanden. Maaske var det under disse omstændigheder det fuldkomneste, om digteren søgte at gribe en enhed, der kunde holde hele denne mangfoldighed sammen (skjønt selv herom kan der vistnok reises berettiget tvivl); men i hvert fald har man ingen ret til at forudsætte det som givet, at han, hvis opgave virkelig var vanskelig nok i forveien, gjorde sig den endnu vanskeligere ved saaledes at opfatte den fra det allerhøieste synspunkt. Der lader sig helt vel tænke en kunstnerisk fremgangsmaade, hvor det ledende motiv i valget og behandlingen af stoffet var dets passende forhold til den givne leilighed, og hvor den egentlig kunstneriske virksomhed i hovedsagen indskrænkede sig til at opdage og udbytte de spredte poetiske motiver og at tilveiebringe en vis almindelig harmoniskhed (passende forhold mellem stykkerne, ligelighed i tonen o. s. v.) i digtet som helhed. Efter denne fremgangsmaade bliver det enkelte digt visselig ingen kunstnerisk enhed i dybere forstand; men det kan blive en i helheden fin og taktfuld og i enkeltheder tillige genial og poetisk løsning af en vanskelig og dobbeltsidig opgave. Thi ogsaa dette sidste moment er værd at fastholde. Epinikiet staar ifølge sagens natur udenfor den høie, rene kunsts regioner. Thi dennes element er friheden, ligesom dens indhold er den evige, af tid og omstændigheder uafhængige sandhed. Skal man endelig tale om de ideale fordringer til et kunstværk, saa bør det ikke glemmes, at ethvert ydre baand i

---

spekulativ-dogmatisk methode, en reaktion, der (som det ovenfor er bebemærket) ogsaa gjør sig gjældende i betragtningen af den Græske poesi (v. Wilamowitz). Formodentlig er det hertil, Robert viser hen med sine sidste ord; men for Pindars vedkommende har han i hvert fald ikke ret i, at den interpretationsmaade, han sigter til, er et overvundet standpunkt.

form af en given opgave, af et udenfra fastslaaet formaal er den fuldkomne kunsts væsen fremmed. I denne henseende er epinikiet særlig lavt stillet; og det vilde ikke være at undre sig over, om den dobbelthed, der ligger i paa een gang at forholde sig til et endeligt, praktisk formaal og til kunstens evige, theoretiske opgave, gjorde sig føleligt gjældende i epinikiets kunstform. Man kunde snarere undre sig, hvis det modsatte var tilfældet.

Resultatet af disse betragtninger for enhedstheoriens vedkommende bliver det, at saalænge man ikke har tilveiebragt en ganske anden opfattelse af digterens stof end den nu almindelig antagne, saa længe tør man ikke gaa ud fra theoriens fundamentalsætning overfor epinikiernes fortolkning, med mindre man da er rede til at hævde, at de staar den kunstneriske fuldkommenhed nær, at Pindar faktisk har taget sin opgave fra det allerhøieste standpunkt og ikke fra det ovenfor antydede, noget mindre ideale. Og da dette ifølge sagens natur er noget, man aldrig kan hævde *paa forhaand* overfor noget kunstværk, kunde dermed berettigelsen til at anvende enhedsfordringen som forudsætning for Pindarfortolkningen synes at være afvist.

Her maa man dog være lidt forsigtig. Vel kan man ikke rent paa forhaand udsige noget saadant om et kunstværk; men til den mere indgaaende æsthetiske analyse, hvorom her er tale, gaar man heller aldrig rent uden forudsætninger angaaende kunstværkets æsthetiske værd og eiendommelighed. I praxis vil man altid mere eller mindre være afhængig af sit umiddelbare indtryk af det værk, hvis forstaaelse man vil oplukke for andre. Dette umiddelbare indtryk er til syvende og sidst det eneste, man kan beraabe sig paa med hensyn til kunstværkets æsthetiske værd; det kan vel forstærkes og uddybes ved en forstandig fortolkning, men det er ikke direkte afhængigt af denne, og det gaar ofte forud for værkets fulde forstaaelse, i alt fald for dets begrebsmæssige analyse, ligesom det hævder sig som et selvstændigt moment, naar denne er tilendebragt. Med denne faktor maa man altsaa regne, naar man vil bestemme den rette methode for analysen af et kunstværk in concreto. Det er helt vel muligt, at et kunstværk kan gjøre et saa stærkt umiddelbart indtryk af at være enhedsbehersket, at man i sin fortolkning deraf

har lov til at forudsætte, at der findes en enhed, og til simpelthen at lade fortolkningen gaa ud paa begrebsmæssig at bestemme den og eftervise de enkelte deles forhold til den. Det vil vel ogsaa i dette tilfælde kunne ske, at analysens resultat ikke bekræfter det umiddelbare indtryk, og man har at holde sig denne mulighed for øie; men fremgangsmaaden bliver ligefuldt berettiget, idet den forudsætning, man gaar ud fra, ikke er vilkaarlig, men paatrænger sig En som et indtil videre uafviseligt faktum. Dersom altsaa de Pindariske digte hører til denne klasse af kunstværker, da bliver den af Boeckh forlangte fortolkningsmethode logisk uangribelig, om dens grundlag end ikke har den aprioriske sikkerhed, som dens ophavsmand og tilhængere vilde tilkjende det.

Men det gjør de Pindariske digte vitterlig ikke. Det fremgaar til evidens af den hele Pindarfortolknings historie, at alle tider og alle læsere netop har følt, at det umiddelbare enhedspræg manglede i denne poesi. Allerede oldtidens kritikere klagede leilighedsvis over Pindars *παρεκβάσεις* og mente at finde dem ogsaa hvor de ikke klagede over dem. I de aarhundreder, der gik forud for Boeckhs behandling af digteren, kastede man vrag paa hans poesi, fordi den manglede sammenhæng og beherskelse, eller man roste den af samme grund. Mod denne betragtningsmaade indleder den moderne fortolkning en reaktion; men den gjør det ikke paa den maade, at den negter dens grundlag, det umiddelbare indtryk. Ganske vist fremkommer der ikke ofte direkte udtalelser om dettes art, fordi man overhovedet ikke tog spørgsmaalet op til behandling fra denne side; men indirekte taler den hele fortolkningsmaade tydelig nok. Man hævder næsten aldrig, at enheden ligger klart for dagen; den er altid noget, man skal finde gjennem en omhyggelig analyse, hvorved man trænger ret tilbunds i digtene. Selv Mezger maa i de fleste tilfælde anvende denne fremgangsmaade. Bestandig har endvidere denne søgen den charakter, at man vil finde det fælles synspunkt for to tilsyneladende disparate dele: det mythiske og det aktuelle stof. En direkte anerkjendelse af, at enheden ikke findes for den umiddelbare betragtning, ligger endelig i den hos visse forskere fremtrædende, bestandig stærkere betonen af, at den søgte enhed er af en skjult og hemmelighedsfuld

natur. Fyldigere bevis for charakteren af et kunstværks umiddelbare virkning end denne samstemmen mellem alle tider og enkelte mennesker vil man vanskelig kunne finde.

Med «das kunstwerk» i almindelighed kommer man saaledes ingen vegne; med «das ächte kunstwerk» heller ikke. Men der lader sig endnu føre et forsvar for at anvende enhedstheorien som apriorisk udgangspunkt for Pindarfortolkningen, selv om de almene æsthetiske regler ikke holder stik. Dette forsvar kommer antydningsvis frem hos Boeckh, naar han taler om, at til at bevise rigtigheden af hans anskuelser vilde kræves «eine geschichtlich-theoretische Entwickelung der in den Alten ausgeprägten Grundsätze der Composition». Dissen betoner det stærkt i sin ofte citerede afhandling (i hans udg. vol. I p. LXXXIX): «Est enim omnis omnino classici operis ratio haec, ut totum ponatur ubique . . . . . ., ac quod olim Fr. Aug. Wolfius dixit, sero Graecos didicisse totum ponere in poesi, hodie constat falsissimum esse, quum nihil magis a principio sequuti sint in artium operibus et scriptis, nec fuerit gens ingeniosiores quae excogitaverit compositiones. Sic etiam in Pindari carminibus quod olim non videbatur inesse, hodie certum est non abesse ab ullo carmine». Man kan ikke sige, at Dissen klart udtrykker det, der i denne sammenhæng egentlig kræves; men dersom hans charakteristik af den Græske litteratur er rigtig, da kunde man ræsonnere paa følgende maade: «da det er eiendommeligt for hele den øvrige klassiske Græske poesi, at ethvert digterværk formes til en kunstnerisk enhed, saa har man overfor Pindars poesi lov til at forudsætte den samme eiendommelighed, fordi han er en Græker fra den klassiske tid.» Ikke fordi Pindars epinikier er digte i almindelighed, ikke engang fordi de er betydelige digterværker, men fordi de er Græske digterværker, tør man forudsætte at de viser kunstnerisk enhed.

Overfor denne betragtning vilde det være den ligefremme vei at anstille en undersøgelse af udgangspunktet, af den for den øvrige Græske litteraturs vedkommende postulerede kunstneriske eiendommelighed. Dette vilde imidlertid i denne sammenhæng føre for vidt, og det er heller ikke nødvendigt. Thi for det første kan man med sikkerhed paastaa, at netop de spørgsmaal, hvorpaa det i denne forbindelse kommer an, ikke kan siges at

have faaet en saa omfattende, saa indgaaende og saa objektiv behandling, som man maatte forlange, for at der skal kunne opstilles almene sætninger med apodiktisk sikkerhed paa dette omraade. Der maatte hertil for det første kræves, at samtlige digterværker (for at blive ved dem) fra den klassiske tid var underkastede en grundig og fremfor alt fordomsfri analyse, hvorved der i store træk var gjort rede for deres indhold og dettes forhold til formen, og at de derved opnaaede resultater i hovedsagen (naturligvis ikke i alle enkeltheder) havde vundet almindelig anerkjendelse. At denne fordring langtfra er opfyldt, vil vistnok enhver indrømme; man behøver kun at henvise til debatterne om Æschylus's Prometheus eller om Sophokles's Antigone for at minde om den gjennemgaaende usikkerhed i resultaterne, hvor noget saadant er forsøgt; og for hvor mange tragediers vedkommende er det saa forsøgt? — Dernæst maatte man ad denne vei ikke blot have fundet enhedsloven bekræftet; man maatte have set den som begrundet i den Græske nationale eiendommelighed. Ellers har man nemlig ikke lov til overfor Græske digterværker, selv fra den «bedste» tid, paa forhaand at vente kunstnerisk enhed, blot fordi de er Græske.

Sæt ogsaa at disse fordringer var opfyldte; saa er det endda et spørgsmaal, om man ikke havde faaet bevist mere, end man i denne sammenhæng vilde skjøtte om. Ad denne vei naar man nemlig ikke til at bevise kunstnerisk enhed i al almindelighed; man faar med det samme enhedens art bestemt som betinget af tidens, nationens og andre faktorers eiendommeligheder. Betragter man en afbildning af een af Parthenons gavlgrupper (restitueret), vil man ikke kunne værge sig mod et endog meget stærkt enhedsindtryk; analyserer man dette nærmere, saa viser det sig dels at bero paa den fremstillede situations enkelthed, dels paa de foreliggende rumforholds eiendommelige harmoni. At bringe denne enhed i begrebsmæssig form, at udtrykke den som en tanke (ide), er en umulighed.[1] Betragter man skulpturerne paa portalen til Strassburger Münsteren, vil det umiddel-

[1] Det er mig ikke ubekjendt, at der findes forskere, der paa dette punkt er af en anden mening (se fx. Brunn i Münch. Sitzungsber. 1888, p. 171 ff.); men jeg kan ikke tillægge disse spekulationer nogen betydning.

bare indtryk nærmest være det af en broget mangfoldighed indenfor en stiv architektonisk ramme; en nærmere undersøgelse viser, at denne mangfoldighed er strengt enhedsbehersket, at det hele er en grandios konception ud fra et bestemt synspunkt. Her lader enheden sig udtrykke begrebsmæssig; det er middelalderens forestilling om synden, naaden og dommen, der ligger til grund for det hele værk. Analogisk lader det ene resultat sig overføre fx. paa de Homeriske digte, der viser den samme handlingens enhed og (tildels) den samme klarhed i kompositionen (forskjellen i tilblivelsesmaaden gjør sig rigtignok her gjældende); det andet fx. paa Wolfram v. Eschenbachs Parcival, der skal have en tilsvarende grundtanke og en tilsvarende brogethed i kompositionen. — Disse antydninger vil være nok til at vise, hvad det her kommer an paa. Vil man forudsætte en enhed i epinikiet, fordi den findes i andre Græske kunstværker, saa maa det være den Græske, ikke en vilkaarlig anden slags. Boeckh forsøgte at finde epinikiets enhed i noget, der svarede til handlingens enhed i tragedien (hvis tilstedeværelse neppe nogen vil benegte); det viser sig nu, hvor meget det har at sige, at det ikke lykkedes ham. Det er ikke sandsynligt, at den enhed, man maa forudsætte for epinikiets vedkommende, vilde vise sig efter sin art at stemme med den, hvortil en fordomsfri betragtning af den øvrige Græske litteratur vilde føre.[1] I saa fald bliver der ikke noget af den analogiske overførelse, og følgelig heller ikke af enheden som apriorisk forudsætning.

Hvad der iøvrigt er at sige imod analogislutningen fra den øvrige Græske poesi til Pindar, svarer ganske til hvad der er anført imod at slutte fra kunstværker i almindelighed til epinikiet i særdeleshed. Som det dér gjaldt at fremhæve kunstartens eiendommelige vilkaar, saaledes maa man her holde sig de Pindariske digtes særlige stilling indenfor den overleverede Græske poesi for øie. Den er visselig ikke af den art, at den skal op-

---

[1] Naar jeg ikke udtaler mig bestemtere paa dette punkt, da er det kun fordi de herhen hørende fine og vanskelige spørgsmaal, saa vidt mig bekjendt, endnu ikke har faaet nogen tilfredsstillende behandling, saa at man kunde henvise til noget bestemt skrift om emnet, og fordi en virkelig begrundelse af min egen opfattelse selvfølgelig ikke lader sig give her.

fordre til raske analogislutninger. Allerede rent udvortes set er det paafaldende, at det eneste sammenhængende og nogenlunde omfattende vidnesbyrd[1] om den periodes litteratur, hvortil Pindar hører, er Æschylus's tragedier. Hvad der af opbevaret litteratur ligger forud for disse to digtere, er fjernet fra dem ved en afstand af flere aarhundreder; hvad der ligger efter dem, har vel direkte betydning for oplysningen af Æschylus's poesi, men ifølge sagens natur ikke for Pindars. Den eneste digter altsaa, der staar Pindar nær nok i tid til at kunne sammenlignes med ham, er Æschylus. Herom strax mere. — Dernæst gjælder det om alle andre grene af den ældre Græske litteratur (for epos'et dog med nogen indskrænkning), at naar vi overhovedet har noget tilbage af dem, saa er vi ikke indskrænkede til een repræsentant, der ved aarhundreder er fjernet fra sine nærmeste efterfølgere eller forgjængere; vi har grupper af nær forbundne repræsentanter. Alene Aristophanes gjør her en virkelig undtagelse; og dog kompenseres tabet af den ældre og mellemste komedie for en del ved den sikkerhed, hvormed vi kan følge Aristophanes's egen udviklingsgang, og ved det nære forhold til den samtidige, opbevarede tragiske poesi; for den nyere komedie har vi rigeligt materiale i Romernes efterdigtning. Indenfor lyriken derimod er alt tabt paa Pindar nær; de nærmeste «lyrikere» er for os — Kallimachos og Theokrit. I andre retninger er de Pindariske digte endog fuldstændig enestaaende. De er — og det er det allerværsentligste — den eneste fra den Græske oldtid opbevarede samling af leilighedsdigte. De er den eneste rest af den Boeotiske stammes bidrag til den Græske litteratur indenfor en tid, da der endnu kunde være tale om stammer. De er endelig — sidst, men ikke mindst — det eneste i litteraturen opbevarede udtryk for en tænkemaade, som man pleier at kalde Dorisk, og som i hvert fald hænger nøie sammen med det Græske aandslivs præg paa den tid, da den Doriske stamme endnu i de fleste Grækeres øine besad det

---

[1] Jeg ser i denne oversigt ganske bort fra de opbevarede fragmenter. De har i denne sammenhæng ingen betydning, fordi de næsten aldrig viser noget om kompositionen af det værk, de tilhører, eller om deres forfatters høiere kunstneriske principer, hvorom her alene er tale.

principat i politisk og ethisk henseende, som den senere mistede. Perserkrigene og Athens overtagelse af den politiske og litterære førerstilling sætter et bestemt skjel i den Græske kulturs udvikling; og Pindars personlighed staar ifølge fødsel, opdragelse og levevilkaar paa hin side af dette skjel.

Vender vi et øieblik tilbage til sammenstillingen med Æschylus, der ikke sjelden er bleven forsøgt, saa turde maaske forskjellen falde i øinene. Man skal sammenstille lyrikeren og dramatikeren; leilighedsdigteren, der arbeider med et givet stof og skriver paa bestilling og for betaling, med den frit producerende; Thebaneren med Marathonkjæmperen; repræsentanten for Dorisk aand og tænkemaade med den fuldblods, omend gammeldags Athener. Man vil ikke kunne negte, at det under disse omstændigheder maa blive en særdeles mislig sag at slutte fra den ene digters kunstneriske principer til den andens. — Naturligvis kan her alligevel være stof til frugtbare paralleler; men de tør først drages, efterat hver digters eiendommelighed er undersøgt og lagt for dagen for sig, uden hensyn til den andens. Det behøver neppe at tilføies, at dette endnu ikke er sket paa tilfredsstillende maade med nogen af dem.

Den her anstillede betragtning kan ganske vist ikke siges at udelukke muligheden af at anvende et kunstprincip, der var bevist for den øvrige Græske poesis vedkommende, analogisk paa fortolkningen af de Pindariske digte. Det var jo muligt, at dette princip lod sig aflede direkte af den Græske nations mest fundamentale eiendommeligheder, og at det i den derved betingede form lod sig ligefrem overføre paa epinikiet. Men den ovenstaaende udvikling har forhaabentlig godtgjort, at man endnu er langt fra at have opfyldt betingelserne for en saadan fremgangsmaade. Det maa under henblik til alle de momenter, der her gjør sig gjældende, anses for givet, at man har haft uret, naar man har ment at turde gaa ud fra enhedstheorien som en forud for fortolkningen af de Pindariske digte bevist sætning.

Selv om dette forholder sig saa, lader der sig dog endnu føre et forsvar for at anvende enhedstheorien som forudsætning for fortolkningen. Man har, kunde man sige, ganske vist begaaet en feil ved at gaa ud fra theorien paa den maade, som

sket er; men dermed er det ikke givet, at den kan undværes i Pindarfortolkningen. Man vil dog blive nødt til at tage sin tilflugt til den, vel ikke som noget paa forhaand givet, hvorefter fortolkningen skal rette sig ubetinget, men som en berettiget, ja en nødvendig hypothese; som en foreløbig antagelse, der kan vise sig rigtig eller falsk, men som der i alt fald er foranledning til at anlægge paa digtene. I saa fald bliver den omstændighed, at man har tillagt theorien en anden charakter, ikke af synderlig betydning; thi ogsaa en hypothese bruger man som udgangspunkt, omend kun som et foreløbigt, og den moderne fortolknings methode, der har maattet høre saa mange haarde ord, bliver ligefuldt i principet berettiget, om man end maaske gjennemgaaende burde have udvist noget større forsigtighed.

Et saadant forsøg paa at redde enhedsfortolkningen vilde dog neppe kunne overbevise nogen. Her er jo ikke tale om muligheden for, at eet eller andet digt kan vise sig mindre enhedsbehersket; i denne forstand bliver ogsaa selve den virkelige enhedstheori en hypothese. Det maa staa tvivlsomt, om der overhovedet er tilsigtet enhed af digteren, og spørgsmaalet bliver da, om det in casu er berettiget ogsaa kun foreløbig at gaa ud fra, at enhed er tilsigtet. — Man kan hertil have een af to foranledninger. Enten vil man tilveiebringe en overensstemmelse mellem Pindars digte og andre, beslægtede phænomener, hvor en saadan enhed findes; eller man behøver en hypothese allerede for at forklare digtene selv, uden hensyn til andet (hvormed saa det andet formaal kan kombineres). Uden at der foreligger et phænomen, man ikke kan forklare ud fra sikre udgangspunkter, er en hypothese ikke tilstedelig.

Det første af disse to punkter er allerede udtømmende behandlet i det foregaaende, hvor der var tale om berettigelsen til at slutte fra anden poesi, specielt den Græske, til den Pindariske. Naar det ikke gik an at gjøre dette med objektiv sikkerhed, saa var det væsentlig fordi epinikiets særlige stilling indenfor digtekunsten og Pindars indenfor den Græske litteratur lod muligheden aaben for en undtagelse fra den (forudsatte) almindelige regel. Men af netop den samme grund er her ingen plads for en hypothese af samme indhold som hin analogislutning; thi der vilde, selv om man forudsætter enhed paa andre omraader,

ingen vanskelighed være ved at forklare, om den ikke fandtes i epinikiet; forklaringen ligger lige for haanden i digtartens eiendommelige charakter. Men hvor der ingen ting er at forklare, dér er heller ingen plads for en hypothese. Hvad der i øvrigt er sagt specielt om den Græske litteraturs utilstrækkelighed som udgangspunkt og om nødvendigheden af at fastholde enhedens art uforandret i udførelsen, gjælder mutatis mutandis ogsaa her. Man har ingen anledning til at forudsætte et princip hos Pindar, som man i virkeligheden endnu ikke har eftervist andetsteds; og en hypothese, der antog en ugræsk enhed hos Pindar, vilde intet forklare.

Med den anden mulighed for berettigelsen til at anvende enhedstheorien som en hypothese stiller sagen sig noget anderledes, men neppe bedre. Man kan ikke bestride muligheden af, at en saadan hypothese kunde blive nødvendig til digtenes fuldkomne fortolkning. Men det kan den vel at mærke først, efterat man har forsøgt at fortolke dem uden den. Der maatte under dette forsøg have viist sig vanskeligheder for digtenes forstaaelse, ikke enkelte hist og her, men gjennemgaaende og ensartede; og mulighederne for at forklare dem ud fra sikre kjendsgjerninger maatte være udtømte; først da var det berettiget at gribe til en hypothese. Om det saa vilde blive enhedshypothesen, vilde endda bero paa omstændighederne; derom kan det altid være tidsnok at tale, naar en saadan forudsætningsløs fortolkning er forsøgt og slaaet feil. Det er den hidtil ikke, og her viser sig ret misligheden af, at man ikke fortsatte i det af Jacobs og Thiersch anviste spor, men brød af og (af høiere hensyn) indførte et nyt princip.

Man kunde endnu indvende, at det dog er følelsen, omend ikke den sikre erkjendelse, af saadanne vanskeligheder, der har foranlediget fremsættelsen af enhedstheorien, selv om den melder sig med en anden begrundelse; og hvis denne følelse er berettiget, saa vilde grundlaget for en hypothese dog i alt fald være tilstede. — Dette forsvar rammer efter min mening virkelig sagens kjerne, idet det opgiver hele den philosophiske begrundelse for theorien og sætter en psychologisk forklaring i stedet. Det er gaaet med enhedstheorien som saa ofte: man har troet at ræsonnere rent apriorisk og har dog i virkeligheden været ledet

af det empiriske uden at vide af det. Og selve det paaberaabte grundlag findes virkelig ogsaa; i alt fald skal jeg være den sidste til at negte, at der findes vanskeligheder, og det gjennemgaaende og særegne vanskeligheder, for forstaaelsen af epinikiernes komposition. Man vil ogsaa hos enhedstheoriens forkjæmpere kunne finde mere eller mindre direkte hentydninger til dette forhold som det egentlig bestemmende for deres fremgangsmaade — hyppig i deres enkeltinterpretation, sjeldent i deres almindelige betragtninger over theoriens begrundelse (se fx. den ovenfor p. 26 f. gjengivne udvikling hos Dissen i hans kritik over Jacobs). I virkeligheden ligger — som det senere skal nærmere udføres — det berettigede og det fortjenstlige i enhedstheorien netop paa dette punkt.

Og dog er det indenfor den her fastholdte begrænsning, idet vi kun spørger efter det logisk og methodisk forsvarlige, let at vise, at enhedstheorien heller ikke ad denne vei lader sig retfærdiggjøre. Det hele synspunkt, som i det foregaaende er fremdraget, er ikke kommet til sin ret under behandlingen af digtene; og det laa netop i, at man havde en urigtig forestilling om udgangspunktets methodiske beskaffenhed. Hvor der virkelig var vanskeligheder, dér spurgte man enten ikke *først* efter en forklaring ud fra givne synspunkter, men greb strax til enhedshypothesen (der jo ogsaa var et givet synspunkt); eller man greb vel efter det nærmest liggende, men forkastede det, fordi det ikke stemmede med theorien; eller man klarede vanskelighederne ganske rigtig, og anlagde saa alligevel enhedsfordringen, hvor den, som hypothese betragtet, altsaa var uanvendelig. Paa dette sidste, paa dens anvendelse, hvor der ingen vanskeligheder var eller de tilstedeværende var overvundne, er Boeckhs fortolkning af P. IX i hans recension af Dissens udgave et mønsterexempel: han indrømmer selv, at han allerede har forklaret digtet i sin store udgave, og forklarer det dernæst paany, denne gang efter enhedstheorien. — Paa den maade arbeider man ikke med en videnskabelig hypothese (hvad man ganske vist heller ikke mente at gjøre); og saa længe man arbeider saaledes, bliver der ikke engang rum for at opstille en hypothese som den, her er tale om.

Der ligger i denne udvikling tillige en del af svaret paa et

andet spørgsmaal, som maaske kan have paatrængt sig een og anden under den foregaaende undersøgelse. Der er i og for sig intet i veien for, at et rigtigt resultat kan vindes, og vindes med fuld sikkerhed gjennem en methodisk uforsvarlig fremgangsmaade. Man kan have haft nok saa meget uret i at gaa ud fra enhedstheorien paa den maade, som sket er, og den kan dog være, ikke alene rigtig (thi hermed har vi i denne sammenhæng intet at gjøre), men ogsaa paa overbevisende maade godtgjort som rigtig. I dette tilfælde vilde ganske vist den moderne forsknings methode mangle den formelle berettigelse; men den vilde have den reale, og denne vilde kunne lade sig eftervise. Og enhedstheorien, der nu ikke blot blev dens forudsætning, men ogsaa dens resultat, vilde fremdeles staa uanfægtet som grundlag for fortolkningen.

For at dette skulde være tilfældet, maatte udviklingen have taget den gang, at man under forsøget paa at eftervise enheden i digtene tillige var kommet til at bevise den — ligesom uforvarende, uden at have sat sig denne opgave. Efter den maade, hvorpaa man har haandhævet enhedstheorien i fortolkningen, efter den bestemthed, hvormed man har fastholdt den som apriorisk udgangspunkt, er det imidlertid ikke sandsynligt, at man skulde have været saa heldig. De to opgaver: at eftervise en given sætning og at bevise en blot og bar paastand, er nemlig ikke blot i sin almindelighed høist forskjellige: netop paa det omraade, her er tale om, er det mer end ellers farligt at forvexle dem. Al erfaring viser, at skal man have et bestemt resultat ud af fortolkningen af et litteraturværk, saa faar man det ogsaa, om det saa aldrig har ligget deri. Den nytestamentlige exegeses historie afgiver maaske de mest slaaende exempler herpaa; men heller ikke indenfor den klassiske philologi mangler de ganske. Typisk i denne henseende er den Homerfortolkning, der gik ud fra digtenes enhed og bortforklarede alle modsigelser og inkohærenser. Naar man nu betænker, med hvor stor styrke den moderne Pindarfortolkning netop hævder enheden som det paa forhaand givne, der under alle omstændigheder skal findes, og tillige erindrer, at de Pindariske digtes vanskelige sprogform og ofte dunkle udtryksmaade i særlig grad aabner plads for en vilkaarlig fortolkning, saa kan man vanskelig være skeptisk

nok overfor den mulighed, at der ad den vei, forskningen hidtil har vandret, skulde være fremkommet et bevis for dens udgangspunkt.

Afgjørende er her imidlertid et andet moment. Et bevis af den her omhandlede art kan kun tænkes at fremkomme paa den maade, at der viser sig en paafaldende og gjennemgaaende overensstemmelse mellem de konsekvenser, hvortil udgangspunktet ligefrem fører, og den faktiske beskaffenhed af det stof, der behandles, saaledes at den lov, der forudsættes, stadig med lethed og paa en overbevisende maade lader sig eftervise i hvert enkelt tilfælde. At det ikke er gaaet saaledes i den moderne Pindarfortolkning, derom taler beskaffenheden af dens resultater tydeligt nok. Det eneste formelle kriterium for rigtigheden af disse resultater vilde i denne forbindelse være det, at der var almindelig enighed om dem. Der er, som bekjendt, lige det modsatte. Netop den gjennemgaaende uenighed mellem fortolkerne om enheden i hvert enkelt digt var jo eet af udgangspunkterne for vor kritik af fortolkningens forudsætning, idet dette forhold for en nøgtern betragtning maatte vække tvivl om dennes rigtighed; der kan da selvfølgelig ikke være tale om, at disse samme resultater af fortolkningen nu skulde kunne anerkjendes som beviser for forudsætningens rigtighed, efterat dennes øvrige holdepunkter (som selv dens forsvarere søgte andetsteds end i dens resultater) er slaaede fra den.

Vi har nu fulgt enhedstheoriens begrundelse gjennem alle de stadier, som bestemmes ved de forskjellige muligheder for opfattelsen af dens charakter i methodisk henseende; og resultatet har overalt været det samme. Vi har ikke kunnet godkjende den som det, den selv giver sig ud for at være: en forud for fortolkningen af digtene given, almen kunstnerisk lov. Vi har ikke kunnet anerkjende den som en berettiget videnskabelig hypothese; og vi har endnu mindre kunnet indrømme, at den trods sin utilstrækkelighed i methodisk henseende alligevel skulde have dokumenteret sig som en rigtig anelse om phænomenernes virkelige sammenhæng. Der er da kun tilbage at give den det navn, den fortjener. Den er en dogmatisk paastand, uden rod og grund andetsteds end i en spekulativ tidsalders vilkaarlighed. Men med saadanne udgangspunkter arbeider den historiske viden-

skab ikke. Den Pindariske exegese har at sige sig løs fra enhedstheoriens herredømme, hvis den med hensyn til forstaaelsen af digtenes helhed og af digterens kunstneriske eiendommelighed vil naa resultater, der kan gjøre krav paa videnskabelig sikkerhed.

Kap. VI.

Fortsættelse.

I indledningen til kritiken af enhedstheorien i dens egenskab af forudsætning for fortolkningen fremhævedes det, at de resultater, hvortil den af theorien beherskede fortolkning havde ført, efter deres hele beskaffenhed gav anledning til at nære tvivl om udgangspunktets berettigelse, og denne paastands rigtighed eftervistes ved en summarisk charakteristik af disse resultater og af den moderne fortolknings methode. Dette var dengang tilstrækkeligt; for selve kritiken af enhedstheorien havde beskaffenheden af dens resultater for fortolkningen ingen gjennemgribende betydning. Nu derimod, da kritiken er gjennemført, og da det er paavist, at theorien ingen berettigelse har som forudsætning for interpretationen, vil det i flere henseender være af interesse at vende tilbage til betragtningen af den af theorien betingede fortolkning. For saa vidt enhedstheorien fremdeles skal hævde sig i Pindarfortolkningen, maa den kunne lade sig bevise ved en forudsætningsløs fortolkning af digtene. Vil man paa forhaand danne sig en formodning om, hvorvidt dette vil være den muligt, da maa man undersøge, om det hidtil er lykkedes i noget enkelt tilfælde at eftervise den postulerede enhed paa en saa slaaende maade, at resultatet er overbevisende ogsaa for en forudsætningsløs betragtning. Strengt taget vilde hertil kræves en gjennemgang af samtlige forsøg paa at paavise enhed i enhver Pindarisk ode; men efter den moderne fortolknings almindelige charakter med dens gjennemgaaende usikkerhed og uenighed behøves ikke saa meget. Det er nok at tage et typisk exempel, een af de oder, hvor enigheden mellem forskerne er størst; lader enheden sig ikke fastholde her, vil den endnu mindre kunne

bevises i andre tilfælde. Ved den mere detaillerede undersøgelse af de enkelte forskeres fremgangsmaade, som herved bliver nødvendig, vil tillige det billede af den moderne interpretations eiendommelighed, som ovenfor blev udkastet, kunne uddybes og fuldstændiggjøres; særlig vil det kunne lade sig gjøre at tage noget mere hensyn til de reale spørgsmaal, end det har kunnet ske i den ovenfor gjennemførte, rent methodiske undersøgelse. Navnlig for at dette sidste moment kan komme til sin ret, vil betragtningen i det følgende paa enkelte punkter blive anlagt noget bredere og friere, end dens umiddelbare formaal — at underkaste de forskjellige forsøg paa at eftervise digtets enhed en kritisk prøvelse — i og for sig vilde kræve.

Som gjenstand for undersøgelsen vælger vi et digt, der allerede ofte er omtalt i det foregaaende: den niende Pythiske ode. Den er skrevet til ære for en seir, som Telesikrates fra Kyrene havde vundet i Delphi som hoplitodrom i aaret 478 (efter Bergk 474; den nøiagtige tidsbestemmelse er her uden interesse), og skriver sig altsaa fra digterens bedste manddomsaar. Indholdet er kortelig dette. Efter en kort angivelse af digtets thema fortælles i stor udførlighed mythen om Apollons forbindelse med kongedatteren Kyrene. Derpaa vendes der tilbage til seirherrens personlighed; men dette thema optages kun for strax efter at afbrydes af et parti, der for os nu er dunkelt og vanskeligt at forstaa; det indeholder en række løst sammenknyttede mythiske hentydninger og ender med en opfordring til at lovprise Herakles og Iphikles. Først derpaa giver digteren sig til for alvor at forherlige seirherren — som sædvanlig gjennem en opregning af hans tidligere seirvindinger; i denne opregning indskydes en formaning til T.s medborgere om frimodig at anerkjende hans fortjenester. Digtets slutning udgjøres af en ny mythe, sagnet om Alexidamos, een af seirherrens forfædre, der i væddeløb vandt sig den Libyske konge Antaios's datter til brud.

Naar vi har valgt dette digt som typisk for enhedstheoriens fortolkningsmaade, da er det ikke alene fordi det, som ovenfor er viist, kan betragtes som en art paradigme til at illustrere de forskjellige forskeres theoretiske opfattelse; det er tillige, fordi disse forskere, trods al afvigelse i enkeltheder, er enige i hoved-

sagen, i udgangspunktet for deres forsøg paa at finde enheden.[1] Direkte eller indirekte anerkjender de alle *Dissen* som den, der har fundet det rette synspunkt for digtets forstaaelse, skjønt de alle er enige i at forkaste hans specielle forklaringsforsøg. Den iagttagelse af Dissen, der saaledes har gjort epoche i digtets behandling, gaar ud paa, at hele digtet og specielt begge mytherne handler om kjærlighed og ægteskab. Den fremhæves udtrykkelig som afgjørende af Boeckh (Kl. Schr. p. 393), Mezger (p. 238) og Croiset (p. 347 f.; C. nævner dog ikke Dissen); men den ligger ligesaafuldt til grund for Welckers og L. Schmidts fortolkning. Afvigelserne mellem fortolkerne bestaar herefter væsentlig i den forskjellige maade, hvorpaa de søger at lægge sig de forhold til rette, der i overensstemmelse med udgangspunktet maa forudsættes for seirherrens vedkommende. En saadan overensstemmelse er et sjeldent phænomen indenfor Pindarforskningen, og berettiger sikkert til at anse P. IX for een af de bedste illustrationer til enhedstheorien.

Der er ganske vist et parti af digtet, for hvis vedkommende der er langt fra at være enighed mellem forskerne: det er det ovennævnte vanskelige stykke (vs. 76—96). Der knytter sig til fortolkningen af dette sted spørgsmaal, hvis afgjørelse er af betydning for at bestemme, hvor digtet opførtes (Boeckh mente at kunne slutte af vs. 92 ff., at det var opført i Theben, ikke i Kyrene, og flere af de senere har sluttet sig til ham); hos enkelte fortolkere er stedet blevet udgangspunkt for andre, meget vidt gaaende formodninger (L. Schmidt). Men heldigvis har det allermeste af alt dette ingen betydning for opfattelsen af digtet som helhed, og det er derfor heller ikke nødvendigt at underkaste hver enkelt forskers behandling af dette punkt en indgaaende kritik. Vi lader i det følgende hver fortolkers opfattelse af vs. 76—96 staa ved sit værd og spørger kun om, hvorledes den forenes med hans totalopfattelse.

Udførlige analyser af digtet er, saa vidt mig bekjendt, kun givne af Dissen, Boeckh, Welcker, Heimsoeth, L. Schmidt og

---

[1] Naturligvis danner Heimsoeth her en undtagelse; men han falder overhovedet udenfor denne undersøgelse, da han ikke gjennem sin analyse har villet paavise nogen enhed i digtet.

Mezger. Af disse falder Heimsoeth selvfølgelig udenfor vor betragtning paa dette sted; men ogsaa af de andre kan nogle forbigaas. For Dissens eiendommelige opfattelse er der ovenfor gjort rede (p. 28); den er i sin nærmere udførelse et aabenbart misgreb og enstemmig fordømt af alle de senere forskere; og paa den anden side er det i den, der har haft blivende betydning, fælles for alle de andre fortolkninger. Til den er det altsaa overflødigt at tage noget særligt hensyn; og det samme gjælder, om end af andre grunde, om L. Schmidts. I totalopfattelsen slutter denne sig ganske til Welcker (cfr. Pindars L. u. D. p. 174,$_2$); iøvrigt er han mest optagen af at forklare vs. 76—96, men indrømmer tillige, at dette parti er en digression (p. 170 f.), og i hvert fald er hans fortolkning deraf uden betydning for hans bestemmelse af digtets grundtanke. — Efter denne sigtning gaar vi over til at betragte de tre resterende forskere een for een, og begynder med Boeckh.

For Boeckh er udgangspunktet for digtets fortolkning Dissens iagttagelse af den eiendommelige overensstemmelse mellem indholdet af de to myther; men han finder denne iagttagelse bekræftet ved en betragtning af andre steder i digtet. Saaledes bruges i vs. 74 om Kyrene udtrykket *καλλιγύναικι πάτρᾳ*; i vs. 84 f. omtales forholdet mellem Zeus og Alkmene; og om Telesikrates selv hedder det vs. 98 f., at kvinderne ved kamplegene i Kyrene ønskede, at han var deres søn eller ægtefælle. Sammenholder man nu disse udtryk med mythernes indhold, da maa man, hvor passende end valget af disse af andre grunde kan være, dog antage, at der endnu ligger «etwas Besonderes verborgen» (l. c. p. 395). For at finde dette, maa man i overensstemmelse med Boeckhs theori, som den ovenfor er gjengivet (p. 94), danne en hypothese, seirherrens forhold vedrørende; og denne kommer her, da et parænetisk formaal, som Dissen havde antaget, ikke lader sig eftervise, til at gaa ud paa, at Telesikrates, selv en Kyrenaisk Ægide, har været forlovet med en Thebansk kvinde, ligeledes af Ægidernes slægt, og er i begreb med at føre hende hjem til Kyrene.

Som man ser, spiller B.s fortolkning af vs. 92 ff. en rolle med hensyn til den speciellere formulering af hans hypothese; men vi holder os her til det almindelige grundlag, som er: at

seirherren ved odens opførelse staar i begreb med at føre en brud fra Hellas hjem til Kyrene. Vi undersøger derpaa først de specielle støtter, Boeckh mente at finde for sin opfattelse udenfor de to myther. Her burde da vs. 84 f. (om Alkmene) ikke have været nævnt; thi det gjælder paa dette sted aabenbart for Pindar kun om at finde en overgang til nævnelsen af Herakles, og i overensstemmelse dermed anføres kun det faktum, at Alkmene fødte ham og Iphikles ved Zeus og Amphitryon (*τέκε οἱ καὶ Ζηνὶ μιγεῖσα .... Ἀλκμήνα διδύμων ... σθένος υἱῶν*). Udtrykket *καλλιγύναικι πάτρᾳ* i vs. 74 er som bekjendt en Homerisk reminiscens; Boeckh vil (expl. p. 325. 328) vise, at det virkelig stemmede med oldtidens forestillinger om Kyrene; men hvad han anfører, er ikke bevisende (Herod. IV, 180 handler ikke om Kyrene), og selv om saa var, ses denne omstændighed ikke at tale til gunst for Boeckhs antagelse; Telesikrates's brud skulde jo efter B. ikke være fra Kyrene. Hvad endelig vs. 98 f. angaar med dets betoning af kvindernes beundring for Telesikrates ved legene i Kyrene, saa maa det indrømmes, at noget lignende ellers ikke findes hos Pindar. Denne eiendommelighed har imidlertid allerede Boeckh selv (expl. p. 328) og efter ham Welcker søgt at forklare ved den antagelse, at kvinderne i Kyrene har haft friere adgang til at overvære kamplegene end det ellers var almindeligt i Hellas.[1] Er dette rigtigt, mister stedet enhver beviskraft til fordel for Boeckhs hypothese; men selv dette fraset, siger stedet allerede af den grund intet af det, Boeckh lægger deri, at digteren jo stiller *υἱόν* og *πόσιν* paa lige linie, hvad han dog ikke burde gjøre, dersom han vilde stille Telesikrates i relief i hans egenskab af brudgom.

Saaledes staar det altsaa til med de holdepunkter for sin hypothese, som Boeckh mente at finde i digterens direkte behandling af emnet. Man vil vist indrømme, at selv om de forhold var tilstede, som Boeckh forudsætter, vilde tilhørerne kunne overhøre *saa* fine antydninger fra digterens side. Heri ligger,

---

[1] Naar Boeckh mente at kunne bevise, at kvinderne ogsaa deltog i legene, saa støtter han sig atter kun til Herod. IV, 180, der intet beviser; Welcker burde derfor ikke uden videre have adopteret hans formodning som en kjendsgjerning.

at Boeckhs formodning alene beror paa de mythiske partier og i virkeligheden ikke finder nogen støtte i resten af digtet; og det er en indvending, der veier tungt imod den. Vi skal forudsætte, at Telesikrates stod i begreb med at gifte sig efter sin seir, og at Pindar gjorde denne omstændighed til det centrale i i sit digt. Hvorfor, maa man spørge, omtaler han da ikke denne afgjørende omstændighed ligefrem? Dersom epinikiedigteren slet ikke maatte omtale seirherren; dersom hans opgave kun var at finde og fortælle nogle myther, der passede til leiligheden; dersom altsaa P. IX kun bestod af de to myther — ja saa vilde dette spørgsmaal ganske vist falde bort. Men naar seirherren skal og maa nævnes, naar hans person er et væsentligt (efter Boeckh det væsentlige) thema for epinikiet, saa er det besynderligt og maatte ogsaa forekomme tilhørerne besynderligt, at en omstændighed, der var dem alle bekjendt og som de (netop efter Boeckhs forudsætning) fandt det rimeligt at gjøre til midtpunkt i digtet, ikke nævnes med et eneste ord der, hvor der var allermest anledning til at nævne den, ved omtalen af seirherrens personlighed. Netop den her forudsatte omstændighed var jo da ikke noget, digteren behøvede at stikke under stolen; og vilde man indvende, at en direkte omtale af rent personlige forhold ikke hørte hjemme i epinikiet, saa holder denne indvending ikke stik overfor steder som O. XII 13 ff. N. VIII 44 ff. I. I 30 ff., for blot at nævne et par; og fremfor alt ses det i saa fald ikke, hvorledes det da kunde være passende at gjøre det, der ikke maatte omtales, til digtets eet og alt, saaledes at dette opfattedes af alle.

Den indvending, der her gjøres mod Boeckhs fortolkning af P. IX, staar i nær sammenhæng med hvad der ovenfor (p. 73 ff.) bemærkedes om hypothesens anvendelse i den moderne Pindarfortolkning og lidt senere (p. 75 f.) om den Pindariske enheds hemmelighedsfulde charakter. Denne charakter af hemmelighedsfuldhed faar ethvert digt, saasnart dets tanke kun vindes ved en betragtning af mythen og ikke findes direkte udtalt eller bestemt antydet i den direkte behandling af emnet. Om den methodiske mislighed ved denne art af fortolkning er der allerede talt tilstrækkelig; de exempler, der ovenfor blev givne, vilde let kunne lade sig forøge med flere; som typisk

skal jeg endnu blot nævne netop de moderne udlægninger af N. X (se Mezgers indledn.). Men foruden den methodiske forkerthed er der en anden mangel ved hele dette fortolkningsprincip, som ikke har kunnet gjøres gjældende ovenfor, men som maa berøres her med et par ord. Jeg mener det ugræske ved hele dette hemmelighedskræmmeri. Man pleier maaske ikke at fremhæve umiddelbarheden som en egenskab, der i særlig grad udmærkede den Græske nation; og dog kunde man, hvad dens kunst angaar, vistnok rolig gjøre det. Netop den omstændighed, at hvad der tænkes og føles, udtales ligefrem, uden at tilsløres med antydninger eller symboler, synes at være særegen i alt fald for hele den ældre Græske litteratur og bildende kunst. Dette forhold er ganske vist i den philologiske og archæologiske fortolkning paa mange maader miskjendt og fordunklet af en stræben efter at finde allehaande dybsindigheder dér, hvor der ikke er andet end den ligefremme gjengivelse af hvad der umiddelbart, sanseligt har fængslet kunstnerens sind som skjønt eller ophøiet eller charakteristisk. Man kan derfor ikke her beraabe sig paa en almindelig godkjendt grundsætning for opfattelsen af den Græske aands produkter. Men saa meget kan man med tryghed paastaa, at man ikke nogetsteds i Græsk litteratur (for at blive ved den) har eftervist eller blot for alvor søgt at eftervise et forhold, der var analogt med den fremgangsmaade, man tillægger Pindar i P. IX (og i mange andre digte). Det er da ogsaa klart, at dersom man turde anlægge det samme fortolkningsprincip fx. paa den Attiske tragedie, da var der ingen grænse for, hvilke forudsætninger man kunde opfinde for digterens arbeide. Netop Boeckh, der beraaber sig paa den antike litteraturs almindelige kunstneriske principer til forsvar for sin maade at fortolke Pindar paa, burde have været opmærksom paa, til hvilke mærkelige konsekvenser anvendelsen af hans methode i de enkelte tilfælde fører.

Endnu besynderligere tager hele denne skjulthed, der forudsættes hos digteren, sig dog ud, naar den betragtes i belysning af hans individuelle eiendommelighed, saaledes som den fremgaar af mange steder i hans digte. Netop en høi grad af aabenhed, der kan stige til ubeherskethed, er eet af Pindars mest fremtrædende charaktertræk. Han har charakteriseret sig

selv saaledes direkte i P. II (vs. 82 ff.; særlig i ordene *ἐν πάντα δὲ νόμον εὐθύγλωσσος ἀνὴρ προφέρει* vs. 86), og indirekte indeholder dette digt med sit store opgjør med Hieron det bedste bevis for, at han har ret. Et betydningsfuldt bidrag i samme retning indeholder det berømte sted O. II 91—97 med det pludselige udfald mod hans to modstandere; ligesaa den mærkelige redegjørelse i N. VII, hvor han atter og atter kommer tilbage til beskyldningen for at have udtalt sig utilbørlig om Neoptolemos, indtil han tilsidst (vs. 102 ff.) direkte fralægger sig den. Næsten komisk er i denne belysning den maade, hvorpaa han i N. V 14—18 undlader at tale om drabet paa Phokos; i alt fald tyder hans fremgangsmaade paa dette sted ikke paa nogen stor behændighed i at skjule omstændigheder, hvis fremhævelse maatte være hans tilhørere mindre behagelig. Og om en saadan digter antager man, at han skrev en ode paa 125 vers, der fra først til sidst handlede om et forestaaende bryllup, uden at nævne denne omstændighed med et eneste ord! Er det ikke som om fortolkernes iver for at finde deres æsthetiske theorier bekræftede havde slaaet dem med blindhed for alle modstridende kjendsgjerninger, selv de mest iøinefaldende?

Vi vender atter tilbage til Boeckhs fortolkning. Efter det ovenfor udviklede maa dens væsentligste støtte søges i den mythiske del af digtet; i den direkte behandling af emnet savner den ethvert ordentligt holdepunkt. Med hensyn til de tvende myther erklærer nu Boeckh selv, som ovenfor bemærket, at de allerede efter de i hans udgave fremsatte synspunkter er passende *valgte*; og heri kan man kun give ham ret. Naar der overhovedet skal fortælles myther i epinikiet, saa er Apollons forhold til Kyrene et passende thema i anledning af en Kyrenæers seir i de Pythiske lege; og Alexidamos var ikke blot een af Telesikrates's forfædre, men han havde ogsaa, ligesom denne, vundet en seir i løb. For dette sidste punkts vedkommende synes digteren i sin behandling af mythen endog at ville lægge en sammenligning nær; i alt fald bliver digtets slutning: *πολλὰ μὲν κεῖνοι δίκον φύλλ' ἔπι καὶ στεφάνους, πολλὰ δὲ πρόσθεν πτερὰ δέξατο Νίκας* — noget besynderlig, dersom man ikke antager, at digteren ved disse ord, der umiddelbart kun angaar Alexidamos, tillige har Telesikrates for øie, der ogsaa har vundet

mange seire (jfr. Heimsoeth Rh. Mus. V p. 10). Til at udstrække sammenligningen udover dette ene punkt foreligger der derimod ingen anledning.

At mytherne i denne forstand er «passende valgte», vil ikke sige andet, end at deres valg er forklarligt efter de ovenfor angivne ydre hensyn, og at der altsaa ikke behøves nogen yderligere forklaring paa deres tilstedeværelse. Naar Boeckh ikke desto mindre giver en yderligere forklaring, da kan dette ikke alene ligge i den ovenfor fremhævede, af Dissen først iagttagne overensstemmelse i deres indhold. Den har kun betydning for den speciellere form af den «yderligere forklaring»; til overhovedet at opstille denne indeholder den ikke tilstrækkelig foranledning; ja, hvis Boeckhs oprindelige forklaring af mythernes valg er udtømmende rigtig, saa nødes man endog til at antage, at hin overensstemmelse mellem dem beror paa et tilfælde. Her gjælder et enten—eller: enten er anvendeligheden af mythernes indhold paa seirherrens forhold det afgjørende for digteren, og i saa fald forklarer Boeckhs oprindelige antagelse ikke deres tilstedeværelse; eller denne forklaring er den rette, og i saa fald er overensstemmelsen tilfældig. For fuldt ud at forstaa Boeckhs fremgangsmaade vil det da være nødvendigt at se lidt videre paa forholdet.

Den forklaring af de to mythers valg, som ovenfor blev givet, gik ud paa, at en udvortes sammenhæng mellem mythens indhold og digtets foranledning var tilstrækkelig til at begrunde mythens tilstedeværelse. Naturligvis er den ikke tilstrækkelig i den forstand, at der ikke skulde kunne tænkes flere myther, der var ligesaa passende i det givne tilfælde; men denne mulighed foreligger lige saa fuldt overfor enhver anden forklaringsmethode; helt lader digterindividualiteten sig ikke lægge blot ved nogen analyse. Til dette punkt behøver der altsaa ikke at tages hensyn. Nu er det en kjendsgjerning, at der for de allerfleste Pindariske mythers vedkommende lader sig paavise en udvortes sammenhæng med digtets foranledning af samme art som i P. IX; den nærmere paavisning heraf vil blive givet andetsteds i denne afhandling. For saa vidt behøves der altsaa i reglen ikke nogen anden forklaring af mythens valg end paavisningen af denne sammenhæng. Men det er klart, og blev

ogsaa ovenfor antydet, at man ad denne vei altid kun naar til at begrunde valget af denne enkelte bestemte mythe; at der overhovedet findes en mythe, lader sig ikke forklare paa den maade. Og dog er det det egentlig mærkværdige. Gaar man først ud fra, at der skal findes en mythe, saa er den udvortes sammenhæng en fortræffelig forklaringsmethode; men ser man ganske umiddelbart paa sagen, saa vil mythen altid forbause. En ved at den overhovedet er der, selv om dens sammenhæng med foranledningen er nok saa klar. I dette forhold ligger netop forklaringen af Boeckhs fremgangsmaade. Det er den rest af utilfredsstillethed, der altid bliver tilbage selv efter den bedste udvortes begrundelse af mythens valg, som han vil fjerne ved sin senere hypothese. Men tillige ligger i paavisningen af dette forhold kritiken af hans fremgangsmaade. Thi heller ikke paavisningen af den indre sammenhæng forklarer, hvorfor mythen overhovedet findes i epinikiet; dette faktum lader sig selvfølgelig ikke forklare ved en analyse af de enkelte digte, men maa være forstaaet i forveien. Hvis altsaa Boeckh havde stillet sig det problem, der i virkeligheden er det bevægende i hans fortolknings eiendommelige methode, klart for øie i forveien, saa havde han maattet gaa en anden vei end den han er gaaet. Han (og alle de forskere, der er fulgt i hans fodspor) gaar i virkeligheden bestandig kun ud paa at forklare valget af den enkelte mythe; men dette kan ikke gjøres med nogetsomhelst krav paa sikkerhed, førend det eiendommelige kunstmiddel, som er mythen, er oplyst med hensyn til sin oprindelse og forekomst overhovedet. Naar dette er sket, er det slet ikke sagt, at man til forklaring af den enkelte mythe behøver andet end den haandgribelige, udvortes sammenhæng; og saa længe det ikke er sket, hjælper selv den skjønneste indre ideforbindelse intet.

Som sagt, for dette problem havde Boeckh ikke øie, og den følgende forskning lige saa lidt. Der fremkommer ganske vist bidrag til oplysning af mythens oprindelse i epinikiet; men den nøie sammenhæng mellem dette problem og spørgsmaalet om dens betydning gik ikke op for fortolkerne. Dette laa atter i, at man ikke tog sit udgangspunkt rigtigt. Man havde til forklaring af den enkelte mythes betydning sit spekulative stand-

punkt: enhedstheorien; til forklaring af mythens forekomst som gjennemgaaende bestanddel af epinikiet anvendte man vel en historisk betragtning, men man drog ikke dens konsekvenser for den enkelte mythes vedkommende. Havde man gjort det, saa vilde man have set, at man i kombinationen af disse to ting: en rigtig forestilling om mythens historiske stilling og en paavisning af de ydre hensyn, der i hvert enkelt tilfælde bestemte dens valg, havde tilstrækkelig forklaring af dens betydning i ethvert epinikion. Den nærmere paavisning af dette forhold maa forbeholdes et senere afsnit.

I udførelsen af mytherne, i deres behandling i det enkelte, har Boeckh selv ikke paavist nogen direkte hensyntagen til seirherrens forhold; og der findes virkelig for en ligefrem betragtning heller ingen saadan. Den mandhaftige Kyrene, der alene og ubevæbnet kjæmper med en løve, vilde neppe i Telesikrates's øine have været et hyggeligt forbillede for en brud; og Chironepisoden, som digteren har udført saa bredt og med saa aabenbar forkjærlighed, falder udenfor enhver parallel. I den sidste mythe er pointen, at Alexidamos vandt sin brud i væddeløb; Boeckh har ikke antaget det samme om Telesikrates, og deri har han sikkert gjort ret. Men han burde netop have paavist digterens hensigt med valget af mytherne tydelig i deres behandling; thi naar det centrale i digtet kun er udtrykt i det mythiske parti, maa det med dobbelt styrke kræves, at det i alt fald her er tydelig udtrykt. Det havde i dette tilfælde været Pindar en let sag at gjøre dette uden at gaa udenfor epinikiets sædvanlige technik; nogle almindelige betragtninger over ægteskabets glæder og fordele havde kunnet knyttes i alt fald til den ene af de mythiske fortællinger.

Noget saadant har digteren ikke gjort; han har derimod efter al sandsynlighed gjort noget andet, for hvilket Boeckh ganske vist ikke havde faaet øie. Heimsoeth har i sin oftere nævnte analyse af digtet (Rh. Mus. V) søgt at vise, at mythen om Apollon og Kyrene oprindelig maa have haft en anden form end den, hvori den fremtræder hos Pindar. Hos denne mangler enhver virkelig motivering af Chirons optræden og af reisen til Libyen; og dog var jo dette sidste træk netop kjernen i sagnet. H. formoder derfor meget skarpsindigt, at

motiveringen til reisen netop har været Chirons optræden, der ikke, som hos Pindar, har været fremkaldt af Apollon: denne er meget mere (efter den oprindelige version) under forsøget pa a at bemægtige sig Kyrene bleven overrasket af Chiron og har derfor skyndsomst begivet sig bort med hende. Digterens motiv til den foretagne omformning har selvfølgelig været af religiøs natur: mythen i sin ældre form stemmede ikke med hans renere forestillinger om gudernes væsen.

Billiger man nu Heimsoeths formodning — og den synes ikke godt at kunne afvises —, saa har man paa eet punkt faaet indsigt i digterens intentioner med hans behandling af mythen; og disse intentioner viser sig at være uden al forbindelse med det formaal, mythen efter Boeckhs mening skulde have. Naturligvis er dette ikke noget bevis mod rigtigheden af Boeckhs hypothese; Pindar vilde rimeligvis, selv om han havde møntet Kyrenemythen paa Telesikrates, alligevel have foretaget den nævnte omformning. Men kombineret med den kjendsgjerning, at Boeckhs antagelse ikke paa eet eneste punkt kaster lys over mythens behandling, bliver Heimsoeths iagttagelse ligefuldt værdifuld til at oplyse, hvor langt den Boeckhske fortolkningsmaade er fra at løse den opgave, der dog i praxis er og bliver dens fornemste: at forklare digterens brug af mythen. Paa det eneste punkt i P. IX, hvor det hidtil er lykkedes at give en virkelig værdifuld oplysning i denne retning, gav enhedstheoriens fortolkning ikke nogen anvisning til at finde det rette; tvertimod, det rette blev netop fundet af en forsker, der ikke anerkjender theorien og ikke anvender dens methode. — Med denne iagttagelse staar det i god overensstemmelse, at heller ikke det sted i O. I, hvor Pindar afviger fra den almindelige form af Pelopsmythen (vs. 26 ff.), har faaet nogen betydning for de forskjellige forsøg paa at finde grundtanken i mythen og i det hele digt.

Der lader sig saaledes hverken i digterens direkte behandling af hans thema eller i valget eller i udførelsen af mytherne finde nogen virkelig støtte for Boeckhs hypothese. Dens eneste fortjeneste vilde da blive det, der ogsaa er dens egentlige formaal: at den tilveiebringer en enhed i digtet. Det fremgaar til-

strækkelig af det foregaaende, at dette resultat vilde være for dyrt kjøbt, selv om det virkelig var naaet. Men det er ikke engang naaet. Efter Boeckhs forklaring er der et helt stort parti, der falder udenfor digtets grundforestilling; det er det ovenfor omtalte vanskelige stykke vs. 76—96, hvis nærmere betragtning netop af denne grund er opsparet til dette sted. Den opregning af Thebanske heroer, der i en abrupt, men hos Pindar ikke usædvanlig form indledes i vs. 79, løber aabenbart ud paa en forherligelse af Herakles og Iphikles, der kulminerer i ordene (vs. 89): *τοῖσι τέλειον ἐπ' εὐχᾷ κωμάσομαί τι παθὼν ἐσλόν.* Disse sidste ord søger Boeckh at forklare ved den antagelse, at Pindar havde aflagt et løfte til de to heroer i anledning af Telesikrates's forestaaende deltagelse i kamplegene, medens han begrunder inddragelsen af Iolaos ved at opstille den formodning, at digtet har været afsunget i Theben i nærheden af Iolaos's i vs. 81 f. omtalte grav (expl. p. 326 f.). Denne sidste hypothese (med dens videre konsekvenser) giver nu ganske vist Boeckh anledning til at formulere sin opfattelse af den situation, der ligger til grund for digtet, derhen, at Telesikrates's brud var en Thebanerinde; men med selve antagelsen af et bryllup har Boeckhs fortolkning af dette sted intet at skaffe, og det anvendes heller ikke af ham i denne antagelses tjeneste (undt. vs. 84 ff., hvorom ovenfor er talt). Tvertimod: digterens hensigt med dette parti falder ganske udenfor hans hensigt med digtet som helhed, og det hele stykke er saaledes et flagrant brud paa digtets enhed.

Dette er slemt; og det er endnu værre, end det ved første øiekast synes. Thi det afsnit, overfor hvilket saaledes Boeckhs grundhypothese maa erklære sig fallit, er det eneste i hele digtet, der er virkelig vanskeligt at forstaa; det eneste, til hvis forklaring de umiddelbart givne forudsætninger for digtets tilegnelse ikke slaar til. Her taler Pindar i gaader; her hentyder han til noget os ubekjendt; her synes han endog at have noget at skjule. Her skulde da netop enhedstheorien sætte ind. Efter hele dens methode, efter dens opfattelse af den maade, hvorpaa digteren udtrykker (eller rettere ikke udtrykker) sine grundtanker, maatte man fremfor alt vente dens hjælp paa punkter som dette; og saa lader den os fuldstændig i stikken, og sig selv

med det samme![1] Og dette tilfælde er ikke enestaaende; en nøiagtig parallel har det i hvert fald i den almindelige fortolkning af P. VIII 56—60 — et sted, der i det hele frembyder stærke analogier med det her behandlede af P. IX. Jeg nævner med vilje kun dette ene sted, fordi jeg mener at kunne forklare det saavelsom P. IX 76—96; derimod vilde det ikke være retfærdigt at bebreide enhedstheoriens fortolkning, at den ikke kan magte steder, som ingen kan forstaa (fx. N. IV 33—43. N. VII 70—79).

Hermed maa det være nok med kritiken af Boeckhs analyse. Naar den er falden saa udførlig ud, saa er det væsentlig fordi den har faaet den første plads; en stor del af det ovenfor sagte er ligesaa anvendeligt paa de to andre forklaringsforsøg, saa at der i kritiken af dem simpelthen kan henvises dertil. — Resultatet af den foregaaende undersøgelse lader sig kortelig sammenfatte derhen, at Boeckhs grundsynspunkt for digtets fortolkning ikke finder nogen støtte i en forudsætningsløs betragtning af dette selv; at det altsaa kun skyldes fordringen om at tilveiebringe en enhed; og at det ikke engang tilfredsstiller denne fordring.

Welckers behandling af P. IX findes i hans Ges. Kl. Schriften II p. 198—206 (se ogsaa ovenfor p. 43). Han afviser først Dissens og Boeckhs opfattelser, den sidste tildels med de samme grunde, som ovenfor er fremsatte. Efter hans mening er Kyrenemythens tilstedeværelse først og fremmest betinget af ydre hensyn. Vel har Pindar haft den bihensigt at fremstille Telesikrates som en værdig ætling af den mandige nymphe; men hovedpunktet ligger et andet sted. Det er kvindernes eiendommelige stilling i Kyrene, der i forhold til den af Telesikrates vundne glimrende seir udgjør digtets kjerne. Under indflydelse af Kyrenes forbillede, mener W., deltog byens kvinder i kamplegene; deres beundring var ogsaa for den mandlige seirherre i de hjemlige lege den største lykke; og let kunde det hænde, at den

[1] Der er her ganske vist kun tale om Boeckhs fortolkning; men det vil i det følgende blive viist, at heller ikke nogen af de andre repræsentanter for enhedstheorien har kunnet faa dette parti til at forliges med den af dem antagne grundtanke.

skjønneste af dem blev seirherrens udkaarede. Idet nu Telesikrates vender hjem efter sin seir i de Pythiske lege, der er saa meget betydningsfuldere end de andre, han har vundet, kan han have den herligste forbindelse i udsigt. Tydeligst fremtræder denne tanke, foruden i vendinger som *καλλιγύναικι πάτρᾳ* vs. 74 og *δόξαν ἱμερτάν* vs. 75, dels gjennem omtalen af de Kyrenaiske kvinders beundring for Telesikrates, dels gjennem mythen om Alexidamos; men ogsaa Kyrenemythen danner en passende baggrund for dens speciellere udførelse ved sin forherligelse af de Kyrenaiske kvinders stammemoder og heroiske forbillede. Derimod faar den ingen plads i det omtalte stykke vs. 76—96, der af W. forklares væsentlig i overensstemmelse med Boeckh. — Digtets grundforestilling bliver altsaa: «Siegesfreude durch die Aussicht auf die reizendste Verbindung» (p. 205).

Der er, som man ser, i denne fortolkning kun et meget ringe maal af egentlig hypothese. Den eneste positive forudsætning udover det ligefrem overleverede er formodningen om de Kyrenaiske kvinders fremtrædende deltagelse i kamplegene; og selve denne finder dog en slags støtte i digtet. (At W. med urette anser den for bevist andetstedsfra, er ovenfor bemærket.) Welcker fremhæver da ogsaa selv til støtte for sin fortolkning, at han egentlig ikke har gjort andet end at kombinere alle digtets momenter sammen under et fælles synspunkt (p. 202 f.).

Denne eiendommelighed ved Welckers behandling af digtet gjør kritikens stilling til den en del vanskeligere end til Boeckhs. Man kan ikke formene nogen at forstaa P. IX som W. gjør; det er en fin og smagfuld opfattelse af et nobelt kunstværk, der hos ham kommer til orde. Særlig er han med stort held seilet udenom det skjær, hvorpaa Boeckhs fortolkning fremfor alt maatte strande. Boeckh havde forudsat et robust faktum (brylluppet), der nødvendig havde maattet omtales direkte, dersom det var grundlaget for hele digtet; Welcker taler kun om en «Aussicht», og den kunde digteren unegtelig godt nøies med at antyde. Hermed falder det afgjørende bevis mod Boeckhs opfattelse til jorden overfor Welcker.

Hvad man kan indvende mod hans fortolkning ud fra en betragtning af digtet selv, er i hovedsagen kun dette, at den er overflødig. De ting, W. beraaber sig paa til støtte for den, er

alle af den art, at de kan forklares uden den. Af enkeltheder er der allerede talt om *καλλιγύναικι πάτρᾳ;* men med *δόξαν ἱμερτάν* staar det ikke anderledes. Pindar bruger ganske vist *ἱμερτός* i forbindelse med omtalen af elskov (P. III 99: *λέχος ἱμερτόν*); men han bruger det ogsaa i almindelig betydning om det attraaværdige og derfor behagelige (O. VI 7: *ἀστῶν ἐν ἱμερταῖς ἀοιδαῖς*). Cfr. *ἱμερόεις* i fr. 58, 2 (Boe.) om øen Delos og *ἵμερος* i O. III 33 *(τῶν νιν γλυκὺς ἵμερος ἔσχεν,* om træerne) v. s. a. *δαμέντα φρένας ἱμέρῳ* O. I 42 om Poseidons elskov. I forbindelse med ordet *δόξα,* kampry, er det det ene naturlige at tage ordet i dets almindeligere betydning; cfr. O. VIII 64 *(ποθεινοτάταν δόξαν)* og I. VI 12 *(δόξαν ἐπήρατον)*. — Hvad digterens bemærkning om kvindernes beundring for Telesikrates angaar, er det allerede ovenfor indrømmet, at Welckers motivering af den har sandsynligheden for sig. Men paa den anden side maa det fastholdes, at hvad Welcker videre udleder af sin formodning om kvindernes fremtrædende deltagelse i legene i Kyrene, er fri phantasi, der ikke finder nogen støtte i Pindars ord; og i mythernes behandling har W. ikke engang kunnet paavise nogen hensyntagen til selve den formodede eiendommelige sædvane, end sige da til dens postulerede konsekvenser; ligesom valget af dem er fuldkommen forstaaeligt ogsaa uden hans specielle hypothese. Endelig falder vs. 76—96 ogsaa efter W.s forklaring udenfor det øvrige digts sammenhæng.

Hermed har vi i en vis forstand nok; thi hovedspørgsmaalet er her, om enheden er bevist. Der vil altid kunne findes Pindariske digte, hvori man uden tvang kan forudsætte en intention som den af W. for P. IX formodede — men hvor man ogsaa uden tvang kan lade det være. Saadanne digte har hverken betydning i den ene eller den anden retning. Betydningsfuldt er det derimod, at man overfor eet af de digte, der lægger en saadan forudsætning særlig nær, ikke kan komme videre end Welcker her: til en ubevist og ubevislig formodning.

Der lader sig imidlertid fra en anden side rette et mere direkte angreb paa W.s opfattelse af P. IX; det har sit udgangspunkt i en betragtning, der ikke har noget med selve digtet at gjøre, men finder dog ogsaa en slags støtte i dettes eiendommelige beskaffenhed. Man kan overfor W. spørge, om den stilling

til muligheden for en ægteskabelig forbindelse, som han tillægger Pindar, rigtig stemmer med den antike betragtning af dette forhold; om den ikke snarere hører hjemme i nutidens verden. Allerede udtrykket «reizende Verbindung» er i denne belysning mistænkeligt. Naar det skal anvendes paa et ægteskab og ikke paa en hvilkensomhelst kjønslig forbindelse, er dets farve utvivlsomt ugræsk, overhovedet uantik. Efter Grækernes hele maade at opfatte ægteskabet paa var det «henrivende» ikke en forestilling, der i denne sammenhæng laa dem nær; og selv om Kyrenæerne (i overensstemmelse med det billede, W. udkaster af forholdet mellem de to kjøn hos dem) paa dette punkt adskilte sig væsentlig fra de andre Grækere, saa var det dog neppe rimeligt, at den Thebanske digter kunde tilegne sig en opfattelse, der laa den i hans tid og hos hans nation almindelige saa fjernt. Men Welckers fremstilling af forholdet mellem de to kjøn i Kyrene er desuden et rent phantasibillede; det tør ikke lægges til grund for bedømmelsen af de forestillinger, han tillægger digteren; den maa i hvert fald holde sig til det almindelige og bekjendte. Naar man nu ved, i hvilken grad Grækerne opfattede ægteskabet fra et forretningsstandpunkt, saa vil man heller ikke kunne være enig med Welcker i sagens realitet, ganske fraset hans uheldige udtryksmaade. Hvis Telesikrates ikke paa den tid, her er tale om, har været gift og hjemfaren for længe siden (hvilket i grunden er det sandsynligste), saa kan det være rimeligt, at hans Pythiske seir har gjort ham til et endnu bedre parti end han var i forveien (han har i hvert fald været en fornem og formodentlig tillige en velhavende mand). Dette vil efter Græsk opfattelse sige, at han havde lidt mere chance for at gifte sig ind i en rig og formaaende familie, end han før havde haft. Det er lidet sandsynligt, at denne gevinst ved hans seir er faldet ham selv eller hans medborgere eller Pindar ind; noget væsentligt moment kunde den da aldrig blive. Men selv om den faldt dem ind, og selv om den paa grund af særlige omstændigheder fik mere vægt her end ellers, saa blev den dog ikke derfor noget *poetisk* motiv. For os nutidsmennesker er ægteskabet et saadant, fordi vi tillægger det en overordentlig betydning for menneskets hele erotiske liv; for Grækerne er brylluppet poetisk, fordi de opfatter eller kan opfatte enhver kjønslig

forbindelse fra et æsthetisk synspunkt; men ægteskabet er det væsentlig ikke. Welckers hypothese bliver derfor fra dette synspunkt endog mere usandsynlig end Boeckhs: et faktisk forestaaende bryllup kunde godt blive et motiv for digteren, men den almindelige udsigt til et ægteskab kunde det ikke. Jeg betegnede ovenfor Welckers fortolkning som smagfuld; det er den ogsaa — fra et moderne synspunkt; men hvis de gode Kyrenæere virkelig havde opfattet digterens hensigt med P. IX i analogi med Welckers forstaaelse af digtet, vilde de sikkert have fundet det hele dygtig smagløst.

Endnu en betragtning af mere almindelig gyldighed tør ikke forbigaas. Baade efter moderne og efter Græsk opfattelse er ægteskabet en privat affaire, der væsentlig kun angaar vedkommende parter selv og deres nærmeste kreds. I dette forhold ligger en hindring for at gjøre udsigten til noget saadant til hovedthema for et epinikion. Dettes bestemmelse er at indtræde som led i en fest i anledning af en offentlig begivenhed (seiren), der angaar det hele samfund ligesaa meget som den enkelte seirherre. Kyrene er ligesaavel *Πυθιόνικος* som Telesikrates (cfr. vs. 74 f. og O. XIV 19: *οὕνεκ' Ὀλυμπιόνικος ἁ Μινυεία σεῦ ἕκατι*). I overensstemmelse hermed maa digteren løse sin opgave; og den tilsteder ikke en gjennemgaaende betoning af seirherrens rent personlige anliggender. Hvis Boeckh havde haft ret; hvis T. virkelig havde gjort et godt parti, saa havde dette meget vel kunnet omtales i digtet; men det havde ikke kunnet gjøres til hovedsagen. Ikke engang hos en moderne digter, der dog har langt større frihed til et brede sig over det personlige end oldtidens digtere, vilde man finde en fremgangsmaade som den her forudsatte passende i et digt til forherligelse af en stordaad, der i lige grad geraadede dens udfører og hans fædreland til ære.

Betragter man nu selve digtet i belysning af det her udviklede, saa nødes man til at indrømme, at Pindars behandling ikke giver nogen anledning til at tillægge ham intentioner, der falder i den grad udenfor hans opgaves eiendommelige krav og hans tidsalders og nations sædvanlige tænkemaade. Foruden den fuldstændige mangel paa direkte hentydninger i den af Welcker krævede retning (selv hvad der siges om kvindernes beundring har dog et ganske andet præg) er det nok at henvise

til den ubekymrethed, hvormed digteren udfører Chironepisoden, og til mellempartiet mellem de to myther, der falder helt udenfor W.s betragtning. Holder man sig dette for øie, maa man sikkert opgive denne «udsigt til en ægteskabelig forbindelse» som en hele digtet gjennemtrængende forestilling. Men hermed er ogsaa enheden opgivet; og hin formodning mister med det samme enhver støtte; thi den beror netop ikke paa noget enkelt sted, men paa en kombination af samtlige digtets momenter. — Resultatet af kritiken af Welckers opfattelse bliver herefter, at den, trods sine methodiske fortrin, ikke blot er ubevislig, men ogsaa usandsynlig.

Den sidste fortolker, der fortjener en nærmere omtale, bliver da *Mezger* (Pindars Siegeslieder p. 237—51). Han har rigtig set, at de ældre fortolkningers Achilleshæl var forholdet til vs. 76—96; og han tager derfor dette stykke til udgangspunkt for sin forklaring. Først tilveiebringer han imidlertid ved sin eiendommelige methode, som ovenfor er charakteriseret (p. 61 f.), det objektive grundlag for digtets fortolkning, idet han ved hjælp af «responsionsordene» beviser, at digtet dreier sig om et forestaaende ægteskab for Telesikrates. I vs. 6 staar der *πολυμήλου,* i vs. 64 paa den tilsvarende plads *ὀπάονα μήλων* (om Aristaios); deraf fremgaar, at digteren fra først af har haft Aristaios's fødsel for øie i sin mythefortælling. Dernæst udvikles udførlig, at næsten alt i digtet dreier sig om ægteskab og dets herlige frugt af helte: *Ἀρισταῖος* og *ἀριστῆες ἀνδρῶν* korresponderer i vs. 65 og 107.[1] Ogsaa fremstilles ægteskabet som frugten af en kamp og en seir; og T. vil der tilfalde et saadant efter hans seir ved Delphi. Her sammenstilles *δέξεται* .... *πρόφρων* vs. 56 med *εὔφρων δέξεται* vs. 73 (de to steder korresponderer ikke), og der henvises til responsionen mellem *καλλιγύναικι πάτρᾳ* vs. 74 og *παρθενικαὶ πόσιν ἢ* vs. 99 (der ganske vist korresponderer i metrisk henseende, men heller ikke i andet). Alt viser saaledes

---

[1] Denne korresponsion tager sig saaledes ud:

Ἀρισταῖον
‿ — — —
‿ — — ‿ — —
ἀριστῆες ἀνδρῶν
Sat sapienti!

hen til det ene punkt, at Telesikrates's seir kan ventes at blive indledningen til et lykkeligt ægteskab.

Saa vidt kommer altsaa M. ved sin analyse af digtets andre partier; det er, som man ser, omtrent det samme resultat som de tidligere forskeres; men hos disse mangler ganske vist den objektive begrundelse, der kan udledes af responsioner som de ovenfor citerede. Men fra dette udgangspunkt angriber han derpaa stykket vs. 76—96. Det begynder; *ἀρεταὶ δ' αἰεὶ μεγάλαι πολύμυθοι· βαιὰ δ' ἐν μακροῖσι ποικίλλειν ἀκοὰ σοφοῖς· ὁ δὲ καιρὸς ὁμοίως παντὸς ἔχει κορυφάν.* Derpaa følger det mythiske exempel om Iolaos, der efter sin død udbad sig en time at leve i og benyttede den til at dræbe Eurystheus. Her, i ordet *καιρός*, har vi efter M. digtets grundtanke. Digteren mener, at ogsaa Telesikrates skal tage *καιρός* i agt (nemlig til at gifte sig); Iolaos skal være ham et forbillede til at handle energisk.[1] Dette er da (som det derpaa videre udføres) hele digtets formaal: at anspore T. til rask at benytte sin seir til at skaffe sig en brud. I overensstemmelse hermed anser M. sig for berettiget til at betegne digtet som «das Hohelied vom *καιρός*.»

Paa en gjendrivelse af dette sammensurium af vilkaarlighed og smagløshed er det ikke fornødent at spilde mange ord. Sentensen om *καιρός* er en Pindarisk gemeinplatz, der forekommer ganske almindeligt i epinikierne i lignende forbindelser som her, tildels netop med udtrykket *καιρός* (Ol. XIII 48. P. I 81); overalt taler digteren om sin egen kunst og sin evne til at træffe det rette maal i sin lovprisning af seirherren. I ingen af de to myther er der tale om evnen til at træffe det rette tidspunkt; i Kyrenemythen fremhæves den hurtighed, hvormed guderne handler, hvilket er noget andet. Lige saa lidt fremhæves dette synspunkt i den direkte omtale af Telesikrates; ja selv det parti, der har givet M. foranledning til at forme digtets grundtanke paa sin særegne maade, lader sig ikke i sin helhed forklare ud fra *καιρός*-forestillingen; hele dets slutning kan M. kun fortolke

---

[1] Mezger p. 250: «darum fügt er das Beispiel des Iolaos an, der dem Telesikrates durch die *Energie seines Handelns* ein Vorbild sein soll.» Der kan ikke være tvivl om, hvad M.s mening er.

ved at rekurrere til Boeckhs formodning om et løfte paa seirherrens vegne.

I stedet for at fremdrage flere enkeltheder er det bedre at belyse Mezgers fortolkning fra en side, hvor den frembyder mere almen interesse. Den grundtanke, der her tillægges Pindar, gaar ud paa en formaning til seirherren til under de givne omstændigheder at handle rask for at vinde sig en brud; dog at denne formaning kombineres med en forherligelse af evnen til at gribe det rette tidspunkt overhovedet. At dette er grundtanken, vil sige, at Pindar har bygget hele sit digt over denne forestilling, at dets egentlige formaal er at udtrykke den. Netop overfor enhedstheorien, der fra først af optraadte med krav paa at redde den Pindariske poesis æsthetiske værd overfor uforstaaende og nedsættende domme, er det berettiget at gjøre det spørgsmaal, om en opfattelse som Mezgers virkelig gjør P. IX værdifuldere i æsthetisk eller — lad os kun tilføie det — i nogensomhelst henseende, fraset at den tilveiebringer en enhed? Jeg mener: har den tanke, digtet efter M.s mening udtrykker, noget værd i og for sig? er den i nogensomhelst henseende en interessant eller betydelig ide? Dette spørgsmaal besvarer jeg for mit vedkommende benegtende; og den samme dom udstrækker jeg til at gjælde den forestilling, hvori Boeckh og Welcker mente at finde digtets enhed. Ved ingen af de tre fortolkninger synes jeg at der meddeles En nogen aandelig berigelse, eller at digterens værd som menneske eller som tænker stiger i Ens øine; ei heller synes der i denne henseende at have kunnet dømmes anderledes af hans samtid end af os. Hvad specielt Mezgers fortolkning angaar, kan man vel gaa endnu videre og erklære den tanke, han tillægger digteren, saa vel som dens udførelse for hæslig og smagløs; man kan paastaa, at dersom Pindar virkelig har lagt denne tanke til grund for sit digt, saa er det et daarligt, forskruet produkt, der ikke er værd at læse for dets egen skyld. Dette har dog her mindre at sige; hvad det er af interesse at slaa fast, er dette, at alle tre fortolkninger kun medfører den noget abstrakte tilfredsstillelse, at de skaber en enhed, medens selve den forestilling, der udgjør enheden, ikke er nogen gevinst.

Fra dette synspunkt vil vi et øieblik betragte lidt flere af

enhedstheoriens resultater. For at lette denne betragtning giver jeg først en oversigt over forholdet mellem enhedstheoriens «grundtanker» og digterens udtryk for dem, og former denne oversigt i overensstemmelse med min personlige opfattelse af sagen, hvorefter disse «grundtanker» ikke existerer andre steder end i forskernes spekulative phantasi. — Der findes i de Pindariske digte ikke sjeldent ligefrem udtalt tanker af stort og blivende værd, fremfor alt klare og mægtige udtryk for Grækernes eiendommelige religiøse tænkemaade. Undertiden hænder det, at fortolkerne griber en saadan tanke og med et skin af ret (eller uden det, men alligevel) ophøier den til grundtanke i hele digtet. I saa fald bliver naturligvis grundtanken baade Pindars tanke og virkelig ogsaa værdifuld og betydelig nok til at være bærer af et helt digt. Som exempel paa denne fremgangsmaade kan anføres behandlingen af P. I. Dette digt indeholder i sin begyndelse en forherligelse af musiken som den magt, der skaber fred og harmoni, og senere hen en lovprisning af den Doriske samfundsorden. Idet man kombinerer disse to momenter, faar man en forestilling om harmoniskhedens betydning, fremfor alt i det politiske liv; og i den ser man digtets grundtanke. Heri har man uret; de partier, man sammenstiller, hørte i digterens bevidsthed ikke sammen som underordnede led af et fælles kunstnerisk formaal, og de andre dele af digtet falder helt udenfor hin forestilling. Men forestillingen er ganske vist af den art, at den kunde være grundtanke i et Græsk, specielt et Pindarisk digt, hvis Pindar overhovedet havde bygget sine digte over enkelte grundtanker; og et saadant digt vilde da være udtryk for en betydelig tanke. Tilfælde af denne art (der forresten ikke er synderlig talrige) interesserer os ikke i denne forbindelse.

Meget hyppigt er det dernæst (især hos Mezger og andre nyere), at man griber en af digteren udtalt sentens, der enten er lagt nær af de givne omstændigheder eller anvendt som indledning, slutning eller overgang, og ophøier den til grundtanke, uagtet den for digteren kun havde rent forbigaaende betydning. Heraf faar man det resultat, at man lader digteren udvikle en sætning, der i reglen enten er en trivialitet eller kun ganske specielt anvendelig, med stor bredde gjennem et helt digt. Et typisk exempel paa denne fremgangsmaade er netop Mezgers

fortolkning af P. IX; men det er ingenlunde enestaaende. Af ganske samme art er fx. Boeckhs og Dissens behandling af P. III, naar de paa grund af digterens udtryk i vs. 81: *ἓν παρ' ἐσλὸν σύνδυο πήματα δαίονται βροτοῖς ἀθάνατοι,* mener at skulle eftervise *to* ulykker i digtet, og ikke blot een (Hierons sygdom). I O. I vil de fleste fortolkere som enhed finde den sætning, hvormed digtet (saare passende) indledes: de Olympiske lege er de fortrinligste af alle; som gjennemgaaende thema for et digt som O. I forekommer denne tanke mig banal. Paa samme maade og med samme resultat ser de fleste forskere siden Boeckh (i alt fald Dissen og Mezger) i P. V kun en udførelse af den indledende sentens: *ὁ πλοῦτος εὐρυσθενής, ὅταν τις ἀρετᾷ κεκραμένον καθαρᾷ βροτήσιος ἀνὴρ πότμου παραδόντος αὐτὸν ἀνάγῃ πολύφιλον ἑπέταν.* I O. VI har de ældre fortolkere ikke kunnet finde nogen «grundtanke» i ordets sædvanlige forstand (cfr. ovenfor p. 89 f.); Mezger har nu fundet een, men den er ogsaa derefter: det er simpelthen atter her den indledende sentens, at naar man er udmærket som seirherre, prophet og stadgrundlægger, fortjener man den høieste pris i sang af velsindede medborgere. (Agesias var hverken prophet eller stadgrundlægger.) Som det sidste exempel paa denne kategori skal jeg anføre I. III + IV, i hvilket digt Dissen, Friederichs og Mezger stemmer overens om at finde grundtanken i den indledende sentens: *εἴ τις ἀνδρῶν εὐτυχήσαις ἢ σὺν εὐδόξοις ἀέθλοις ἢ σθένει πλούτου κατέχει φράσιν αἰανῆ κόρον, ἄξιος εὐλογίαις ἀστῶν μεμῖχθαι.* — Lavere endnu sætter man digterens tankeindhold, naar man i O. III som thema finder «den hohen Werth des Oelbaums» (Mezger p. 176, efter Dissen; der tænkes derved paa olivenkransen). Her forherliges unegtelig olietræet i mythen; men at dette skulde have været digterens formaal med at skrive den hele ode eller blot med at fortælle mythen, er dog en næsten komisk forestilling.

Det tredie, ligeledes meget almindelige tilfælde er dette, at tanken ikke er direkte udtalt af digteren; i saa fald er reglen den, at den slet ikke existerer i digtet, hverken i dets helhed eller i enkeltheder, som hans tanke, men vilkaarlig lægges ind af fortolkeren. Her beror det da paa et sammenspil af forskjellige omstændigheder (digtets beskaffenhed, fortolkerens methode

og naturel o. s. v.), af hvad art grundtanken bliver. Et charakteristisk exempel paa, hvorledes man i en ode, der ikke indeholder nogen antydning af en grundtanke, ved en ren misforstaaelse kan mene at finde en saadan, og det endda en ægte Græsk og værdifuld tanke, afgiver fortolkningen af O. VIII. Leop. Schmidt og Mezger er her enige om at opstille som grundtanke: uforstyrret lykke tilkommer kun guderne. Af denne tanke findes intet spor i digtet; at man overhovedet er faldet paa den, skyldes kun den falske fortolkning af vs. 53 (se ovenfor p. 60 f.). Men Pindar vilde sikkert, fraset hans tendens med O. VIII, vedkjende sig denne sætning som eet af hovedpunkterne i hans trosbekjendelse.

Saa heldig er man dog ikke altid. I N. IX fandt flere af de ældre fortolkere (Boeckh, Dissen, v. Leutsch) forskjellige politiske hentydninger og dermed forbundne advarsler; allerede disse er af den art, at det ikke er nogen kompliment til digteren at antage dem for det egentlige formaal med hans digt. Mezger har nu opstillet en anden forklaring, hvorefter digtets tendens fra først til sidst er at fremstille angrebskrigens uretmæssighed og fordærvelighed i modsætning til forsvarskrigens retfærdighed og velsignelse — en tanke, der baade i og for sig er uklar og taabelig og i hvert fald (i forbindelse med tanken om en krig med barbarerne) ugræsk. — Et endnu bedre exempel paa det her omhandlede forhold frembyder de forskjellige fortolkninger til P. IV. Dette digt med sin enorme mythe har til alle tider givet anledning til de mest divergerende udlægninger; og dog er der neppe en eneste af dem, der tillægger digteren en værdig og betydelig tanke. Efter oversigten hos Mezger (p. 203 ff.) anfører jeg her nogle af de vigtigste fortolkningsforsøg. Boeckh mente, at Pindar vilde vise Arkesilaos, hvor farligt det var at landsforvise de dygtigste borgere, og hvor nødvendigt at anvende mildhed overfor politiske uroligheder. Væsentlig paa samme maade opfatter Rauchenstein digtet. Dissen (der er nærmest ved at tillægge digteren en betydelig tanke) lader Pindar stille den fordring til kongen, at han til sin høie lykke ogsaa skal føie maadeholdets og mildhedens dyd, forat han kan bevare den guddommelige naade, der har fulgt hans forfædre. L. Schmidt ser i det hele digt en forherligelse af det legitime kongedømme,

hvis indehaver ikke behøver at gribe til usurpatorens midler.[1] Om Mezgers behandling er ovenfor talt (p. 62); mythens grundtanke, at orakelsvar under alle omstændigheder gaar i opfyldelse, er tillige hele digtets; dog modificerer M. den ved at tilføie den betingelse, at man med gudernes hjælp skal finde retfærdigt raad (p. 217) — hvorved den hele forestilling bliver fuldstændig intetsigende.

Dette maa være exempler nok paa det, det her gjælder at oplyse; en statistisk behandling af det hele forhold vilde efter dettes eiendommelige beskaffenhed være uden værdi. I det foregaaende har jeg fornemmelig holdt mig til de oder, hvor man finder enheden i en tanke af mere almen charakter; derved maatte hele den gruppe udelukkes fra betragtningen, hvis enhed man finder i eet eller andet praktisk (i reglen politisk) formaal. Men denne gruppe er ogsaa i denne forbindelse uden interesse; thi en enhed af saadan praktisk art indeholder selvfølgelig intet digterisk værd i og for sig (den er endog noget poesiens væsen fremmed): forhøier den digtenes kunstneriske værd, saa er det i alt fald kun ved at være deres enhed. — Om de fleste af de ovenfor opregnede «grundtanker» mener jeg altsaa at kunne paastaa, at de som tanker betragtede er uden værdi; de er snart ensidige og falske, snart ubetydelige eller trivielle. Dersom dette er saa, da er det uheldigt for enhedstheorien; thi idet den søger at forhøie digtenes værdi ved at eftervise deres kunstneriske enhed, kommer den til paa den anden side at nedsætte deres værdi ved at lade den forestilling, ethvert af dem som helhed udtrykker, være en værdiløs forestilling. Herved var der nu ganske vist intet at gjøre, hvis det var rigtigt, hvis disse grundtanker virkelig existerede som digterens udgangspunkter for hans enkelte værker; men fraset at fortolkningen stadig bliver beviset skyldig herfor, leder det hele forhold. som det her er skizzeret, allerede i og for sig til en betragtning, der gjør selve dets grundlag, enhedstheorien, yderst usikkert.

---

[1] Det ses let, at det kun er den negative side af denne tanke, der har noget værd; den positive (der skal illustreres af Iasonepisoden) er i hvert fald ganske ugræsk og desuden i den almindelighed, hvori den her tages, urigtig.

Det vil i den moderne litteratur ikke være vanskeligt at eftervise digterværker, der er byggede over en bestemt tanke, og med hensyn til hvis tilblivelse vi er nogenledes vel underrettede. Her vil det da være muligt at paavise, hvorledes et saadant værk bliver til, og hvorledes forholdet mellem grundtanken og stoffet former sig i digterens sjæl. For bekvemmeligheds skyld vælger jeg som exempel et værk, der aldrig kom videre end til planen, nemlig Goethes paatænkte tragedie Muhamed. Goethe har selv (Wahrheit u. Dichtung XIV bog slutn.) meddelt, hvorledes hans omgang med Lavater og Basedow efterhaanden henledte hans opmærksomhed paa det misforhold, der opstaar, naar mennesket vil virke agitatorisk til bedste for evige formaal, og hvorledes dette misforhold tilsidst bliver skjæbnesvangert for selve den personlighed, der begyndte med en rent ideel stræben. Efter hvad han videre beretter, havde han kort iforveien studeret Muhameds historie, og dette sammentræf[1] bragte ham da paa den tanke at fremstille hin ide dramatisk i dette historiske stof. Fraset de nærmere, tilfældige omstændigheder kan dette enkelte tilfælde betragtes som typisk for den maade, hvorpaa et kunstværk, der er bygget paa en tanke som enhed, bliver til. Een eller anden ide griber digteren som betydningsfuld og forbinder sig i hans indre med et stof, der forekommer ham egnet til at udtrykke den (for denne forbindelses tilstedekomst lader der sig naturligvis tænke en uendelighed af variationer); ud af denne kombination voxer planen, der derpaa ved hjælp af digterens phantasi nærmere udformes. Det er klart, at dersom det virkelig regelmæssig gaar saaledes til, og fremfor alt, dersom dette er den sunde og naturlige proces for et saadant kunstværks tilblivelse, saa vil leilighedsdigtet være særlig uheldig stillet i retning af at opnaa kunstnerisk enhed. Thi betingelsen for at denne kan fremkomme paa naturlig maade, er digterens *frihed*, først og fremmest til at vælge sit stof, men dernæst overhovedet: til at lade hine tanker gro hos sig, til de har udfoldet sig til

---

[1] Wahrh. u. Dicht. XIV, p. 224 i vol. 22 af Cottaudg. 1855: «Ich hatte kurz vorher das Leben des orientalischen Propheten mit groszem Interesse gelesen und studirt, und war daher, als der Gedanke mir aufging, ziemlich vorbereitet».

fuld klarhed (Goethe fortæller, at han drøftede sit problem med Lavater og Basedow) og til at søge dem bekræftede eller modificerede gjennem videre erfaring eller andres meddelelse («Weil ich nun aber alle Betrachtungen dieser Art bis aufs Aeuszerste verfolgte, und über meine enge Erfahrung hinaus, nach ähnlichen Fällen in der Geschichte mich umsah», siger Goethe). Disse betingelser foreligger saa at sige aldrig for leilighedsdigteren, der faar sit stof leveret udefra, ved en tilfældig, ham maaske ganske uvedkommende anledning, og nu skal behandle det færdigt i en vis begrænset tid, uden at der tages hensyn til hans stemning og hele sindstilstand i det givne øieblik. Kun ved et rent tilfælde, der maa indtræffe saa sjeldent, at dets mulighed ikke behøver at tages i betragtning, vil under disse omstændigheder digterens værk forme sig til en tankens enhed *spontant*, paa den ovenfor angivne maade. I reglen vil der ikke blive tale om nogen enhed, der beror paa en tanke, med mindre digteren paa forhaand stiller enheden som fordring til sit værk og gjennemfører den deri trods de ugunstige betingelser for dens tilstedekomst.

Det er i virkeligheden dette, man forudsætter for Pindars vedkommende; som ovenfor viist, uden nogen ret. Her er spørgsmaalet, om det, hvis Pindar virkelig havde arbeidet saaledes, vilde have været til fordel for hans poesi; et spørgsmaal, som allerede tidligere er antydet (se ovenfor p. 102), men ikke besvaret. — Som han var stillet, kunde han gjøre eet af to, hvis han partout vilde have enhed. Han kunde søge enheden i sit stof, lade den bestemme af dets givne momenter; det er den fremgangsmaade, man tilskriver ham, naar man vil tale i almindelighed om sagen, og det er ogsaa den, man i reglen forudsætter, naar man søger at finde enheden ved en analyse af digtene. Men det er da visselig intet tilfælde, at man her faar saa tarvelige resultater. Intet garanterede jo for, at det givne stof virkelig i sig indeholdt motiverne til en betydelig, det hele sammenfattende ide, eller at digteren var i stand til i det givne øieblik, hvor hans hele tanke- og følelsesliv maaske havde en anden retning, at begeistre sig for en saadan ide eller overhovedet at finde den. Vilde han saa med vold og magt alligevel den vei, man foreskriver ham, saa maatte der mange gange komme den forskruethed eller det

pedanteri ud af det, som man nu ganske rigtig efterviser i hans digte. Men i virkeligheden «efterviser» man derfor heller ikke andet end sit eget princips uforenelighed med de betingelser, hvorunder digteren virkede. Det er netop i høieste grad usandsynligt, at en virkelig digter — og det skulde jo Pindar efter selve enhedstheoretikernes mening fremfor alt være — skulde have pint sig med den slags quasi-ideale fordringer paa et omraade, hvor der hverken kunde komme noget idealt eller noget i digterisk henseende betydeligt ud af det hele.

Der var en anden fremgangsmaade, som maatte ligge den sande digter langt nærmere, naar han endelig skulde skrive paa bestilling: det var den at tvinge sit stof, med magt at gjøre det til et udtryk for hvad der netop i øieblikket bevægede hans sind. I virkeligheden har Pindar undertiden gjort saaledes, og man beskylder ham for at have gjort det langt oftere end han har. Overalt nemlig, hvor den moderne fortolkning opfatter een eller anden ode i dens helhed som udtryk for en politisk betragtning, dér statuerer den et tilfælde af denne fremgangsmaade; thi med en saadan foranledning som en seir i de nationale lege har deslige betragtninger strengt taget intet at bestille, og gjør digteren dem desuagtet til det centrale i sit digt, saa anvender han tvang paa sit stof. I reglen har man som sagt uret i at søge saadanne politiske tendenser i epinikierne; men der er et par tilfælde, hvor de ikke synes at kunne miskjendes. Det sikreste af dem er den mærkelige 11te Pythiske ode, hvor dels det besynderlige valg og den endnu besynderligere udførelse af mythen, dels digtets slutning fra vs. 50 af bestemt tyder paa, at der er noget særligt, der opfylder digteren. Men dette digt viser netop ogsaa slaaende, at der ad denne vei ikke lod sig frembringe nogen poetisk enhed: de betragtninger, der udgjør kjernen i digtet, staar ikke i nogen organisk forbindelse med dets foranledning og dets givne stof, og dette indrømmes i alt fald paa eet punkt i rene ord af digteren selv (vs. 38 ff.).

En saadan fremgangsmaade kan man imidlertid kun vente at finde i ganske sjeldne tilfælde hos en digter som Pindar, og det af den simple grund, at den er naturlig for den digter, der kun nu og da paalægger sig den tvang at arbeide med et givet stof, men ikke for leilighedsdigteren ex professo. Og Pindar

var leilighedsdigter ex professo. Hele enhedstheoriens betragtning hviler paa en dyb miskjendelse af den eiendommelige stilling, hvori han ganske specielt, men overhovedet næsten alle de ældre Græske digtere befandt sig. Jeg tænker her paa det haandværksmæssige ved den klassiske Græske poesi, — en side af den, der er altfor lidt vurderet i forhold til sin betydning. Ligesom man i sin betragtning af det Græske vasemaleri ser bort fra den kjendsgjerning, at ophavsmændene til disse produkter var skikkelige haandværksmestre (smlgn. det ovenf. p. 101 anm. bemærkede om striden mellem Robert og Brunn), saaledes overser man i sin bedømmelse af den Græske litteraturs frembringelser kun altfor ofte saadanne omstændigheder som at Æschylus, Sophokles og Euripides kun skrev tragedier og satyrspil og saa godt som intet andet, og hver henved hundrede stykker — for blot at tage dette ene exempel. D. v. s. man optegner alle saadanne fakta med nøiagtighed; men man lader dem ikke faa nogen indflydelse, naar det gjælder at forstaa og værdsætte den antike litteratur; naar den skal maales, bruger man den samme alen som til den moderne, der dog bliver til under saa ganske forskjellige vilkaar. For nu at holde os alene til Pindar, saa har sikkert hele hans produktion (maaske paa ubetydelige undtagelser nær) bevæget sig i den choriske lyriks af en streng tradition bundne form, hvilken form med alt hvad der hørte til den krævede en anseelig fordannelse af rent technisk art. Hans sprogform og stil har derfor ogsaa paa mange punkter et haandværksmæssigt præg, der ikke lader sig miskjende.[1] Endvidere har sikkert hovedmassen af hans produktion haft den samme charakter som epinikierne: det har været digte, bestilte til en vis leilighed og betalte med klingende mønt i et forhold, der rettede sig efter digtets forud aftalte længde. Af denne art produktion har han til tider i alt fald været dygtig optaget, saa at den ene bestilling kunde komme i veien for den anden (cfr. begyndelsen af I. I). Disse to kjendsgjerninger: digtenes traditionelle technik og vilkaarene for deres frembringelse, staar i det nøieste forhold til hinanden, og tilsammen

[1] En undersøgelse af de herhen hørende phænomener — hvortil jeg har gjort nogle forarbeider — vilde ikke være uden interesse.

viser de ogsaa for kompositionens og den ideelle gehalts vedkommende hen til en fremgangsmaade, der er den almindelig antagne stik modsat. For den moderne digters vedkommende lader der sig tænke en produktion, der helt igjennem kun er bestemt af rent kunstneriske hensyn, hvis formaal fra først til sidst kun er at udtrykke det, digteren tænker og føler, uden hensyn til noget udvortes praktisk resultat (en saadan produktion er fx. Goethes lyrik); for den Græske digters vedkommende, i alt fald for Pindars, er noget tilsvarende utænkeligt. Hvis han alligevel havde stillet de ideale fordringer til sine enkelte produkter, som man tillægger ham, saa vilde han have befundet sig i en evig indre strid, frembragt af modsætningen mellem hans kunsts idealer og dens betingelser; og resultatet deraf vilde saa sikkert som noget have været en sygelig og forkvaklet poesi, der hverken tilfredsstillede de ideale eller de reale krav. Men Pindar var altfor sund og altfor Græsk en natur til at indlade sig paa slige dilemmaer. Han tog resolut sit udgangspunkt i det, jeg har kaldt det haandværksmæssige, og satte sig som sit nærmeste formaal med fuldt herredømme over det techniske at tilfredsstille de praktiske krav, der stilledes til ham. Dette har han næsten altid gjort, og der er digte af ham, hvori han ikke har gjort stort mere. Men denne fremgangsmaade udelukkede ikke, at han kunde føle sig selv som den af guderne begavede digter og virkelig ogsaa være det. Kun maa man overfor alle den art udtalelser af Pindar erindre, at de kun har gyldighed under forudsætning af det, der overhovedet danner det fælles grundlag for den klassiske Græske poesi: den af en fast tradition bundne technik som principal fordring. Derfor finder vi i den Pindariske poesi, naar vi ser nøie til, den høieste poetiske evne kun glimtvis fremtrædende; men paa den anden side fremtræder den aldrig i modsætning til eller i strid med digterens egentlige opgave, af den simple grund, at der for digteren slet ikke bestod nogen modsætning mellem det høiere og det lavere lag i hans produktion. Hvor emnet giver anledning dertil og hvor aanden har været over digteren, der finder vi snart plastiske skildringer af uovertruffen kraft, snart myndige tankesprog, sande og simple som Grækernes bedste, snart fine og stemningsfulde udtryk for følelsen — og alt dette ofte

midt i partier, der for os er øde og tomme for poetisk værd. Netop ved den maade, hvorpaa Pindar i principet opfattede sin opgave, blev det ham muligt at forene disse to elementer, at bevare det, der er poesiens livsbetingelse, friheden. Han var aldrig tvungen til at tage sin opgave fra det høieste standpunkt, det var nok, naar han leverede solidt og smagfuldt haandværksarbeide; men han var paa den anden side aldrig hindret i at yde mere, naar han var i stand dertil og havde tilfredsstillet hint mere praktiske krav. Deraf kommer det ogsaa, at hans poesi er saa gjennemsund og saa ensartet i sit præg trods de store forskjelle i dens gehalt. Men at sammenstille den med nutidens dybsindigste og mest helstøbte kunstværker er en miskjendelse af det hele forhold.

Den betragtning, hvorpaa vi kom ind i anledning af Mezgers analyse af P. IX, har efterhaanden ført langt bort fra udgangspunktet, ja ind paa omraader, som det ellers ikke ligger i denne afhandlings plan at bearbeide. Vi vender da atter et øieblik tilbage til Mezger, dog ikke for yderligere at kritisere hans fortolkning. Det har mere interesse og er billigere mod ham at undersøge, hvorledes han er kommen til sit resultat. Det er ovenfor viist, at hans theori om responsionsordene har sin grund i en rigtig forestilling om manglerne ved den tidligere enhedsfortolknings methode. Paa samme maade retter hans kritik sig her ganske rigtig mod det svage punkt i alle de tidligere forsøg paa at paavise digtets enhed. Ingen af de tidligere forskere havde kunnet bringe vs. 76—96 i organisk forbindelse med deres grundopfattelse af oden; dette er, set fra enhedstheoriens standpunkt, en afgjørende feil hos dem alle. Det er da ganske i konsekvens af theorien, at Mezger gjør det til sin hovedopgave at forme digterens grundtanke saaledes, at den ogsaa er udtrykt i dette parti. Førend dette er sket, er fortolkerens opgave ikke løst. Man mindes her Boeckhs ord: «ist eine Hypothese erforderlich, so muss sie so gebildet werden, dass aus ihr die Einheit des Zweckes der Theile ersichtlich wird». Mezger har kun bragt denne fordring til anvendelse i større strenghed end Boeckh selv.

Mezger havde liggende for sig Heimsoeths lige saa fine og indtrængende som sobre og simple analyse: han forkaster den,

og han maa forkaste den, thi den tilveiebringer ingen enhed. Han havde Welckers forsigtige og smagfulde, Boeckhs energiske og klare fortolkning: han maa modificere dem begge — af samme grund. Det er muligt, at en forsigtigere og taktfuldere forsker havde kunnet sætte noget mere tiltalende i stedet end Mezger har gjort; men at han ikke slaar sig til ro ved sine forgjængeres resultater, gjør hans konsekvens og (til en vis grad) hans kritiske sans ære. Det er da atter her lærerigt at se, til hvilke resultater den konsekvente fastholden af enhedstheorien fører en forsker af Mezgers ingenlunde foragtelige kvaliteter. Det er et nyt bevis blandt mange for, at det er paa høie tid at opgive denne theori og den deraf betingede fortolkning. Overfor resultater af den beskaffenhed som disse sidste maa man dog spørge sig selv: hvor ender vi, hvis vi bliver i dette spor?

Hermed skal jeg slutte denne undersøgelse. Forudsat at man godkjender det valgte exempel som virkelig typisk, har den formentlig opfyldt sit væsentligste formaal: at vise, hvor lidt forsøgene paa at paavise den poetiske enhed selv i heldigste tilfælde kan staa for en forudsætningsløs prøvelse, og hvor ringe sandsynlighed der altsaa er for, at en saadan, hvis den gjennemføres for alle digtes vedkommende, vil føre til at bekræfte enhedstheoriens fundamentalsætning. Tillige har den forhaabentlig givet en fyldigere forestilling om beskaffenheden af den moderne fortolkning, saaledes som den er dreven af enhedstheoriens ypperste repræsentanter; og jeg tror ikke, at billedet er blevet mere tiltalende ved den alsidigere belysning. Hvad endelig de videregaaende betragtninger angaar, der paa enkelte punkter er anstillede, da ønsker jeg dem ansete som en tilgift, som udtryk for en trang til ogsaa at lade en paa et bredere og mere realistisk grundlag hvilende opfattelse af problemet komme til orde, omend kun i en meget ufuldstændig form.

Kap. VII.

Opgaver for Pindarfortolkningen.

Efterat kritiken af enhedstheorien i dens egenskab af forudsætning for fortolkningen er gjennemført og dens virkninger illustrerede, gjælder det at undersøge, hvilke resultater denne kritik vil medføre for behandlingen af de Pindariske digte. Som allerede bemærket, udelukker forkastelsen af theorien som forudsætning ikke den mulighed, at den kan komme igjen som resultat. Kritiken har væsentlig rettet sig mod problemets methodiske side; den har derfor ingen direkte betydning for dets reale løsning. Den der godkjender resultatet af den foregaaende undersøgelse, behøver ikke derfor at benegte de Pindariske digtes kunstneriske enhed; men han maa kræve, at den skal fremgaa som resultat af deres fortolkning. Denne maa derfor gaa forudsætningsløst til digtene; og hermed følger en ny og fra den hidtil fulgte væsentlig forskjellig methode.

Til at give en udtømmende charakteristik af denne er der paa dette sted ingen anledning. Enhedstheorien indførte en speciel methode for behandlingen af Pindar; den fordring, der her opstilles som modsætning hertil, er kun den, at man overfor Pindars værker skal anvende den almindelige videnskabelige methode, den samme som anvendes overalt ellers i fortolkningen af litteraturværker. Dens almindelige princip er, at man skal gaa fra det særlige til det almene, ikke omvendt; mere behøves ikke, for at modsætningen til enhedstheorien skal være given, og med den specielle anvendelse af dette princip er nutildags enhver videnskabsmand fortrolig.

Ikke desto mindre kan det have sin praktiske interesse at fremhæve visse punkter, hvor den forandrede fremgangsmaades forskjel fra den tidligere vil komme til at gjøre sig gjældende i særlig grad. Dersom Pindarfortolkningen i længere tid har staaet under en urigtig methodes herredømme, kan det ikke være andet, end at der har uddannet sig visse misbrug, der efterhaanden er blevne til en indgroet vane. Disse misbrug praktiseres endog uafhængig af den theori, der har affødt dem, uden at tjene det formaal, for hvis skyld de er indførte. Mod

dem kan der advares og en sundere forsknings principper indskjærpes.

Som det punkt, der her fremfor alle fortjener opmærksomhed, skal jeg nævne selve enkeltinterpretationen i strengeste forstand, fortolkningen af digterens udtryk sætning for sætning, ord for ord. Pindar er en vanskelig forfatter; hans sprogform er os fremmed, hans stil, som han personlig har udpræget den, udmærker sig ofte ikke ved klarhed. Men den moderne fortolkning har sikkert gjort ham vanskeligere end han i virkeligheden er. Idet man bestandig (for tilsidst at finde en enhed) søgte en bestemt sammenhæng; idet man forlangte at gjenfinde en tanke, man havde abstraheret ud af et enkelt parti, i alle andre; idet man ignorerede den digteriske réflexions frie og ofte ulogiske bevægelse til fordel for paavisningen af en bestemt plan — saa nødsagedes man undertiden til at anvende en tvungen og vilkaarlig fortolkning paa steder, der ikke frembød nogen særlig vanskelighed (relativt set) for den, der først tog digterens ord som de stod og derpaa undersøgte deres sammenhæng med omgivelserne og deres forhold til digterens hensigt. Som et exempel paa denne maner kan tjene Mezgers fortolkning af O. VIII 53 (se ovenfor p. 60 f.); blandet med andre uheldige tilbøieligheder fremtræder den i L. Schmidts behandling af det ligeledes ovenfor omtalte sted P. VIII 56 ff. (se p. 56 f.); løst fra sin forbindelse med enhedstheorien gjør den sig gjældende som ren vilkaarlighed og smagløshed i Bornemanns exegese (cfr. ovenfor p. 66 f.). I modsætning til denne uskik gjælder det at fastholde, at digterens ord først og fremmest skal forstaas som de staar, uden hensyn til deres mulige uoverensstemmelse med blot formodede hensigter hos ham. At dette ikke er det samme som at opgive den veiledning, sammenhængen paa det enkelte sted kan give til forstaaelsen af et udtryk eller en sætning, er en selvfølge; og dog maa det overfor Pindar fastholdes, at netop erkjendelsen af en ufuldkommen sammenhæng eller endog af manglen paa enhver sammenhæng kan være betingelsen for den rette indtrængen i digterens mening. I alt fald paa det ene af disse to tilfælde vil der i et følgende afsnit blive givet tilstrækkelige exempler.

Et andet punkt, der staar i nær sammenhæng med dette,

er anvendelsen af hypothesen for at supplere de (virkelig eller formentlig) manglende forudsætninger for digtenes forstaaelse. Om dette middels anvendelse i enhedstheoriens umiddelbare interesse er der ovenfor talt; men hertil indskrænker phænomenet sig ikke. Den rigelige brug af hypothesen for at redde sammenhængen mellem mythen og resten af digtet har affødt en tilbøielighed til at gribe til den som et universalmiddel, saasnart det kniber med fortolkningen af eet eller andet sted. Ogsaa i denne henseende staar, i alt fald mellem de nyere, L. Schmidt og Bornemann som de fornemste repræsentanter for den usunde tendens i forskningen (se ovenfor i kap. III og cfr. Friederichs's udtalelser i hans «Pindarische Studien» p. 1 f.). Overfor denne tendens gjælder det, ikke overhovedet at opgive hypothesen som middel for fortolkningen (Friederichs gaar i saa henseende for vidt, se anf. st. p. 2), men at holde den strengt indenfor det forsvarliges grænser. Det kan ikke være andet, end at digte, der var fremkaldte af og beregnede paa en ganske bestemt situation, nu og da maa indeholde hentydninger til momenter i denne, der af digteren ingenlunde var ment at skulle være dunkle og som af hans tilhørere strax maatte forstaas, men som for os, der ikke er i stand til at reproducere forudsætningerne med fuldstændighed, kan blive gaader, til hvis løsning gjetning er nødvendig. Som exempel paa en saadan gaade, der hidtil har spottet alle forskeres skarpsind, skal jeg endnu engang nævne stedet N. IV 33—43; det er indtil videre usandsynligt, at dette sted vil lade sig fuldstændig opklare. Overfor andre steder af væsentlig samme art er der lysere udsigter; undertiden, som i N. VII, kommer overleveringen os til hjælp. Men i alle saadanne tilfælde gjælder det, at en hypothese kun maa dannes, naar umuligheden af at forstaa stedet uden en saadan ligger klart for dagen, d. v. s. naar det kan paavises, at digteren sigter til specielle, os ubekjendte forhold. Endvidere maa denne hypothese være af en saadan beskaffenhed, at den virkelig finder en positiv støtte i digterens text paa det paagjældende sted og om muligt ogsaa andetsteds; uden dette svæver den i luften. Imod denne regel synder de fortolkere (det er flertallet), der i anledning af P. VIII 56 ff. og P. IX 89 antager, at digteren forud har raadspurgt guderne eller gjort løfter til

dem i anledning af seirherrens optræden. — Dernæst bør den, som allerede Boeckh har bemærket, ikke indeholde mere end det absolut nødvendige for stedets forstaaelse, navnlig ikke formes speciellere end sammenhængen berettiger til. Iagttages dette ikke, da vil hypothesen ganske vist forklare vedkommende sted; men der vil kunne tænkes et ubegrænset antal andre af samme slags (ligesaa specielle), der vil gjøre samme tjeneste. Kun det for alle disse hypotheser fælles tør i saa fald fastholdes til stedets forklaring; den nærmere udmaling af de konkrete forhold maa fjernes. Et godt exempel paa den methodiske reduktion af en saadan hypothese til en stedse mere almen form frembyder forskningens gang overfor P. IX; hvorved man dog maa se bort fra det spørgsmaal, om der her overhovedet er nogen hypothese fornøden. En række af for specielle formodninger paa et punkt, hvor ganske vist en hypothese er fornøden, kan man finde overskueligt sammenstillet i Mezgers indledning til P. XI. — Endelig — og det er ikke det mindst vigtige — maa man ved alle antagelser, der berører forholdet mellem seirherre og digter, stedse holde sig for øie, hvorledes dette forhold normalt maa forudsættes at have været, og vogte sig for at opstille formodninger, der kun vilde være rimelige under forudsætning af ganske særlige forhold, med mindre saadanne ogsaa ellers i digtet ligger for dagen. Ellers begaar man ikke blot i almindelighed en methodisk feil, men man udsætter sig tillige for at statuere et forhold, der ikke kan tænkes at have været tilstede uden paa mangfoldige steder i digtet (foruden det man netop vil forklare) at medføre en fra den faktisk foreliggende helt forskjellig behandling. Et typisk exempel paa denne art af feil er Boeckhs formodning om, at P. II skulde være skrevet i anledning af en seir, Hieron havde vundet i Theben.

Den vigtigste af alle de forandringer, en forudsætningsløs Pindarfortolkning kommer til at foretage, bestaar dog i opfattelsen af mythen. Paa enhedstheoriens mythebehandling er der ovenfor givet saa mange exempler, at den ikke behøver at charakteriseres yderligere. I modsætning til denne gjælder det som almindelig regel, at mythen skal opfattes i forbindelse med digterens aabenbare intentioner og ikke med formodede skjulte formaal.

Selve indholdet af mythen bliver altsaa at tage som det er; er det en fortælling og intet videre, saa maa der intet lægges deri udover det; skal mythen være udtryk for en tanke, saa maa denne tanke være udtalt af digteren, og hele mythens indhold maa gaa op i den. Dette sidste er særlig rettet mod Mezgers tilbøielighed til at gribe een af de sentenser, til hvilken mythen giver digteren anledning, og ophøie den til hovedtanken, til mythens egentlige formaal. Der maa altid lægges mærke til, om sentensen bliver til for mythens skyld eller mythen for sentensens. — Ganske tilsvarende regler gjælder for betragtningen af mythens forbindelse med resten af digtet. Hvor en saadan forbindelse ikke er udtrykt af digteren; hvor mythen indføres abrupt eller dog udenfor al tankesammenhæng — dér har man indtil videre at gaa ud fra, at der heller ingen tankesammenhæng er. Og omvendt: hvor mythen indføres i en bestemt tankesammenhæng med det foregaaende, dér maa det fastholdes, at virkelig denne sammenhæng er tilstede og ikke en anden. (Smlgn. Boeckhs behandling af Ixionmythen i P. II.) Viser det sig dernæst, at mythen ikke som helhed er beherskct af den tanke, der foranledigede dens indførelse og som den fra først af skulde illustrere — ja saa maa ogsaa dette tages som en kjendsgjerning, der staar fast til den kan blive omstødt.

Som man ser, løber disse regler, ikke blot de, der angaar mythens behandling, men alle de her givne, trods deres fragmentariske beskaffenhed, ud paa eet og det samme gjennemgaaende princip. Dette princip er den *ligefremme forstaaelse* af digtene; dets forudsætning er *den væsentlige enhed af indhold og form.* Naturligvis er denne forudsætning i en vis forstand ogsaa dogmatisk, saavelsom enhedstheoriens; men den er tillige nødvendig. Uden den kan man overhovedet ikke gaa til fortolkningen af noget skriftværk, om hvilket man ikke har det modsatte overleveret. Ganske vist er der den mulighed, at forudsætningen ikke slaar til, og denne mulighed kan under visse omstændigheder stige til sandsynlighed; men at gaa ud fra den i almindelige tilfælde kan kun føre paa afveie.[1] Hvad specielt det fore-

---

[1] Finder man et stykke beskrevet papir, der er En ganske fremmed, da er der en mulighed for, at det kan være en chifferdepesche; dersom

liggende tilfælde angaar, kan det i forbigaaende bemærkes, at netop med de ovenfor brugte ord (enheden mellem indhold og form) pleier man at angive den Græske kunsts væsensmærke i modsætning baade til middelalderens og den nyere tids. Det skulde da synes netop overfor Græske kunstværker, og Græske kunstværker fra nationens naive periode, at være dobbelt nødvendigt at fastholde hin forudsætning i dens fulde strenghed.

Enhver, som med nogen opmærksomhed har fulgt Pindarfortolkningens udvikling i dette aarhundrede og har set, hvilke midler der har maattet anvendes for at holde enhedstheorien oppe, vil vistnok indrømme, at en forandret methode af den her betegnede art neppe vil føre til at bekræfte theoriens fundamentalsætning ad induktiv vei. For at kunne *eftervise* enheden har man maattet tage sin tilflugt til de betænkeligste udveie; det er da ikke rimeligt, at man skulde kunne *bevise* den ved hjælp af en simpel og strengt korrekt fremgangsmaade. Et speciellere bevis for usandsynligheden af et saadant resultat er ovenfor forsøgt gjennem analysen af de til P. IX opstillede fortolkningsforsøg. Forudsætter vi altsaa, at dette ikke lykkes, saa reiser der sig en vis betænkelighed overfor det resultat, hvortil den foregaaende undersøgelse har ført. Man synes, idet man underkjender det princip, der har været hovedhjørnestenen i den moderne forskning, og idet man forkaster den deraf betingede methode, at ville skrue Pindarfortolkningen tilbage til det standpunkt, hvorpaa den stod før Boeckhs tid. En saadan operation er altid betænkelig; men den er det dobbelt i dette tilfælde, fordi den ældre Pindarfortolkning vitterlig ikke kunde tilfredsstille den, der ønskede for alvor at trænge ind i digterens produktion. Herom kan enhver forvisse sig ved at kaste et blik i Heynes udgave, der var den før Boeckh almindelig brugte.

Denne betænkelighed lader sig imidlertid strax reducere en del. Der er i dette aarhundrede, dels uafhængigt af enhedstheorien, dels under paavirkning af den, gjort et betydeligt ar-

---

ordene ingen mening giver, bør denne mulighed tages alvorlig i betragtning. Men den naturlige forudsætning er dog, at hvad der staar, er at forstaa ligefrem. Dette exempel illustrerer ret skarpt det ovenfor fremsatte spørgsmaal.

beide for Pindarfortolkningen, der aldrig vil miste sit værd. Fraset den klarere indsigt i digterens sprogbrug og udtryksmaade, som de nyere kommentarer og talrige monografier har medført, er her at nævne den systematiske undersøgelse af de chronologiske og historiske forudsætninger for ethvert digt, som Boeckh har indledet paa en saa storartet maade og senere forskere fortsat med mere eller mindre held. Enhver, der har beskjæftiget sig med studiet af Pindar, vil vide, hvilket mægtigt fundament der her er lagt, og hvor meget der skyldes forgjængernes arbeide, selv dér, hvor det helt eller delvis maa gjøres om.

Det lader sig dog ikke benegte, at enhedstheoriens repræsentanter neppe vilde være tilfredse med at se deres krav paa eftertidens taknemlighed indskrænkede hertil. Det, de vilde indføre, var dog noget ganske andet end en omhyggelig samling af forudsætningerne for enkeltinterpretationen. Dette arbeide var for dem kun midlet; maalet var, hvad de kaldte «den høiere exegese», d. v. s. den bevidste erkjendelse af digterens kunstneriske eiendommelighed i dens helhed, af lovene for hans produktion. Et saadant formaal havde den tidligere beskjæftigelse med digteren slet ikke sat sig, i alt fald ikke den rent philologiske; det eiendommelige ved den af Boeckh indledede fortolkning er, set fra denne side, netop det, at den fører de philosophiske og æsthetiske synspunkter midt ind i den strenge philologiske forskning. Det er ikke for intet, at Boeckh i sin exegetiske methode betegner sig som Schleiermachers discipel.

Den maade, hvorpaa Boeckh og hans efterfølgere løste den saaledes fremkomne opgave, har vi i det foregaaende ment ubetinget at maatte fordømme. Men hermed følger ikke, at ogsaa opgaven efter dens almindelige charakter, formaalet i videre forstand, som det ovenfor blev præciseret, maa fordømmes. Det er tvertimod den Boeckhske forsknings fortjeneste, at den, i sammenhæng med datidens ledende ideer, har sat den philologiske forskning høiere maal end den blotte verbal- og realexegese; at den har henvist til en generel videnskabelig erkjendelse af den antike kunsts indhold og form som de klassiske studiers egentlige opgave, i forhold til hvilken alle de specielle discipliner kun er underordnede momenter. Dette formaal tør

den philologiske videnskab aldrig tabe af syne; ethvert forsøg paa at unddrage sig den deri liggende fordring er ensbetydende med opgivelsen af selve dens livsbetingelse. Ud fra disse grundsætninger kan i vort specielle tilfælde spørgsmaalet kun blive, hvorledes Pindarfortolkningen kan arbeide henimod dette formaal under de nye vilkaar, som opgivelsen af enhedstheorien paalægger den. En besvarelse af dette spørgsmaal, om end en efter sagens natur saare ufuldkommen, tør ikke mangle paa dette sted.

I modsætning til enhedstheoriens spekulativt-æsthetiske fremgangsmaade vil det charakteristiske for den ændrede methode blive dens historisk-psychologiske præg. Hovedbestemmelsen er her det historiske: lovene for digterens produktion maa findes gjennem en betragtning, der stadig holder sig de samtidige betingelser for dens udfoldelse for øie og ikke anlægger nutidens, men saa vidt muligt fortidens standpunkt. Indenfor denne fordring kommer den anden, om en psychologisk behandling, frem som betydningsfuldt moment. Det vil bestandig gjælde at se de historisk givne betingelser i deres virkning paa digterens sind; at gjøre sig præsent, hvorledes disse forhold maatte indvirke paa hans stilling til hans opgaver. I denne undersøgelse spiller atter det historiske ind fra en anden side: selve digterindividualiteten maa ses i sin historiske betingethed; det maa aldrig glemmes, at Pindar ikke blot var et menneske, men en Græker. Uden iagttagelse af disse krav; uden en uselvisk betragtning, der ikke har sit centrum i nutiden, men i datiden, er overhovedet en virkelig erkjendelse en umulighed.

En opgave som den her foreliggende kan ses fra to synspunkter. Man kan fæste blikket paa den techniske side af digterens produktion og søge at gjøre rede for den. Det endelige formaal bliver i saa fald bestemmelsen af digtartens plads i den litterærhistoriske udvikling (i snevrere forstand) og digterens egen kunstneriske eiendommelighed; undersøgelsen kommer væsentlig til at beskjæftige sig med den formelle side af hans produktion, formel dog taget i videste forstand. Eller man kan lægge mindre vægt paa den specifik kunstneriske side og mere paa den almenmenneskelige; man kan sætte det som sit hovedformaal at gjøre rede for produktionens aandsindhold og for digterens individualitet rent menneskelig set. Medens opgaven under det

første synspunkt var litteraturhistorisk i snevrere forstand, bliver den her at betegne som kulturhistorisk, ligeledes i dette ords speciellere betydning. Ingen af disse to opgaver kan philologien unddrage sig; behandlingen af dem begge er dens ret og dens pligt. De lader sig desuden ikke overalt holde ude fra hinanden, men flyder paa mange omraader sammen; tages den sidst charakteriserede i lidt videre forstand end ovenfor, saa optager den den førstes resultater og bearbeider dem for sit formaal, idet der ogsaa gjennem en videnskabelig betragtning af kunstformernes eiendommelighed lader sig vinde en indsigt i nationens og dens digteres aandelige særpræg.

For erkjendelsen af epinikiets væsen som Græsk kunstform er der selvfølgelig gjort en del; men der er endnu meget tilbage. Om digtartens oprindelse og udvikling hersker der vel i det hele rigtige forestillinger; men de er lidet bestemte og ikke tilstrækkelig udformede. Undersøgelsen vanskeliggjøres i høi grad paa grund af overleveringens beskaffenhed: den næsten fuldstændige tilintetgjørelse af hele den øvrige choriske lyrik, hvoraf epinikiet er en forgrening, umuliggjør den fremgangsmaade, der i analoge tilfælde er en selvfølgelig sag. Det gjælder da her at anvende en anden methode, som man kunde kalde den analytiske: epinikiet opløses i sine regelmæssige bestanddele; disse underkastes en prøvelse, hvorved det i dem, der maa anses for at skyldes de med epinikiet som saadant forbundne særegne forhold, fældes ud; hvad der bliver tilbage som rest, anses indtil videre for den choriske lyriks fælles eiendom. Ved at sammenstille det herved fundne resultat med de sparsomme fragmenter af og efterretninger om den øvrige choriske lyrik søger man at danne sig en bestemtere forestilling om dennes beskaffenhed; for saa vidt dette lykkes, vil der ad denne vei atter falde lys over visse dele af epinikiets eiendommelighed, der nu vil faa en *genetisk* forklaring. — Hvad der allerede er gjort i denne retning, specielt under nomostheoriens auspicier, er af en for vilkaarlig og umethodisk beskaffenhed til at kunne afgive et sikkert fundament for den videre forskning.

Paa grund af den eiendommelige methode, der maa anvendes for at bestemme epinikiets historiske stilling i den Græske lyriks udvikling, bliver denne undersøgelse uløselig forbunden med

en anden: redegjørelsen for epinikiets technik som betinget af de vilkaar, hvorunder det skulde gjøre sig gjældende. Den i det foregaaende skizzerede analytiske fremgangsmaade forudsætter endog tildels, at denne opgave er løst; det er ellers ikke muligt at skjelne mellem, hvad der er særegent for epinikiet og hvad det har tilfælles med den øvrige choriske lyrik. — Der er her ikke i første linie tale om tilveiebringelsen af de historiske forudsætninger for hvert enkelt digt; den bliver enkeltinterpretationens sag, og den falder ingenlunde sammen med den her stillede opgave. Denne er, at gjøre rede for de *almindelige* vilkaar for epinikiets tilblivelse og opførelse; at angive, hvad der var regel og norm med hensyn til digtets bestilling, til formen for dets opførelse o. s. v. Atter her er vi ikke saa heldigt stillede, at vi kan konstruere vor forestilling om disse ting paa grundlag af en fyldig overlevering andetstedsfra; de notitser, der findes spredte i litteraturen, er tarvelige og tildels upaalidelige. Væsentlig maa arbeidet atter her gjøres ved en analyse af selve digtene; denne kommer til at gaa ud paa, dels ved hjælp af tilfældige hentydninger, dels gjennem mere almindelige iagttagelser at skabe — ikke et fyldigt og levende billede, thi det er umuligt, men en i de store omrids sikker og paa intet punkt for detailleret forestilling om sagen. Herfor er der kun gjort lidt; og dog er dette punkt eet af de allervigtigste, dersom man vil opnaa en sikker indsigt i bevæggrundene til digterens valg, anordning og behandling af stoffet, saaledes som den foreligger til vor iagttagelse.

Selve denne iagttagelse bliver det næste væsentlige moment. Naar man er paa det rene med, hvilke forhold digteren havde at regne med i sin produktion, er man i stand til at behandle denne fra den techniske side. Ethvert digt undersøges med hensyn til valget af dets stof, til den maade, hvorpaa dette stof er ordnet, og til behandlingen af de enkelte dele. En sammenlignende betragtning af de ad denne vei vundne resultater vil derpaa gjøre det muligt at fastslaa visse love for digterens produktion. Da Pindar er den eneste repræsentant for epinikiet som digtart, vil det i mange tilfælde være umuligt at drage en bestemt grænse mellem, hvad der tilkommer digtarten som saadan og hvad der er digterens individuelle eiendommelighed.

Der er paa det her betegnede omraade gjort en del arbeide i de senere aar; men fór største delen lider det af den feil, at det fornødne grundlag af enkeltundersøgelser mangler. Det er den samme mislighed, som Hermann dadlede saa skarpt hos Dissen (se ovenfor p. 35), og Hermanns fordring, at enhver bestemmelse af digterens eiendommelighed maa begynde med analysen af hvert af hans værker for sig, er endnu den dag i dag ikke tilstrækkelig paaagtet. Det nytter ikke at begynde at tale om digterens technik i almindelighed, førend man har gjort nøiagtig rede for den overfor hvert enkelt digt. Man udsætter sig ellers for at drage forhastede slutninger af overensstemmelser, som for en overfladisk betragtning tager sig mærkelige ud, men ved en mere indgaaende undersøgelse viser sig at bero paa, at en vis ensartethed i opgavernes beskaffenhed medførte en tilsvarende ensformighed i digterens behandling af dem. Dette forhold har ikke alene de ældre tilhængere af nomostheorien overset, men ogsaa besindigere forskere, som Croiset; dennes antagelse af et trichotomisk princip, som digteren skulde have bundet sig til, vilde ikke have været mulig i den form, hvori den fremtræder, dersom Croiset havde holdt sig Hermanns gyldne regel efterrettelig.

Til at detaillere de ovenfor givne antydninger af de opgaver, der paa dette felt stilles forskningen, finder jeg ingen anledning; i denne afhandlings slutning vil der blive givet en prøve paa, hvorledes en analyse af et enkelt digt kan føres, ligesom der i 2det afsnit vil findes nogle bidrag til spørgsmaalet om valget og behandlingen af en vis side af digterens stof. Men der er et enkelt afsnit af det hele forskningsfelt, der kræver et par oplysende ord. Det er digterens valg og behandling af mythen. Netop her, hvor enhedstheorien har ment at skulle feire sine største triumpher og har lidt sine eklatanteste nederlag, gjælder det at vise, at en dybere opfattelse er mulig ogsaa uden den. Heldigvis mangler det ikke ganske paa exempler, der kan illustrere, hvilke opgaver den forudsætningsløse forskning her vil sætte sig og hvorledes den vil løse dem. Om at gjøre rede for valget af mythen i samme forstand, hvori man kan blotte aarsagerne til valget af epinikiets øvrige stof, kan

der ganske vist af den grund ikke godt være tale, at mythen netop er det parti af epinikiet, overfor hvilket digteren regelmæssig er stillet frit, omend med en vis begrænsning. Men hvad der i mange tilfælde kan og bør gjøres, det er at efterspore digterens kilder til hans myther eller i alt fald at udfinde, hvilken form mythen maa antages at have haft forud for hans behandling af den. Fra den ældre forsknings tid haves et fortrinligt exempel paa løsningen af en saadan opgave i Heimsoeths analyse af P. IX (se ovenfor p. 125 f.); i nyere tid er noget tilsvarende forsøgt overfor P. III og O. VI af v. Wilamowitz i hans «Isyllos von Epidauros» (se ogsaa ovenfor p. 67), her med anvendelse af de moderne methoder for den art forskninger og derfor med udsigt til bestemtere resultater, maaske dog ogsaa hist og her med vel dristige kombinationer. Naar undersøgelser af denne art gjennemføres for alle de Pindariske mythers vedkommende, hvor de kan ventes at give et resultat, vil der være vundet et sikkert grundlag for bedømmelsen af digterens technik paa dette særlig vigtige omraade — foruden at der vil falde lys over andre spørgsmaal af stor interesse, men som ligger denne sammenhæng fjernere.

Til en fuldstændig redegjørelse for kunstartens techniske og digterens kunstneriske eiendommelighed hører endnu en behandling af den rent formelle side af hans produktion, af stil og sprogform. Her er endnu adskilligt at gjøre, skjønt det just ikke mangler paa monographier over begge emner. Som en opgave, der lover ret interessante resultater, kan nævnes en sammenstilling af en hel række eiendommelige vendinger, hvis fælles præg er, at der oprindelig ligger et billede til grund for dem, men at dette i tidens løb er blevet fordunklet og kun en halvt abstrakt forestilling bleven tilbage (*σοφίας ἄωτος* o. l.). I nøie forbindelse med dem staar formelagtige forbindelser af lignende beskaffenhed, men uden oprindeligt billede (flere med *θεσμός* fx.). Saadanne staaende udtryk kan kun opfattes som arvegods fra den Græske lyriks foregaaende udvikling, og deres behandling i sammenhæng vil derfor kunne kaste et vist lys tilbage over egne af litteraturen, der hviler i dybt mørke. — At en fuldstændig behandling af det saa særdeles interessante spørgsmaal

om den Pindariske dialekt endnu er et desideratum, behøver kun lige at nævnes.

Først naar disse og lignende undersøgelser er gjennemførte, vil det være muligt at give en, saa vidt overleveringen tillader det, udtømmende og paa et videnskabeligt grundlag hvilende forestilling om epinikiets technik og dets stilling i den Græske litteratur samt om digterens rent kunstneriske eiendommelighed; for det sidste punkts vedkommende kan der endda tænkes at komme en del betragtninger til af rent æsthetisk natur, som fx. en paavisning af de eiendommelige udslag af digterens stærkt fremtrædende plastiske sans o. l. Man vil dog vanskelig kunne gjennemføre den art undersøgelser uden tillige at anlægge det andet af de to ovenfor betegnede grundsynspunkter for behandlingen af digterens produktion; er der først tale om personligheden, lader det kunstneriske og det almenmenneskelige sig ikke holde ude fra hinanden. Ogsaa de opgaver, som den mere kulturhistoriske behandling medfører, skal her i korthed skizzeres.

Det første og nærmest liggende maal for denne undersøgelse er en fremstilling af digterens livsanskuelse, saaledes som den kommer til udtryk i hans værker. Det vigtigste holdepunkt er her de talrige sentenser, der findes spredte rundt om i epinikierne (og mellem de opbevarede brudstykker); de giver det direkte udtryk for digterens levevisdom.[1] Men da Pindar ikke er en philosoph eller religionsstifter, hvis kald er at bringe hele sin livsbetragtning til direkte udtryk, men en digter, hos hvem den kun leilighedsvis kommer til orde, saa er sagen ikke gjort hermed. I mange tilfælde er ikke det, han siger, men det, han ikke siger, det betegnende og giver den værdifuldeste oplysning om hans maade at se tingene paa; eller det charakteristiske ligger i valget af en bestemt side ved hans stof, eller i en eiendommelig vending i udtrykket. For at faa disse fine

[1] Hvad der hidtil er gjort paa dette grundlag, er ikke saa ganske lidt; foruden hos Rauchenstein og Croiset findes en behandling af den hele opgave i Bipparts «Pindars Leben, Weltanschauung und Kunst» (Jena 1848). Flere skrifter findes anførte hos Mezger p. 20; men de fleste af dem er mig ikke bekjendte.

bestemmelser med kræves der en vis lydhørhed for digterens hensigt og en vis kongenialitet med hans tankegang, der ikke altid har været tilstede netop hos de forskere, hvem denne side af digterens behandling har interesseret (cfr. det ovenfor om L. Schmidt sagte). Hvad den sidste egenskab angaar, er den for en væsentlig del betinget af en virkelig forstaaelse af Græsk aand overhovedet, en forstaaelse, der ikke vil paatvinge Grækerne vor tids maade at tænke og føle paa, for derefter at kunne rose deres mageløshed, men fremfor alt vil lade dem være det de er, for derigjennem at forstaa dem i deres storhed saavel som i deres begrænsning. Men en saadan forstaaelse er vanskelig at opnaa, fordi behandlingen af den Græske litteratur, netop hvor den har skullet gaa i dybden, hidtil i høi grad har savnet den fornødne objektivitet; man behøver blot at mindes de almindelige forsøg paa at eftervise «ideerne» i de Græske tragedier for at erkjende rigtigheden af denne dom.

Som et specielt punkt indenfor denne undersøgelse kan nævnes betragtningen af digterens mythebehandling med det formaal at gjøre rede for digterens forhold til denne side af hans stof. For den rette løsning af denne opgave er den ovenfor nævnte undersøgelse af mythernes kilder og oprindelige skikkelse en nødvendig forudsætning; men ogsaa gjennem en betragtning af mythernes forhold til de i dem indstrøede sentenser og af selve digterens fremstilling af sagnfigurerne vil der lade sig vinde adskillige resultater udover hvad der hidtil er opnaaet; enhedstheorien har netop paa dette punkt gjort særlig fortræd ved at bortlede forskningens opmærksomhed fra det, der var digteren hovedsagen.

Det er dog ikke alene digterens bevidste opfattelse af de menneskelige og guddommelige ting, hvorom hans værker kan give os oplysning. Der er ogsaa andre, mindre direkte fremtrædende sider af hans personlighed, som ved en nøiagtig analyse kan lægges for dagen. En fordomsfri betragtning af hans personlige forhold til hans klientel, som det fremtræder i hans digte, vil give mangt et bidrag til hans charakteristik, navnlig i moralsk henseende. Og endelig vil en analyse af visse eiendommeligheder ved hans stil, ved hans maade at

knytte tankerne og forestillingerne sammen paa, lade interessante sider af hans naturbegavelse træde frem i et klarere lys. Paa fremgangsmaaden ved denne art undersøgelse har jeg i 3die afsnit givet et exempel; men der lader sig gjøre mere i samme retning, endog paa det rent grammatiske omraade, og resultaterne vil være af betydning for charakteristiken ikke blot af digteren, men af hele hans nation og hans tid.

Andet Afsnit.

Epinikiets stof.

Af den række opgaver, der i slutningen af forrige afsnit opregnedes, er der saa godt som ingen, der direkte vedkommer det problem, der dèr blev behandlet. Problemet var, om enhedstheorien lod sig fastholde som forudsætning for fortolkningen; om hine opgavers løsning i den ovenfor betegnede aand bliver der først tale, naar dette spørgsmaal er besvaret benegtende. En anden sag er det, at resultatet af de undersøgelser, der staar paa den forudsætningsløse fortolknings program, kan blive af betydning for den endelige afgjørelse af spørgsmaalet om enhedstheoriens faktiske rigtighed eller urigtighed; men denne side af sagen vedkommer os ikke her.

Der er dog een af de i det foregaaende nævnte opgaver, der staar i en nærmere forbindelse med det problem, der her skal behandles: det er undersøgelsen af epinikiets historiske udvikling og af betingelserne for dets bestaaen som digtart. Det viste sig under kritiken af enhedstheorien, at det afgjørende moment i spørgsmaalet om berettigelsen til at forudsætte enhed var beskaffenheden af digtartens stof og digterens forhold dertil. Paa to steder indtraadte dette moment som det, der gjorde udslaget: baade overfor Boeckhs formulering af den Pindariske enhed og i nær sammenhæng dermed i kritiken af den form af theorien, der blev opstillet som den fuldkomneste. Boeckhs formulering blev forkastet til fordel for L. Schmidts, fordi den bestemte digterens opgave uden tilbørligt hensyn til beskaffen-

heden af hans stof; og L. Schmidts formulering (og dermed den hele theori) blev forkastet, fordi den rigtigere forestilling om digterens stof, hvorpaa den hvilede, gjorde den umulig som apriorisk forudsætning.

Den forestilling om epinikiets stof og overhovedet om vilkaarene for dets frembringelse, som herved laa til grund, var ganske vist i sine hovedtræk den almindelig anerkjendte; men den er ikke hidtil bleven udviklet i detail under stadig fastholden af digterens afhængighed som synspunkt. Og da den er af saa væsentlig betydning for bedømmelsen af enhedstheoriens berettigelse, synes det ønskeligt gjennem en speciel undersøgelse at give den den fornødne fylde og klarhed. Denne opgave falder imidlertid for en væsentlig del sammen med den ovenfor nævnte: at gjøre rede for epinikiets stilling i dets samtid og for de betingelser, under hvilke det blev til. Begges udgangspunkt maa blive digtartens charakter af leilighedsdigt, og det første skridt til begges løsning maa blive at gjøre rede for beskaffenheden af den «leilighed», til hvilken epinikiet var knyttet, for dernæst at bestemme de krav, der i konsekvens heraf maatte stilles til digteren. Dog er det klart, at opgaven, som den stilles i denne forbindelse, faar en snevrere begrænsning eller i alt fald en mere ensidig retning end naar det gjælder uden bihensyn at gjøre rede for epinikiets vilkaar. Hvad en saadan undersøgelse kan lære os af interesse for vort formaal, er kun, hvorledes digterens udenfra givne stof var beskaffent, og hvor vidt og paa hvilken maade han var bunden dertil. Der bliver bestandig kun at tage hensyn til digterens stilling til stoffet i rent kunstnerisk henseende, til dets egenskaber som materiale for hans formende virksomhed; det gjælder jo netop at undersøge anvendeligheden af et vist kunstnerisk princip paa opgaver, hvis natur er betinget af et vist stof. Til denne begrænsning vil undersøgelsen i det følgende binde sig. I overensstemmelse hermed kommer den til at omfatte følgende afsnit: 1) En redegjørelse for formen for epinikiets opførelse, for saa vidt den er af betydning for valget og behandlingen af dets stof; herunder bliver spørgsmaalet om digtenes publikum hovedsagen. 2) En fremstilling af, hvilke baand bestillingen af digtet direkte paalagde digteren saavel med hensyn til dets omfang som til dets

indhold. [3]) En undersøgelse af, hvilke krav der, uden direkte at være udtalte, stilledes til digteren, dersom han skulde tilfredsstille sit publikum, navnlig med hensyn til, hvilke emner der maatte behandles og hvilken begrænsning der maatte iagttages i behandlingen af dem. Naar denne undersøgelse er gjennemført, vil beskaffenheden af digtartens givne stof ligge klart for dagen, saaat der kan fældes en begrundet dom om, hvorvidt man overfor dettes behandling er berettiget til at opstille saadanne forudsætninger, som forskningen siden Boeckhs tid har vedkjendt sig. Forhaabentlig vil der dog tillige være opnaaet mere positive resultater i retning af et klarere begreb om digterens stilling til hans publikum og en dybere indsigt i hans og dets tænkemaade — resultater, der heller ikke vil være uden betydning for forstaaelsen af digtene i det enkelte.

Ikke desto mindre vilde betragtningen, dersom den alene holdt sig til det her afstukne omraade, kun være halvgjort arbeide. Dersom epinikiet var et almindeligt leilighedsdigt, hvis hele indhold er bestemt af det ved anledningen givne stof i forbindelse med digterens personlige stilling dertil, vilde der vel ikke kunne kræves mere. Men saaledes er epinikiet ikke beskaffent. Foruden de bestanddele, der umiddelbart ses at staa i forbindelse med leiligheden, indeholder det i reglen tillige et parti af en helt anden charakter: en mythisk fortælling. For at opnaa klarhed i spørgsmaalet om epinikiets stof og dets muligheder for kunstnerisk behandling, vil det aabenbart være nødvendigt ogsaa at gjøre rede for, hvorfra denne bestanddel skriver sig og hvorledes den opfattedes af digteren og hans publikum.

Nu er det ganske vist, at denne opgave ikke forholder sig til det her foreliggende problem paa ganske samme maade som den ovenfor charakteriserede. Medens epinikiets øvrige stof var digteren paatvunget udefra, uden at han havde noget valg overfor det, saa maa forholdet antages at have været væsentlig anderledes med det mythiske parti. Kan der end i reglen paavises en vis udvortes forbindelse mellem mythens indhold og digtets foranledning, saa gaar denne dog ikke videre, end at digteren maa antages at have haft valget mellem en større kreds af myther og en udstrakt frihed i deres behandling. Overfor denne del af stoffet bliver saaledes spørgsmaalet om dets føielighed

overfor kunstnerisk behandling et mindre væsentligt moment, og der vil ikke af en undersøgelse af mythens stilling i epinikiet lade sig udlede noget sikkert resultat med hensyn til det problem, om enhedstheorien holder stik overfor en fordomsfri betragtning af digtartens stof. Paa den anden side er det klart, at dersom den del af stoffet, i hvis valg og behandling digteren var bunden til udvortes hensyn, ikke egnede sig til at formes til kunstnerisk enhed, saa bliver det ikke sandsynligere, at han har tilveiebragt en saadan, fordi hans digte tillige indeholdt en bestanddel, overfor hvis valg og behandling han stod friere.

Og dog kan en saadan undersøgelse ikke ganske forbigaas her. Den foregaaende kritik af enhedstheorien har taget denne for det, den gav sig ud for: en *hele* digterens kunstneriske virksomhed beherskende lov. Men herved er theoriens praktiske formaal, ja man kunde sige, det den egentlig *er*, traadt i baggrunden. Og dog er det naturligvis det sidste og ikke det første, hvori dens værd og dens styrke ligger. Theoretisk søger den sin begrundelse i allehaande almindelige æsthetiske betragtninger og postulater; praktisk har den sit holdepunkt i den omstændighed, at den er den hidtil mest tilfredsstillende forklaring af mythens betydning i epinikiet. Dersom det ikke lykkes at fortrænge den fra denne position, vil alle andre indvendinger mod den ikke ramme det centrale i den. En nøgtern betragtning af digtartens vilkaar vil maaske kunne medføre, at man opgiver troen paa tilstedeværelsen af dybe tanker, der skal holde alle bestanddelene i hvert enkelt digt sammen; men dermed følger ikke uden videre opgivelsen af den forstaaelse af digtene, der søger mythens betydning i en indre sammenhæng med omstændighederne ved digtets foranledning. Det er denne forstaaelse, der er charakteristisk for den af enhedstheorien beherskede fortolkning; og den har en dybere og mere real grund end selve theorien i dens mere omfattende formulering.

Om en indgaaende behandling af hele den reale side af dette store problem vil der i det følgende ikke kunne blive tale; hvad der vilde høre til en saadan, er i slutningen af det foregaaende blevet antydet. Opgaven maa begrænses, og det er da naturligt at begrænse den saaledes, at hvad der siges om mythen, kun bliver et supplement til betragtningen af digterens bundne

stof. Naar altsaa først det problem, der ligger til grund for enhedstheorien i dens mere begrænsede egenskab af mytheforklaring, og som den forsøger at løse paa sin vis, er formuleret i større skarphed end det hidtil er sket, maa det forsøges at underkaste det en behandling, analog med den, der er anvendt ved analysen af epinikiets ved leiligheden bestemte bestanddele. Ligesom det her gjælder at stille sig de med epinikiets opførelse forbundne ydre forhold klart for øie, for dernæst gjennem betragtningen af digtenes indhold at bestemme digterens afhængighed af dem, saaledes maa der først gjøres rede for oprindelsen til mythens anvendelse i epinikiet gjennem en historisk betragtning; og naar denne dernæst kombineres dels med en iagttagelse af de fremtrædende eiendommeligheder i digterens behandling af dette kunstmiddel, dels med en formodning om hans publikums opfattelse af det, vil det maaske blive muligt at give en, omend kun skizzeret, forklaring af mythens tilstedeværelse i epinikiet og dens betydning i dets økonomi, for saa vidt den er betinget af dens oprindelse. Hermed vil ganske vist enhedstheoriens opfattelse af mythen ikke være gjendreven; men der vil være vundet et grundlag for en bedømmelse af den, som hidtil har manglet. Ligesom man ikke har været tilstrækkelig opmærksom paa betydningen af digtartens bundne stof for digterens kunstneriske principer i dets udformning, saaledes har man været for tilbøielig til at tage mythen som en bestanddel af epinikiet, der nu engang var der, og at søge dens forklaring uden først at spørge, hvorfra den var kommen der. Og dog kan man sige sig selv, at lige saa lidt som man kan konstruere digterens principer paa fri haand, uden at gjøre rede for beskaffenheden af hans givne opgave, lige saa lidt kan man fastslaa noget med sikkerhed om hans stilling til og betragtning af hans frit valgte emner, uden en klar forestilling om de historiske og andre vilkaar, der lagde ham valget af disse emner nær og paavirkede ham i deres behandling.

Kap. I.

Om epinikiernes opførelse. Pindariske digte, der ikke er epinikier.

Det er almindelig anerkjendt, at de fleste Pindariske digte har været bestemte til at afsynges i seirherrens fødeby. For nogle digtes vedkommende har man dog ment at maatte statuere en undtagelse fra denne regel. Boeckh har i Notae criticae til O. X (XI) (vol. I p. 405 f.) opstillet den formodning, at flere af de kortere epinikier var skrevne under digterens ophold ved vedkommende lege og bestemte til opførelse paa stedet; og denne formodning har han nærmere søgt at begrunde i kommentaren til de enkelte digte. De senere forskere har ikke paa alle punkter været enige med ham; men om nogle digte antages det dog almindelig, at de har været bestemte til opførelse paa stedet for seirvindingen.

Den fest man herved maa tænke paa, er vi ikke synderlig underrettede om, og nærmere kun for Olympias vedkommende.[1] Hovedstedet om sagen er [Andoc.] ctr. Alcib. 29. Det hedder her, at Alkibiades efter sin seir i de Olympiske lege laante processionsudstyret *(τὰ πομπεῖα)* af architheorerne (Athens naturligvis), *ὡς εἰς τἀπινίκια τῇ προτεραίᾳ τῆς θυσίας χρησόμενος,* men dernæst negtede at levere det tilbage, fordi han vilde benytte det *τῇ ὑστεραίᾳ πρότερος τῆς πόλεως*. Følgen heraf blev, da Alkibiades's *πομπή* fandt sted før statens, at de fremmede troede, at Athen benyttede hans udstyr i sin offentlige procession. — Det der her betegnes som *ἡ θυσία,* hvorved de forskjellige processioner fandt sted, er den store festlighed, hvormed de Olympiske lege afsluttedes; den optog legenes sidste dag, d. 16de i maaneden (schol. Pind. O. V 8; 14). Forud for denne gik den festlighed, der af taleren betegnes som *τἀπινίκια*. Denne maa have fundet sted om aftenen d. 15de, da midten af denne dag endnu var optagen af legene. Herom er der da ogsaa en del vidnesbyrd, navnlig hos Pindar selv, og disse er af særlig interesse, fordi det af dem fremgaar, at der ved denne festlighed

---

[1] Jvfr. Krause, Olympia p. 178 ff.

blev sunget. Det hedder O. X 73, efter beskrivelse af kamplegene, som Herakles holdt dem: *ἐν δ' ἕσπερον ἔφλεξεν εὐώπιδος σελάνας ἐρατὸν φάος. ἀείδετο δὲ πᾶν τέμενος τερπναῖσι θαλίαις τὸν ἐγκώμιον ἀμφὶ τρόπον*; hvorpaa digteren fortsætter, at saaledes vil ogsaa deltagerne i festen for seirherren gjøre nu. Paa lig nende maade betegnes en seir i de Pythiske lege N. VI 42 ved at sige om seirherren: *παρὰ Κασταλίᾳ τε Χαρίτων ἑσπέριος ὁμάδῳ φλέγεν,* hvortil schol. t. vs. 64: *ἐκωμάσθη γὰρ νικήσας ὑπὸ τῶν ἡλικιωτῶν ἑσπέριος*; cfr. schol. O. IX 1: *ἔθος δὲ ἦν κωμάζειν τὴν νίκην ἑσπέρας τοῖς νικηφόροις μετ' αὐλητοῦ κτλ.* — Da Alkibiades har ønsket at laane processionsudstyret ved denne leilighed, maa der have staaet et offer i forbindelse med den; altsaa tør man ogsaa anvende notitsen i schol. O. IX 1: *κωμάζει δὲ πρὸς τὸν τοῦ Διὸς βωμὸν ὁ νικήσας μετὰ τῶν φίλων κτλ.*; cfr. Athenaeus I, p. 3 D: *Ἀλκιβιάδης δὲ Ὀλύμπια νικήσας.... θύσας τῷ Ὀλυμπίῳ Διὶ τὴν πανήγυριν πᾶσαν εἱστίασε.* Processionen d. 16de gik derimod til de 12 guders 6 altre (schol. O. V 8). *Μετὰ τῶν φίλων* schol. O. IX 1 er, anvendt paa festen om aftenen d. 15de, ganske korrekt; thi af [Andoc.] l. c. fremgaar, at der ikke var noget anstødeligt i, at Alkibiades laante statens sager *εἰς τἀπινίκια* — naturligvis fordi deltagerne heri alle var Athenæere, der vidste, hvor de skrev sig fra (den hos Athenaeus omtalte bespisning af den hele *πανήγυρις* foregik naturligvis senere og ikke paa eet sted, har altsaa intet med brugen af processionsudstyret at gjøre); derimod var det frækt, at han beholdt dem til processionen den 16de, der foregik *offentlig*.

I O. IX begynder Pindar saaledes: *Τὸ μὲν Ἀρχιλόχου μέλος φωνᾶεν Ὀλυμπίᾳ, καλλίνικος ὁ τριπλόος κεχλαδώς, ἤρκεσε Κρόνιον παρ' ὄχθον ἁγεμονεῦσαι κωμάζοντι φίλοις Ἐφαρμόστῳ σὺν ἑταίροις.* Der kan vel efter det foregaaende ikke være nogen tvivl om, at den gamle sang af Archilochos, hvortil Pindar her hentyder, har været anvendt ved den private fest (*τἀπινίκια,* cfr. ordene *κωμάζοντι φίλοις σὺν ἑταίροις),* ikke ved den offentlige procession d. 16de.[1] Efter scholierne t. st. har dette været en almindelig skik (*κεκράτηκεν οὖν ἐπὶ πάντων τῶν νικηφόρων παρ' αὐτὸν τὸν καιρὸν τῆς νίκης ἐπᾴδεσθαι τὸ κόμμα).* Det lader sig overhovedet ikke ret vel

---

[1] Schömanns fremstilling i Griech. Alt. II², p. 62 er altsaa urigtig.

tænke, at der ved processionen d. 16de har fundet særlige musikalske opførelser sted; dertil var der neppe tid og leilighed, naar først alle seirherrerne og dernæst alle de tilstedeværende *θεωρίαι* skulde gaa i *πομπή*. Sandsynligvis har der for disse festligheder været et bestemt, paa forhaand fastsat ceremoniel, der ikke gav den enkeltes evne eller tilbøielighed synderlig plads til at gjøre sig gjældende.

Det er ikke udelukket, at nogle af de i det foregaaende benyttede steder har haft hentydning til en festlighed om aftenen umiddelbart efter seiren; det har ikke været mig muligt at gjøre nogen adskillelse i denne henseende. I hvert fald er det imidlertid klart, at hvis der har været digtet sange til disse leiligheder, da har de været bestemte for festligheden om aftenen d. 15de; thi om at forfatte et digt og indøve det fra middag til aften kunde der neppe nogensinde være tale. Denne fest feiredes, som man af det foregaaende kan slutte, i en snæver kreds af landsmænd og venner og har sikkert (fraset det nødvendige offer) haft charakteren af privat selskabelighed. De forskjellige seirherrer synes at have afholdt hver sin fest paa samme tid. Der var her ikke anledning til at sætte store pengesummer paa et epinikion; den der vilde forherliges i et saadant, havde mere ære og anseelse ud af det ved at lade det opføre efter sin hjemkomst. Større numre lod sig vanskelig udarbeide og indøve i den korte tid, der var givet mellem seiren og epinikiefesten, og man savnede i reglen de dertil fornødne kræfter. Man maa altsaa, hvis der i den Pindariske samling overhovedet findes digte, bestemte for opførelse umiddelbart efter seiren, søge saadanne mellem de korte oder af simpel bygning og udpræget symposiakalsk charakter.

De digte, om hvilke man har formodet afsyngelse paa stedet, er O. IV. VIII. XI og P. VI. De er alle med undtagelse af O. VIII korte; O. IV og XI bestaar endog kun af et enkelt strophepar og en epode. P. VI er vel noget længere, men til gjengjæld simpelt i sin bygning, idet det bestaar af en sex gange gjentagen strophe, uden epode. Da det er det af digtene, overfor hvilket man med størst tilnærmelse synes at kunne naa et sikkert resultat, er det bedst at betragte det først. Det er skrevet til ære for Pindars ven Thrasybulos i anledning af hans

fader Xenokrates's seir i de Pythiske lege. Denne seir var vunden P. 24, Ol. 71, 3 (efter Bergk 72, 3); digtet er altsaa skrevet i Pindars ungdom (i aaret 494 f. Chr. var han efter den almindelige, rigtignok meget usikre, ansættelse endnu ikke 30 aar gammel). Odens symposiakalske charakter fremgaar saavel af indledningen med dens *'Ἀκούσατε*, der kun passer i en fortroligere kreds, som af slutningen, hvor det hedder om Thrasybulos: *γλυκεῖα δὲ φρὴν καὶ συμπόταισιν ὁμιλεῖν μελισσᾶν ἀμείβεται τρητὸν πόνον.* Med disse ord vilde Pindar ikke slutte en ode, der ikke netop var bestemt for et gjæstebud. Endelig viser odens almindelige charakter — den er ganske optaget af forherligelsen af Thrasybulos's rent personlige egenskaber — i samme retning. For saa vidt stemmer digtet altsaa med de fordringer, man paa forhaand maatte stille til en paa stedet afsungen ode. Ikke desto mindre kan sagen være gjenstand for nogen tvivl og har virkelig været det (Mezger formoder, at oden var bestemt til at afsynges i Agrigent). For afsyngelse i Delphi taler positivt odens indledning, dels ordene i vs. 3 f: *ὀμφαλὸν ἐριβρόμου χθονὸς ἐς νάιον προσοιχόμενοι,* dels fortsættelsen i vs. 5 ff., hvor det hedder, at en let tilgjængelig skat af sange til den Pythiske seirs ære er nedlagt *(τετείχισται)* for Emmeniderne, Akragas og Xenokrates i Apollons guldrige kløft; endvidere udtrykket *ἀπαγγελεῖ* i vs. 18, der passer bedst i et digt, skrevet umiddelbart efter seiren. Paa alle disse momenter har allerede Boeckh (expl. p. 297 ff.) gjort opmærksom. Et negativt bevis for antagelsen kan man se i den omstændighed, at digtet mangler enhver anden hentydning til en bestemt lokalitet end de ovenfor anførte; dette gjør det i alt fald noget mindre naturligt i dem at se blotte poetiske talemaader. Mezger mener ganske vist i ordene *σύ τοι σχέθων νιν ἐπὶ δεξιὰ χειρός* vs. 19 at finde en antydning af opførelse i Agrigent; men dels er læsemaaden usikker (det bedste hds. har *νῦν,* schol. *τοίνυν* i deres paraphrase), dels er Mezgers opfattelse af disse ord (om sønnen, der staar ved faderens side paa seirsvognen under optoget) neppe rigtig; hvad de betyder, er ganske vist uklart, men en angivelse af hvor Thrasybulos befinder sig er i denne sammenhæng ikke paa sin plads. — Den specielle undersøgelse vanskeliggjøres for øvrigt af digtets usikre overlevering (vs. 46 og 50 er stærkt

forvanskede) og af indledningens svulstige og uklare udtryksmaade.

Til disse unegtelig lidet afgjørende momenter kommer der andre af en anden natur. Oden er for saa vidt singulær, som den er et epinikion, der ikke gjælder seirherren, men hans søn. Det er ikke let at tænke sig, at der ved seirsfesten i Agrigent vilde være en leilighed for et saadant digt; ved gjæstebudet til faderens ære passede det ikke, og at sønnen skulde lade sig feire ved en særegen fest efter sin hjemkomst, er neppe troligt. Forudsætter man derimod, at Thrasybulos har indfundet sig med sin faders firspand i Delphi (og i betragtning af faderens høie stilling er det ikke sandsynligt, at han selv har været tilstede), da lægger alt sig ganske naturligt til rette.[1] Den rige og fornemme unge Agrigentiner har naturlig kunnet ønske at forhøie glæden over den seir, han havde bidraget til at vinde, ved et digt, bestemt for det paa stedet afholdte gjæstebud og den snævre kreds, dèr var tilstede; her passede det og kom ikke i veien for andre formaal.

Der synes saaledes at være overveiende sandsynlighed for, at dette digt har været bestemt til afsyngelse i Delphi — om ved en leilighed, der netop svarede til de Olympiske *ἐπινίκια*, er naturligvis usikkert. I hvert fald maa det efter form og indhold findes ganske passende for en saadan bestemmelse, og det er hovedsagen. Herefter maa da de andre digte bedømmes, om hvilke man med endnu mindre sikkerhed har villet paastaa det samme.

Hvad de to af dem, O. IV og XI, angaar, da er det fælles for dem begge, at de ikke staar alene; sammen med dem er der overleveret en anden ode til forherligelse af den samme seir (O. V og X). Dette er ganske vist ikke enestaaende i den Pindariske samling; det samme er tilfældet med O. II og III, P. IV og V. I de to tilfælde, der her kommer til behandling, knytter der sig imidlertid særegne vanskeligheder til forholdet. Om O. V overhovedet er forfattet af Pindar, er gjenstand for

[1] At Xenokrates var tilstede i Delphi, tør ikke sluttes af I. II 18: *ἐν Κρίσᾳ . . . εἶδ' Ἀπόλλων νιν πόρε τ' ἀγλαΐαν*, som Boeckh p. 296 har ment at maatte gjøre.

alvorlig og (efter min mening) fuldt berettiget tvivl. Forholdet mellem denne ode og O. IV er uklart, og da jeg ikke ser mig i stand til at give noget nyt bidrag til løsningen af spørgsmaalet om den sidstes bestemmelse, maa det være nok at bemærke, at Boeckhs formodning om afsyngelse i Olympia nu synes at være opgiven af de fleste. Der mangler vistnok ethvert sikkert kriterium til afgjørelse af spørgsmaalet; men i saa fald taler sandsynligheden paa forhaand for opførelse i Kamarina.

Heller ikke med hensyn til forholdet mellem O. X og XI kan jeg naa noget bestemt resultat; men dels kan det her have nogen interesse at præcisere problemet, dels lader det sig vistnok paavise, at O. XI ikke under nogen omstændigheder kan have været bestemt til opførelse i Olympia. En kort omtale af sagen vil derfor her være paa sin plads.

Af de to til den unge Agesidamos fra Lokroi rettede digte indeholder det ene, længere, paa to steder en udtrykkelig udtalelse om, at det var forsinket som følge af en forglemmelse (vs. 1—12 og vs. 85 ff.). Det lille digt indeholder ikke nogen antydning af noget saadant; derimod, hvis det tages bogstavelig, et løfte om en forherligelse af seiren. At begge digte er skrevne i anledning af samme seir, er overleveret fra oldtiden (skjønt med vaklen i den bestemte tidsangivelse) og kan af den grund ikke godt betvivles, at Pindar i intet af digtene hentyder til mere end een seir. — Boeckh formodede paa grundlag heraf, at det mindre digt var bestemt til opførelse i Olympia, og forstod dets eiendommelige udtryk som løfter om et større digt. Men disse to ting udelukker hinanden; thi det er utænkeligt, at et til opførelse i Olympia bestemt digt ikke skulde indeholde andet end løfter om et andet. Vil man paa den anden side mene, at digtet selv er opfyldelsen af de i det indeholdte løfter, da maa man nødvendig antage, at det er sendt til Lokroi, paa grund af vs. 16 ff.: *ἔνθα συγκωμάξατ᾽· ἐγγυάσομαι ὔμμιν (μή μιν* codd.), *ὦ Μοῖσαι, φυγόξεινον στρατὸν μηδ᾽ ἀπείρατον καλῶν, ἀκρόσοφον δὲ καὶ αἰχματὰν ἀφίξεσθαι,* der jo i saa fald maa gaa paa det foreliggende digt. Det kan altsaa betragtes som givet, at dette ikke har været bestemt til opførelse i Olympia.

Saaledes var ogsaa oldtidens opfattelse, naar den gav det lille digt overskriften *τῷ αὐτῷ τόκος*. Pindar siger nemlig i det

større digt i anledning af sin forglemmelse: *ὅμως δὲ λῦσαι δυνατὸς ὀξεῖαν ἐπιμομφὰν τόκος,* og som denne rente opfattede man det lille digt. Scholiernes antagelse har fundet en forsvarer i Mommsen (adn. crit. p. 142). Herved er imidlertid den vanskelighed, at naar Pindar sendte to digte, et stort og et lille, da var det rimeligt, at han benyttede det lille til at opgjøre sit personlige mellemværende med seirherren og holdt det store i epinikiets rene form; medens her netop det omvendte er tilfældet: det lille digt indeholder ikke et ord om digterens forglemmelse, medens det store indeholder baade hans undskyldning i anledning af denne og et epinikion efter den almindelige form.

I anledning af denne mislighed har L. Schmidt opstillet en anden formodning. O. XI er efter hans mening kun en poetisk epistel, hvori digteren som svar paa en anmodning om at forfatte et digt erklærer sig villig dertil. Sit løfte har han dernæst opfyldt i O. X. Paa Schmidts psychologiske begrundelse er det ikke værd at gaa ind; det vil være nok at henvise til, at et svar i denne form i og for sig er lidet troligt, og at digtets slutning (se de ovenfor citerede ord vs. 16 ff. med deres imperativ til Muserne) gjør Schmidts opfattelse saa godt som umulig.

Mezger erklærer som sin løsning af problemet, at de to digte ikke har noget med hinanden at bestille. Det første, mindre fik seirherren med sig for at benytte det ved sit indtog eller ved en fest før sin hjemkomst, maaske i Olympia; det andet var bestilt til en gjentagelse af seirsfesten, men kom for sent som følge af en forglemmelse fra digterens side. — Der er i denne betragtning det rigtige, at der i intet af de to digte tages noget hensyn til det andet For det størres vedkommende er dette utvivlsomt; for det mindres viste det sig, at alle forsøg paa at finde en henvisning til det større deri førte til uoverstigelige vanskeligheder. Manglen paa sammenhæng mellem de to digte bliver saaledes det fundament, hvorfra forklaringsforsøgene maa gaa ud. Derimod har Mezgers specielle antagelse ingen indre sandsynlighed; det er ikke rimeligt, at der til forherligelse af aarsdagen for Agesidamos's seir er blevet bestilt et nyt digt, naar der allerede var skrevet og opført eet i anledning af seiren selv; hvorved endnu er at bemærke, at det mindre

digt efter det ovenfor sagte sikkert har været bestemt til opførelse i Lokroi; hvad Mezger p. 419 anfører herimod, er uholdbart.

Under disse omstændigheder synes der næsten kun een udvei mulig. Gaaende ud fra Pindars ord om renten (se ovenfor), der sikkert alene gjælder O. X, kunde man antage, at han søger at gjøre sin forseelse god igjen ved at sende et større digt end det bestilte. Dette passer ikke alene til hint billede, men ogsaa til fortsættelsen: *ὅπα τε κοινὸν λόγον φίλαν τίσομεν ἐς χάριν* (ɔ: hvorledes jeg vil afgjøre vort mellemværende til fuld tilfredshed). At hin forseelse var af en tilstrækkelig alvorlig art til at foranledige digteren til at præstere noget extraordinært, er vel klart, skjønt fortolkerne ikke synes at være opmærksomme derpaa; epinikiet var jo et væsentligt led i programmet for en forud berammet og med forventning imødeset fest. Men hvad er saa det lille digt? Det kunde i saa fald antages at være det oprindelig af Pindar affattede, der ikke var blevet afsendt. Digterens ord i O. X (vs. 3: *γλυκὺ γὰρ αὐτῷ μέλος ὀφείλων ἐπιλέλαθ'*) udelukker ikke denne formodning om sagens sammenhæng, og Pindar havde i hvert fald overfor sit auditorium i Lokroi ingen opfordring til at gjøre nøiere rede for, af hvad art hans forglemmelse var. At den ene form for denne er lige saa vel mulig som den anden, kan vel ikke benegtes, især under henblik til datidens kommunikationsforhold. Paafaldende er det derimod under den her opstillede forudsætning, at det mindre digt overhovedet er bevaret, da det ikke ret vel kan tænkes, at Pindar har oversendt dem begge; og denne omstændighed gjør, at ovenstaaende formodning kun fremsættes med alt muligt forbehold.

Ganske eiendommeligt er forholdet med O. VIII. Det er et anseeligt digt paa fire triader (88 vers), bygget i epinikiets regelmæssige form, med opregning af seire og forherligelse af seirherrens fødestad (Ægina) i begyndelsen og en Æginetisk mythe i midten; slutningspartiet indeholder, efter en anerkjendende omtale af gymnastiklæreren, en hædrende omtale af seirherrens familie (Blepsiaderne) og en speciel fremdragelse af nogle afdøde medlemmer af den, endelig et ønske for Blepsiadernes og Æginas fremtidige velfærd. Dette er altsammen ganske i stil med de sædvanlige til afsyngelse i seirherrens fødeby bestemte

epinikier. Som enkeltheder kommer hertil udtrykket *τάνδε χώραν* vs. 25 om Ægina og *δεῦρο* i vs. 51 om Aiakos's hjemvenden efter hans deltagelse i Troias befæstning.

Paa den anden side synes digtets indledning bestemt at tale for afsyngelse i Olympia. Det begynder med anraabelsen: *Μᾶτερ ὦ χρυσοστεφάνων ἀέθλων Οὐλυμπία,* der efter en digression om det derværende orakel gjenoptages i vs. 9: *ἀλλ' ὦ Πίσας εὔδενδρον ἐπ' Ἀλφεῷ ἄλσος, τόνδε κῶμον καὶ στεφαναφορίαν δέξαι.* De fleste fortolkere anser paa grund af disse ord digtet for at være afsunget i Olympia; dog har Bergk (P. L. G. I[4], p. 5) den lakoniske bemærkning: Aeginae, non Olympiae, cantatum, og allerede de Jongh har hævdet den samme opfattelse i sin kommentar. For saa vidt som man herved fornemmelig har villet beraabe sig paa de ovenfor citerede enkelte udtryk i vs. 25 og 51, maa det vistnok indrømmes, at disse, omend tvungent, lader sig forklare i overensstemmelse med den almindelige opfattelse (cfr. om *δεῦρο* Heimsoeth add. et corr. p. 15); det afgjørende bliver, om man vil lægge mest vægt paa forholdets almindelige charakter eller paa prooemiets enkelte vidnesbyrd.

Her synes rigtignok valget ikke godt at kunne være tvivlsomt. Det er neppe muligt at tænke sig forhold, hvorunder et digt som O. VIII passende kunde afsynges i Olympia. Det kunde ikke let være skrevet, komponeret og indstuderet til opførelse i mellemrummet mellem seiren og legenes afslutning; seirsfesten maatte være afholdt flere dage efter denne termin. Men under denne forudsætning (for resten endog uden den) bliver det gaadefuldt, til glæde for hvem et saadant digt har været opført. Det har ingen symposiakalsk charakter, overhovedet ikke præg af at være bestemt for en snæver kreds; i det høieste kunde man paastaa, at det har været afsunget ved en familiefest. At tænke sig en saadan foranstaltet i Olympia, er dog meget betænkeligt. Specielt et enkelt sted er i denne henseende talende. Det hedder i vs. 69 ff. om seirherren: *ἀπεθήκατο . . . νόστον ἔχθιστον καὶ ἀτιμοτέραν γλῶσσαν καὶ ἐπίκρυφον οἶμον, πατρὶ δὲ πατρὸς ἐνέπνευσεν μένος γήραος ἀντίπαλον. Ἀΐδα τοι λάθεται ἄρμενα πράξαις ἀνήρ.* Her maa altsaa bedstefaderen, der efter Pindars udsagn gik paa gravens rand, have foretaget reisen til Olympia; og man mister desuden forbindelsen mellem de

fremhævede ord og bedstefaderens glæde, medens sammenstillingen af de to ting dog skulde synes beregnet paa at fremkalde forestillingen om den af aar og sorg (hans søn var død) bøiede oldings leven op igjen ved sønnesønnens hjemkomst. Overhovedet er dette exempel typisk for den tvungne stilling, som fortolkningen kommer i overfor digtet, naar det skal antages at være opført i Olympia. Man ser sig stadig om efter det auditorium, som digterens ord skulde interessere, og efter den situation, der skulde gjøre dem naturlige og passende; under denne almindelige betragtning gaar ogsaa *τάνδε χώραν* og *δεῦρο* ind.

Paa den anden side kan det ikke negtes, at man naturligst kan forklare prooemiets eiendommelige form ved at antage at digtet er opført i Olympia. Men det kan dog nok tænkes, at der kan have foreligget andre grunde end netop denne til en saadan anraabelse af Olympia, hvorpaa ogsaa den vidtløftige omtale af brændofferoraklet kunde tyde. Og selve de af digteren brugte udtryk lader sig opfatte billedlig; ogsaa paa Ægina kunde digteren henvende sig direkte til de hellige steder i Olympia. Under denne forudsætning er endog det tilføiede *ἐπ' Ἀλφεῷ* i vs. 9 særlig passende. At gribe til en interpretation som scholiernes og underforstaa et *ἔχων* i vs. 9 maa derimod anses for utilladeligt, skjønt selv Bergk har anset denne udvei for mulig (se hans anm. t. st.).

Andre digte end disse, der med noget krav paa sandsynlighed kunde anses for opførte umiddelbart efter seiren, gives der neppe. Den nøiere undersøgelse af dem har ført til det resultat, at opførelse paa stedet kun er antagelig for eet enestes vedkommende, der ogsaa iøvrigt viser ganske særegne forhold; med hensyn til et andet (O. IV) er den mulig, for restens vedkommende usandsynlig. Næsten alle Pindariske epinikier maa altsaa antages at være opførte andetsteds, og da, som det er vel bekjendt, regelmæssig i seirherrens hjemstavn.

For at faa et sikkert grundlag for behandlingen af spørgsmaalet om epinikiets plads ved festerne i seirherrens fødeby er det nødvendigt først at sondre nogle tilfælde ud, der er af extraordinær natur, og hvis inddragelse under den sammenfattende betragtning vilde virke forstyrrende. Jeg tænker herved paa saadanne epinikier, om hvilke det maa antages, at de er op-

førte længere tid efter seiren, fx. paa en aarsdag for denne eller ved en anden lignende leilighed. Man har formodet, at det har forholdt sig saaledes med ikke saa ganske faa af Pindars epinikier; dog ikke altid med synderlig overbevisende grunde. Om P. III og I. II gjælder det ganske vist, at de er skrevne adskillig tid efter den seir eller de seire, der omtales i dem; men da intet af dem er epinikier, har de i denne sammenhæng ingen interesse. Om O. X er der ovenfor talt; det er neppe muligt af det dér foreliggende at faa noget resultat med hensyn til leiligheden for digtets opførelse; men det kan ganske vist ikke være afsunget ved seirherrens hjemkomst. Det samme kan med sikkerhed paastaas med hensyn til N. III, der viser et ret eiendommeligt forhold. Det hedder i begyndelsen af dette digt: *τὰν πολυξέναν ἐν ἱερομηνίᾳ Νεμεάδι ἵκεο Δωρίδα νᾶσον Αἰγίναν*; og i slutningen siges ligefrem, at digtet kommer sent (*ὀψέ περ* vs. 80). Det sidste beviser imidlertid i den sammenhæng, hvori det staar, ikke noget; thi digteren tilføier: *ἔστι δ' αἰετὸς ὠκὺς ἐν ποτανοῖς, ὃς ἔλαβεν αἶψα, τηλόθεν μεταμαιόμενος, δάφοινον ἄγραν ποσίν.* Disse ord giver ingen mening, dersom man henfører *ὀψέ περ* til seirherren; det maa gaa paa digteren, hvilket ogsaa er den naturlige forstaaelse, da det slutter sig til *πέμπω* i vs. 77. I saa fald siger digteren her kun, at hans digt kommer sent og dog tidsnok; han er hurtig, naar han først faar begyndt. Hvad dernæst digtets begyndelse angaar, da ligger der i den ikke andet, end at digtet skal naa Ægina indenfor den Nemeiske *ἱερομηνία.* Forstaar man her *ἱερομηνία Νεμεάς* om den maaned, hvori legene holdtes (hvad der intet er til hinder for), saa falder den anden støtte for, at digtet skal være senere affattet; thi det kan da være bestilt umiddelbart efter seiren med paalæg om, at det skulde være færdigt inden *ἱερομηνία*'s udgang. Da de Nemeiske lege rimeligvis holdtes den 18de i maaneden (se Unger Philol. 34, p. 50 ff.), er denne fortolkning i hvert fald mulig: at den er den rigtige, derpaa tyder det i vs. 3 ff. følgende: *ὕδατι γὰρ μένοντ' ἐπ' Ἀσωπίῳ μελιγαρύων τέκτονες ὕμνων νεανίαι, σέθεν ὄπα μαιόμενοι.* Heraf fremgaar, at man *venter* paa Pindars digt paa Ægina. Denne forestilling kan man vanskelig undgaa at kombinere med *ὀψέ περ*; i saa fald betegner dette det sene tidspunkt indenfor *ἱερομηνία*, og dermed er givet en situation,

der vel ikke udelukker muligheden af en senere opførelse, men heller ikke indeholder noget, der tyder paa den. Noget saadant findes lige saa lidt i digterens ytringer om seiren; vs. 67 *(βοὰ δὲ νικαφόρῳ σὺν Ἀριστοκλείδᾳ πρέπει)* kan snarere tyde paa det modsatte. Hvad der siges i vs. 70 ff., er af altfor almindelig natur til at man derpaa kan bygge den slutning, at Aristokleides har været en ældre mand ved digtets affattelsestid. Her er det altsaa ikke muligt at naa noget sikkert resultat.

Det synes det derimod at være for de to andre digtes vedkommende, nemlig N. IX og X. I det første hedder det om Chromios's seir vs. 51 ff.: *(φιάλαισι . . .), ἅς ποθ' ἵπποι κτησάμεναι Χρομίῳ πέμψαν θεμιπλέκτοις ἅμα Λατοΐδα στεφάνοις ἐκ τᾶς ἱερᾶς Σικυῶνος.* Det siges altsaa ligefrem, at seiren ligger tilbage i tiden. Man maa da antage, at Chromios senere har bestemt sig til at feire denne ældre seir i de Sikyoniske Adrasteer, der ikke hørte til de store lege; rimeligvis er det Pindars nærværelse, der har givet anledning dertil. Maaske kan man ogsaa i den maade, hvorpaa Pindar flere steder i digtet, især vs. 6 f., fremhæver betydningen af sangen som forevigelse af stordaad (hvad han ganske vist ofte gjør, men her i en lidt særegen form) føle det extraordinære i anledningen.

I N. X hviler bevisførelsen paa en anden basis. Det hedder vs. 21: . . . *εὔχορδον ἔγειρε λύραν* (22) *καὶ παλαισμάτων λαβὲ φροντίδ'· ἀγών τοι χάλκεος* (23) *δᾶμον ὀτρύνει ποτὶ βουθυσίαν Ἥρας ἀέθλων τε κρίσιν·* (24) *Οὐλία παῖς ἔνθα νικάσαις δὶς ἔσχεν Θεαῖος εὐφόρων λάθαν πόνων.* Herpaa følger en længere opregning af seire; *ποτέ* i vs. 25 viser, at de ligger længere tilbage. Endvidere fremgaar det af vs. 22 f., at epinikiefesten holdes under de Argiviske Heræer; ellers er dette led meningsløst. Da den nu umulig kan være holdt samtidig med en seir af Theaios i disse og til ære for denne, saa er her ingen anden udvei end at antage, at Theaios har villet feire sine tidligere seire i disse lege ved at lade epinikiet opføre, medens de stod paa. Forholdet er lidt mærkeligt, da han havde seiret i de Pythiske og flere gange i de Isthmiske og Nemeiske lege; men netop dette kan have foranlediget, at han engang bestemte sig til at afholde en større epinikiefest, hvortil han saa som tidspunkt valgte de hjemlige lege.

Andre sikre exempler paa en lignende fremgangsmaade er mig ikke bekjendte. For de øvrige epinikiers vedkommende synes altsaa opførelse kort efter seiren at maatte forudsættes; men med hensyn til det nærmere er vi ufuldkomment underrettede, og der findes heller ikke nogen indgaaende undersøgelse af det hele spørgsmaal. De forskere, der har udtalt sig om sagen, forudsætter i reglen, at epinikiet har udgjort en del af de festligheder, der knyttede sig til seirherrens indtog i hans fødeby ved hans hjemkomst efter seiren (se om disse festligheder Krause, Olympia p. 195 ff.). Saaledes fremstilles sagen (foruden hos Krause l. l. og i de almindelige haandbøger) hos Thiersch (Einl. p. 110 ff.), medens Croiset (p. 109 ff.) holder det hele forhold ganske ubestemt.

Med denne opfattelse synes i det hele Pindars udtalelser at forliges vel. At ogsaa paa hans tid seirherrens indtog foregik med særlig glans, fremgaar af steder som O. VIII 67 ff., P. VIII 81 ff., hvor der tales om de overvundnes stille og skjulte hjemkomst, det sidste sted tillige med fremhæven af seirherrens hæder. Dernæst er der en lille gruppe af digte med et vist fællespræg, hvori digterens egne udtryk peger med mere eller mindre bestemthed hen paa opførelse ved seirherrens indtog. De sikreste exempler er O. V og N. II. I det første digt hedder det vs. 1, i tiltale til seirherrens fødestad Kamarina: ... *στεφάνων ἄωτον γλυκὺν ... δέκευ Ψαύμιός τε δῶρα,* og endnu bestemtere i vs. 9: *ἔχων δ' Οἰνομάου καὶ Πέλοπος παρ' εὐηράτων σταθμῶν, ὦ πολιάοχε Παλλάς, ἀείδει μὲν ἄλσος ἁγνὸν τὸ τεὸν κτλ.* Her tages direkte sigte paa Psaumis's hjemkomst.[1] N. II ender (i tilknytning til det af digteren om legene i Nemea brugte udtryk *Διὸς ἀγῶνι*): *τόν, ὦ πολῖται, κωμάξατε Τιμοδήμῳ σὺν εὐκλέι νόστῳ· ἁδυμελεῖ δ' ἐξάρχετε φωνᾷ.* Overfor dette sted (hvis form rigtignok er singulær) synes ingen tvivl mulig. Andre steder er lidt mindre sikre; det lader sig nemlig ikke gjøre, overalt hvor digteren omtaler en procession, at identificere denne med indtogsprocessionen; thi ogsaa af senere festligheder kunde en proces-

[1] Spørgsmaalet om dette digts ægthed er i denne sammenhæng selvfølgelig ligegyldigt, da ingen betvivler, at det virkelig er skrevet i anledning af Psaumis's seir.

sion udgjøre en del, som man ser af N. IX init. Ikke desto mindre maa man med en vis sandsynlighed henføre endnu et par epinikier til den her behandlede kategori. I P. XII init. hedder det i opfordringen til Akragas: *δέξαι στεφάνωμα τόδ' ἐκ Πυθῶνος εὐδόξῳ Μίδᾳ αὐτόν τέ νιν Ἑλλάδα νικάσαντα κτλ.* Her ligger det unegtelig meget nær at tænke paa seirherrens indtog; usikrere er allerede steder som O. IV 5 ff.: *ἀλλ' ὦ Κρόνου παῖ ὃς Αἴτναν ἔχεις, . . . δέκευ . . . τόνδε κῶμον . . . Ψαύμιος γὰρ ἵκει ὀχέων,* og O. XIV 16 f., hvor der kun er tale om «*κῶμον ἐπ' εὐμενεῖ τύχᾳ κοῦφα βιβῶντα*». Med O. IV kommer man desuden i særlige vanskeligheder ved bestemmelsen af forholdet til O. V, da dog neppe begge digte kan antages at være afsungne ved indtoget.

Naar jeg har samlet disse digte i en lille gruppe for sig og ikke næret nogen betænkelighed ved for deres vedkommende at antage opførelse ved seirherrens hjemkomst, da er det fordi de viser et vist fællespræg. De er alle korte og flere af dem er simple i deres bygning (uden epode); de har saaledes ikke kunnet tage lang tid at indstudere og under gunstige forhold heller ikke at affatte. For de øvrige, længere digtes vedkommende (og det er hovedmassen af epinikierne) har det derimod ikke været mig muligt at komme til noget sikkert resultat. Det kan ikke negtes, at der ogsaa i flere af dem findes udtryk, der dels tyder paa, at seirherren fik digtet med ved sin hjemreise (O. VII 13. P. IX 73; begge seirherrer bor fjernt fra det egentlige Hellas), dels ligefrem paa opførelse ved indtoget (O. XIII 29. P. VIII 18); og af de øvrige digte er der egentlig kun eet (I. VIII init.), hvis udtryk gjør antagelsen af en saadan usandsynlig. Men man kommer dog ind i anseelige vanskeligheder, naar man for alvor vil gjøre sig denne ordning klar. Der lader sig ikke tænke nogen grund, hvorfor seirherren i almindelighed ikke skulde begive sig lige hjem umiddelbart efter legene. Men gjorde han det, da blev der som regel ikke tid til at faa sendt bud til digteren (der ikke tør forudsættes altid at have været tilstede ved legene, og undertiden ligefrem betegner sit digt som skrevet i Theben) og til at faa epinikiet udarbeidet, oversendt og indstuderet inden hjemkomsten. I enkelte tilfælde kan der naturligvis godt af særlige grunde være hengaaet en rum tid

mellem seiren og ankomsten til hjemstedet, og denne kan da have været benyttet paa den ovenfor antydede maade. Men at seirherren regelmæssig alene for epinikiets skyld skulde have opsat sit indtog i sin fødestad, lader sig vanskelig antage. Paa den anden side har det ikke været mig muligt at finde noget sikkert vidnesbyrd om en senere festlighed i anledning af en seir i de nationale lege, ved hvilken epinikiet regelmæssig kunde antages at være opført,[1] medens der er adskillige vidnesbyrd om indtogshøitideligheden hos forfatterne. — Der synes saaledes paa dette punkt ikke at være andet at gjøre end at lade sagen staa hen; det er jo ogsaa muligt, at der har været forskjellige forhold de forskjellige steder, saa at der aldeles ikke lader sig opstille nogen almindelig regel. Spørgsmaalet er heller ikke af saa stor vigtighed for vort specielle formaal; thi paa hvilket tidspunkt festen end har været afholdt, kan den meget vel have haft en væsentlig ensartet charakter. Hovedbestanddelene af indtogshøitideligheden var, som det almindelig anerkjendes, en procession med følgende offer og et gjæstebud; og begge disse bestanddele kan have forekommet ogsaa ved en senere festlighed. At dette i alt fald undertiden var tilfældet, fremgaar af den ovenfor omtalte 9de Nemeiske ode: ved Chromios's mindefest i anledning af hans Sikyoniske seir var der baade en procession (vs. 4: *τὸ κρατήσιππον γὰρ ἐς ἅρμ' ἀναβαίνων*) og et gjæstebud (vs. 48 ff.; epinikiet er afsunget ved dette). For saa vidt den til epinikiets opførelse bestemte festlighed faldt kort tid efter indtoget, har dog rimeligvis gjæstebudet været hovedsagen og maaske det eneste; sandsynligvis har det tillige haft en mindre officiel charakter end det, der afsluttede indtogshøitideligheden.

Det spørgsmaal, der er af væsentlig betydning for nærværende undersøgelse, er da det, paa hvilket punkt af disse festligheder epinikiet opførtes. Det er af vigtighed at vide, under hvilke omgivelser digtene skulde gjøre sig gjældende, hvor mange og hvem digteren kunde regne paa som tilhørere. En

[1] Selv [Dem.] 59, 33, hvor der bruges det ogsaa ellers forekommende udtryk *ἑστιᾶν τἀπινίκια*, er paa grund af det tilføiede *ἥκων ἐκ Δελφῶν* nærmest at betragte som en støtte for den almindelige opfattelse.

klar forestilling herom er betingelsen for den rette opfattelse af digtartens stof og dets behandling; thi digteren maa under udarbeidelsen af digtet forudsættes stadig at have haft den situation for øie, i hvilken det skulde gjøre sig gjældende, og at have valgt sine emner og udført dem efter omstændighedernes krav.

Ikke desto mindre er ogsaa dette problem vanskeligt at løse. Det tør betragtes som givet, at ikke alle epinikier var bestemte for samme punkt af festen; almindelig antager man, at hovedmassen var beregnet for gjæstebudet og kun enkelte for selve processionen. Herom maa digteren antages paa forhaand at have haft nøiagtig underretning; derimod er det ikke saa sikkert, at han altid har haft bestemt besked om, hvor gjæstebudet skulde feires og i hvilken grad det maatte betragtes som officielt eller som privat. Det kunde altsaa undertiden blive nødvendigt for ham at indskrænke sig, til en almindeligere forestilling om den paagjældende situation og at anlægge digtet i overensstemmelse med den, og man maa da være paa sin post for ikke at tillægge ham en speciellere viden end han i virkeligheden har haft. En anden vanskelighed er den, at vi savner næsten enhver efterretning andetstedsfra om formen for disse gjæstebud; det eneste sted der oplyser lidt, er (saa vidt mig bekjendt) det ovenfor citerede af [Dem.] in Neaer., og en antydning hos en Attisk taler fra det 4de aarhundrede er af lidet værd, naar der er tale om tilstanden i en mængde forskjellige Hellenske stæder i det 5te aarhundredes første halvdel; hvortil endnu kommer, at der ikke findes et eneste større Pindarisk epinikion til ære for en Athenienser. Under disse omstændigheder er forsigtighed nødvendig i undersøgelsen af det hele forhold, og det er ikke at vente, at den vil give noget rigt udbytte; men den maa anstilles, dersom ikke hele betragtningen af vilkaarene for digterens produktion skal komme til at svæve i luften.

Med hensyn til de epinikier, der ovenfor er betegnede som efter al sandsynlighed hørende til indtogshøitideligheden, er sagen forholdsvis simpel. De kortere er formodentlig komne til opførelse under selve processionen, dog neppe ligefrem som marschsange. Man har formodet dette sidste om de kortere oder af monostrophisk bygning (se Thiersch Einl. p. 110 f., Croiset p. 110);

men jeg kjender ikke et eneste Pindarisk digt, som jeg kunde tænke mig egnet for en saadan opførelsesmaade, og at der ikke kan sluttes noget af det metriske forhold, fremgaar tydelig af P. VI, der er uden epode og dog sikkert har været bestemt for et gjæstebud. For de længere oders vedkommende (O. VII. XIII. P. VIII. IX) er det vanskeligere at sige noget om tidspunktet; enkelte af dem kan have været opførte ved det gjæstebud, der afsluttede indtogshøitideligheden; men ingen af dem indeholder noget vink i den retning (det skulde da være P. VIII paa grund af udtrykket i vs. 18 ff., der synes at antyde, at processionen er forbi), og det er derfor nok saa naturligt at tænke sig dem afsungne paa et passende moment af den første del af festen (cfr. Thiersch Einl. p. 111 f.). Det vigtigste er, at de alle i deres helhed bærer præget af fuld offentlighed og tildels i enkelte udtryk antyder en saadan; saaledes O. VII 89 f. 93 f. (hele byen er i fest paa grund af Eratidernes seir); O. XIII (i de gjentagne lovtaler over Korinth, vs. 1—23. 49—62); P. IX (vs. 93—96: seirherrens medborgere opfordres til at anerkjende hans fortjenester). Ligeledes maa offentlig opførelse forudsættes for et digt som N. X, der er opført ved de Argiviske Heræer og begynder med en lang opregning af Argos's mythiske berømtheder.

Sikre vidnesbyrd om bestemmelse for et gjæstebud findes i ikke ganske faa Pindariske oder. Den bestemteste udtalelse foreligger maaske i O. I 16: *οἷα παίζομεν φίλαν ἄνδρες ἀμφὶ θαμὰ τράπεζαν.* Men den samme opførelsesmaade maa forudsættes for de to til Hierons svoger og betroede mand Chromios rettede oder N. I og IX; cfr. N. I 19: *ἔσταν δ' ἐπ' αὐλείαις θύραις ἀνδρὸς φιλοξείνου καλὰ μελπόμενος, ἔνθα μοι ἁρμόδιον δεῖπνον κεκόσμηται κτλ.*; N. IX 48 ff., hvor digteren ligefrem hensætter sig i situationen ved gjæstebudet og opfordrer til at nyde dets glæder; cfr. ogsaa vs. 2 f.: *τὰν νεοκτίσταν ἐς Αἴτναν, ἔνθ' ἀναπεπταμέναι ξείνων νενίκανται θύραι, ὄλβιον ἐς Χρομίου δῶμα.* For saa vidt imidlertid alle disse tre oder (ved hvis opførelse digteren formodentlig var tilstede) forudsætter et gjæstebud, afholdt i selve seirherrens hus,[1] lader den i dem givne situation sig

[1] N. I tilsteder dog ogsaa en anden udlægning, i analogi med situationen i I. VIII: epinikiet afsunget paa gaden foran seirherrens hus, umiddel-

ikke analogisk overføre paa andre tilfælde. Forholdene i kolonierne var paa den tid vitterlig større end i moderlandet, og Hieron og Chromios var store potentater under disse store forhold; Chromios beklædte endog i Ætna, hvor N. IX er opført, en fyrstelig stilling. Saadanne mænd kunde tillade sig den luxus at bestille og lade opføre et epinikion til deres egen private fornøielse (cfr. ogsaa P. VI), og hvis de ønskede talrige tilhørere, saa havde de husrum til at beværte en stor kreds af deres medborgere; ingen af delene tør forudsættes for den almindelige borger i en Græsk smaastad. Hertil kommer, at det offentlige liv i tyrannisk regjerede stæder som Syrakus og Ætna neppe udfoldede sig i den frihed som i moderlandets fristater.

Da tyranoderne i det hele viser særegne forhold, kan det lidet, der er at bemærke om dem, samles paa dette sted. O. II indeholder ingen antydning af opførelsesmaaden. O. III er formodentlig digtet til en offerfest (vs. 6: *χαίταισι μὲν ζευχθέντες ἔπι στέφανοι πράσσοντί με τοῦτο θεόδματον χρέος*; cfr. schol. t. overskr.), og har staaet i forbindelse med ofringen. P. I frembyder særlige vanskeligheder med hensyn til spørgsmaalet om stedet for opførelsen; men den har i hvert fald været afsunget offentlig ved en stor festlighed. P. II og III er ikke epinikier. Om P. IV og V lader der sig ikke sige noget bestemt; dog er det neppe rimeligt, at et digt af et saa overordentligt omfang som P. IV har været bestemt til offentlig opførelse, og formaningerne til fyrsten i dets slutning tyder heller ikke i den retning. P. V derimod har et fuldkomment officielt præg; om dets specielle forhold til en Apollofest se nedenf. 3. afsn. kap. III.

De øvrige epinikier er meget sparsomme med bestemte antydninger af opførelsesmaaden. Der er kun eet eneste, hvor en tydelig betegnelse af et gjæstebud findes, nemlig P. XI. Af dette digts indledning (vs. 1—10) fremgaar med sikkerhed, at det har været bestemt til opførelse i eller ved Ismeniet, en høit beliggende helligdom udenfor Theben (Paus. IX 10). Ganske imod sædvane bestemmes her ogsaa tiden, idet det i vs. 10 hedder *ἄκρᾳ σὺν*

---

bart før festmaaltidets begyndelse. Hertil vilde den pompøse apostrophe til Syrakus i odens begyndelse passe ganske godt, bedre end til et digt, afsunget inden fire vægge.

ἑσπέρᾳ;[1] man mærker, at digteren er i sin fødeby: situationen er ham klar indtil de mindste enkeltheder. Med denne tidsbestemmelse er det saa temmelig givet, at digtet var bestemt for et gjæstebud.[2] Hertil passer ogsaa det fortrolige ὦ φίλοι i vs. 38; paa den anden side gjør saavel angivelsen af stedet som digtets hele charakter det lidet sandsynligt, at det har været bestemt for en snæver kreds.

Af de andre epinikier indeholder kun I. VIII en indikation for opførelsesmaaden. Digtet begynder med følgende ord: *Κλεάνδρῳ τις ἁλικίᾳ τε λύτρον εὔδοξον, ὦ νέοι, καμάτων πατρὸς ἀγλαὸν Τελεσάρχου παρὰ πρόθυρον ἰὼν ἀνεγειρέτω κῶμον κτλ.* Hermed fremtræder bestemt forestillingen om en art serenade: et digt, afsunget paa gaden foran seirherrens bopæl. Om muligheden for at forudsætte en lignende situation i et andet tilfælde se ovenfor p. 183 anm.

Fraset disse isolerede tilfælde er man henvist til almindelige iagttagelser og til de slutninger, der kan drages af disse. Dette er ikke alene i og for sig en mislig sag, men det er overfor de Pindariske epinikier endog en næsten uoverstigelig hindring for at naa til noget sikkert resultat. Der lader sig jo tænke en hel skala af tilfælde fra rent privat til fuldstændig offentlig opførelse; og at give ethvert epinikion, der ikke indeholder specielle indikationer, en plads paa denne skala, vilde være et vanskeligt og utaknemmeligt arbeide. Mange af epinikierne viser netop paa det punkt, hvorom her er tale, en eiendommelig dobbelthed; de indeholder paa een gang udtalelser af privat charakter og stykker, der synes beregnede for et større auditorium. Den der af P. I vs. 85—100 alene skulde drage en slutning om formen for digtets opførelse, vilde rimeligvis

---

[1] Disse ord kan baade betyde «sent paa aftenen» og «tidlig paa aftenen»; se Lobeck t. Aias vs. 285. Mezgers bemærkning om sagen (t. P. V 7) er unøiagtig.

[2] Det ligger meget nær at sammenstille dette sted med [Dem.] 59, 33, hvor det hedder: εἱστία τἀπινίκια ἐπὶ Κωλιάδι; men af de ovenfor p. 181 anm. anførte grunde anser jeg ikke dette for tilladeligt. Athenienseren Chabrias's gjæstebud var et ganske privat og lidet anstændigt sviregilde; man kan vanskelig tænke sig en leilighed, hvor det dystre og gribende P. XI vilde have passet daarligere.

ikke gjætte paa fuld offentlighed; og dog viser digtets øvrige bestanddele med sikkerhed, at en saadan maa forudsættes. Begyndelsen af I. VIII viser, at digtet er afsunget paa gaden; ikke desto mindre indeholder det vs. 5 ff. nogle rent personlige bemærkninger af digteren. Det samme gjælder endog om digte som P. VIII (vs. 56—60) og P. IX (vs. 87—90).

Dette forhold bør gjøre forsigtig med at slutte for rask fra lignende steder i andre epinikier; men det kan dog ikke negtes, at digteren undertiden i tilfælde, hvor der ikke foreligger nogen grund til at antage offentlig opførelse, anslaar en fortrolig tone, der synes at passe bedst for en snævrere kreds. Stærkt fremtrædende er dette kun i to digte: N. III og IV. I det første af dem hedder det i slutningen efter en lovtale over seirherren personlig (vs. 76): *χαῖρε φίλος. ἐγὼ τόδε τοι πέμπω, μεμιγμένον μέλι λευκῷ σὺν γάλακτι, κιρναμένα δ' ἔερσ' ἀμφέπει, πόμ' ἀοίδιμον Αἰολῇσιν ἐν πνοαῖσιν αὐλῶν, ὀψέ περ.* Det ser mere ud som en efterskrift i et brev til en ven end som slutningen af et digt til en officiel høitidelighed.

Med N. IV er forholdet et noget andet; her er det de udførlige lovprisninger af medlemmer af familien, som findes i digtets slutning, der giver det charakteren af at være bestemt for en privat festlighed. Paa den anden side beror disse partier aabenbart paa bestilling (se vs. 79 ff.), og det er vanskeligt at forstaa seirherrens mening med dem, dersom det ikke var givet, at digtet blev bekjendt i vide kredse. Og hvad N. III angaar, da har hele dets masse, fra vs. 1—70, ganske charakteren af et almindeligt epinikion, der kunde opføres hvorsomhelst.

Man kommer saaledes ikke langt med antagelsen af rent privat opførelse. Paa den anden side findes der trindt om i digtene forskjellige momenter, der taler for, at digteren har tænkt sig et større publikum for sin sang end der kunde samles i en privatmands hus ved et almindeligt gjæstebud. For saa vidt disse momenter er af almindelig natur og gjennemgaaende tilstede, vil de for største delen blive fremdragne i de følgende afsnit; det er her nok at minde om den overordentlige opmærksomhed, der i næsten alle epinikier skjænkes seirherrens fødeby. Et par lidt speciellere antydninger kan derimod belyses her. Undertiden omtales seirherrens medborgere paa en saadan maade, at man neppe kan andet end forudsætte, at de deltog i festen,

enten alle tilsammen (altsaa som tilhørere in publico) eller i officiel repræsentation (fx. øvrighed og raad ved et større gjæstebud). Saaledes O. VI 6: *τίνα κεν φύγοι ὕμνον κεῖνος ἀνήρ, ἐπικύρσαις ἀφθόνων ἀστῶν ἐν ἱμερταῖς ἀοιδαῖς*;[1] I. I 41 ff. (efter en bemærkning om en landsforvisning, der havde ramt seirherrens fader): *εἰ δ' ἀρετᾷ κατάκειται πᾶσαν ὀργάν, ἀμφότερον δαπάναις τε καὶ πόνοις, χρή νιν εὑρόντεσσιν ἀγάνορα κόμπον μὴ φθονεραῖσι φέρειν γνώμαις*.[2] Fremdeles I. III + IV init: *Εἴ τις ἀνδρῶν . . . κατέχει . . . κόρον, ἄξιος εὐλογίαις ἀστῶν μεμῖχθαι*. — Af en lidt anden slags er de undskyldninger, der i den til Ægineteren Sogenes rettede 7de Nemeiske ode gjøres for en uforsigtig omtale af Æakiden Neoptolemos, hvori Pindar i en Delphisk paian havde gjort sig skyldig. Disse undskyldninger er kun da forstaaelige, dersom man forudsætter, at digtet blev bekjendt i vide kredse paa Ægina; det var hele borgerskabet han havde fornærmet, ikke enkelte privatpersoner.

Man kunde maaske endnu finde enkelte lignende antydninger af digterens opfattelse af situationen; men det er neppe nødvendigt. Der er almindelige betragtninger, der i denne forbindelse er af større værd end de specielle iagttagelser. De er tildels allerede berørte ovenfor og skal her kun fremsættes i korthed. Naar den almindelige Græske borger satte sig i en anseelig udgift til et epinikion med hvad dertil hørte, saa var det fornuftigvis ikke for derpaa at lukke sig inde i sin stue med et par gode venner og et chor og i stilhed nyde den Pin-

---

[1] Schol. til denne ode indeholder et vidnesbyrd i retning af offentlig opførelse, som kan anføres i denne sammenhæng, skjønt det er af ringe vægt. Det hedder i anledning af den i vs. 148 (vulg.) nævnte Aineas, at han var Pindars chorodidaskalos, *ᾧτινι ὁ Πίνδαρος ἐχρήσατο διὰ τὸ αὐτὸν ἰσχνόφωνον εἶναι καὶ μὴ δύνασθαι ἐν τῷ δημοσίῳ δι' ἑαυτοῦ καταλέγειν τοῖς χοροῖς κτλ.* Det er tvivlsomt, om Aineas var Pindars chorodidaskalos, og den øvrige forklaring kan være opfunden for at støtte denne antagelse.

[2] Om dette steds fortolkning er der ikke enighed. Da jeg ogsaa et andet sted vil faa anledning til at citere det, skal jeg her bemærke, at dativen *εὑρόντεσσιν* slutter sig til *ἀγάνορα κόμπον* (ikke til *φέρειν*), saa at det hele betyder: man bør ikke optage en hædrende lovsang over den, der har opnaaet berømmelse, med misundeligt sind. Der er tale om medborgernes stilling til seirherrens forherligelse i epinikiet, ikke om digterens stilling til seirherrens fortjeneste, og saaledes ogsaa i det følgende, til vs. 51.

dariske festlyriks toner. Det maatte netop være ham magtpaaliggende, at saa mange som muligt blev vidner til hans forherligelse; og selv hvor epinikiet var bestilt til et af seirherren foranstaltet, privat gjæstebud, tør det derfor forudsættes som almindelig regel, at dette gjæstebud afholdtes paa et offentligt sted og om muligt under aaben himmel (cfr. situationen i P. XI og det anførte sted af [Dem.] in Neaer.). Her kunde et ubegrænset antal gjæster forsamles, og her kunde ogsaa andre end de specielt indbudne høre paa festdigtet, som formodentlig har dannet indledningen til det egentlige gilde (cfr. slutn. af N. IX). Et saadant forhold vil netop kunne forklare den ovenfor paaviste dobbelthed i epinikiets charakter, dets paa een gang private og offentlige præg. Endelig stemmer forudsætningen om en vis offentlighed alene med digterens egne udtalelser om værdien af hans frembringelser. Overalt, hvor han omtaler forholdet mellem seirherrens bedrift og sin forherligelse deraf (og det gjør han ofte), er det under det synspunkt, at hans digt spreder den besungnes ry i vide kredse og bevarer det gjennem tiderne. En digter, som i en tid, hvor der ikke læstes og ikke udgaves bøges, kan fordriste sig til at udtale det stolte ord: *ῥῆμα δ' ἐργμάτων χρονιώτερον βιοτεύει,* tænker sig visselig ikke sine produktioner som begrænsede til en snæver kreds af personer, der var privat interesserede i deres indhold. Epinikiet var ikke alene bestemt for seirherren og hans venner; det var den nations eie, hvis ære seiren var, og det skulde ikke blot tjene øieblikkets nydelse; gjennem sene tider skulde det sprede glans over den udmærkede borger og det samfund, hvis pryd han var. Til denne dets bestemmelse maa dets opførelse have svaret; saa kan man for resten forestille sig den, som man vil.

Der er nogle faa Pindariske digte, der i det foregaaende er holdt fuldstændig udenfor betragtningen; det er P. II. III. N. XI. I. II. Om alle disse digte gjælder det, at de ikke er epinikier, d. v. s. ikke bestilte til forherligelse af en bestemt seir i legene. Dette er almindelig anerkjendt med hensyn til de to sidste, N. XI og I. II; om dem er derfor en kort bemærkning tilstrækkelig. N. XI er skrevet i anledning af en vis Aristagoras's tiltræden som prytan i hans fødeby Tenedos og sandsynligvis opført ved et ved denne leilighed afholdt, fuldstændig officielt

gjæstebud; om dets deraf betingede eiendommelige og fra epinikiet meget forskjellige charakter vil der i en anden sammenhæng blive tale. I. II har nærmest charakteren af et brev til Pindars ven Thrasybulos (den samme, til hvem P. VI er skrevet); efter en morsom og elskværdig, men desværre ikke fuldt forstaaelig redegjørelse for et personligt mellemværende mellem de to venner gaas med en brat vending over til en forherligelse af Thrasybulos's fader Xenokrates, Therons broder, der dengang var død. Digtets form paa det sted, hvor overgangen foregaar (vs. 12: *ἐσσὶ γὰρ ὢν σοφός, οὐκ ἄγνωτ' ἀείδω, Ἰσθμίαν ἵπποισι νίκαν*) gjør det muligt at antage, at der oprindelig har været tale om et epinikion i anledning af denne Xenokrates's seir; men synderlig sandsynlig er denne antagelse ikke,[1] og i hvert fald er det foreliggende digt blevet til noget ganske andet. Det ses maaske tydeligst af slutningen, hvor det hedder (vs. 43): *μή νυν, ὅτι φθονεραὶ θνατῶν φρένας ἀμφικρέμανται ἐλπίδες, μήτ' ἀρετάν ποτε σιγάτω πατρῴαν μήτε τούσδ' ὕμνους· ἐπεί τοι οὐκ ἐλινύσοντας αὐτοὺς εἰργασάμαν. ταῦτα, Νικάσιππ', ἀπόνειμον, ὅταν ξεῖνον ἐμὸν ἠθαῖον ἔλθῃς.* Heraf fremgaar, at digtet ikke var beregnet paa at opføres ved nogen bestemt leilighed, men oversendtes til afbenyttelse efter modtagerens forgodtbefindende. Meget charakteristisk er for resten selve opfordringen til at gjøre netop dette digt bekjendt; kunde det afsynges for en videre kreds, da var der meget vide grænser for, hvilke privatissima digteren kunde tillade sig i de for offentligheden bestemte digte.

Med hensyn til P. II maa jeg i hovedsagen henvise til min afhandling i Jahrbb. f. class. Philol. 1890, p. 441 ff., hvor der er gjort rede for digtets foranledning og derigjennem ogsaa for dets eiendommelige charakter. Det er saa temmelig almindelig anerkjendt, at digtet ikke er noget egentligt epinikion; men da dette er forudsat i den ovennævnte afhandling, kan det her begrundes med et par ord. Det lader sig ikke antage, at digteren vilde indrømme sine personlige besværinger og forklaringer en

---

[1] Digtets begyndelse synes kun at kunne forstaas under forudsætning af, at Thrasybulos mente at kunne fordre et digt som en gave, forfattet efter Pindars eget fri initiativ; men et saadant digt vilde neppe være noget epinikion.

saa udstrakt plads i et digt, der var bestilt til en glædesfest; den frihed til at ytre sine subjektive følelser, som Pindar ellers gjør fordring paa i vidt maal, vilde ikke kunne tjene til undskyldning her, hvor der i det sagte er en braad, der peger mod selve digtets gjenstand. Paa den anden side ligger der i selve den omstændighed, at Pindar har valgt den form, hvori digtet foreligger, for at udtrykke, hvad der laa ham paa hjerte, unegtelig en præsumption for, at han har tænkt sig muligheden af en opførelse. Nødvendig er denne antagelse ikke; digteren vilde, selv hvor han kun bestemte sit digt til læsning, naturlig vælge den choriske lyriks form, hvori han var vant til at bevæge sig. Men selv om man forudsætter, at han har tiltroet Hieron høimod nok til at lade et saadant digt afsynge i fleres paahør, saa er dette dog en langt naturligere antagelse end den, at Pindar skulde have misbrugt en bestilling til at forfatte et digt, der ikke kunde opføres ved en festlig leilighed uden at fremkalde misstemning hos mange af de tilstedeværende, ja sandsynligvis hos selve festens giver og midtpunkt.

Med P. III er forholdet ganske uklart. Man er almindelig enig om, at digtets væsentligste formaal er at trøste Hieron i anledning af hans sygdom. Hele digtet handler herom og ikke om andet; og det begynder uden videre med dette thema, uden nogen indledning, som om det var digteren opgivet til behandling (cfr. vs. 2: *εἰ χρεὼν τοῦτ' ἁμετέρας ἀπὸ γλώσσας κοινὸν εὔξασθαι ἔπος*). Ikke desto mindre maa man af et enkelt sted i digtet (vs. 72 ff.) drage den slutning, at der ved digtets affattelsestid paa een eller anden maade har været tale om et epinikion til Hieron. Disse vers lyder: *τῷ μὲν διδύμας χάριτας εἰ κατέβαν ὑγίειαν ἄγων χρυσέαν κῶμόν τ' ἀέθλων Πυθίων αἴγλαν στεφάνοις, τοὺς ἀριστεύων Φερένικος ἕλ' ἐν Κίρρᾳ ποτέ, ἀστέρος οὐρανίου φαμὶ τηλαυγέστερον κείνῳ φάος ἐξικόμαν κε βαθὺν πόντον περάσαις.* Man forklarer almindelig disse vers saaledes, at digteren i det foreliggende tilfælde bringer det ene, men ikke det andet. Sundheden kan han ikke bringe (derfor kommer han heller ikke selv); men han sender et digt til ære for Hierons Pythiske seire, og dette digt er netop det foreliggende P. III. Denne forklaring er efter ordlyden mulig, men

heller ikke mere; det irreale *εἰ κατέβαν ἄγων* kan ganske vist indskrænkes til kun at angaa foreningen af de to ting (sundheden og seirsdigtet); men det lader sig med lige saa god ret udstrække til at gjælde begge dele hver for sig, saa at digterens mening er, at han hverken bringer sundhed eller seirsdigt. At denne sidste forklaring er den rette, fremgaar med sikkerhed af den kjendsgjerning, at det foreliggende digt ikke er nogen *κῶμος ἀέθλων Πυθίων αἴγλα στεφάνοις*. Det indeholder, det ovennævnte sted fraregnet, ikke et ord hverken om seire eller væddekampe. For at man skulde tro, at et saadant digt var et epinikion, maatte man dog have stærkere beviser end et sted, der lige saa godt kan bevise det stik modsatte.

Hermed bliver nu rigtignok foranledningen til denne ytring saa vel som til hele digtet vanskelig at forklare. De her omtalte seire laa langt tilbage i tiden; de var vundne i den 26de og 27de Pythiade, d. v. s. efter den almindelige ansættelse Ol. 73,3 og 74,3, medens Hieron besteg tronen Ol. 75,3 og Ætna anlagdes 76,1; og digtet er i hvert fald senere end begge disse begivenheder (vs. 69 og 70). Selv om man imidlertid vilde følge Bergks ansættelse af seirene, hvorefter de falder Ol. 74,3 og 75,3, bliver der endnu digterens *ποτέ* tilbage, som man ikke kan komme udenom, og desuden et andet moment, der synes at være undgaaet den almindelige opmærksomhed. Pindar kalder i vs. 69 Hieron *Αἰτναῖον ξένον*; disse ord tilsteder ingen anden naturlig forklaring, end at digteren engang har været kongens gjæst. I saa fald ligger digtets affattelse efter tidspunktet for Pindars ophold hos Hieron, altsaa tillige efter dennes seir i de Olympiske lege, der er forherliget i O. I; netop dette digt indeholder beviset for Pindars ophold hos Hieron under dets affattelse. Dets tidspunkt ansættes forskjelligt (Ol. 76 Bgk.; Ol. 77 vulgo); men i hvert fald er det vanskeligt at forstaa, hvad der under disse omstændigheder bevæger digteren til netop at nævne de gamle Pythiske seire, hvis glans forlængst maatte være blegnet ved siden af den senere Olympiske (Ol. 76 eller 77) og maaske den Pythiske firspandsseir (efter den almindelige chronologi Ol. 76,3). Denne gaade ser jeg mig ikke i stand til at løse; og dermed maa jeg ogsaa renoncere paa at eftervise digtets

foranledning.[1] Maaske har dog det foregaaende, trods det negative resultat, kunnet bane veien for en løsning. — Boeckh bemærker med rette (expl. p. 255), at et digt som dette ikke har været bestemt til offentlig opførelse.

Betragtningen af disse fire digte har kun for saa vidt betydning for nærværende undersøgelse, som den har eftervist berettigelsen til at holde dem udenfor forsøget paa at charakterisere epinikiets eiendommelighed. Det positive resultat af dette kapitel er derimod paavisningen af epinikiets præg af offentlighed, taget i mere eller mindre streng forstand. Dette resultat er grundlaget for den følgende undersøgelse, og vil paa den anden side i denne finde en yderligere bekræftelse.

Kap. II.

Epinikiets omfang og indhold bestemt gjennem forudgaaende aftale eller fast vedtægt.

Den i Kap. I foretagne undersøgelse har haft til formaal at belyse visse sider af de ydre forhold, hvorunder epinikiet fremtraadte. Den er fornøden som fundament for alle de følgende betragtninger; men den giver ikke i og for sig noget stort udbytte med hensyn til det spørgsmaal, hvorledes de ydre betingelser indvirker paa epinikiets beskaffenhed. Til at løse dette kræves en undersøgelse af, hvorledes digterens stilling til opgaver som de ovenfor charakteriserede i det hele og det enkelte maatte blive.

---

[1] Man kan sagtens danne en hypothese; fx. at en mindefest i anledning af hine ældre seire havde maattet indstilles i anledning af Hierons sygdom, og at Pindar derfor havde faaet anmodning om at sende et trøstedigt i stedet for et epinikion (cfr. vs. 2 *εἰ χρεών*). Men der skal mere end her foreligger til at støtte saa specielle opstillinger. For v. Wilamowitz's formodning (Phil. Unters. IX p. 61), at digtet indeholder et afslag paa en indbydelse til Hierons hof, ser jeg intet holdepunkt i Pindars ord; og den forklarer ikke vs. 72 ff.

Denne undersøgelse tager sit udgangspunkt i det almindelig anerkjendte faktum, at de Pindariske digte skreves paa bestilling og for betaling. At gjøre sig klart, hvad der følger heraf, er ikke nogen overflødig opgave; thi til trods for, at selve forholdet aldrig har været gjenstand for tvivl, har man ikke været tilbøielig til at holde sig dets konsekvenser for øie, men meget mere til at tilsløre eller bortforklare dem. Man har bestandig været ivrig for at værne om Pindars værd som menneske og digter, medens opgaven dog kun kan være at bestemme dette værd. Om man herved kommer til et for digteren mere eller mindre gunstigt resultat, synes mig at være ligegyldigt, naar blot resultatet er rigtigt.

Vidnesbyrd om det her omspurgte forhold haves mange steder; da sagen ikke er gjenstand for tvivl, skal her kun anføres de sikreste beviser. De findes først og fremmest hos Pindar selv. I indledningen til I. II siger digteren spøgende, at de tidligere digtere skrev, naar noget optog deres sind; Musen var dengang ikke vindesyg eller forretningsmæssig (*ἐργάτις*); Terpsichore solgte ikke sine sange. Men nu paalægger hun digterne at holde sig til Argiverens ord: *χρήματ' ἀνήρ*. I P. XI 41 ff. hedder det ligefrem: *Μοῖσα, τὸ δὲ τεόν, εἰ μισθοῖο συνέθευ παρέχειν φωνὰν ὑπάργυρον, ἄλλοτ' ἄλλᾳ ταρασσέμεν κτλ.* Anden direkte omtale af forholdet findes ikke hos digteren selv. Det sidst anførte sted er særlig interessant i sin nærmere forbindelse. Digteren har nemlig anstillet en række betragtninger over Atridernes skjæbne og dertil knyttet den almindelige bemærkning, at høihed staar for fald. Intet af dette synes at passe i en ode i anledning af en Thebansk borgers seir i de Pythiske lege. Digteren siger derfor ogsaa, efter at han er færdig med disse ret bedrøvelige betragtninger: Kjære venner, jeg har nok forvildet mig ved korsveien, medens jeg tidligere gik ad den rette vei; eller en storm har forslaaet mig af min kurs, som en baad paa havet. Men det er din opgave, Muse, naar du har lovet at stille en betalt røst til raadighed, at vende den hastig snart hid snart did — for øieblikket enten til faderen Pythonikos eller til Thrasydaios. — Man ser af dette sted, at digteren er i stand til at opfatte sin opgave som et simpelt kontraktforhold, der medfører visse forpligtelser, og som

særlig gjør det utilladeligt at komme helt udenfor det opgivne thema. Naturligvis er dette ikke den gjennemgaaende opfattelse, og den udtales intetsteds saa direkte som her; men den kommer dog antydningsvis til orde ogsaa andetsteds. Herom strax mere.

I vore scholier fremtræder bevidstheden om forholdet navnlig i den eiendommelige form, at digteren beskyldes for pengebegjærlighed; og dette hensættes paa en ganske morsom maade som et ubestrideligt faktum. Det hedder saaledes i schol. N. VII 25: *ὅτι δὲ φιλοκερδὴς πανταχοῦ ὁ Πίνδαρος, ἐκ τῶν φθασάντων δῆλός ἐστιν.* I. V 2: *ἴσμεν φιλόχρυσον ὄντα πανταχοῦ τὸν Πίνδαρον.* Det er den noget senere oldtids opfattelse, der her gjør sig gjældende, tildels vel paavirket af traditionerne om Simonides. Den har ingen støtte i de overleverede digte, og den anvendes ofte paa en uforsvarlig maade i deres interpretation; disse urimeligheder er der her ingen anledning til at gaa ind paa (se fx. schol. t. P. I 1. I. II init. P. X inscr.). Ikke ganske uden interesse er derimod anekdoten til N. V 1, hvor det hedder, at Pindar havde forlangt 3000 dr. (3 er overleveret) for et digt, og at seirherrens fader havde ment, at naar det var saa dyrt, maatte man hellere faa en broncestøtte for de samme penge. Senere havde dog Lampon forandret sin mening, og derfor begynder digteren: *Οὐκ ἀνδριαντοποιός εἰμ' κτλ.* Boeckh siger herom: tota res fabula est eaque valde inepta. Det sidste er ikke rigtigt; historien mangler netop ikke indre sandsynlighed, og odens begyndelse har noget paafaldende. Men paa nogen særlig troværdighed kan anekdoten selvfølgelig ikke gjøre krav, og den har en mistænkelig lighed med Artemons paafund i anledning af P. I 1. Tallet tre er i hvert fald ikke tilfældigt, men hænger sammen med, at oden har tre triader; og dette fører over til en bemærkning af større betydning.

Det hedder i I. I 60 ff.: *πάντα δ' ἐξειπεῖν, ὅσ' ἀγώνιος Ἑρμᾶς Ἡροδότῳ ἔπορεν ἵπποις, ἀφαιρεῖται βραχὺ μέτρον ἔχων ὕμνος.* Hertil schol. (vs. 85): *Ἀριστόδημος δὲ καὶ τοῦτο λαμβάνων πρὸς τὸ μόνον τῶν ἐπισήμων αὐτὸν μνημονεύειν, τοὺς δὲ λοιποὺς παρῳδευκέναι, βραχύ φησι μέτρον εἰρηκέναι τοῦ ὕμνου διὰ τὸ τὰς ἐκδόσεις τῶν ἐπινίκων πρὸς ἀριθμὸν εἰπεῖν καὶ τριάδων ἔχειν τοὺς μισθούς· παρὸ καὶ ἑαυτοῦ ἐπιλαμβάνεται.* Aristodemos, hvem Boeckh i noten til dette sted affærdiger noget haanligt

(i anledning af en ganske vist uheldig bemærkning af samme art som denne t. N. VII 70) var en discipel af Aristarch (schol. N. VII 1) og citeres ikke saa sjeldent i Pindarscholierne. Det her foreliggende citat er korrupt; Boeckh vil læse: *πρὸς ἀριθμὸν τῶν τριάδων,* idet han sletter *εἰπεῖν καί.* Rettelsen er ikke slaaende, men den rammer meningen med scholiet, der maa være den, at digtene bestiltes og betaltes efter antal triader; og hvad enten denne bemærkning beror paa formodning af den Alexandrinske philolog eller paa mere positive data, saa tør den ingenlunde forbigaas med ringeagt. Den kan tvertimod passende tjene til udgangspunkt for den speciellere betragtning af forholdet mellem epinikiets bestilling og dets omfang.

Et digt, der var bestilt til en bestemt, forud given leilighed, maatte i mange tilfælde nødvendig have en vis bestemt længde. Det er endvidere ikke rimeligt, at det, selv hvor dette ikke var tilfældet, blev overladt til digteren vilkaarlig at bestemme digtets omfang. Betalingen for digtet maa have været fastsat i forveien, og den der ønskede at feires i 5 triader og var villig til at betale hvad digteren maatte forlange, udsatte sig fornuftigvis ikke for at blive spist af med een, men traf i forveien aftale med digteren om odens længde, der saa atter kunde influere paa prisen. Thi denne maatte tildels rette sig efter den tid og det arbeide, opgaven kostede digteren. Saaledes som de Pindariske oder foreligger, vil man ikke ret vel kunne tænke sig noget andet maal for de flestes længde end triaden; dette er af den beskaffenhed, at der forud lod sig fastslaa et nogenlunde bestemt omfang for digtet, uden at digteren var bunden til smaalige og pedantiske begrænsninger. I virkeligheden maatte jo digteren, selv om saadanne aftaler ikke forudsættes, paa et temmelig tidligt stadium af digtets udarbeidelse gjøre sig klart, paa hvor mange triader han vilde fordele sit stof, fordi triaden er en meget stor enhed, hvoraf der ikke kunde føies een til eller tages een fra uden at forrykke digtets tyngdepunkt, kvantitativt set; at digte i triader over et opgivet æmne maa netop af denne grund have været en vanskelig sag — især naar man tillige husker paa epinikiets temmelig bestemt fastsatte kunstform og stoffordeling og anordning. Hvad de strophisk affattede digte

angaar, viser strophetallene, at digteren ikke kan have bundet sig ængstelig til et forud bestemt maal.

De forhold, som disse almindelige betragtninger leder til at forudsætte, kan ikke have været uden indflydelse paa de overleverede epinikiers skikkelse; og en undersøgelse af denne vil ogsaa bekræfte rigtigheden af det ovenfor fremsatte. Det vil være naturligt først at tage epinikiernes omfang i betragtning. Af de 44 digte (I. III og IV regnes for eet digt) er 37 affattede i triader. Af disse har 12 fem triader, 10 fire, 10 tre og 4 een; eet (P. IV) har 13. De andre 7 er strophiske uden epode. Her findes næsten alle tal: eet har 2 stropher, eet 4, eet 5, eet 6, eet 7, eet 11 og eet 12. Der findes intet digt i to triader; men digtene paa 5—7 stropher nærmer sig dette maal.

Paa en enkelt undtagelse nær (P. IV) har altsaa ingen ode over fem triader. Dette tal, der almindeligvis har været det største, findes i flere af de til regjerende fyrster rettede oder: O. II, P. I og III. Men ogsaa af de andre oder i fem triader har de fleste, efter hvad der ligefrem fremgaar af digterens egne ord, været rettede til høitstaaende mænd af fornem familie eller betroet stilling hos tyranner. Saaledes først og fremmest O. VI. VII. XIII samt I. III + IV (se vs. 17 ff., hvor ogsaa familiens rigdom fremhæves). Om seirherrerne i P. IX og N. X kan vi i hvert fald slutte, at de har hørt til adelen i deres fædrenebyer; cfr. P. IX 103 ff. N. X 37 ff. 49 f. Hvad de resterende tre angaar, er det ovenfor viist, at digteren havde særlige grunde til at vise sig rundhaandet i O. X; i N. VII havde han i hvert fald meget paa hjerte, tildels af rent personlig art. Alene om P. VIII lader der sig ikke sige noget nærmere.

Tallet 4 viser flere af tyranoderne: P. II, der sikkert ikke har været bestilt; O. I og P. V. De to sidstnævnte er dog lige saa lange som de femtriadiske. Tyrannerne har vel neppe gaaet saa meget i detail med bestillingen, ofte maaske heller ikke aftalt en bestemt betaling. Det kunde forudsættes, at der leveredes et anseeligt digt, og belønningen kunde ventes af fyrstens gavmildhed. En eneste fyrsteode (O. III) viser ved sit mindre omfang (3 triader), at den har været bestemt for en særlig anledning, hvad der ogsaa af andre grunde er klart. Af oder, rettede til ansete mænd, har N. I fire triader, N. IX 11 stropher; P. X

fire triader. Om Herodot fra Theben (I. I) ved vi, at han var rig (vs. 67), og maatte ogsaa formode det, da han seirede med et firspand. Om de andre lader der sig ikke sige noget bestemt.

Af oderne i tre triader er at mærke de tre til Ægineten Lampons sønner (N. V; I. V. VI). Af de andre har O. III og I. II særlige forhold; O. V er skrevet til Psaumis fra Kamarina, der formodentlig nok har været en anset og velhavende mand; men han faar ogsaa to oder i anledning af samme seir. Om de andre personer, til hvem oder af dette omfang er rettede, ved vi intet. Af de endnu kortere er P. VI skrevet til en ung mand, der ikke selv havde seiret, men festligholdt sin faders seir. Den i P. XII forherligede seirherre var fløitespiller og aabenbart ikke nogen fornem mand (*εὐδόξῳ Μίδᾳ* vs. 5). Ved N. II og O. IV og XIV kommer særlige forhold ved opførelsen i betragtning; om O. XI. XII og P. VII lader sig intet sikkert sige; den sidste er unegtelig rettet til en fornem mand.

Denne oversigt viser, at der, naar tilbørligt hensyn tages til andre omstændigheder, lader sig finde et vist forhold mellem de Pindariske oders længde og seirherrens livsstilling og sandsynlige formuesomstændigheder, hvor saadanne er bekjendte eller med sikkerhed lader sig udlede af hans omtale i digtet. Herved bekræftes da yderligere den ovenfor opstillede formodning, at der paa forhaand blev truffet en aftale om digtets omfang, og at denne indvirkede paa prisen.

Der lader sig da ogsaa i udtalelser af digteren finde beviser paa, at digtene har været bestilt af en bestemt længde. Intet sted er vel mere direkte end det ovenfor anførte af I. I; men i belysning af det er der flere, der fører i samme retning. I N. IV vender digteren, efter at have berettet om Æakidernes ry, tilbage til sit nærmere liggende thema med følgende ord (vs. 69): *Γαδείρων τὸ πρὸς ζόφον οὐ περατόν. ἀπότρεπε αὖτις Εὐρώπαν ποτὶ χέρσον ἔντεα ναός· ἄπορα γὰρ λόγον Αἰακοῦ παίδων τὸν ἅπαντά μοι διελθεῖν.* De tre sidste stropher indeholder dernæst forherligelsen af seirherrens familie, paa lignende maade som ellers ofte den sidste triade er helliget themaets direkte behandling. I. V 55 slutter digteren mythen brat af paa følgende maade: *ὣς ἄρα εἰπὼν αὐτίκα ἕζετ'. ἐμοὶ δὲ μακρὸν πάσας ἀναγήσασθ' ἀρετάς· Φυλακίδᾳ γὰρ ἦλθον, ὦ Μοῖσα, ταμίας Πυθέᾳ*

τε κώμων Εὐθυμένει τε. τὸν Ἀργεῖον τρόπον εἰρήσεται πάντ' ἐν βραχίστοις. Digteren gjør saa det han har at sige om Lampons sønner og deres seire, af i antistrophen og epoden. Paa lignende maade hedder det O. XIII 90, hvor Oligæthidernes seire skal opregnes i digtets slutning: *παύρῳ ἔπει θήσω φανέρ' ἀθρόα.* Disse steder tagne tilsammen og sammenholdte med I. I 60 viser tydelig nok, at der som regel var aftalt en bestemt længde for det bestilte digt. Det er charakteristisk, at der i tyranoderne saa godt som ikke findes spor af den art udtalelser; kun i den lange P. IV afbryder digteren sig selv i sin mythiske fortælling vs. 247 med ordene: *μακρά μοι νεῖσθαι κατ' ἁμαξιτόν. ὥρα γὰρ συνάπτει· καί τινα οἶμον ἴσαμι βραχύν.* Forholdet med dette digt er i det hele noget uklart; dog er det neppe rimeligt, at Pindar af egen drift har forfattet en ode af en saa ganske overordentlig længde; han kunde jo ikke engang være sikker paa, at den vilde være velkommen. Har han faaet en bestilling paa 12 triader, da er begyndelsen af den 11te epode et passende punkt til at tænke paa en afslutning; den 13de triade har han i saa fald føiet til for egen regning og af private grunde.

Hele den her anstillede betragtning er naturligvis ikke synderlig frugtbar i retning af en dybere indsigt i digterens maade at arbeide paa. Men det er dog altid værd at holde sig for øie under digtenes fortolkning, at enhver ode som regel skulde have en bestemt længde, og at digteren saaledes alt efter omstændighederne maatte være betænkt paa at give sit stof udstrækning eller begrænsning. Det er mig bekjendt, at Madvig i sin tid har gjort dette synspunkt gjældende i sine øvelser over Pindar, medens jeg ellers ikke har set det fremdraget.

Forfølger man nu synspunktet af epinikiet som bestilt og betalt videre, da kommer man ind paa betragtningen af, hvilken indflydelse dette forhold maa antages at have haft ikke blot paa dets omfang, men ogsaa paa dets indhold. Man møder imidlertid her strax en eiendommelig vanskelighed. Epinikiet var paa Pindars tid allerede en udpræget kunstform, der fulgte faste regler, ogsaa med hensyn til hvad der skulde omtales deri. Det er her ikke muligt overalt at drage en bestemt grænse mellem hvad der optoges i digtet ifølge staaende skik og vedtægt, og hvad der kom ind paa udtrykkeligt forlangende af vedkommende.

Ofte kan begge momenter have gjort sig gjældende. Heri ligger imidlertid ogsaa, at en saadan adskillelse ikke overalt har nogen reel interesse. Hvad der ifølge bestemt vedtægt skulde staa i et ordentligt epinikion, vilde seirherren ogsaa kræve at finde deri; han vilde saa at sige anse digteren for kontraktmæssig forpligtet til at medtage disse ting, selv om intet derom var aftalt; og digteren vilde have samme følelse. Herunder hører saadanne selvfølgeligheder, som at seirherren skal *nævnes;* ligesaa hans fødeby; at seiren skal betegnes, baade dens sted og dens art; og andet mere af samme slags. Det lønner sig ikke synderligt at dvæle ved disse ting; kun nogle enkelte specialiteter kan fremhæves. Allerede tidlig har man saaledes gjort den iagttagelse, at den gud, til hvis ære legene holdes, skal nævnes i epinikiet. Se herom Rauchenstein Einl. p. 85 ff. Til hans behandling er der ikke stort at føie; det er urigtigt, at Zeus ikke er nævnt i N. VI (vs. 15), og det gaar ikke an at betragte omtalen af Æakiderne i de Æginetiske oder som en erstatning for omtalen af Zeus. — En anden eiendommelighed, der lige er berørt hos Rauchenstein (p. 27), er den skik at nævne seirherrens faders navn. Undtagelserne herfra er ikke mange, naar frases særlige tilfælde. I tyranoderne er nævnelsen af faderens navn overflødig; den mangler saaledes i O. I. P. III. IV. V. Fremdeles i de til den bedagede Psaumis rettede oder O. IV og V; og i de ganske korte digte P. VII og XII. I N. VI synes faderens navn med vilje udeladt (cfr. Dissen i Boeckhs udg. II 2, p. 409). Overfor I. VII ser jeg ingen grund. Det hele forhold har en vis interesse af hensyn til fortolkningen af et par steder. I P. X 16 er *Φρικίας* faderens navn; Rauchensteins forsvar for denne fortolkning finder en yderligere støtte gjennem den ovenfoı gjorte iagttagelse. I P. XI 43 maa af samme grund *Πυθονίκῳ* antages for faderens navn; cfr. Bergk P. L. I^4, p. 235.

Dette er som sagt smaating, der mindre direkte vedrører denne undersøgelse; for saa vidt som de er af betydning for dens endelige resultat, vil der paa et senere stadium blive taget fornødent hensyn til dem. Derimod vil det være af betydning at betragte saadanne mere omfangsrige dele af epinikiet, overfor hvilke der vil kunne være tale om at eftervise en direkte ind-

flydelse fra bestillerens side. Herhen hører først omtalen af den forherligedes og hans families tidligere seirvindinger.

Det er en bekjendt sag, at hvis seirherren har vundet andre seire end den i epinikiet besungne, da omtales disse regelmæssig, og ligesaa nævnes eller antydes hans families udmærkelser af denne art. Forholdet er saa gjennemgaaende, at der ikke behøves nogen paavisning deraf. Det har fra først af haft sin grund i et ønske fra seirherrens side; men dette behøver ikke i og for sig at have været digteren uvelkomment og er sikkert hurtigt blevet en norm; i hvert fald maa man overfor epinikiets blomstringsperiode antage, at det forstod sig af sig selv, at digteren efterlevede reglen, uden at han i det enkelte tilfælde behøvede nogen udtrykkelig opfordring dertil. Ikke desto mindre lader det sig med sikkerhed vise, at der som oftest maa have fundet en forudgaaende aftale sted med hensyn til disse opregninger af tidligere seire. Dette har sin simple grund deri, at digteren ikke kunde kjende disse, i hvert fald ikke kjende dem med fuld nøiagtighed og i den detail, hvori de ofte krævedes opregnede. Det er paa dette sted ikke overflødigt at gjøre opmærksom paa, at man ofte har gjort sig urigtige forestillinger om digterens forhold til den besungne (smlgn. fx. de ovenfor p. 149 f. nævnte hypotheser); han maa antages i reglen slet ikke at have kjendt vedkommende før hans seir. Men selv hvor han havde et mere eller mindre intimt kjendskab til seirherren og hans familie, behøver han ikke at have haft alle hans seire og endnu mindre alle hans slægtninges seire paa rede haand i sin hukommelse. Og forudsætter vi endog, at denne har været særlig vel udviklet i saa henseende (hvad der i og for sig kan være ret rimeligt), saa vilde digteren dog neppe stole paa den alene; thi mod feiltagelser i opregningen af disse udmærkelser maatte han være absolut sikret overfor et auditorium, hvoraf altid mange maatte vide fuld besked om alle eller nogle af slægtens seire. Denne sikkerhed kunde han kun vinde gjennem direkte meddelelse fra seirherren eller hans familie; og en saadan maa derfor forudsættes som aldeles gjennemgaaende regel. Men denne vilde da atter virke ind paa digterens stilling. Thi ligesom den skik at opregne forudgaaende seirvindinger oprindelig naturligvis beroede mere paa den besungnes ønske end paa digterens, saaledes

vilde man selvfølgelig forlange at finde alle de seire opregnede, som man havde opgivet digteren. Saaledes bliver der her at statuere et direkte afhængighedsforhold; og at dette i mange tilfælde endog har maattet føles som en byrde, vil fremgaa af den følgende udvikling. Jeg gaar nemlig nu over til at anføre beviser for det ovenfor fremsatte; hvorved det er nok at fremdrage nogle enkelte tilfælde, der paa en slaaende maade viser, at digteren ikke kan have øst af sin egen viden.

O. VII 80 ff. opregnes den berømte nævefægter Diagoras's seire. Der er to i de Rhodiske lege (Tlepolemierne), fire Isthmiske, to umiddelbart paa hinanden følgende Nemeiske (*ἄλλαν ἐπ' ἄλλᾳ*); seire i Athen, Argos, Arkadien, Theben, Boeotien, Pellene; 6 seire paa Ægina; seire i Megara. De nøiagtige talangivelser selv for mindre bekjendte leges vedkommende viser, at digterens meddelelser beror paa bestemt opgivelse. — O. VIII 65 f. bemærkes, at Alkimedons seir er den 30te, der er vunden af gymnastiklæreren Melesias's disciple. — I den lange opregning O. IX 80—99, ligeledes med bestemte tal, kan særlig mærkes vs. 89 ff. med den detaillerede beretning om Epharmostos's første seir som voxen (ved Marathon). — Al tvivl udelukkes af et sted som N. XI 19 ff.: Aristagoras fra Tenedos har ikke deltaget i de store Helleniske lege, men har vundet 16 seire *ἐκ περικτιόνων* i brydekamp og pankration. Enhver videre udvikling er egentlig overflødig; kun for en kuriositets skyld kan her endnu omtales N. VI. Her er et eiendommeligt forhold i seirherrens familie gjort til thema for en del af oden; det havde nemlig viist sig, at hveranden generation i reglen udmærkede sig ved seire i de gymnastiske lege, medens hveranden ligesom laa brak (vs. 9—13). Pindar regner her slægten op lige til seirherrens tipoldefader (vs. 17—25) med navns nævnelse og angivelse af seirens art; overhovedet handler hele oden paa vs. 51—61 nær om Bassidernes seire. Themaet er udført meget sindrigt; men det er vel klart, at det ikke beror paa frit valg og egen viden hos digteren.

Hvor disse opregninger af ældre seire indtager en maadeholden plads, eller hvor de i alt fald, som i N. VI, lod sig gjøre til gjenstand for mere almindelige betragtninger, der kan de maaske have været digteren et ganske velkomment thema;

men undertiden har de sikkert været følte som en tvang, der var ham paalagt og som han ikke turde unddrage sig; ligesom de ogsaa af alle indrømmes at høre til de døde pletter i de Pindariske digte. Et exempel instar omnium er en ode som O. XIII, der forøvrigt viser store skjønheder; her indtager disse opregninger en ligefrem enorm plads. Xenophons og hans allernærmestes tidligere seire afhandles vs. 32—46, og opregningen sluttes med en bemærkning om umuligheden af at tage alt med. Ikke desto mindre kommer der vs. 93—113 en ny liste, denne gang over slægtens (Oligæthidernes) seire. Den afsluttes meget betegnende med ordene: *ἀλλὰ κούφοισιν ἐκνεῦσαι ποσίν* (*ἀλλά* passer ikke i metrum; maaske skal der med Bergk læses *ἄνα*: op!), til grund for hvilke der ligger den forestilling, at digteren er ved at drukne i det uhyre stof. Enhver ser vel, at dette er ham paatvunget. Dette er saa meget rimeligere, som det ofte maatte være et brydsomt arbeide at bringe de mange egennavne ind i det givne metrum, der hos Pindar tilsteder faa eller ingen friheder. Digterens herredømme over formen viser sig her i det mest glimrende lys; men intet i hans øvrige produktion leder til at tro, at han har nogen bihensigt i retning af at stille dette herredømme til skue; det er tvertimod eet af hans største fortrin, at han aldrig, saavidt vi da kan skjønne, bryder sig om legende at vise sin færdighed, og det skjønt digtartens beskaffenhed og metriske form gav opfordring nok dertil. — Af andre oder med opregninger af tilsvarende længde kan nævnes N. X, hvor listen over Theiaios's og hans slægts seire gaar fra vs. 22—48. O. IX (vs. 83—99) er allerede nævnt.

I de store tyranoder mangler disse opregninger som regel. Herved er at bemærke, at den i O. II og III forherligede seir var Therons første (og eneste) i disse lege og, saavidt vides, overhovedet. O. I forherliger Hierons første seir i de Olympiske lege efter hans tronbestigelse; han havde forinden seiret flere gange i de Pythiske (se Boeckh t. Pyth. I introd.) og for mange aar siden (Ol. 73) i de Olympiske.[1] Man har ment, at grunden var, at maalet for denne ode er at forherlige seiren i de Olympiske lege fremfor alle andre; det kan være rigtigt, skjønt det

---

[1] Paa striden om dette spørgsmaal er det ikke her stedet at gaa ind.

ikke er synderlig slaaende. I hvert fald behøves denne forklaring ikke; thi forud for den i P. I omtalte firspandsseir gik to med *κέλης*, og disse omtales ikke i denne ode. — Arkesilaos af Kyrene synes ikke at have vundet seire i moderlandets lege før den i P. IV og V forherligede; hans deltagelse i de hjemlige lege berøres ganske i forbigaaende P. V 116 f. Den eneste virkelige undtagelse fra reglen bliver da omtalen af Therons broder Xenokrates's tidligere seire i O. II 54 ff. Her kan let have ligget et ønske fra Therons side til grund, men ogsaa digterens eget; thi Xenokrates's søn var hans ven. I hvert fald er det hele forhold betegnende; tyrannerne brød sig ikke om en opregning af den art ting, og digteren valgte med rigtig takt større emner for sin lovprisning af dem.

Har man engang fastslaaet et saadant regelmæssig tilbagevendende emne for epinikiet som beroende paa aftale, saa tør man sikkert gaa videre. Der findes i enkelte oder en omtale af læreren for den unge seirherre. Stederne er: O. VIII 54—66. X 16—21. N. IV 93—96. V 48 f. VI 72—75. I. III + IV 90. De fleste steder er det den samme mand (Melesias), der nævnes; dog forekommer ogsaa andre (Ilas O. X 16. Menandros N. V 48. Órseas I. III + IV). Rimeligvis har der her foreligget en opfordring til ikke at glemme den lærer, hvem saa meget skyldtes, og hvis stilling jo netop i Grækenland var en særlig tillidspost. Det udførligste af disse steder, O. VIII 54 ff., frembyder særlige vanskeligheder; det rigtige er efter min mening givet af Friederichs (Pind. Stud. p. 17 f.), i overensstemmelse med hvem jeg oversætter stedet paa følgende maade: «Lad ikke misundelsen kaste paa mig med sin skarpe sten, fordi jeg har gjenkaldt (ɔ: gjenkalder) i min sang den hæder, Melesias har vundet fra barnsben af; jeg vil nemlig baade nævne en saadan seir (ɔ: en seir mellem drenge) af ham, som han har vundet i Nemea, og en senere, en kamp med voxne, ⟨begge⟩ i pankration. At oplære disciple er jo dog lettest for den, der selv kjender til sagen; de, der ikke selv har forsøgt sig, har mindre grundighed og sikkerhed i deres undervisning». — Til stedets rette forstaaelse er det nødvendigt at fastholde, at *καὶ γάρ* i vs. 56 ikke skal begrunde sætningen *μὴ — φθόνος*, men forklare sætningen *εἰ — ὕμνῳ*, specielt ordene *κῦδος ἐξ ἀγενείων ἀνέδραμον*. Det som

digteren gjør imod sædvane, er at omtale lærerens egne seire; dette er en forherligelse af en udenforstaaende, som ellers er epinikiet fremmed, men som i dette tilfælde formodentlig har været ønsket. I anledning af denne bruger han vendingen: *μὴ — φθόνος,* der ellers ikke faar nogen betydning for det efterfølgende, men som skal tjene til at undskylde den særdeles udmærkelse, der bliver Melesias til del, vel ogsaa i anledning af, at den i digtet besungne seir var den 30te, der var vunden af hans disciple (se vs. 66). Betydningen af denne vending, der i tilsvarende forbindelser er meget almindelig hos Pindar, vil i det følgende komme til at staa i et klarere lys.

Under samme kategori hører ogsaa omtalen af afdøde medlemmer af familien. Den findes hyppig og forstaar sig saa temmelig af sig selv, hvor der er tale om en afdød fader i anledning af en ganske ung søns seir. Saaledes O. VIII 81 f., hvor der nævnes to afdøde medlemmer af familien, uden at man kan afgjøre andet om dem, end at den ene maa være faderen, der ellers ikke nævnes. Af ganske samme art er det smukke sted O. XIV 20 ff. I ingen ode fremtræder dog dette moment stærkere end i N. IV. Her omtales først vs. 13—16 den afdøde fader, der selv havde givet sig af med poesi. Dernæst følger seirherrens pris og forskjellige mythiske themaer; idet digteren saa vender tilbage til nutiden og til forherligelsen af seirherrens familie, omtaler han et afdødt medlem af denne i følgende eiendommelige form (vs. 79 ff.): *εἰ δέ τοι μάτρῳ μ' ἔτι Καλλικλεῖ κελεύεις στάλαν θέμεν Παρίου λίθου λευκοτέραν . . . κεῖνος ἀμφ' Ἀχέροντι ναίων ἐμὰν γλῶσσαν εὑρέτω κελαδῆτιν κτλ.* Her er bestilling aldeles utvivlsom og ligefrem bevidnet af digteren; men den maa i virkeligheden forudsættes saa godt som overalt overfor denne bestanddel af epinikiet; thi digteren vilde ikke uden forudgaaende underretning kunne være sikker paa, om bemærkninger af denne art vilde være velkomne. — Af andre mere fremtrædende steder kan endnu mærkes N. VIII 44 ff. (hvor der synes at have foreligget særegne forhold) og I. VII 24 ff., hvor der helliges en i krigen falden slægtning og navne af seirherren en længere omtale; endelig I. VIII 61 ff.

Med megen finhed har digteren, sikkert her paa fri haand,

benyttet det ham ofte paatvungne motiv til det virkningsfulde sted P. V 96—103.

Hvad der hidtil er paavist af ting, som kan antages at bero paa direkte bestilling, hører altsammen til de partier af epinikiet, om hvilke man i hvert fald kan sige sig selv, at digteren i deres behandling er bestemt bunden til den foreliggende bestilling i almindelighed, fraset specielle ønsker af bestilleren. Det vilde være af interesse at afgjøre, om der undertiden kunde eftervises forudgaaende aftale for de partiers vedkommende, overfor hvilke digteren utvivlsomt i det hele stod friere producerende: overfor de mythiske afsnit. Mythen optræder som bekjendt i reglen som epinikiets midtpunkt, omsluttet af det virkeligheden angaaende. Fra denne regel gjør kun meget faa epinikier en undtagelse. Det er O. IV. P. IX. N. IX. Af disse indeholder mythen i O. IV kun en aandrighed, som man ganske kan tilskrive digterens egen opfindelse. Med de andre digte er forholdet et andet; klarest ligger det maaske for dagen i N. X. Denne lange ode er skrevet til en Argiver ved navn Theiaios. Den begynder med en lovprisning af Argos og en opregning af alle dets mythiske berømtheder (1—18); derpaa følger omtalen af Theiaios's seire (20—36). Saa kommer familiens (37—48). Derpaa hedder det: *Κάστορος δ' ἐλθόντος ἐπὶ ξενίαν πὰρ Παμφάη καὶ κασιγνήτου Πολυδεύκεος, ϙὐ θαῦμα σφίσιν ἐγγενὲς ἔμμεν ἀεθληταῖς ἀγαθοῖσιν.* Pamphaes maa efter forbindelsen være en af Theiaios's aner (saaledes allerede scholierne, hvem hele sagen ellers aabenbart er ubekjendt). Resten af digtet (vs. 55—90) udfyldes af fortællingen om Kastors død, der er holdt i næsten episk tone og ikke staar i nogen indre forbindelse med digtets første halvdel. Sammenholder man nu disse fakta, da ser man først, at Pindar sandsynligvis har faaet beretningen om Dioskurernes besøg hos Pamphaes fra seirherren selv eller hans omgivelser; det har aabenbart været en familietradition. Dette var imidlertid neppe grund nok for digteren til afvige fra sit sædvanlige princip: at vælge mythen af vedkommende stads sagnkreds, hvor der fandtes en saadan. Han har rimeligvis faaet et vink om, at en fortælling om Dioskurerne vilde være særlig velkommen. For at Argos ikke skulde komme tilkort og for ikke at faa to hele myther, valgte han saa den ovenomtalte begyn-

delse og fik derved den stik modsatte ordning af den sædvanlige; den blev her nødvendig, fordi de to mythiske partier (der begge var uundgaaelige) maatte adskilles; Pindar kunde ikke knytte fortællingen om Dioskurerne til en opregning af de Argiviske sagnhelte.

Væsentlig ensartet er kompositionen af P. IX, kun at der her begyndes med en ganske kort omtale af seirherren (vs. 1—4). Derpaa den lange Kyrenemythe (5—75); saa et mellemstykke, væsentlig beregnet paa seirherrens berømmelse (76—103); derpaa ordene: *ἐμὲ δ' ὦν τις ἀοιδᾶν δίψαν ἀκειόμενον πράσσει χρέος αὖτις ἐγεῖραι καὶ παλαιῶν δόξα τεῶν προγόνων.* Stedet er korrupt overleveret; jeg har citeret det overensstemmende med Schmids emendation (hdss. og scholierne kjender kun læsemaaden *δόξαν*), og opfatter det i overensstemmelse med Dissens fortolkning: «Idet jeg vil slukke min tørst efter sange, er der ogsaa en berømmelig daad af dine forfædre i fjerne tider, der forlanger af mig som en gjæld, at jeg atter skal bringe den i erindring.» Konstruktionen er unegtelig meget haard; men emendationen er den eneste af de hidtil foreslaaede, der i kritisk henseende er fuld forsvarlig og giver en tilfredsstillende tanke.

Hvilken vei til stedets emendation man imidlertid end vælger, taler sandsynligheden for, at her atter foreligger et tilfælde af forud aftalt mythe. Digtets sidste del er nemlig optaget af en ellers ubekjendt fortælling om Alexidamos (hvem Telesikrates maa have regnet mellem sine forfædre), der vandt den Libyske konge Antaios's datter i væddeløb. I alt fald denne mythes sammenhæng med Telesikrates's familie, men rimeligvis ogsaa den selv er digteren meddelt i anledning af seiren. I den lange ode (5 triader, 125 vs.) kunde den ikke gjøres til midtpunkt; om seirherren selv var neppe meget at melde, og selv om der var noget, var maadehold i denne retning det klogeste overfor en adelig borger i en af tyranner behersket by.[1] Derimod var

[1] Der er ikke overleveret noget om Arkesilaos d. IV's regjeringstid (til ham er P. IV og V rettede 12 aar efter dette digt). Vi ved, at Kyrene under ham var i en maadelig forfatning, især en stor del af adelen landsforvist (P. IV slutn.); men om denne politik var hans egen eller hans forgjængeres, ved vi ikke engang. Telesikrates hørte sikkert til Kyrenes adel;

Kyrenes mythiske pris et farefrit thema; og dette gjør digteren derfor til midtpunkt. Dermed og med omtalen af seirherren samt en bemærkning om digterens personlige forhold (der for os nu er dunkel) fyldes de 4 første triader; den 5te er opsparet til Alexidamos-mythen.

Der mangler endnu N. I. Dette digt er henvendt til Hierons svoger og betroede mand Chromios. Det begynder med en pompøs hymne til Ortygia og Sicilien; derpaa følger bemærkninger til Chromios personlig (vs. 19—33). Saa hedder det uden tydelig forbindelse med det foregaaende: *ἐγὼ δ' Ἡρακλέος ἀντέχομαι προφρόνως, ἐν κορυφαῖς ἀρετᾶν μεγάλαις ἀρχαῖον ὀτρύνων λόγον* — hvorpaa følger fortællingen om Herakles's kamp med slangerne i vuggen og Tiresias's spaadom om hans fremtid ved samme leilighed. Allerede de gamle fortolkere har pint sig for at udfinde, hvad der kan have været digterens grund til at indføre netop denne mythe; se ovenfor p. 27 ff. Af de dér citerede udtalelser har kun følgende interesse her: *ὁ μὲν οὖν Ἀρίσταρχός φησιν, ὅτι οἴονταί τινες, ὅτι ὑπόθεσις αὐτῷ ἐδέδοτο τοιαύτη ὥστε μνησθῆναι τοῦ θεοῦ, ὅπερ ἐστίν, ὥς καὶ Ἀρίσταρχός φησι, ἀπίθανον.* — Det vilde være interessant at kjende Aristarchs grunde til at forkaste denne antagelse; den er, saavidt jeg da ser, den eneste mulige forklaring paa indførelsen af denne mythe ved en Sikelers seir med firspand i de Nemeiske lege; og den er, naar man sammenholder de to ovenfor behandlede steder, ingenlunde usandsynlig. Om Chromios's grunde til at ønske denne mythe nytter det vel neppe at spørge.

Dersom forudgaaende aftale tør antages i disse to eller tre oder, er den mulig i flere. Jeg ved dog ingen andre tilfælde, hvor der foreligger saa bestemte grunde til at formode noget saadant; men jeg kan ikke tilbageholde en mistanke om, at det samme forhold foreligger for P. IV. Om dette digts usædvanlige længde er ovenfor talt; ligesom denne neppe beror paa digterens

---

og det er meget muligt, at der med Pindars formaning vs. 93—96 ved *ἀστῶν* i virkeligheden sigtes til Kyrenes daværende regent. Stod T. sig godt med Kongehuset, da var en saadan opfordring til hans medborgere ikke ret passende.

initiativ, saaledes ligger det nær at formode, at den udførlige behandling af Argonautersagnet har været ønsket fra fyrstens side.

Om de i det sidste afsnit af dette kapitel anstillede betragtninger gjælder det samme som ovenfor blev bemærket om digterens afhængighed med hensyn til digtenes omfang. De vil (fraset enkelte punkter) neppe kunne modsiges af nogen: men de er heller ikke af stor værdi for en dybere opfattelse af digterens produktion. De afgjørende spørgsmaal med hensyn til epinikiernes komposition løses ikke ved at henvise til digterens kontrakt med bestilleren. Men ligeoverfor den usunde og falske idealiseren af alle til udøvelsen af Pindars kunst knyttede forhold, som enhedstheorien har affødt, er det ikke desto mindre nødvendigt gjennem en detailleret undersøgelse at paavise, at digteren paa flere end eet punkt var rent udvortes og tvangsmæssig bunden med hensyn til indholdet af sin produktion. Og det er gavnligt at holde sig for øie, at denne bundethed mangen gang har skadet den kunstneriske værdi af hans frembringelser paa en følelig maade. Man vil ikke let kunne negte, at Pindar kunde have løst en opgave som den, der forelaa i O. XIII, mere tilfredsstillende, dersom han ikke havde været nødsaget til at opregne seirvindinger i snesevis; og selv hvor misforholdet ikke fremtræder saa grelt som i dette ganske vist særlig udprægede tilfælde, er det dog i reglen føleligt nok, at man i disse partier af epinikierne er langt nedenunder de ideale regioner, hvortil man gjerne vil hæve digterens produktion op; ligesom deres blotte tilstedeværelse, i alt fald saa længe man ikke har faaet ogsaa dem til at gaa op i vedkommende digtes enhed, indeholder en protest mod selve den moderne fortolknings princip.

Kap. III.

Epinikiets indhold som bestemt og begrænset af den givne situation.

Formaalet med det foregaaende kapitel var at eftervise saadanne bestanddele af epinikiet, hvis forekomst i den eiendomme-

lige form, hvori de foreligger, maa antages at bero paa forudgaaende udtrykkelig eller stiltiende aftale mellem digteren og den besungne (foruden paa fast skik og vedtægt). Det bliver dernæst opgaven at gjøre rede for, hvilket stof der i almindelighed forelaa digteren til behandling i et epinikion. De specielle forudsætninger, der i enkelte tilfælde kan have været til stede, bliver det enkeltinterpretationens sag at gjøre rede for.[1]

Epinikiet er et leilighedsdigt, forfattet i anledning af en seir i de nationale lege og bestemt til opførelse ved en med ofre forbunden fest for en større kreds af tilhørere, som regel i seirherrens fødeby. Dets formaal er at forherlige seiren i dens egenskab af en hæder for seirherren, for hans familie og for hans fødeby — ikke i dens techniske charakter som bevis paa gymnastisk virtuositet. Dets emner bliver derfor i første linie disse tre: seirherrens personlighed, fremfor alt i egenskab af seirherre, men ogsaa i andre henseender; hans familie, ligeledes fornemmelig med hensyn til dens agonistiske virksomhed; endelig hans fødeby. Og behandlingen af alle disse momenter maa afpasses saaledes, at den er egnet til at behage en større kreds af tilhørere, der for det meste bestaar af seirherrens landsmænd og er forsamlede ved en festlig leilighed i hans og deres egen fødestad.

Alle disse momenter varierer alt efter forholdene. Seirherrens personlighed som thema for epinikiet frembyder i de overleverede digte en jævn skala, hvis yderpunkter er paa den ene side regjerende fyrster som Hieron, Theron og Arkesilaos, paa den anden side fløitespilleren Midas fra Agrigent (P. XII). Med familien er forholdet det samme; mænd af gamle slægter som Oligæthidernes i Korinth (O. XIII) eller Bassidernes paa Ægina (N. VI) staar i vor samling ved siden af parvenu'er fra kolonierne, der skylder en enkelt hersker alt, eller jævne Thebanske borgere, der er ganske uden stamtræ, som Pythonikos og Thrasydaios i P. XI. Indenfor de forskjellige byers kreds er modsætningerne af tilsvarende art. Det gjør en forskjel, om

[1] Rammerne for den følgende undersøgelse er allerede givne gjennem fremstillinger som de i Rauchensteins «Einleitung» p. 17 ff. og hos Croiset, Poésie de Pindare p. 111 ff., for ikke at nævne de ældre behandlinger.

digteren staar overfor en gammel Hellensk stad med en stor mythisk fortid eller overfor en koloni, hvis oprindelse kun ligger nogle faa generationer tilbage. Endelig varierer hans auditorium paa flere maader. Det er af ikke ringe betydning, om hans digt er bestemt til at afsynges i hans egen fædreneby eller i en ham vildfremmed stad; og mellem disse to extremer ligger en række mellemtilfælde, hvor digteren har et løsere eller nøiere kjendskab til de omgivelser, hvorunder hans sang skal gjøre sig gjældende. Hertil kommer endnu det hensyn, om epinikiet er bestemt til offentlig opførelse, maaske endog ved en storartet festlighed af sammensat art, eller til at afsynges ved et symposion i en privat kreds af seirherrens familie og venner.

Ethvert epinikion refererer sig til et bestemt sæt af saadanne forudsætninger (hvortil endnu kan komme andre af ganske speciel art) og skal i indhold og form tilfredsstille den af disse betingede situation. Det kan derfor ikke forstaas, uden at man holder sig alle momenter for øie; at gjøre læseren dette muligt, er enkeltinterpretationens sag. Derimod vil det ikke være muligt at give en almindelig forestilling om epinikiets indhold som betinget af situationen, dersom man i lige grad vil tage hensyn til alle dets former; de lader sig ikke paa den maade bringe under een hat. Man maa, hvis man vil gjennemføre en almindelig betragtning af digterens stilling til den af leiligheden betingede del af hans opgave, begrænse sig. Man maa fastslaa en vis kreds af nogenlunde ensartede opgaver som typisk og lægge denne til grund for betragtningen; de almindelige sætninger, der ad denne vei kan findes, vil i modificeret form kunne anvendes paa tilfælde, der ligger det saaledes valgte centrum fjernere. Som saadant centrum kan man kun tage, hvad man kunde kalde det almindelige, borgerlige epinikion, d. v. s. et digt, forfattet til ære for en borger i een af de Græske fristater. Af denne art er flertallet af de Pindariske epinikier. Nærmest ved dem kommer digte til ære for borgere i tyrannisk regjerede stater; singulærest er de til selve herskeren rettede oder. Med den første kategori til udgangspunkt, men under stadig hensyntagen til de to andre, skal her altsaa forsøges en undersøgelse af, hvorledes de poetiske motiver har været beskafne, som digteren ifølge sagens natur maa gjøre til gjenstand for sin

behandling. Dog vil der indenfor dette afsnit ikke blive tale om en opregning af alle de maader, hvorpaa digteren varierer sit thema; det gjælder at paavise visse ledende synspunkter indenfor hvert enkelt omraade, og navnlig at gjøre opmærksom paa den ene side paa digterens forpligtelse til at behandle vedkommende emne, paa den anden side paa de eiendommelige begrænsninger, han i hvert tilfælde var underkastet.

Digterens fornemste opgave er, som allerede bemærket, at forherlige seiren. Ikke desto mindre er selve seiren som saadan næsten altid et forsvindende moment i epinikiet. Der kræves en angivelse af, ved hvilke lege den er vunden og i hvilken kampart; af disse momenter mangler i det egentlige epinikion saa godt som aldrig noget.[1] Hvor der til seiren har været knyttet særegne omstændigheder, dér omtales disse; men tilfældet er ikke hyppigt. O. I 20 f. antydes det om Hierons hest Pherenikos, at den har vist sig særlig fyrig og ikke behøvet sporen. O. XIII 30 bemærkes, at Xenophon har seiret paa een gang i pentathlon og stadion, og at dette aldrig er hændet nogen før. P. V 30 ff. 49 ff. fremhæves, at Arkesilaos's vogn alene af alle forblev hel i løbet. Hvad der sigtes til N. VII 72 ff., er uklart, men det maa være en særlig omstændighed ved seiren. I. I 15 gjøres der opmærksom paa det sjeldne forhold, at Herodotos selv har styret sit firspand ved legene. Mere af den art findes ikke; Pindar holder sig ellers til almindelige talemaader. Om en beskrivelse af selve seiren er der aldrig tale;[2] det nærmeste i denne retning er P. VIII 81 f.: *τέτρασι δ' ἔμπετες ὑψόθεν σωμάτεσσι κακὰ φρονέων,* i en ode fra digterens seneste aar og i anledning af en seir, til hvilken han selv havde været vidne (cfr. vs. 59); og det er dog meget langt fra en virkelig skildring.

Hvad der er grunden til den eiendommelige tilbageholdenhed hos digteren overfor hele denne side af hans thema, er just ikke saa let at sige. Overfor visse kamparter, som væddekjørsel, vædderidt og -løb er det klart nok, at der i reglen ikke lod sig

[1] I O. XIV mangler angivelsen af kamparten.

[2] Noget andet er naturligvis skildringen af den begeistring, der fulgte paa Epharmostos's ungdomsseir ved Marathon (O. IX 89 ff.); og dog er ogsaa dette sted enestaaende.

sige noget videre. Men naar der lige saa vel overfor alle andre, hvor seirherrens individualitet maatte træde mere frem i selve kampens moment, vises den samme taushed, da maa dette dog have havt en mere almindelig aarsag, og digteren maa i disse tilfælde have været i overensstemmelse med sit auditorium. Muligvis kan man finde et fingerpeg i retning af forklaringen i den omstændighed, at Pindar undertiden betegner selve kampen og forberedelsen dertil som et besværligt arbeide (ligesom han ved de kamparter, der, som væddekjørsel, ikke krævede personlig anstrengelse af seirherren, undertiden fremhæver de dermed forbundne bekostninger). Cfr. O. V 15 *(πόνος δαπάνα τε)*; X 22 *(ἄπονον δ' ἔλαβον χάρμα παῦροί τινες)*; P. XII 28 (hvor der om fløitespilleren passende bruges *κάματος*, ikke *πόνος*); o. s. v. Dog vil man vanskelig finde hovedaarsagen i denne betragtning; men jeg ser mig ikke i stand til at anføre en tilfredsstillende forklaring. I hvert fald staar sagen fast, og dette er i denne sammenhæng det afgjørende. Thi heri ligger, at digteren var stærkt begrænset i sin behandling af denne del af sit thema. Naar han ikke havde lov til at skildre seiren, da var han regelmæssig indskrænket til at nævne den og tilføie nogle almindelige betragtninger om dens betydning — betragtninger, der maatte blive temmelig ensartede i store grupper af tilfælde. Det er netop det forhold vi møder; en opregning af Pindars forskjellige variationer over themaet kan man finde i Rauchensteins indledning p. 26 f.

I visse oder knytter der sig unegtelig til omtalen af seiren et omfangsrigt parti, nemlig en mythisk fortælling, der angaar en heros eller guddom, som havde været virksom ved vedkommende leges eller kamparts indstiftelse (saaledes i O. I. III. X. P. XII. N. IX), og naturligvis maa man i dette parti se en forherligelse af seiren. Men dets indhold fremtræder dog altid med en saadan bredde og selvstændighed, at det er umuligt at antage, at disse myther alene har været betingede af hint hensyn. De falder derfor udenfor betragtningen i denne forbindelse, hvor der kun er tale om, hvad der ligefrem laa i digterens opgave som den udenfra var ham given.

Seiren er først og fremmest en ære for seirherren; og seirherren er ved epinikiefesten det synlige midtpunkt, hvorom det

hele dreier sig. Han vil endvidere regelmæssig være den, der har bestilt epinikiet; han maa derfor selvfølgelig have en fremtrædende plads deri. Hvad der ligefrem krævedes i omtalen af hans person, er ovenfor angivet; men hermed kunde digteren dog i reglen ikke lade sig nøie. Foruden nævnelsen af ham (og hans fader) og opregningen af hans tidligere seire laa det nær ogsaa at dvæle ved hans personlige egenskaber. Dette gjør Pindar ganske vist ogsaa ofte; men holder man sig strengt indenfor den her i første linie behandlede kreds af digte, vil han dog findes at være paafaldende sparsom i denne henseende, og navnlig vil det være let at vise, at naar man fraser seiren og hvad der hører til den, er der saa godt som ikke tale om nogen egentlig direkte lovprisning af seirherren uden ganske i forbigaaende. Med den blotte nævnelse af seiren (eller seirene) og dertil knyttede betragtninger nøies digteren i O. XI XII XIII XIV P. VII X N. II IV V VI X I. V VIII. Korte bemærkninger om skjønhed, kraft, retsindighed, lykke ell. lign. tilføies i O. V VII VIII IX X P. XI N. VII I. I VII. I alle disse tilfælde maa man sige, at den omtale, der helliges seirherren, er forbigaaende og næsten forsvindende i sammenligning med digtets omfang. Det bedste exempel er i denne henseende O. VII; hvad vi her erfarer om den berømte nævefægter Diagoras, indskrænker sig, fraset opregningen af hans seire, til følgende to vendinger: *εὐθυμάχαν ὄφρα πελώριον ἄνδρα παρ᾽ Ἀλφειῷ στεφανωσάμενον αἰνέσω πυγμᾶς ἄποινα* (vs. 15 f.), og: *ἐπεὶ ὕβριος ἐχθρὰν ὁδὸν εὐθυπορεῖ, σάφα δαεὶς ἅτε οἱ πατέρων ὀρθαὶ φρένες ἐξ ἀγαθῶν ἔχραον* (90 ff.). Det er ikke meget i et digt paa 95 vers. — Noget længere betragtninger, tildels med mythiske sammenligninger, findes O. IV. P. VIII. N. III. I. III + IV. I nogle enkelte af de ovenfor opregnede digte, hvor seirherren endnu ikke er voxen (P. X. N. VII. I. VI), faar hans fader en noget udførligere omtale, der kan veie op mod den korte omtale af sønnen. Men i intet af de nævnte tilfælde indtager forherligelsen af vedkommende personlighed en plads, der ikke maa kaldes underordnet i forhold til digtets omfang (undtagen maaske i den lille O. IV); og i alle digtene i den sidste gruppe er den udførligere omtale enten indskrænket til vedkommendes agonistiske virksomhed, eller den er af den art, at den i hvert fald ikke kan kaldes

nogen lovprisning. Typisk i den første henseende er I. III + IV, vs. 63 ff.: *τόλμαν γὰρ εἰκὼς θυμῷ ἐριβρεμετᾶν θηρῶν λεόντων ἐν πόνῳ, μῆτιν δ' ἀλώπηξ, αἰετοῦ ἅτ' ἀναπιτναμένα ῥόμβον ἴσχει. χρὴ δὲ πᾶν ἔρδοντα μαυρῶσαι τὸν ἐχθρόν. οὐ γὰρ φύσιν Ὠαριωνείαν ἔλαχεν· ἀλλ' ὀνοτὸς μὲν ἰδέσθαι, συμπεσεῖν δ' ἀκμᾷ βαρύς.* Og dette sted er ganske singulært; aldrig ellers findes der hos Pindar (i de borgerlige epinikier) en omtale af seirherrens personlige egenskaber, der gaar tilnærmelsesvis saa stærkt i detail. Som exempel paa den anden kategori kan anføres fremhævelsen af den eiendommelige beliggenhed af Thearions bolig N. VII 86 ff.

Inden vi gaar over til at betragte de andre grupper af digte, indenfor hvilke disse phænomener ikke fremtræder i samme klarhed, vil det være rigtigst et øieblik at dvæle ved betydningen af den her fundne regel. Den viser, at epinikiets formaal paa ingen maade er en direkte lovprisning af seirherren, undtagen netop i egenskab af seirherre, og at det selv med denne begrænsning er smaat bevendt med «lovprisningen». Grundene til dette lader sig endnu ikke angive i deres fuldstændighed; men nogle momenter kan fremhæves. Ofte var den seir, der gav anledning til digtet, og maaske nogle tidligere vundne, det eneste, der var at rose vedkommende for; mange oder er endog skrevne til ære for halvvoxne drenge. Naar man hermed sammenholder, hvad der ovenfor er udviklet om den stærke begrænsning digteren var underkastet med hensyn til omtalen af selve seiren, forstaar man, at han i mange tilfælde ikke kunde gjøre stort ud af seirherrens personlighed som thema. Men selv om seirherren ogsaa i andre henseender end det rent agonistiske var en fremragende personlighed, saa var der dog i omtalen af hans fortrin visse begrænsninger fornødne. Man kunde overhovedet ikke i de Græske fristæder — som man kan nutildags — skrive et helt eller halvt offentligt digt til en mands ære, hvori man udbredte sig om hans fortræffelighed strophe op og strophe ned. Dette forbød allerførst den stærke lighedsfølelse, hvis nærmest liggende udslag var misundelsen mand og mand imellem. Denne saa udbredte og saa mægtige følelse vilde med samlet styrke have vendt sig mod den mand, der lod sig forherlige paa en saadan maade. Hertil indskrænker sagen sig dog ikke. Det var ikke alene sky for mennesker, der maatte afholde fra at rose sam-

tidige paa en opsigtvækkende maade. En udpræget religiøs følelse havde sikkert mindst en lige saa stor del i det maadehold, der i denne henseende udvises i Grækenlands bedre tid. Disse momenters betydning for epinikiets charakter tør ikke undervurderes. Man forstaar, naar man holder sig dem for øie, at digterens og den besungnes ønsker her faldt ganske sammen; den hele betragtningsmaade af dette forhold var for udbredt og for dybt rodfæstet i nationen til at nogen enkelt, hvor forfængelig han end maatte være, skulde have kunnet unddrage sig dens paavirkning.

Det vilde ikke være vanskeligt at eftervise rigtigheden af denne betragtning paa andre omraader end epinikiets; særlig den Græske veltalenhed vilde i denne henseende sikkert vise sig at afgive et interessant modstykke ikke alene til den moderne, men tildels ogsaa til den Romerske. Her gjælder det imidlertid kun at fremdrage saadanne punkter indenfor den Pindariske poesi, hvor den ovenfor betegnede eiendommelige betragtningsmaade kommer tydeligt til orde. Det kan dog strax bemærkes, at sagen ingenlunde er gjort med en sammenstilling af de direkte udtalelser i denne retning. Forsigtigheden i lovprisningen af alt menneskeligt gaar som en grundtone gjennem hele den Pindariske digtning; den fornemmes snart stærkere, snart svagere, men den er altid tilstede, og lydhørheden for den er betingelsen for forstaaelsen af en række steder i digtene.[1]

De steder, hvor der positivt handles om medborgernes misundelse, er just ikke talrige. To af dem, O. VIII 54 (i omtalen af gymnastiklæreren Melesias) og P. IX 93 er ovenfor behandlede; det er muligt, at der her ligger særlige faktiske forhold til grund, men digterens ord kan ogsaa forstaas i almindelighed om mulig misundelse. Det samme gjælder om I. II 43: *μή νυν, ὅτι φθονεραὶ θνατῶν φρένας ἀμφικρέμανται ἐλπίδες, μήτ᾽ ἀρετάν ποτε σιγάτω πατρῴαν μήτε τούσδ᾽ ὕμνους.* Digtet er nemlig skrevet efter tyranniets fald i Agrigent, og Xenokrates, der forherliges deri,

---

[1] Man ser af hele denne betragtning, hvor langt ikke blot Dissen, men ogsaa Boeckh er fra det rette, naar de opfatter epinikiet som helhed som beregnet paa en forherligelse af seirherrens personlighed. Det gjælder netop fremfor alt at gjøre sig klart, at dette *ikke* er dets bestemmelse.

var Therons broder. Hertil kommer endnu I. I 41 ff.: *εἰ δ' ἀρετᾷ κατάκειται πᾶσαν ὀργάν, ἀμφότερον δαπάναις τε καὶ πόνοις, χρή νιν εὑρόντεσσιν ἀγάνορα κόμπον μὴ φθονεραῖσι φέρειν γνώμαις* (om fortolkningen af dette sted se ovenfor p. 187). I samme retning maa man fortolke ordene i vs. 60 ff., hvor digteren erklærer, at han ikke har plads til at opregne alle Herodotos's seire og derpaa tilføier: *ἦ μὰν πολλάκι καὶ τὸ σεσωπαμένον εὐθυμίαν μείζω φέρει.*

Gudernes misundelse er en forestilling, der direkte udtales I. VII 39: *ὁ δ' ἀθανάτων μὴ θρασσέτω φθόνος,* men ikke i nær forbindelse med omtalen af seiren eller lovprisningen for den; digteren tænker her nærmest paa sig selv. I O. VIII 86: *εὔχομαι ἀμφὶ καλῶν μοίρᾳ Νέμεσιν διχόβουλον μὴ θέμεν* gjælder bønnen seirherren og hans familie; men den er ikke i umiddelbar forbindelse med ros fra digterens side. Det er den derimod i O. XIII 24: *ὕπατ' εὐρὺ ἀνάσσων 'Ολυμπίας, ἀφθόνητος ἔπεσσιν γένοιο χρόνον ἅπαντα, Ζεῦ πάτερ*; thi disse ord staar ikke alene som afslutning paa den foregaaende lovprisning over Korinth, men tillige og fornemmelig som indledning til den følgende opregning af Xenophons og hans families seirvindinger.

Paa den ovenfor antydede mere indirekte maade træder digterens syn paa sagen klart frem i en række af steder. Undertiden føies til de rosende udtryk en formaning om ikke at lade sig henrive til overmod (fx. O. V 23. P. X 27. I. IV 14); ofte ledsages lovprisningen af et ønske om, at guderne ikke vil hidføre en forandring i den lykke, der hidtil har fulgt vedkommende (fx. O. VII 94. VIII 86. P. VIII, slutn. X 19 ff.). Herhen maa ogsaa regnes den ikke ganske sjeldne form for ros, at vedkommende siges at være naaet saa vidt som en dødelig kan naa (N. III 19 ff. I. V 10 ff.); den er dog især hyppig i oder til tyranner og andre høitstaaende mænd (O. I 116. III 42 N. IX 46).

Rigtigheden af denne betragtning i dens anvendelse paa det almindelige epinikion vil endnu mere bekræftes, naar man inddrager saadanne oder i undersøgelsen, der i den her omhandlede retning frembyder særlige forhold. Af de digte, der er skrevne til borgere i fristater, er der i denne forbindelse egentlig kun at nævne N. VIII. Denne ode fremtræder som et

almindeligt epinikion og handler ikke desto mindre — efter den almindelige og bedst begrundede opfattelse — for allerstørste delen om seirherrens personlige forhold. Herved er dog strax at bemærke, at hvis digteren virkelig har gjort seirherrens personlige forhold til hovedthema, da har han i hvert fald gjort det i indirekte form. Digtets midterparti er optaget af Aiasmythen og de dertil knyttede betragtninger, og den direkte omtale af seirherren i slutningen gaar ikke ud over det hos Pindar sædvanlige maal. Men i denne undersøgelse er der kun tale om den direkte forherligelse af seirherren. Endvidere maa man, hvis man henfører Aiasmythen med hvad dertil hører til seirherren (hvad jeg unegtelig anser for nødvendigt), tillige antage, at vedkommendes forhold har været ganske særegne; og herfor har man et holdepunkt i den maade, hvorpaa i digtets slutning faderens død omtales. I saa fald bliver imidlertid digterens formaal at trøste seirherren i anledning af en ulykke, der er overgaaet ham, og heller ikke det synspunkt, hvorunder den direkte omtale af seirherren i denne forbindelse ses, lader sig altsaa anlægge paa N. VIII.

I de til borgere i tyrannisk regjerede stæder rettede oder er digterens stilling for saa vidt en noget anden end i det almindelige epinikion, som borgernes misundelse her er en temmelig ligegyldig sag; dersom den besungne er en fremragende mand, har digteren kun at paase, at herskeren ikke stødes ved hvad der siges til seirherrens ære. De digte, hvorom her er tale, er O. VI. P. VI. IX. N. I. IX; derimod falder P. XII udenfor denne gruppe, da fløitespilleren Midas sikkert var en ganske jævn borger. I P. IX synes særlige forhold at have paalagt digteren stor tilbageholdenhed (se ovenfor; Telesikrates har i hvert fald ikke hørt til herskerens omgivelser eller betroede mænd). P. VI er behandlet ovenfor; det er rimeligvis ikke afsunget i Thrasybulos's fødeby, og det har sikkert været bestemt for en fortrolig vennekreds; endvidere er det ikke skrevet til ære for selve seirherren. Det har derfor mere charakteren af et enkomion end af et epinikion og handler saa godt som udelukkende om Thrasybulos's personlige egenskaber; men det er charakteristisk, at dets hovedthema er at prise ham for hans sønlige kjærlighed — en ros, der ikke kan udfordre nogens

φθόνος. Iøvrigt fremhæves hans sædelighed og beskedenhed (vs. 47: *νόῳ δὲ πλοῦτον ἄγει, ἄδικον οὐδ' ὑπέροπλον ἥβαν δρέπων*), hans sans for poesi *(σοφίαν τ' ἐν μυχοῖσι Πιερίδων)*, endelig, foruden hans agonistiske iver og held, hans personlige elskværdighed (52: *γλυκεῖα δὲ φρὴν καὶ συμπόταισιν ὁμιλεῖν μελισσᾶν ἀμείβεται τρητὸν πόνον*). Alt dette er, som man ser, en maadeholden ros indenfor de grænser, der var paabudte digteren af de ovenfor angivne hensyn; kun fylder den her omtrent hele digtet, hvad den ikke gjør i det almindelige epinikion.

Anderledes er forholdet med de tre resterende oder: O. VI, N. I og IX. De er skrevne til fremragende mænd i Hierons tjeneste (Chromios, til hvem N. I og IX er rettede, var endog hans svoger); de egenskaber, hvorved de havde udmærket sig i deres høie stilling, undlader digteren derfor ikke at fremhæve. O. VI handler først om Agesias's udvortes fortrin; dernæst sammenstilles han med Amphiaraos, idet han baade er fremragende som spaamand og kriger (9—21). Man vil ikke let i det borgerlige epinikion finde en saa indgaaende dvælen ved seirherrens egenskaber som borger og menneske; og dog er det en ret moderat plads den indtager, af et epinikion paa 105 vers. — I N. I prises Chromios ganske kort vs. 21—32 for sin gjæstfrihed, sin tapperhed og klogskab og for sin gavmildhed, ikke uden en lille tilføielse om menneskehedens fælles lod (vs. 32: *κοιναὶ γὰρ ἔρχοντ' ἐλπίδες πολυπόνων ἀνδρῶν*). Udførligere er omtalen i N. IX, hvor der fremfor alt dvæles ved hans krigsbedrifter (vs. 34—45); en saadan ros findes intetsteds i det borgerlige epinikion undtagen over afdøde (I. VII). Heller ikke her undlader dog digteren at tilføie en lille formaning, omend i en meget tilsløret form (46: *εἰ γὰρ ἅμα κτεάνοις πολλοῖς ἐπίδοξον ἄρηται κῦδος, οὐκέτ' ἔστι πόρσω θνατὸν ἔτι σκοπιᾶς ἄλλας ἐφάψασθαι ποδοῖν*).

I de egentlige tyranoder finder man selvfølgelig lovtaler over den besungne, der svarer til hans høie stilling. I reglen gjøres disse dog kort af, men er til gjengjæld ikke indskrænkede til et enkelt sted. Saaledes forherliges Hieron O. I 13 og 106 ff., Theron O. II 6 ff. og 101 ff.; Arkesilaos P. V 1 ff. 107 ff. Andre steder samles hvad digteren har at sige i udførligere behandling paa eet sted (P. I 46—57. O. III 39—45). Om P. II og III,

der begge har en særegen foranledning, er det her ufornødent at tale. Men i hvert fald er reglen den, at i de til tyranner rettede oder optager behandlingen af seirherrens personlighed en større og mere fremtrædende plads end i det almindelige epinikion. Til gjengjæld mangler regelmæssig de ellers sædvanlige opregninger af tidligere seire.

Til trods for dette afvigende forhold er der imidlertid ikke en eneste af tyranoderne, der som helhed har seirherrens personlighed til gjenstand for direkte behandling. De indeholder alle partier, der ikke staar i nogen udvortes fremhævet eller umiddelbart indlysende forbindelse med den nærmeste gjenstand for digterens sang. Og for saa vidt de i ganske betydelig udstrækning angaar fyrsten personlig (som P. II og III), da er de dels ikke epinikier, dels er indholdet af det vedkommende større parti i hvert fald ikke lovprisning. Hertil kommer endnu, at de samme formaninger til maadehold eller henvisninger til altings foranderlighed, ja endog de samme bemærkninger om borgernes misundelse, som vi fandt i det borgerlige epinikion, vender tilbage her. Den første slags er almindelige (se fx. O. I 117. III 44 f. P. V 120 f.); hele slutningen af P. III har ikke andet thema end betragtninger over menneskelivets vilkaar. Den sidste form findes P. I 81 ff. (vs. 84: *ἀστῶν δ᾽ ἀκοὰ κρύφιον θυμὸν βαρύνει μάλιστ᾽ ἐσλοῖσιν ἐπ᾽ ἀλλοτρίοις*). Det er altsaa for tyranodernes vedkommende ikke muligt at statuere nogen kvalitativ forskjel fra det almindelige epinikion; for dem som for de andre gjælder den regel, at det Pindariske epinikion ikke i sin helhed er bestemt til seirherrens direkte forherligelse, men at digteren tvertimod regelmæssig holder denne indenfor ret snævre grænser. Det kan med sikkerhed siges, at den ovenfor udviklede betragtningsmaade overalt, ogsaa i tyranoderne, har haft indflydelse paa digterens fremgangsmaade; men den fuldstændige klarhed med hensyn til dette punkt lader sig dog først vinde, naar alle epinikiets dele er underkastede en undersøgelse.

Endnu kan til oplysning af det ovenfor fremsatte et par oder, der ikke er epinikier, finde en kort omtale; det er N. XI og I. II. Det første digt er skrevet til Aristagoras fra Tenedos i anledning af hans indsættelse som prytan i hans fødeby (se ovenfor p. 188 f.). I overensstemmelse med anledningen, der

neppe havde noget fremtrædende præg af festlig fryd for hele byens vedkommende, er tonen stemt betydelig ned under epinikiets sædvanlige kraftige jubel. Endvidere var jo Aristagoras's forfremmelse til en fremragende stilling mellem hans medborgere en sag, der væsentlig kun angik ham selv; det var ikke noget, der kastede ære og glans over hans stad, som en seir i de Panhellenske lege. Atter her faar vi altsaa, ligesom i P. VI, en form, der mere nærmer sig enkomiet; og atter her har digteren væsentlig holdt sig til den besungnes personlighed. Men hans maade at forherlige denne paa er saa eiendommelig, at den fuldt ud bekræfter den betragtning, der er lagt til grund for dette afsnit. Den egentlige forherligelse af Aristagoras begynder vs. 11. Han prises for sin fader, sin skjønhed og sit mod; men strax tilføies, at selv om man besidder saadanne egenskaber, skal man huske, at man er dødelig. Derpaa prises A. for sine seire i væddekampe; det tilføies, at kun hans forældres ængstelighed er skyld i, at han ikke har seiret i de Panhellenske lege. Endelig fremhæves det, at han er en værdig repræsentant for den gamle fornemme familie, han tilhører; og strax tilføies, at i saadanne slægter gjælder den samme vexel i kraft som i naturen. Slutningen af digtet er betragtninger over den menneskelige lods usikkerhed.[1] Paa denne maade giver digteren bestandig med den ene haand for at tage med den anden. Det er betegnende, at han har ment at maatte give et digt, der var bestemt til offentlig forherligelse af en enkelt mand blandt hans medborgere, en saadan udførelse.

Derimod indeholder I. II, der er sendt til Thrasybulos for at forherlige hans afdøde fader Xenokrates, Therons broder (se p. 189), i sin slutning, navnlig i vs. 35—42, en saa positiv og ureserveret lovtale over enkeltmand, som man ellers ikke vil finde mage til hos Pindar: *μακρὰ δισκήσαις ἀκοντίσσαιμι τοσοῦθ', ὅσον ὀργὰν Ξεινοκράτης ὑπὲρ ἀνθρώπων γλυκεῖαν ἔσχεν* — denne form for ros er singulær; men dens gjenstand er ogsaa hinsides den grænse, indenfor hvilken man efter Græsk begreb ikke turde prise nogen lykkelig.

---

[1] At give disse betragtninger en speciel adresse, som Mezger vil, er unødvendigt.

Som det andet thema for epinikiet nævnede vi forherligelsen af seirherrens familie. Hvad der er at sige herom, er imidlertid for en stor del udtømt i forrige kapitel, hvor der handledes om digterens omtale af familiens seire og dens afdøde medlemmer. Disse partier har regelmæssig beroet paa bestilling, og ud over dem gaar digteren sjeldent. I øvrigt forstaar det sig af sig selv, at hvor seirherren tilhørte en gammel og fornem familie, dér nævnes denne; vi kjender derfor en del saadanne navne fra Pindars digte, især paa Æginetiske familier (Blepsiaderne O. VIII, Midyliderne P. VIII, Theandriderne N. IV o. s. v.; disse *πάτραι*, som de regelmæssig kaldes, har været de mindste gentiliciske forbindelser, og deres nævnelse betegner manden som tilhørende byens bedste borgerskab). I andre tilfælde indskrænker behandlingen af familien sig til en nævnelse af seirherrens fader eller andre nære slægtninge; undertiden mangler endog denne (se ovenfor). Seirherrerne fra kolonierne har for en stor del ingen aner at opvise (saaledes fx. Chromios); hvor de har et mythisk stamtræ, som Agesias i O. VI, gjøres der meget ud deraf; men idet her omtalen af seirherrens familie gaar over i et større mythisk parti (hvilket aldrig sker i det borgerlige epinikion), kommer vi ind paa et andet omraade for epinikiet. Paa samme maade er forholdet med tyrannerne: om Hierons familie tales næsten ikke, medens Therons afstamning fra Labdakiderne udførlig behandles i O. II og Pindar i de tre af de fire til ham og hans familie rettede digte ikke glemmer gentilnavnet *Ἐμμενίδαι*. At Arkesilaos's afstamning fra Battos behørig fremhæves i begge de til ham rettede digte, forstaar sig af sig selv; i dem begge hviler det mythiske parti paa dette forhold, ligesom i O. VI; men om hans andre forgjængere paa Kyrenes throne tales der kun i al almindelighed (P. V 96 ff.).

Undtagelserne fra den regel, at digteren i det borgerlige epinikion holder sig til den uundgaaelige opregning af familiens seire og hvad der ellers kan have været ham paalagt, er ikke talrige eller betydelige. N. VI er den vigtigste; det er ovenfor omtalt, hvorledes digteren i denne gjør slægtens forhold til kamplegene til et hovedthema. Det er ret charakteristisk, at han har gjort dette i et tilfælde, hvor der i en lang række generationer lader sig paavise en stadig skiften mellem berøm-

melse og ubemærkethed. En lignende betragtning har han gjennemført i O. II overfor Therons mythiske aner, men i større korthed. — I O. XIII, der begynder: *Τρισολυμπιονίκαν ἐπαινέων οἶκον ἅμερον ἀστοῖς, ξένοισι δὲ θεράποντα,* lægges der aabenbart en del vægt paa fremhævelsen af den familie seirherren tilhørte; den maa have været stor og anset. I P. VII faldt omtalen af Alkmæonidernes virksomhed for opbyggelsen af den Delphiske Apollons tempel naturlig ved forherligelsen af Megakles's Pythiske seir. I P. X forstod en forherligelse af Aleuadernes herskerslægt (hvormed digtet begynder og slutter) sig af sig selv. Af en lidt mere egen art er den maade, hvorpaa der i I. I hentydes til seirherrens faders eiendommelige skjæbne (vs. 34 ff.; der synes at være tale om en landflygtighed). Ganske ud over det almindelige maal gaar forherligelsen af Kleonymiderne i I. III + IV, vs. 25 ff.; her er en ligefrem lovtale over slægten med opregning af forskjellige fortrin og udmærkelser. Men til denne slutter sig umiddelbart omtalen af det store tab, den har lidt i krigen, hvor fire af dens medlemmer er faldne. Først derpaa gaas der over til dens agonistiske seire, og dens nuværende lykke fremhæves i modsætning til hint tab og til dens fattigdom paa saadanne udmærkelser i den seneste tid.

Slægtens direkte forherligelse er altsaa et thema, digteren i reglen ikke gjør meget ud af udover hvad der kan antages at have været ham paalagt, undtagen hvor der, som fx. overfor legitime fyrstehuse, foreligger særegne omstændigheder. Det er en let sag her at anstille de samme betragtninger som overfor den direkte forherligelse af seirherren. Disse familier i de Græske fristater, aristokratiske saavelsom demokratiske, har vistnok lignet hinanden meget, naar frases rent private forhold. Principet var jo under begge forfatninger lighed, bestræbelsen rettet paa at bevare et vist niveau, over hvilket hverken det enkelte individ eller den enkelte slægt fik lov at hæve sig. Der var saaledes i reglen ikke anledning til at lovprise den slægt, hvoraf et medlem tilfældig havde seiret, paa nogen særegen maade; og desuden vilde en stærk fremhæven af en enkelt familie, selv om den kunde være fortjent, neppe være yndet. Anderledes er forholdet, naar seirherren ved selve sin stilling er hævet over sine med-

borgere; dér er netop hans slægts ælde og berømthed een af støtterne for hans priviligerede stilling.

At epinikiets tredie thema, forherligelsen af seirherrens fødeby, ikke var den mindst væsentlige del af digterens opgave, kan man efter forholdets natur sige sig selv. I første kapitel blev det paavist, at der i almindelighed maa forudsættes en vis offentlighed ved epinikiets opførelse, selv om denne nærmest knyttede sig til en festlighed af mere privat charakter. Heri ligger allerede, at digteren i behandlingen af sit thema havde at tage hensyn ogsaa til borgerskabet som helhed; han turde ikke begrænse sig til det, der ene angik den enkelte person, til hvem digtet var rettet. I nøie sammenhæng med dette forhold staar datidens betragtning af epinikiets betydning. Seiren i de nationale lege var lige saa fuldt en ære for staden som for manden; naar borgerskabet belønnede seirherren med offentlige æresbevisninger, var det fremfor alt fordi hans seir kastede glans over det selv. Denne betragtning deltes selvfølgelig baade af seirherren og af digteren; og saaledes maatte i det til offentlig opførelse bestemte digt forherligelsen af staden komme til at udgjøre en næsten lige saa væsentlig del som forherligelsen af seirherren. Omvendt mangler det heller ikke paa vidnesbyrd om den interesse, hvormed borgerskabet maa have omfattet disse digtes indhold. Allerede det ovenfor p. 187 omtalte eiendommelige forhold med N. VII peger i denne retning; endnu mere betegnende er fortællingen om, hvorledes Rhodierne lod O. VII offentlig nedskrive og opbevare.

En anden betragtning maa ogsaa have været af vægt for digteren. Hvor eller hvorledes end epinikiet skulde foredrages, var det i hvert fald bestemt for en større kreds af mennesker, der i reglen var digteren ubekjendte. Det maatte være af vigtighed for ham at kunne anslaa en streng, om hvilken han vidste, at den gav gjenklang i alles hjærter; og dette kunde han kun med sikkerhed vide om forherligelsen af det fælles fædreland, der for Hellenerne var det høieste foreningspunkt og det mægtigste baand. Derfor maatte den berømmende omtale af seirherrens fødestad blive en uundgaaelig bestanddel af næsten ethvert epinikion; det var jo digterens eneste ufeilbare middel til at gjøre indtryk paa alle hans tilhørere.

I overensstemmelse hermed finder vi i næsten ethvert epinikion en direkte omtale af den by, seirherren tilhører, enten det nu er med pris for dens fortrin eller med ønsker for dens velfærd; undertiden, især i de kortere oder, gjøres sagen af med den blotte nævnelse af byen med et tilføiet adjektiv. Af særlig interesse indenfor denne kategori er formen i O. XIV 19: *οὕνεκ' Ὀλυμπιόνικος ἁ Μινυεία σεῦ ἕκατι*; men for digterens forestilling er forholdet altid det her ligefrem udtrykte. Ikke sjeldent nævnes bestemte fortrin, ved hvilke byen udmærker sig. Saaledes prises Ægina regelmæssig for sin gjæstfrihed; engang sker dette i udtryk, der gjør det nødvendigt at tænke paa den udvikling, Ægineterne havde givet søretten (O. VIII 21—27; cfr. I. fr. 1, vs. 6). Af noget lignende art er ogsaa den omtale, der i O. XIII 14—22 helliges Korinths opfindelser paa kunstens og anden menneskelig færdigheds omraade; dog er disse krav paa berømmelse tildels af mythisk art. Omtale af bestemte historiske bedrifter er i det hele ikke almindelig; den forekommer dog, fx. I. V 48—50 (slaget ved Salamis); men digteren tilføier strax sin advarsel: *ἀλλ' ὅμως καύχημα κατάβρεχε σιγᾷ· Ζεὺς τὰ καὶ τὰ νέμει, Ζεὺς ὁ πάντων κύριος.* Den forsigtighed, digteren her viser, illustreres passende af den bekjendte anekdote om den bod, hans landsmænd paalagde ham i anledning af hans forherligelse af Athen i en dithyrambe. Overhovedet er det klart, at fremhævelsen af den enkelte stats bedrifter i den historiske tid var en farlig vei at komme ind paa. Det maatte være digteren magtpaaliggende at hævde sig en fri og overlegen stilling overfor Hellas's mange smaastater; men dette var under den almindelige indbyrdes rivaliseren og misundelse ikke muligt, dersom han fik skin af at tage parti for den ene eller den anden i anliggender, der laa nutiden nær nok til at mindes med smerte og harme af andre stater. Hertil kom endnu, at de Græske smaastæders udenrigspolitik ofte kunde være gjenstand for modstridende opfattelser hos vedkommende stads egne borgere; en ny anbefaling til forsigtighed. Det er i denne henseende betegnende, at han i de talrige til Æginetere rettede digte aldrig med et ord berører Æginas kampe med Athen (undtagen maaske i P. VIII, og dér paa en ganske eiendommelig forblommet maade); og det skjønt han ved enhver leilighed lægger en varm følelse

for Ægina for dagen. At han ifølge sin fødsel og sine omgivelser paa den ene side og sin stilling som Panhellensk digter paa den anden side ikke kunde tage bestemt parti i Perserkrigen, i alt fald ikke vedblivende, forstaar sig af sig selv.

Et neutralt gebet fandt han derimod i de Græske stæders mythiske traditioner. Her kunde han i reglen bevæge sig frit uden at saare nogen (skjønt den ovenfor berørte anekdote om hans omtale af Neoptolemos i en Delphisk paian og Ægineternes forbitrelse derover viser, at forsigtighed og takt ogsaa her var fornøden); og dette bliver da ogsaa det omraade, hvorpaa hans forherligelse af de Græske stæder fortrinsvis kommer til orde. Undertiden sker dette i den form, at han ligefrem opregner stadens mythiske heroer og kortelig minder om deres bedrifter; se fx. O. XIII 51—62 (her slutter der sig rigtignok til opregningen en længere mythe); N. IV 44—56 (ligesaa); VI 51—61; X 1—18; I. V 34—42; VII 1—15. Almindeligere er det dog, at der til omtalen af staden knytter sig en længere mythe om een af dens heroer, som det ogsaa sker i et par af de ovenfor omtalte tilfælde; men herved er vi da inde paa et nyt thema for epinikiedigteren. Thi medens opregningen af stadens mythiske berømtheder aabenbart kun er beregnet paa at forherlige staden og ellers ingen interesse har, maa en in extenso fortalt mythe interessere i og for sig, ogsaa uden hensyn til dens forbindelse med vedkommende stads mythiske historie. Der er heller ikke altid nogen saadan forbindelse tilstede i de Pindariske oder. Vi staar altsaa overfor en bestanddel af disse, der ikke umiddelbart ses at have samme charakter som de hidtil behandlede partier; skjønt det paa den anden side ikke maa glemmes, at ogsaa hvor det mythiske parti ikke udelukkende lader sig motivere ud fra hensynet til stadens forherligelse, dér bidrager det (for saa vidt det dreier sig om stadens heroer) dog altid til at tilfredsstille dette hensyn, idet det smigrer den nationale forfængelighed.

Hvad der under den foregaaende betragtning har ligget til grund, er forsøget paa ud fra den situation, der i reglen maa have foreligget for digteren som følge af en bestilling paa et epinikion, at gjøre rede for, hvilke emner han nødvendig maatte behandle. Disse emner delte sig i saadanne, der kunde antages

at være digteren ligefrem paatvungne (medoptagne i aftalen om det digt, der skulde leveres; hvori naturligvis ikke ligger, at digteren nødig gik til deres behandling), og i saadanne, hvis behandling var given gjennem den almindelige forpligtelse han havde paataget sig til at levere et epinikion. Man ser, det er ingen ringe kreds af emner, der her er tale om. Seirherrens person, hans seir (med den obligate nævnelse af den gud, i hvis lege den var vunden); hans tidligere seire; hans nærmestes seire; hans slægts udmærkelser; undertiden afdøde medlemmers specielle fortjenester; endelig seirherrens fødestad, — alt dette hører nødvendig med til et fuldstændigt epinikion. Det er saaledes i en vis forstand ganske rigtigt, naar man har bemærket, at digteren var saa langt fra at mangle stof, at han snarere havde for meget. Herom foreligger der ogsaa udtalelser fra ham selv. I P. X hedder det vs. 53 f., i anledning af overgangen fra mythen til omtalen af den foreliggende situation: *ἐγκωμίων γὰρ ἄωτος ὕμνων ἐπ' ἄλλοτ' ἄλλον ὥτε μέλισσα θύνει λόγον.* Det er den ganske unge Pindar, der udtrykker sig saaledes, og L. Schmidt (p. 54) bemærker meget rigtig, at der deri ligger en lidt keitet stillen til skue af hans kyndighed i hans digtarts theori. Det gjaldt aabenbart om epinikiet (enkomiet) fremfor om nogen anden af den choriske poesis afdelinger (særlig de til religiøst brug bestemte digte), at det skulde berøre en fastsat kreds af emner, hvoraf intet maatte glemmes. Dette er noget, som digteren heller ikke ellers lægger skjul paa; men her fremtræder det ganske vist paa en noget hovedkulds og uforanlediget maade.[1] Et andet meget betegnende sted er P. XI 41 f.: *Μοῖσα, τὸ δὲ τεόν, εἰ μισθοῖο συνέθεν παρέχειν φωνὰν ὑπάργυρον, ἄλλοτ' ἄλλᾳ ταρασσέμεν.* Her fremtræder den samme tanke ligesaa aabent, men bedre motiveret; thi digteren vil gjøre en undskyldning for, at han har dvælet ved emner, der er epinikiet fremmede; og det har han virkelig ogsaa gjort. I svækket form fremtræder den samme forestilling andetsteds, naar digteren erklærer ikke

[1] Det er naturligvis det, Schmidt mener med sin bemærkning, og den maade, hvorpaa Mezger imødegaar den (p. 263), vidner ikke om synderlig forstaaelse af det, det kommer an paa. Overhovedet gaar M. for vidt i sin iver for at gjendrive S.'s betragtning af Pindars digteriske udvikling.

at have plads til at udføre den mythiske del af sit digt saa langt som han kunde ønske (fx. N. IV 33; P. VIII 29 ff.).

Paa den anden side er det eftervist, at denne rigdom paa stof havde sine grænser. Det er ganske vist mange emner, digteren skal berøre; men de er næsten alle enten af den natur, at de egner sig lidet for poetisk behandling, eller at de netop kun skal berøres, skal gjøres af i korthed og tidt maa have været vanskelige og farlige at komme ind paa. At digteren selv erkjendte dette, ligger ligeledes i de ovenfor citerede steder. Det maatte derfor trods stoffets tilsyneladende rigdom ofte være digteren behageligt, at der stod et andet thema til hans raadighed, overfor hvilket han var stillet friere, som var mere egnet for digterisk behandling og hvorved der kunde dvæles i større ro.

For at dette forhold kan træde endnu klarere frem, vil det være nødvendigt i et par exempler at charakterisere digterens behandling af hvad man kunde kalde hans bundne opgave. Klarest og simplest fremtræder den i de korte epinikier, der netop ikke indeholder andet stof end det ved leiligheden givne. Vælger man fx. et digt som det lille P. VII, saa ser man digteren begynde med Athen som det bedste udgangspunkt for en sang til ære for en Alkmæonides seir i hestevæddeløb. Ingen stad og intet hus er berømtere; alle taler om Alkmæoniderne, der har bygget Apollons hus i Pytho saa skjønt. Digteren føler sig dreven til at synge (d. v. s. hans digt er foranlediget) af fem seire paa Isthmen, een i Olympia og to ved Delphi, vundne af Megakles og hans æt. (Egentlig er foranledningen jo kun M.'s Pythiske seir; men dette betegnes tilstrækkelig ved stillingen af vokativen *ὦ Μεγάκλεες* umiddelbart efter leddet *δύο δ' ἀπὸ Κίρρας*.) Over denne nye lykke (seiren) glæder digteren sig; men det gjør ham ondt, at misundelse er lønnen for slægtens bedrifter. (Her sigtes maaske til de i anledning af slaget ved Marathon udspredte rygter om Alkmæoniderne.) Dog bør Megakles ikke tage sig dette for nær; man siger i alt fald, at en ret varig lykke *(εὐδαιμονία)* maa medføre baade godt og ondt.

Det ses let, at fremgangsmaaden er den, i en saa vidt muligt naturlig og utvungen form at faa berørt alle de momenter, der ifølge vedtægt og sagens natur maa berøres i et epinikion; dernæst at opfatte og antyde den foreliggende situation i dens særlige

beskaffenhed og paa denne at anvende een eller flere af de almensætninger, der i saa rigt maal stod til de dannede Grækeres raadighed, og som især Pindar, der var stærkt religiøs og paa dette omraade med bevidsthed om sit kald optraadte som lærer for sin nation, anvender med forkjærlighed. Exempler af ganske tilsvarende art haves i O. IV (hvor almensætningen belyses i en lille mythe) og XII. I andre digte som O. XI og XIV, hvor de foreliggende forhold ikke var af en saa speciel natur, fremtræder individualiseringen ikke saa stærkt; vel indeholder digtet en almindelig betragtning, men den er ikke specielt afpasset efter det foreliggende tilfælde; den er anvendelig paa enhver agonistisk seir, hvortil der ikke knytter sig særegne forhold. (Saaledes i O. XIV Chariternes skjænken af alt glædeligt; i O. XI sangens nødvendighed for seirvindingen.) I N. II søges tilfældet individualiseret (Timodemos har begyndt sin løbebane med en seir i Zeus's lege, og hans hjemmehøren paa Salamis og i demen Acharnae lader vente mere af ham); men individualiseringen er af en udvortes art, hefter sig ved en tilfældig omstændighed; den lader sig derfor ikke gjennemføre og ikke bringe ind under noget alment synspunkt; digtet falder fra hinanden i smaastykker.

Man ser af disse exempler, at hvad digteren satte til af sit eget, var dels opfattelsen af de foreliggende forhold i deres særegenhed, dels almindelige betragtninger, afpassede efter disse forhold; begge dele kan smelte sammen eller een af delene kan have overvægten. Til begge sider ytrer digterens subjektivitet sig, idet den søger at afvinde det givne stof en almindelig interesse ved at individualisere det og generalisere det. Saafremt digteren imidlertid alene holdt sig hertil, var han udsat for at forfalde til forskjellige feil. Den fare, der laa i individualiseringen, er allerede ovenfor berørt ved bemærkningen om N. II; det var faren for forloren aandrighed, for at ville se noget særegent i ting, der vel ikke kunde findes i alle eller mange tilfælde, men som ikke var charakteristiske. I virkeligheden tillod naturligvis en mængde af de opgaver, der stilledes epinikiedigteren, ikke nogen stærk individualiseren, fordi de var af ganske almindelig art, eller en saadan individualiseren vilde kun være mulig under forudsætning af et saa nøie kjendskab til seirherrens vilkaar,

som i reglen ikke kan forudsættes. Hertil kommer endnu, at en nøie indgaaen paa den besungnes rent personlige forhold, selv hvor den var mulig, ikke altid var velkommen og let kunde komme i strid med epinikiets dog altid noget officielle charakter. — Den anden fare havde samme udspring som den første. Hvor de almindelige betragtninger ikke kunde knyttes til særegne omstændigheder, maatte deres omraade blive meget indskrænket; digteren kom derved dels i fare for at gjentage sig selv (en fare, han ikke har undgaaet), dels for at fylde sit digt med lange ræsonnementer ud i det blaa, der sikkert ikke vilde have smagt hans tilhørere. Det er i denne henseende ikke uden interesse at undersøge, i hvilke digte Pindar væsentlig holder sig til det givne stof og til almindelige betragtninger, og at prøve, om man ikke som regel let kan finde grunden dertil. Det sker for det første i alle de korte oder, hvor der ikke er plads til mere end netop at berøre de forskjellige ting, som epinikiet technisk kræver omtalte. Det sker dernæst (om end ikke i saa fuldkommen en grad) i de tre af de fire til Thebanere rettede oder (I. I, III + IV, VII; derimod — i alt fald tilsyneladende — ikke i P. XI). Aabenbart følte digteren sig her paa sikker grund; overfor sine medborgere vidste han nøiagtig, hvor vidt han turde gaa baade i den ene og den anden retning. Derfor finder man ogsaa i disse oder enten en skarpere charakteristik af seirherren og hans bestræbelser end ellers (I. I, III + IV) eller videregaaende almindelige betragtninger, der ikke angaar epinikiets thema, men om hvilke digteren var sikker paa, at de nok interesserede hans tilhørere, og hvor han tillige frit kunde give sine personlige følelser luft (I. VII; denne ode indeholder noget af det skjønneste i retning af rent subjektiv lyrik, som Pindar overhovedet har at opvise). Naar digteren var mellem sine landsmænd, faldt hvad der optog ham personlig og hvad der bevægede hans tilhørere ofte sammen. — Endvidere ser vi digteren i hovedsagen holde sig til det foreliggende i et par af de store fyrsteoder, der har været bestemte for en officiel høitidelighed. Herhen hører P. I og V. I begge oder har digteren et saa rigt aktuelt stof, at dette med de skildringer og betragtninger, det giver anledning til, er nok til at fylde en anseelig ode, uden at det paa noget punkt tværes ud. I. V, der er skrevet til en

Ægineter kort efter slaget ved Salamis, hører strengt taget ogsaa herhen. Hovedthemaet er her at prise Ægina, der jo nylig havde udmærket sig saa overordentlig; men digteren er noget generet i sine bevægelser paa grund af sit særegne forhold til den nationale kamp mod Perserne. Endelig maa nævnes et digt som I. II, der ikke er noget epinikion, men en digterisk epistel til en ven, hvis hovedindhold er berømmelsen af en afdød; her udfører digteren, efter et anseeligt forord af rent personligt indhold, i ro og mag sit thema.

Det vilde være let at forfølge denne synsmaade og i nedadstigende række gjennem jævne overgange at vise, hvorledes digteren i samme grad er tilbøielig til at give det aktuelle stof overvægten, som der foreligger tilstrækkelig mange charakteristiske og for poetisk behandling egnede momenter deri. Men det allerede sagte maa være nok til typisk at charakterisere fremgangsmaaden og tilbøieligheden, og det er desuden et spørgsmaal, om der vilde vindes noget ved at gaa videre ad denne vei. Paa dette spørgsmaal vil det følgende kapitel indeholde svaret.

Med den her givne charakteristik af epinikiets stof for saa vidt som det var digteren givet udefra, er det spørgsmaal besvaret, der har været den egentlige anledning til den hele undersøgelse. Under kritiken af enhedstheorien opstilledes den mulighed, at digterens stof kunde lægge digteren hindringer i veien for at opnaa kunstnerisk enhed; denne mulighed er nu for epinikiets vedkommende bleven til vished. Gjælder det allerede i almindelighed om ethvert leilighedsdigt, at det indeholder et for den kunstneriske virksomheds frie udfoldelse farligt moment, saa gjælder det ganske sikkert i særlig grad om epinikiet. Det er i det foregaaende viist, at dette i de almindelige tilfælde skulde omspænde en anseelig række af emner, der ikke stod i nogen naturlig indre forbindelse med hinanden. Allerede dette indeholder en væsentlig hindring for at opnaa kunstnerisk enhed. De tre momenter: seirherren, hans familie og hans fødeby, samlede sig ikke til et hele, der kunde gribes af en kunstnerisk anskuelse. De kunde vel hvert for sig være tilgjængelige for en saadan; det lod sig tænke, at seirherrens personlighed eller hans nations særpræg kunde staa for digterens forestilling i in-

dividuel bestemthed, og at han kunde give denne forestilling udtryk i sit digt. Meget spores der dog ikke hertil i epinikierne; i reglen tør heller ikke engang det tilstrækkelige kjendskab forudsættes, i alt fald ikke til seirherren. Men selv om saa var, saa var der dog derfra endnu et langt skridt til, at digterens anskuelse af hvert enkelt thema faldt sammen til en totalitet, hvori ogsaa saadanne enkeltheder som fx. opregningerne af seire gik op. At noget saadant kunde lade sig opnaa ad den umiddelbare anskuelses vei, maatte i hvert fald bero paa et særlig heldigt tilfælde, der yderst sjelden vilde indtræde. Epinikiets stof som helhed frembød meget svage holdepunkter for digterens phantasi.

Der var ganske vist en klasse af opgaver, hvor forholdet stillede sig heldigere. I de store tyranoder traadte seirherrens person saa stærkt i forgrunden, at de øvrige momenter kunde underordnes dette ene; og digteren var desuden her frigjort for adskillige af de baand, der i det borgerlige epinikion hemmede hans frie bevægelse. Det havde her, skulde man synes, ladet sig gjøre at koncentrere den hele behandling om charakteristiken af seirherrens personlighed, saaledes at denne fremtraadte i plastisk klarhed som dominerende, og at det indtryk, der blev tilbage efter læsningen som det alt andet fortrængende, netop var indtrykket af seirherrens personlighed. Det er meget oplysende for det det her dreier sig om, at de Pindariske tyranoder ikke efterlader noget saadant indtryk, i alt fald ikke gjennem det der direkte siges om vedkommende fyrste. Ingen læser vil gjennem Pindars ligefremme udtalelser have modtaget en klar og fyldig forestilling om, hvorledes personligheder som Hieron, Theron eller Arkesilaos var beskafne. Der kan tænkes forskjellige grunde til dette forhold; men det er allerede nok at henvise til, at den Græske kunst paa Pindars tid endnu ikke paa noget omraade var naaet til at give en indtrængende individuel charakteristik. I dramaet fremtræder evnen hertil i betydelig grad først hos Euripides, i plastiken endnu senere.

I denne betragtning ligger den afgjørende indvending mod at søge digtenes enhed i digterens umiddelbare anskuelse af stoffet. Naar han ikke engang kunde hæve sig til at give en helhedsanskuelse overfor de opgaver, hvor hans thema baade i

og for sig frembød mulighed for en saadan og tillige var saa enkelt, at det var nok at udbytte denne mulighed for at naa kunstnerisk enhed, saa maa a fortiori muligheden for noget tilsvarende benegtes overfor opgaver, der ikke frembød nogen af disse gunstige betingelser. Heraf følger atter, at dersom der skulde skabes en enhed i epinikiet, da maatte den bero paa kunstnerisk reflexion, ikke paa den umiddelbare anskuelse, der bunder i digterens phantasi. Det er ganske det samme resultat, hvortil vi kom i kritiken af Boeckhs formulering af enhedstheorien; men hvad der dengang blot foreløbig maatte henstilles som det sandsynlige, har nu faaet sin objektive og endelige begrundelse.

At man nu ikke har lov at *forudsætte* en saadan reflexion hos digteren, er allerede bemærket i kritiken over enhedstheorien og behøver ingen nærmere paavisning. Hvorvidt han faktisk besad den og udøvede den, er et andet, større spørgsmaal, der ikke kan behandles her i sin helhed. Men det kan være gavnligt i et exempel at vise, af hvad art denne reflexion maatte være, og hvor vidt digteren, hvor han kom ind paa den, har kunnet eller villet gjennemføre den.

Pindar manglede ingenlunde reflexion. Ikke alene har han skrevet digte, der indeholder lange rækker af almindelige betragtninger; han er overalt ivrig bestræbt for at hæve ogsaa de dødeste partier af sit stof ved at bringe dem ind under omfattende synspunkter. Herfra stammer bl. a. de talrige sentenser, der knytter sig til opregningerne af seirvindinger. I reglen er disse sentenser af den art, at de nogenlunde kunde passe i ethvert saadant tilfælde; opfordringer til maadehold og bemærkninger om den med seiren følgende berømmelse er de to hyppigst forekommende kategorier. Men i et enkelt digt har Pindar taget sagen mere individuelt og derved tillige faaet anledning til generelle betragtninger af større betydning. I N. VI paaviser han, som ovenfor p. 201 bemærket, en eiendommelig lov, der gaar igjennem vedkommende families agonistiske historie: en ved seirvindinger udmærket generation vexler med een, der er ganske ufrugtbar i denne henseende. Hermed har han dog ikke ladet sig nøie. Han forudskikker som indledning til paavisningen af denne lov og tillige til hele digtet en almindelig be-

tragtning af forholdet mellem guder og mennesker. De er af samme oprindelse, og mennesket kan i sin høieste kraftytring lignes ved guderne; men et saadant høidepunkt er hos mennesket noget forbigaaende, allerede fordi det er dødeligt, medens gudernes væsen evigt er sig selv ligt. Som illustration hertil anføres saa hin vexel i den Æginetiske slægt.

Her har man et godt exempel paa den art reflexioner, som epinikiets stof i heldigste tilfælde kunde give anledning til. Der maatte i vedkommende thema lade sig finde noget individuelt, der tillige lod sig betragte under et betydningsfuldt alment synspunkt, saaledes som tilfældet er her. Tillige er her denne reflexion saaledes beskaffen, at den kunde tænkes gjennemført som ledende tanke i et helt digt. Denne kontrast mellem guder og mennesker, som den her er formuleret, kunde lade sig gjenfinde i betragtningen af selve seirherrens personlighed, ja endog i behandlingen af hans fødebys myther. Hvis digteren havde anlagt dette synspunkt paa hele sin opgave, kunde han have givet sit digt en enhed; og denne vilde, som man ser, være bleven en ren tankens enhed.

Man maa vistnok indrømme, at et tilfælde som dette er enestaaende heldigt, og at en digter, der havde det kunstneriske princip at forme sine digte over en enkelt, gjennemgaaende synsmaade, ikke kunde andet end benytte sig af en saadan leilighed. Og i hvert fald: havde han først grebet et synspunkt som dette og gjennemført det i en udstrækning som Pindar i N. VI, saa maatte han ogsaa gaa videre; ellers maatte digtets enhed briste. Og dog gjør Pindar netop det modsatte. Han lader det falde. Han gjennemfører det til midt i vs. 28, og derpaa slipper han det for ikke at tage det op mere. Man kan maaske — ikke uden tvang — finde et spor af den indledende tanke i vs. 69 f., hvor der synes at være tale om et mislykket forsøg paa at vinde en Olympisk seir, som seirherren og en slægtning af ham har gjort. Lad saa være; men fra vs. 28 til vs. 69, i alt hvad der siges om seirherrens *πάτρα* og om Ægina, er der ingen antydning af den tanke, der i prooemiet fremsattes med saa megen vægt og i digtets første parti gjennemførtes saa strengt.

Dette ene exempel maa være nok; en paavisning af digterens fremgangsmaade gjennem alle oder med stadig hensyntagen

til enhedsproblemet vilde kræve en bog for sig. Jeg skal endnu blot i postulatets form give en charakteristik af digterens saakaldte direkte behandling af emnet, saaledes som den efter min opfattelse virkelig er.

Pindar sætter sig i epinikiets ikke-mythiske parti den opgave, i nøie tilslutning til bestillerens ønsker, til publikums krav og til digtartens overleverede technik, kortelig at behandle samtlige til leiligheden hørende themaer i taktfuld begrænsning, i den rette, af situationen bestemte tone og i en vis ydre sammenknytning. Samtidig er han betænkt paa af hvert enkelt emne at vinde det størst mulige poetiske udbytte, være sig fra tankens eller fra phantasiens side. Denne vanskelige opgave løser han i sin modnere alder altid med overlegen virtuositet i formen og ofte med dybsind eller plastisk kraft, hvor indholdet giver ham anledning til at udfolde disse egenskaber. Om den indre forbindelse mellem de enkelte themaer er han derimod fuldstændig ubekymret.

Vi standsede ovenfor i betragtningen af den direkte forherligelse af seirherrens fødestad ved det punkt, hvor der møder os en in extenso fortalt mythe. Vilde man sammenfatte de tilfælde, hvor denne angaar stadens heroer, vilde der ganske vist lade sig opstille en skala med overgang fra en blot opregning, gjennem en kort og ligesom forbigaaende omtale, til en udførlig og detailleret fortælling. Men det forslog dog ikke; thi i de stærkest udprægede tilfælde af den sidstnævnte art (og de er de almindeligste) optræder mythen som noget mere end en blot forherligelse af staden; den maa kunne bære sig selv, interessere i og for sig, ikke alene ved denne forbindelse. Udvider vi betragtningen til at gjælde alle Pindariske myther og deres forhold til hele den direkte behandling af emnet, kommer den samme vanskelighed ved at gjøre rede for mythens stilling igjen. I de fleste epinikier holder digteren sig ikke til det ved anledningen givne. men gaar langt ud over det; i de fleste længere oder er det man har kaldt den direkte behandling af emnet ikke engang det, der optager den største plads; den største plads optages af en mythe. Ganske vist kan man af de foregaaende betragtninger se grunden til, at han ikke saa godt kunde brede sig stærkt over det givne stof; men man kan ikke se grunden til,

at han for at give sit digt korpus valgte netop mythen som middel. Selv om man i de fleste tilfælde til en vis grad kan forklare, hvorfor digteren tog netop denne mythe, saa kan man ikke i sin almindelighed forklare, hvorfor han overhovedet tog en mythe og hvorfor han behandlede den som han gjør med hensyn til omfang og udførelse. At dette er saa, ser man bedst af den omstændighed, at noget tilsvarende aldeles ikke findes i det moderne leilighedsdigt, medens de epinikier, der alene holder sig til det givne stof, ikke er kvalitativt forskjellige fra nutidens løsninger af beslægtede opgaver. Den nærmere betragtning af dette eiendommelige forhold vil tillige føre til det problem, hvorvidt man, til forstaaelsen af epinikiets kunstform i dens helhed, vil have at gaa ud fra de epinikier, hvori mythen er et underordnet moment (hvilket for den moderne opfattelse er det naturlige), eller fra dem, hvor den har overvægten. Behandlingen af disse spørgsmaal kræver et kapitel for sig.

Kap. IV.

Mythens plads i epinikiet.

Førend vi tager det i slutningen af foregaaende kapitel reiste problem op til behandling, vil det være rigtigst lidt skarpere end allerede sket er, at charakterisere den vanskelighed, der ligger til grund for problemet. Forskerne pleier i betragtningen af de Pindariske myther at skjære alle tilfælde, hvor digteren berører mythiske personer eller forhold, over een kam. Den theoretiske berettigelse af denne fremgangsmaade er det ikke min mening at benegte; der vil tvertimod i et senere afsnit af denne afhandling blive anledning til at vise, at selv saadanne former for mythens anvendelse, der synes os radikalt forskjellige, maa have staaet som væsentlig ensartede for digterens bevidsthed. Men som udgangspunkt for en behandling af problemet om mythens stilling i epinikiet egner en alle tilfældene omfattende betragtning sig ikke; allermindst naar denne behandling netop

ikke skal gaa i detail, men søge at bestemme de almindeligste grundsætninger. Her gjælder det at holde sig til de tilfælde, hvor problemet kommer frem i typisk form. Der er ganske vist en risiko ved en saadan fremgangsmaade: nemlig at nøglen til forstaaelsen af de extreme former i virkeligheden kunde være at finde i en betragtning af de mindre udprægede; men at denne fare i dette tilfælde er uden betydning, vil fremgaa af det efterfølgende.

Pindar kommer ind paa det mythiske stof ad forskjellige veie. Der er ovenfor talt om fremdragelsen af mythiske traditioner til forherligelse af seirherrens fødeby; der er ligeledes henvist til, at det i enkelte tilfælde kan være selve seirherrens direkte afstamning fra en mythisk personlighed eller dog hans forfædres berøring med en saadan, der giver foranledningen. Men ogsaa ellers griber digteren hyppig til det mythiske, for at indføre en sammenligning med nutidens personer eller forhold, for at indskjærpe eller exemplificere en sentens, o. s. v. Af denne rige mangfoldighed sondrer vi nu en gruppe ud, der har interesse for vort formaal. Den lader sig ganske vist ikke skarpt afgrænse efter sit omfang; men den har i sine udprægede tilfælde et bestemt physiognomi, der for en moderne læser er paafaldende nok. Som kriterier for den sætter vi følgende: 1) Der *fortælles* en mythe i en vis detail, saa at man ikke kan tale om blot anføren af en mythisk person eller antydning af en situation. 2) Denne fortællings indhold optræder *ikke* som knyttet ved *en af digteren udtrykkelig angiven indre tankeforbindelse*[1] til dens omgivelser, altsaa ikke som parallel eller exempel. Fastholder man begge disse fordringer i deres skarphed, er det let at angive en række oder, hvor en saadan form af det mythiske fremtræder i typisk klarhed. De er følgende: O. I. III. VI. VII VIII. IX. X. XIII. P. III. IV. IX. XI. XII. N. I. V. IX. X. I. VI. VIII. Hertil slutter sig som lidt mindre udprægede former P. X. N. III. IV. Man ser, det er ingen lille gruppe, her er tale om; over halvdelen af samtlige epinikier

[1] Hertil er det naturligvis ikke nok, at digteren siger: Nu vil jeg fortælle en mythe om dit eller dat, — selv om han dermed angiver grunden til valget af sit stof.

viser den ovenfor betegnede form, og fraregner man de 7 digte, der allerede paa grund af deres ringe omfang umulig kunde opvise en egentlig mythisk fortælling (O. IV. V. XI. XII. XIV. P. VII. N. II), bliver der kun 15 digte tilbage. Af digte, der opfylder den første betingelse, men ikke den anden, er der kun to, P. II og VI. Alle de andre indeholder i snævrere forstand af ordet (og saaledes vil vi for fremtiden bruge det) ingen mythe.

Det første af de ovenfor opstillede kriterier behøver ingen nærmere kommentar; hvad det sidste angaar, vil der i et følgende afsnit udførlig blive gjort rede for, af hvad art overgangene mellem mythen og dens omgivelser i de ovenfor betegnede tilfælde er. Her skal kun endnu bemærkes, at skjønt en tankeforbindelse mellem mythens indhold og dens omgivelser mangler, er det i de fleste tilfælde meget let at paavise en sammenhæng mellem mythen og digtets foranledning. I de allerfleste af de ovenfor opregnede oder er mythen valgt af en sagnkreds, der knytter sig til seirherrens fødeby eller slægt. De Græske kolonier har i reglen ingen mythisk fortid; hvor seirherren skriver sig fra een af dem, er mythen derfor gjerne tagen af vedkommende kampleges sagnkreds. Kun i ganske enkelte oder (N. I. P. X og XI) lader der sig ingen saadan udvortes forbindelse eftervise.

Det er det her skizzerede forhold, som til alle tider har været Pindarforskningens egentlige anstødssten. Jeg har i det første afsnit af denne afhandling charakteriseret de to grundopfattelser, der har gjort sig gjældende: oldtidens og dette aarhundredes. Betragtningen af begge vil nu sætte os i stand til at give problemet dets skarpe, begrebsmæssige form og tillige vise veien til dets løsning.

Oldtiden gik ud fra det faktisk foreliggende: manglen paa tankeforbindelse ved siden af den udvortes sammenhæng, og kom derved til at opfatte mythen som en digression, men en motiveret digression. Denne opfattelse er for saa vidt uangribelig, som den ikke udsiger andet end det virkelig foreliggende: at mythen optræder i digressionens *form*. Dette lader sig ikke benegte af nogen, der kjender Pindars poesi, og vil til overflod i en følgende specialundersøgelse blive eftervist i det enkelte.

Oldtiden mener imidlertid noget mere hermed end en betegnelse af det blot formelle. Udtrykket digression implicerer, at den tankeforbindelse, der ikke findes i det ydre, i formen, heller ikke virkelig existerer; at der ikke er nogen indre sammenhæng mellem mythen og resten af epinikiet. Der sluttes ligefrem fra formen til indholdet.

Denne slutning lader sig ikke afvise. Dersom sammenhængen ikke er udtrykt i det ydre, da er det det nærmest liggende at antage, at den ikke existerer i det indre, indtil det modsatte bliver bevist. Forholdet mellem et kunstværks indhold og dets form er ikke et tilfældigt; det er ikke berettiget at drage konklusioner af en betragtning af eet af disse momenter og samtidig at ignorere det andet. Derfor maa som udgangspunkt for den følgende undersøgelse oldtidens opfattelse fastholdes, indtil det viser sig umuligt at gjennemføre den; thi den er slet ikke andet end udtrykket for den forstaaelse, hvorpaa digtenes form umiddelbart giver anvisning.

Paa den anden side maa det ikke overses, at oldtidens opfattelse ikke indeholder nogen løsning af vort problem. Thi spørgsmaalet bliver strax: hvorledes hænger det sammen med disse digressioner? hvad foranlediger digteren til at indføre dem med en saadan regelmæssighed og i en saadan udstrækning? Den udvortes sammenhæng med digtets foranledning, som ubestridelig findes, slaar her ikke til. Det formaal at forherlige staden eller seirherrens aner kan forklare nævnelsen og en kort lovprisning af mythiske personer; men det kan ikke alene forklare tilstedeværelsen af lange mythiske fortællinger, hvis indhold ikke staar i nogen direkte forbindelse med digtets øvrige thema. At netop dette middel benyttes, og netop i denne form, maa yderligere begrundes ad andre veie.

Endvidere lægger oldtidens udtryksmaade endog en positiv urigtig opfattelse nær, hvis den ikke ligefrem indeholder en saadan. Udtrykket «digression» kan nemlig let fremkalde den forestilling, at mythen skulde være et underordnet, uvæsentligt led i epinikiets komposition. Saaledes kan den umulig have været betragtet af digteren og hans samtid. Naar vi i de større Pindariske oder, selv saadanne, der er henvendte til herskere og andre berømtheder, regelmæssig finder en mythisk fortælling, der

ofte optager over halvdelen af digtet; naar der af digteren saa at sige aldrig gjøres undskyldning for dette forhold, men mythen tvertimod undertiden ligefrem anmeldes som et hovedthema for digtet — da nødes man til at opfatte forholdet saaledes, at digteren og hans tilhørere har betragtet mythen som en retmæssig, selvstændig og betydningsfuld bestanddel af epinikiet.

I kritiken af enhedstheorien afviste vi denne i dens egenskab af apriorisk forudsætning for fortolkningen; men samtidig fremhævedes det, at den efter sin oprindelse saa vel som efter sin praktiske anvendelse hovedsagelig er et forsøg paa at gjøre rede for mythens stilling i epinikiet. Heller ikke i denne egenskab lader den sig imidlertid paa forhaand antage som en sandsynlig løsning, netop fordi den tilsidesætter den direkte, umiddelbare forstaaelse af Pindars poesi, som oldtiden hævder. Kun hvis det viser sig umuligt at gjennemføre denne, vil der kunne blive tale om atter at tage sin tilflugt til en hypothese om en indre sammenhæng. Men enhedstheorien har ikke desto mindre den fortjeneste at have hævdet, at mythen ifølge hele den maade, hvorpaa den optræder, maa have været et væsentligt led i digtenes struktur, og at have hævdet dette netop overfor den nys betegnede urigtige, af oldtidens udtryksmaade foranledigede opfattelse. Man kunde med lidt overdrivelse paastaa, at det bevægende motiv i hele dette aarhundredes «høiere» Pindarforskning har været ønsket om at forhjælpe mythen til dens ret. Dette ønskes berettigelse maa anerkjendes fuldt ud; og saaledes giver enhedstheorien os det andet positive udgangspunkt for den følgende undersøgelse: mythen skal forstaas som væsentlig, selvstændig bestanddel af epinikiet.

Hermed har tillige problemet faaet den skarpe form, der er nødvendig for dets rette behandling; thi de to fordringer, der i det foregaaende er opstillede, synes at modsige hinanden. Løsningen skal paa een gang fastholde hvad der ligger i epinikiets form, og hvad der ligger i dets indhold; mythen skal forstaas paa een gang som en virkelig digression ɔ: som manglende den indre forbindelse med digtets øvrige indhold, og som et betydningsfuldt, ja næsten nødvendigt led i dets komposition. Hvorledes forenes disse tvende krav?

Begge de hidtidige forsøg paa løsningen af dette problem

er enige om at tage deres udgangspunkt i anledningen til epinikiet; at betragte forherligelsen af seiren — hvad enten nu dette forstaas i snævrere eller videre forstand — som epinikiets egentlige thema. At denne opfattelse ligger til grund, naar man betragter mythen som en digression, er en selvfølge; men den ligger lige saa fuldt til grund for enhedstheorien. Thi dennes fordring er netop den, at mythen skal indeholde noget, der i og for sig angaar digtets anledning, være sig nu en parallel med seirherrens forhold eller en paa disse anvendelig tanke eller hvad man ellers stiller op. Forstaaelsen af mythen afhænger af kjendskabet til den foreliggende situation. Digteren behandler det gjennem denne givne thema ad to veie, direkte og indirekte; men hans hele digt refererer sig alene til den.

Ingen af disse to betragtningsmaader tilfredsstiller umiddelbart; den første tager ikke tilstrækkeligt hensyn til digtenes indhold, den sidste ikke til deres form. Men deres udgangspunkt synes unegtelig at være uangribeligt. Den sætning, at epinikiet, som et leilighedsdigt, i sin helhed maa forstaas ud fra sin anledning, skulde synes at følge af sig selv, og at maatte lægges til grund netop for en objektiv, fordomsfri undersøgelse af vort problem. Og hvad mere er: den foregaaende betragtning af epinikiet som betinget af dets foranledning synes ogsaa at have lagt en løsning nær, der uden at forlade hin sikre grundvold lader begge de afgjørende hensyn ske fyldest. Idet den nemlig har viist, hvilke vanskeligheder der som regel maatte stille sig i veien for digteren, naar han i hovedsagen vilde holde sig til det ved leiligheden givne og dog skulde levere et digt af en anseelig længde, saa opfordrer den ligefrem til at drage den slutning, at digteren for at komme over disse vanskeligheder har grebet til det middel at fortælle en mythe. Hvorfor netop dette middel faldt ham naturligt, vil uden vanskelighed kunne forklares ved en henvisning til mythens stilling i den øvrige choriske poesi, — en forklaring, der allerede er opstillet af Hermann (se ovenfor p. 132) og gjentaget af Rauchenstein (Einl. p. 84), men hos ham i alt fald i forbindelse med enhedstheorien. Holder man nu denne udenfor spillet, saa kan man henvise til, hvad der ovenfor er paavist, at mythen næsten aldrig optræder uden en vis forbindelse med digterens thema — i reglen saaledes, at den

er valgt af den sagnkreds, der knyttede sig til seirherrens fødestad eller de lege, hvori han havde seiret. Hermed vilde man da have en forklaring, der — fraset den noget fyldigere begrundelse — i hovedsagen stemmede med den af Jacobs opstillede (se ovenfor p. 19), og saaledes vilde repræsentere en art moderat mellemstandpunkt mellem de to extreme opfattelser af mythens betydning.

Denne forklaring tilfredsstiller imidlertid heller ikke. For det første stemmer den ikke med den maade, hvorpaa mythen faktisk optræder i epinikiet. Den gaar nemlig til syvende og sidst ud paa, at mythen er en slags nødmiddel, hvortil digteren griber, fordi han ikke kan komme ud af det uden den. Man kan ikke slippe udenom denne opfattelse af mythen, naar man bestemt fastholder anledningen som det afgjørende og samtidig afviser enhedstheorien. Thi i sidste tilfælde maa man hævde, at mythens indhold regelmæssig ikke vedkommer anledningen; at den ikke indeholder hentydninger eller paralleler, men optræder i fuld selvstændighed. Man kan saa sige lige saa meget man vil om *τεθμός* og om mythens betydning for Græske tilhørere: man kommer ikke bort fra det faktum, at mythen er epinikiet fremmed, og man ender til syvende og sidst med at gjøre undskyldning for den ubudne gjæsts nærværelse.

Dette gjorde jo i og for sig ingenting, dersom forholdet virkelig var saaledes. Vel vilde man i saa fald ikke have høie tanker om epinikiets komposition og om de Græske digteres evne til at klare en ny opgave, der stillede nye fordringer; men det er jo heller ikke sagt, at man skal have det. Men forholdet er ikke saaledes. Mythen optræder ikke i epinikiet med den beskedenhed, som man maatte kræve af en blot taalt bestanddel. Den gebærder sig snarere, som om den var herre i huset. Eet eneste exempel vil være nok til at vise dette. Naar Pindar i O. VII efter et kort forord begynder: *Ἐθελήσω τοῖσιν ἐξ ἀρχᾶς ἀπὸ Τλαπολέμου ξυνὸν ἀγγέλλων διορθῶσαι λόγον* — og derpaa giver en mythe tilbedste, der indtager de 60 vers af digtets 95 eller de tre triader af dets fem, og naar Rhodierne dernæst lader dette digt indgrave med guldbogstaver og offentlig opbevare, da kan det ikke nytte, at man ved allehaande ræsonnementer søger at vise, at en saadan mythe ikke kunde falde tilhørerne saa

fremmed som os. Betragtningen har aabenbart været en ganske anden den gang; der har ikke været tale om noget «fremmed»; det der for os er fremmed, har for datiden været *οἰκειότατον*.

Men dernæst lider den opfattelse, der holder sig til den givne anledning som epinikiets egentlige thema og derpaa søger at faa mythen med, af en eiendommelig forkerthed i udgangspunktet; og denne forkerthed maa saa meget mere fremhæves, som den er fælles for alle opfattelser, der deler hint grundlag. For overhovedet at faa mythen ind, maa man nemlig, hvilken theori man end hylder, tage sin tilflugt til en historisk betragtning. Heller ikke enhedstheorien kan undvære denne, naar den skal forklare, hvorfor digteren netop bruger mythen og ikke andre symboler i sin «indirekte behandling». Men anlægger man først den historiske betragtning, da maa den ogsaa føres igjennem. Man kan ikke paa een gang tale om epinikiet som noget for sig og om dets forbindelse med den øvrige choriske poesi. Forholdet er jo ikke dette, at epinikiet er en ad sine egne veie udviklet kunstart, der laaner visse midler fra den øvrige choriske poesi. Epinikiet er en ligefrem affødning af den choriske poesi, der ved dets fremkomst (det synes ikke at være stort ældre end Simonides) allerede havde naaet en høi udvikling og en fast form. Fastholder man for alvor dette synspunkt, da antager hele spørgsmaalet om mythens stilling et andet udseende.

Den ældre choriske poesi, hvoraf epinikiet er en forgrening, er jo i sin helhed tabt. Det er imidlertid ikke vanskeligt at danne sig en omtrentlig forestilling om dens beskaffenhed. Den har næsten udelukkende staaet i gudsdyrkelsens tjeneste, og dette forhold har fremfor noget andet givet den dens præg. Den del af gudstjenesten, hvor poesien fandt anvendelse, var de religiøse fester; den choriske lyriks sange er festsange. De var bestemte for hele borgerskabet som tilhørere; altsaa maatte de give et udtryk for den almindelige religiøse stemning, der besjælede forsamlingen ved en saadan leilighed. Dette sker gjennem paakaldelse og lovprisning af vedkommende guddom; ogsaa gjennem opbyggelige betragtninger. Men dette var ikke hovedsagen. Man vilde komme i strid ikke alene med vor specielle overlevering, men med hele vor forestilling om Hellenernes religiøsitet, dersom

man tænkte sig de ældre hymner, paianer o. s. v. opfyldte med opbyggelige betragtninger af religiøs eller ethisk natur. Hos de stammer og i det tidsrum, hvorom her er tale, var den religiøse følelse ved de gudstjenstlige handlinger af en simpel og umiddelbar beskaffenhed; den lod sig ikke omsætte i lange reflexioner eller beskrivelser. Hvad der direkte skulde siges til eller om den gud, hvem festen gjaldt, lod sig gjøre af med faa ord; hertil nogle sentenser af ethisk eller religiøs natur,[1] og «det egentlige thema» var udtømt. Det fik man ikke nogen lang festkantate ud af. Men det var heller ikke meningen. Meningen var fremfor alt at opføre et digt til festens forhøielse og forherligelse og derigjennem ogsaa til gudens ære. Derfor dedicerede man dette digt til guden, idet man begyndte med at paakalde ham; for resten var det overladt til digteren selv at finde et til dette formaal passende indhold af digtet. Dette indhold var regelmæssig en mythe; formodentlig var den som oftest valgt af vedkommende guds eller heros's sagnkreds, men ikke engang dette synes at have været nødvendigt (cfr. Bergks forsigtige bemærkning i anl. af Alkmans papyrusfragment P. L. III^4, p. 25).

Saa vidt overleveringen lader slutte, indeholdt digte af denne art regelmæssig en mythisk fortælling; overalt hvor vi finder en lidt fyldigere beretning om indholdet af hymner o. s. v., meddeles der mythisk stof, og fragmenter af mythisk indhold er hyppige. Det er ikke nødvendigt at gaa i enkeltheder; som et par af de mest fremragende exempler kan nævnes Alkmans papyrusfragment (23 Bgk.), hvis begyndelse indeholder slutningen af en større mythisk fortælling; endvidere beretningerne om indholdet af samme digters hymne til Dioskurerne (fr. 13—15 Bgk.), om Alkaios's hymne til Apollon (fr. 2—4 Bgk.) og til Hermes (fr. 6—7 Bgk.); disse digte har rimeligvis været bestemte til opførelse, i alt fald naturligvis ikke været væsensforskjellige fra saadanne. Om Stesichoros er det overflødigt at tale; desuden er de ydre forhold, hvorunder hans omfangsrige lyrisk-episke

[1] Man sammenligne slutningen af mythen i Alkmans papyrusfragment (fr. 23, vs. 36 Bgk.): *ἔστι τις σιῶν τίσις· ὁ δ' ὄλβιος ὅστις εὔφρων ἁμέραν διαπλέκει ἄκλαυστος*. Af den slags har denne poesi sikkert indeholdt meget; men i hvert fald kvantitativt set har det ikke været dens hovedindhold.

produktion udfoldede sig, mindre klare. For Simonides's og Pindars vedkommende aflægger de talrige fragmenter tilstrækkeligt vidnesbyrd; angaaende Pindar kan endnu særlig henvises til bemærkningen i Eusthatios's vita (p. XIX i Christs Pindar): *οἳ* (ɔ: *οἱ ἐπίνικοι*) *καὶ περιάγονται μάλιστα διὰ τὸ ἀνθρωπικότεροι εἶναι καὶ ὀλιγόμυθοι κτλ.* — For den ældste hymnepoesis vedkommende tør man maaske beraabe sig paa Kallimachos's hymner, af hvilke ingen mangler en guden angaaende mythe.

I disse festdigte var altsaa mythen en staaende bestanddel. Derom tvivler vel heller ingen; men i saa fald var den ifølge ovenstaaende ogsaa den væsentligste bestanddel, det egentlige digt. Paa anden maade kan sagen ikke opfattes, med mindre man vil gjøre mythen i den religiøse festpoesi lige saa ubegribelig som i den profane, og vil udelukke sig fra enhver forstaaelse af overgangen fra lyriken til dramaet.[1] Der er i dette forhold heller intet forunderligt, naar det betragtes i belysning af mythens stilling i det Græske aandsliv. En saadan betragtning kan her kun gives antydningsvis, men helt bør den ikke forbigaas.

Det eiendommelige ved Grækernes kultuspoesi er efter vor opfattelse det, at den i hovedsagen ikke var opbyggelig i direkte forstand, ikke synderlig ræsonnerende og slet ikke følelsesfuld (som den christelige psalmedigtning), men væsentlig fortællende. Denne eiendommelighed stemmer med den Græske religions charakter og er ligefrem betinget af den. Grækerne savnede det, man nutildags i reglen forstaar ved religion (ligesom de savnede et ord derfor); ɔ: en af bestemte trossætninger udviklet, systematisk betragtning af de høieste ting. Deres religiøse forestillinger var ikke gjennem et mægtigt og lidenskabeligt tankearbeide begrebsmæssig udviklede ud fra en enkelt grundanskuelse af tilværelsen, men havde fra en polytheistisk naturreligions barnlige grundlag under stærk paavirkning af kunsten udfoldet sig plastisk i en rig mangfoldighed af personligheder og episk i

[1] Dramaets forhold er overhovedet meget oplysende for det, det her dreier sig om. Ogsaa dette opføres ved en fest; ogsaa dette er «dediceret» festens guddom. Men hvad der i den choriske lyrik endnu er i umiddelbar forening, det er i dramaet fuldstændig adskilt: dramaet er kun et digt i *anledning* af festen; dets indhold er løst fra enhver forbindelse med denne anledning.

en tilsvarende fylde af fortællinger. Heraf bliver ligefrem følgen, at hvad der andetsteds findes i form af opbyggelig betragtning eller udbrud af følelse som væsentlig del af folkets religiøse liv, hos Grækerne for en stor del erstattedes af idealiserende skildring og fortælling, egnet til at hæve sindet op over det daglige livs ensformighed til en høiere sphære. Mythen i den choriske poesi er et religiøst moment, men af en eiendommelig Hellensk beskaffenhed.

Den var imidlertid ingenlunde alene et religiøst moment. Grækernes fester var ikke alene religiøse; de var glædelige høitideligheder, hvor det hellige og det profane var i uløselig forbindelse med hinanden. Paa samme maade har mythen foruden sit religiøse værd ogsaa andre betydninger. Den var en national værdi, et høit skattet led i hver enkelt stammes, ja hver stads historiske traditioner. Ved disse elskede man at dvæle; man var stolt af dem mere end af noget andet; man beraabte sig paa dem som krav paa hæder, ja endog som grund til politisk førerstilling. De spillede en lignende rolle som i vor tid nationernes historiske hædersdage, kun en langt større; man blev aldrig træt af at høre og se dem fremstillede. Og fremfor alt ved festerne vilde man høre, hvad der glædede En, hvad man var stolt af, hvad der egnede sig til at hæve hele borgerskabets nationale bevidsthed.

Hertil kom endnu mythernes traditionelle forhold til kunsten. Ligesom fremstillingen af dem allerede tidlig var den bildende kunsts væsentlige opgave, saaledes havde den længe været poesiens. Netop i de forhold, hvorom her nærmest er tale, havde sagnpoesien grebet mægtig ind gjennem foredragene af de episke digte ved festerne. Og ligesom den Græske billedkunst længe holdt fast ved fremstillingen af scener af gude- og heltesagn som sit fornemste og frugtbareste thema, saaledes ogsaa poesien. Baade den og skulpturen havde haft sin væsentlige andel i mythernes klarere udformning og indbyrdes sammenknytning; og den vexelvirkning, der saaledes bestod mellem sagn og kunst, var i den choriske lyriks blomstringstid endnu ikke ophørt. Endnu satte sagnene digterens følelse og phantasi i bevægelse; endnu var det ham tilstaaet i sin fremstilling at udsmykke dem, at forme dem til større liv, at fortolke dem, ja at omdanne

dem lempelig efter sine digteriske formaal eller sine religiøse og ethiske forestillinger. Endnu var hele denne mærkelige phantasiverden en levende, organisk bestanddel af det Græske aandsliv.

Sammenholder man disse momenter (og der kunde sikkert fremdrages mange flere), vil man ikke kunne finde det forunderligt, at i den Hellenske festpoesi ved religiøse leiligheder mythen gjaldt for det poetiske stof *κατ' ἐξοχήν*, for det værdigste thema, hvor det paa een gang gjaldt at forherlige guderne og at glæde menneskene gjennem ordets og tonernes kunst. Men heri ligger da atter, at det Hellenske leilighedsdigt — i alt fald indenfor denne sphære — fik en fra det moderne ganske forskjellig charakter. Det moderne leilighedsdigt er et digt *til* en leilighed; det skal helt og holdent dreie sig om den (dog gjør dramaet her endnu tildels en undtagelse). Det Hellenske leilighedsdigt var et digt *ved* en leilighed; det skulde naturligvis passe til denne, for saa vidt som det skulde udgjøre en pryd for den og en forhøielse af dens stemning; men det skulde ikke dreie sig om den fra ende til anden, ikke alene udtale de til den knyttede følelser. I alt fald var det saaledes med de til de religiøse fester bestemte digte.

Denne eiendommelige poesi traadte nu paa en tid, da den allerede var fuldt udviklet og fæstnet i sin form, i nye opgavers tjeneste, idet den indtraadte som et led i festligheder, hvis anledning hovedsagelig var af profan art. Vi lader her threnos og enkomion ligge og holder os alene til epinikiet. Efter sagens natur kunde den opgave, der her forelaa for digteren, ikke i hans og hans samtids øine staa som væsentlig forskjellig fra den choriske poesis hidtidige opgaver. Nu som før skulde digtet indtræde som værdigt led af en række festlige handlinger, der forsamlede det hele borgerskab eller en del deraf. Nu som før bar disse festligheder et religiøst præg; det gjorde overhovedet enhver Græsk fest, i hvad anledning den saa holdtes. Det er de samme ydre forhold, kun med den forskjel, at ved andre fester var hovedpersonen en guddom, ved epinikiefesten et menneske. Betragtningsmaaden er derfor ogsaa væsentlig den samme; hovedpersonen er ikke og skal ikke være festdigtets hovedthema; dets hovedthema er det samme som det altid har været: mythen, det Græske gude- og heltesagn. Mythen overføres ikke fra den

øvrige choriske poesi i epinikiet; man fordunkler det sande forhold ved at udtrykke sig, som om Grækerne kunde have ladet være at «overføre» mythen og dog lade det ene fremgaa af det andet. Den choriske poesi, hvis væsen og stof er mythen, træder i nye opgavers tjeneste; rammen, skallen forandres derved, — men indholdet, kjernen bliver den samme. Var dette ikke forholdet, kunde man overhovedet ikke tale om epinikiet som en affødning af den choriske poesi.

Saaledes ser altsaa sagen ud, naar den betragtes historisk. Saaledes betragtet bliver mythen det centrale i epinikiet, den «direkte behandling» det sekundære. At denne synsmaade er den rigtige, fremgaar deraf, at man kun ud fra den kan forklare phænomener som den ovenfor omtalte 7de Olympiske og mange andre af samme slags. Blandt disse kan som nogle af de vigtigste anføres: O. I, rettet til Hieron; mythen indtager 75 vers af 105; O. III, til Theron (24 af 45); P. III, til Hieron (60 af 115); P. IV til Arkesilaos (56 + 185 af ca. 300); P. IX (66 + 20 af 125). I flere af disse oder kan der slet ikke være tale om mangel paa stof af anden art, der kan have faaet digteren til at gribe til mythen; i andre indtager den en saa uforholdsmæssig plads eller optræder med saadanne prætensioner (man sammenligne fx. P. IV slutn.: *ὁποίαν ... παγὰν ἀμβροσίων ἐπέων*), at den ikke lader sig sætte i anden linie.

Ikke desto mindre er der overfor den foregaaende betragtning visse forbehold at tage, der vel ikke svækker dens principielle berettigelse, men modificerer den noget i dens anvendelse paa epinikiet som helt udviklet kunstform. Det er ganske vist, at der ved overførelsen af den choriske poesis kunstform paa emner af profan natur ikke fra begyndelsen af vilde gjøre sig nogen væsentlig forskjel i opgavens art gjældende for digterens og hans publikums bevidsthed. Ikke desto mindre var der en saadan forskjel, som ikke kunde andet end gjøre sig følelig med tiden. For det første var der i det til religiøse fester bestemte digt en nøiere forbindelse mellem det mythiske indhold og anledningen; mythen vilde i reglen dreie sig om den guddom, hvem festen gjaldt, selv om dette ikke krævedes med nødvendighed. En saadan forbindelse manglede i reglen, hvor festens hovedperson var et menneske; det var et sjeldent tilfælde, at

mythen kunde angaa hans forfædre i direkte linie (som fx. i O. VI). Dette maatte i hvert fald medføre, at det direkte parti fik en større selvstændighed, sondrede sig mere ud fra den mythiske kjerne som noget for sig, end det behøvede at gjøre i det religiøse festdigt; hvortil endnu kom, at i epinikiet det ved leiligheden givne stof var af en mere sammensat natur og derfor krævede en udførligere behandling. Men dernæst var der et praktisk moment af nogen betydning, der virkede i samme retning. Ved det religiøse festdigt havde digteren kun at tage hensyn til sit auditorium som helhed; det var det der havde bestilt digtet, og det var det han skulde tilfredsstille; guden var tilfreds, hvordan han end blev besunget. Men ved epinikiet var der et dobbelt hensyn at tage; det gjaldt ikke blot at tilfredsstille auditoriet, men ogsaa den person, der her traadte i gudens sted, og det sidste var ikke det mindst vigtige; thi denne person var seirherren, som (i reglen da) havde bestilt digtet, og som ikke var saa taalmodig som guden. Fra denne side set synes der endog at kunne reises en afgjørende indvending mod hele den foregaaende betragtning af epinikiets betydning. De almindelige tilhørere kunde sagtens være tilfredse med at høre mythen om deres stads heroer; men for seirherren, der tilmed skulde betale gildet, kunde det synes at være en tarvelig fornøielse. Denne indvending maa afvises, førend vi kan gaa videre i den ovenfor indledede betragtning.

Til en begyndelse maa det indrømmes, at der virkelig synes at have været seirherrer, der gjorde en saadan synsmaade gjældende. Herpaa tyder i alt fald den bekjendte anekdote om Simonides og Skopas.[1] Selv om man imidlertid lader denne gjælde for historisk, saa vidt den vedkommer os, saa vilde den kun bevise, at fyrstelige personer kan have ment, at digteren maatte have stof nok til deres forherligelse uden at behøve at

---

[1] Sagnet findes hos Cic. de or. II 86, 352 f. og hos Quint. XI 2, 11 ff. Af Quintilian ser man, at det gaar tilbage til den bedste Alexandrinske tid. Dets mythiske charakter berører i og for sig ikke det træk, der her er afgjørende; fornærmelsen over den vidtløftige omtale af Tyndariderne kunde godt referere sig til noget virkelig passeret eller i alt fald til en virkelig existerende betragtningsmaade. Dog er det ikke udelukket, at det er en senere tids opfattelse af mythen, der kommer til orde.

gribe til det guddommelige. Endda gjælder fortællingen en halvhellensk magnat, hvem man paa ingen maade kan gjøre til repræsentant for ægte Græsk tænkemaade; at dette specielt her ikke gaar an, selv hvor der er tale om store herskere, derom bærer fx. O. I et tydeligt vidnesbyrd.

Og for seirherren i et almindeligt borgerligt epinikion var en betragtningsmaade som den der tillægges Skopas, simpelthen en urimelighed. Dette fremgaar allerede tilstrækkeligt af hvad der er sagt i Kap. III om digterens begrænsning i den direkte forherligelse af seirherren. Denne maatte ønske, at digtet behagede hans medborgere uden at vække misundelsens dæmon; i jo høiere grad dette fandt sted, desto større hæder for ham. Rhodierne lod O. VII offentlig opbevare; det vilde de sikkert ikke have gjort, dersom det havde dreiet sig om Diagoras fra ende til anden. Kan det være tvivlsomt, hvilken af delene han selv maatte foretrække? Men dernæst var seirherren saa vel som alle andre bunden af den traditionelle opfattelse af den choriske poesis væsen. Den ære, der i epinikiet blev ham til del, var nøiagtig den samme, der ellers blev hans guder, og kun dem, til del: nemlig et (mer eller mindre) offentlig afsunget digt, knyttet til hans navn. Mere kunde han billigvis ikke forlange, og mere har han sikkert aldrig vovet at forlange, naar i øvrigt epinikiet indeholdt det, som det ifølge skik og vedtægt skulde indeholde ham angaaende; og det sikrede han sig i hovedsagen ved bestilling.

Her kommer man altsaa ingen vei; man maa snarere være forsigtig med at tillægge dette moment for megen betydning, undtagen overfor ganske særlig stillede seirherrer. For disses vedkommende bliver ganske vist den direkte forherligelse af deres person et væsentligt moment i epinikiet, der ikke kunde behandles flygtig uden at støde; til gjengjæld er i det borgerlige epinikion antallet af de themaer, der uundgaaelig maa omtales, i reglen noget større. Det ene med det andet maa som sagt have givet det profane leilighedsdigt en fra det religiøse noget forskjellig charakter, og forholdets natur maatte i længden vise sin virkning paa digtenes indhold og sammensætning. Denne modificerende indflydelse gik dog neppe i Pindars tid saa vidt, at mythen principielt blev fortrængt fra sin hædersplads. Men

foruden at der i mange tilfælde fremkom en slags kvantitativ ligevægt mellem mythen og den direkte behandling, uden at man synes at have følt dette som en væsentlig forandring i deres indbyrdes stilling, saa kom det ogsaa dertil, at man kunde skrive et epinikion uden egentlig mythe eller i alt fald kun med en pro forma mythe; nemlig hvor det til direkte behandling opgivne stof var saa stort i forhold til digtets omfang, at en ordentlig mythisk fortælling ikke ret vel kunde finde plads deri. Herhen tør man dog ikke regne de ganske korte digte, der allerede paa grund af deres omfang ikke kunde indeholde en mythe. De kan meget vel gaa langt tilbage i tiden, og de kan have haft et analogon i religiøse festdigte af lignende natur. Men vel maa man herhen regne alle længere Pindariske oder, der mangler mythen i dens udprægede form. Disse er ovenfor charakteriserede, og det er viist, at de i hovedsagen lader sig forklare ud fra den her anstillede betragtning. Specielt kan endnu anmærkes, at et af de mest udprægede exemplarer af arten, nemlig P. VIII, efter bestemt overlevering skriver sig fra digterens sidste leveaar og desuden synes at tage sigte paa ganske særegne forhold (jvfr. Mezgers i flere henseender forstaaende behandling af digtet p. 410 ff.).

Medens man saaledes ikke kunde forklare de digte, hvori mythen havde overvægten, saa længe man tog sit udgangspunkt i foranledningen til digtet, lader de andre, hvor dette ikke er tilfældet, sig med lethed forstaa ud fra det modsatte udgangspunkt. Ja man vil endog indenfor den sidste klasse kunne paavise momenter, der ikke er forstaaelige uden under forudsætning af mythens oprindelige stilling. Paa dette spørgsmaal er det dog unødvendigt at gaa nærmere ind paa dette sted, da der i et senere afsnit vil blive anledning til at underkaste det hele forhold mellem hvad man kunde kalde de ufuldstændige og de fuldstændige myther en analyse. Sammesteds vil der ogsaa blive gjort rede for mythens stilling i de oder, hvor den ved en tydelig tankeforbindelse er knyttet til digtets foranledning, og det vil blive viist, at ogsaa disse tilfælde frembyder phænomener, der kun bliver ret forstaaelige ud fra de i dette kapitel givne forudsætninger.

Efter den opfattelse af epinikiets charakter, der her er gjort

gjældende, bliver dets eiendommelige og for moderne mennesker saa paafaldende technik forhaabentlig forstaaeligere. Men dermed er ikke givet, at den er fuldt tilfredsstillende. Der var og blev noget misligt ved at overføre en kunstform, der var bestemt for religiøse formaal og hvis særpræg havde sin dybeste grund i den Hellenske religions eiendommelighed, paa et i hovedsagen verdsligt omraade. Dens egentlige centrum, mythen, stikker af mod de fremmedartede omgivelser[1] eller kommer ikke til sin ret i dem. Dels var det gjennem anledningen umiddelbart givne stof i epinikiet saa fyldigt, at det ofte gjorde sig for stærkt gjældende i forhold til mythen, hvad der ikke kunde andet end indvirke skadeligt paa digtets enhed. Dels manglede der i det profane leilighedsdigt den naturlige forbindelse mellem anledningen og mythen, selv hvor denne tydeligt fremtræder som digtets hovedindhold, som i det religiøse festdigt tilveiebragtes af guddommens person. Paa den første af disse misligheder synes digteren ikke at have været opmærksom; den var vel i virkeligheden ogsaa uafhjælpelig. Den sidste derimod har han søgt at bøde paa ad den vei, at han regelmæssig valgte en mythe, der stod i en bestemt ydre forbindelse med digtets anledning — noget hvortil han rigtignok ogsaa af andre grunde var stærkt opfordret. Hvor meget der end imidlertid ad denne vei kunde opnaas for at tilfredsstille det datidige publikum — for os moderne bliver der dog altid en rest af ubehag tilbage, en følelse af noget usammenhængende i epinikiets komposition. Den har altid været følt, om end med forskjellig styrke; og ved at opfatte mythen som det centrale faar man den kun til at skifte retning og maaske til at aftage i styrke; helt vil den neppe forsvinde. Heldigvis er det heller ikke opgaven at faa den til at forsvinde. Det er overhovedet ikke den historiske litteraturbetragtnings opgave at bringe fortidens kunst i overensstemmelse med nutidens smagsretning eller æsthetiske theorier; det er dens opgave at forstaa den ud fra dens samtidige forudsætninger. Havde man altid holdt sig denne noget triviale sandhed for øie i Pindarfortolkningen, vilde meget i den have et andet udseende.

---

[1] Jvfr. v. Wilamowitz i Eur. Herakl. I, p. 103 f., hvor denne modsætning har faaet et skarpt og træffende udtryk.

Den foregaaende undersøgelse skulde, som det i dens begyndelse blev paapeget, tilfredsstille de momenter i de tvende hidtidige opfattelser af den Pindariske poesi, der for den umiddelbare betragtning fremtræder som berettigede. Paa den ene side maatte den fra oldtiden overleverede og formentlig ene naturlige opfattelse af digtene fastholdes, nemlig den direkte, umiddelbare, hvorpaa deres form uden videre giver anvisning. Efter denne er der ingen dybere, indre sammenhæng mellem epinikiets partier, men tvertimod en kløft, hvorover en vis ydre forbindelse kun slaar en spinkel bro. Paa den anden side skulde den fordring respekteres, der ligger til grund for hele den moderne opfattelse: at det, der fremtræder som regelmæssigt og væsentligt led i kunstformen, ikke maa trykkes ned til et underordnet, ligegyldigt eller forstyrrende moment. For saa vidt det er lykkedes at tilfredsstille begge disse krav paa een gang, er formaalet naaet, opgaven løst, om end kun i sine alleryderste grundtræk. Derimod er der selvfølgelig heller ikke her, saa lidt som i afhandlingens første afsnit, leveret noget bevis mod enhedstheoriens rigtighed. Man kan fra dennes side endog meget godt adoptere resultatet af den foregaaende undersøgelse uden i mindste maade at fravige sit principielle standpunkt; ligesom det faktisk heller ikke vil være vanskeligt hos forskere, der hylder enhedstheorien, at paavise udtalelser om mythens betydning i epinikiets økonomi, der gaar i ganske samme retning som det ovenfor fremsatte. Hvad specielt forholdets historiske udvikling angaar, er der naturligvis intet til hinder for at forudsætte, at ogsaa hele den ældre choriske lyrik har glimret ved gjennemført poetisk enhed, og at dens myther har været bærere af dybsindige grundtanker. Her er tvertimod et hidtil uopdyrket felt for den aprioriske betragtningsmaade, der lover et saa meget desto større udbytte, som den her vil være fri for ethvert generende baand, som hensynet til et givet stofs stridige kjendsgjerninger paa andre omraader har kunnet paalægge den. Ikke desto mindre vil resultatet af den foregaaende undersøgelse, dersom det godkjendes, ikke være uden betydning for opfattelsen af enhedstheorien. Thi dennes væsentlige støtte har i virkeligheden altid været det eiendommelige ved mythens stilling i epinikiet. Dens faste hold paa forskningen, som den har bevaret længe efter, at den viden-

skabelige methode, hvorpaa den hviler, er underkjendt, beror i sidste instans paa den kjendsgjerning, at enhver moderne læser stødte an, naar han i epinikiet kom til mythen, og utilfreds saa sig tilbage, naar han var igjennem den. Dersom det er lykkedes at forklare dette faktum ved hjælp af en antagelse, der er mere i overensstemmelse med de øvrige foreliggende kjendsgjerninger, da er enhedstheorien vel ikke modbevist; men den er gjort overflødig.

Hvad selve disse kjendsgjerninger angaar, til hvilke den moderne forskning ikke har taget tilstrækkeligt hensyn, da er de formentlig af saare mangfoldig art, og de er ingenlunde alene at søge indenfor den Pindariske poesis omraade. Jeg har tidligere antydet, at enhedstheorien kommer i strid ikke blot med den brug af mythen, der i visse tilfælde lader sig paavise indenfor Pindars digte (jvfr. Heimsoeths analyse af P. IX), men med hele den ældre Græske betragtning og anvendelse af mythen, ja med selve nationens aandelige eiendommelighed, som den ytrer sig baade andetsteds og særlig i dens kunst. Det er imidlertid ikke hensigten her at forfølge disse omfattende og vanskelige spørgsmaal; det maa jeg overlade til andre, der sidder inde med forudsætningerne dertil. Derimod er der et andet moment, der i den foregaaende undersøgelse har spillet en vis rolle, og som kræver en nærmere belysning. Ligesom det vigtigste holdepunkt for kritiken af enhedstheorien, som den blev gjennemført i denne afhandlings første afsnit, var det eiendommelige ved epinikiets stof, saaledes støtter den i dette kapitel anstillede mere positive betragtning sig for en væsentlig del paa en bestemt opfattelse af den Pindariske poesis form. Og ligesom det foreliggende afsnit, navnlig i sine første kapitler, har haft til formaal at gjøre rede for stoffets hovedbestanddele og derigjennem at give undersøgelsen i det første afsnit et fast fundament, saaledes vil der, for at det ene for opfattelsen af mythens stilling bestemmende moment kan fremtræde i større klarhed, være anledning til at give nogle bidrag til belysning af digtenes form. Der vil det saa meget mere, som denne side af de Pindariske digtes fortolkning hidtil ikke har været gjenstand for den opmærksomhed den fortjener. Derfor vil der ad denne vei ogsaa paa flere punkter kunne vindes større sikkerhed i forstaaelsen

af enkelte steder, uden hensyn til de mere omfattende problemer. Endelig — og det er ikke den mindst vigtige side af sagen — er det een af de væsentligste anker mod enhedstheorien, at den ikke paa tilfredsstillende maade kan forklare digterens formale eiendommelighed. Det var netop af den grund, at vi i dette kapitel lod den ude af betragtning ogsaa i dens beskednere egenskab af et hypothetisk forklaringsforsøg paa mythens stilling i epinikiet. Men der følger med dette forhold tillige, at den fra denne side ligger aaben for en kritik, der er af en saa meget alvorligere beskaffenhed, som den ikke er af formel, methodisk art, men tager sigte paa selve det reale spørgsmaal, om theorien er sand eller usand. Det lader sig i virkeligheden vise, at den aandelige habitus, man i overensstemmelse med enhedstheorien nødes til at tillægge Pindars digterpersonlighed, kommer i uløselig modstrid med den opfattelse, hvortil en indgaaende betragtning af den formale side af hans produktion nødvendig maa føre.

Det er imidlertid ikke meningen i det følgende at levere en udtømmende fremstilling af den Pindariske poesis formelle eiendommelighed. Det er kun nogle enkelte bidrag, jeg kan give, kun nogle enkelte sider, der kan belyses — fortrinsvis saadanne, der er af direkte betydning for de i det foregaaende reiste spørgsmaal. Dette vil ske i form af smaa selvstændige undersøgelser, der hver for sig behandler et enkelt thema, men som alle staar i forbindelse med hovedemnet for denne afhandling, ligesom det ogsaa er interessen for dette, der fra først af har bragt mig til at anstille dem.

Tredie Afsnit.

Om den Pindariske form.

Kap. I.

Mythens indføining i epinikiet.

Udgangspunktet for den i sidste kapitel af foregaaende afsnit anstillede undersøgelse var en række oder, der indeholdt en længere mythe, uden at der af digteren var betegnet en indre sammenhæng mellem dennes indhold og resten af digtet. For disse oders vedkommende vil det være af interesse at se, hvorledes digteren da tilveiebringer forbindelsen mellem den direkte forherligelse af seiren og det mythiske parti. Det simpleste tilfælde er det, at digteren ligefrem erklærer at ville synge om den eller den ting og angiver grunden dertil. De herhen hørende steder er i rækkefølge disse:

O. VI 22 ff. Digteren vil bestige seirherrens vogn for ogsaa at komme til hans forfædre (*γένος*); han maa endnu idag i god tid naa til Pitana (Iamidernes stammemoder, tillige en by ved Eurotas).

O. VII 20. Efter en bemærkning om, at seirherren og hans fader bor paa Rhodos blandt det indvandrede Argiviske krigsfolk, fortsætter digteren: *ἐθελήσω τοῖσιν ἐξ ἀρχᾶς ἀπὸ Τλαπολέμου ξυνὸν ἀγγέλλων διορθῶσαι λόγον, Ἡρακλέος εὐρυσθενεῖ γέννᾳ*; hvad der synes at betyde: for dem vil jeg, idet jeg begynder lige fra Tlepolemos af, sandfærdig forkynde og berette et dem

alle vedrørende sagn — for dem, Herakles's mægtige slægt. D. v. s. digteren vil give en sandfærdig beretning om de til Tlepolemos's historie knyttede begivenheder, og den vil interessere, ikke alene Diagoras og hans fader, men alle der skal høre den. Derpaa følger Tlepolemossagnet, hvortil knytter sig ældre Rhodiske sagn.

O. X 24: Zeusfestens gamle skik opfordrer mig til at besynge den fornemste kampleg, som Herakles oprettede. *Θέμιτες Διός* i vs. 24 er (for saa vidt man vil forstaa noget bestemt derved) epinikiets sæd, der har hævd ved de Olympiske lege; cfr. vs. 76 ff., hvor der siges, at ved den første afholdelse af de Olympiske lege blev der afsunget enkomier, og at man i efterligning heraf bør gjøre ligedan nu.

O. XIII 49: Jeg der, skjønt kaldet til at synge om enkeltmands hæder, ogsaa har forpligtelser overfor helheden, vil ikke lyve om Korinth, naar jeg beretter om fortidens mænds kløgt og heltemodige krige. Ordene *ἴδιος ἐν κοινῷ σταλείς* i vs. 49 er vanskelige at forklare; men rimeligvis tænker digteren dog paa sin dobbelte forpligtelse, at forherlige seirherren og hans fødeby. Herpaa tyder ogsaa brugen af *ξυνός* O. VII 21. Efter disse ord følger nævnelsen af forskjellige Korinthiske heroer og tilsidst en fortælling om Bellerophon.

P. IV 67: Jeg vil overgive ham (Arkesilaos) og det gyldne skind til Muserne; thi paa Minyernes seilads efter dette var det, at den af guderne givne hæder (*τιμαί*) tog sit udspring for dem. Disse *τιμαί* er i denne forbindelse herredømmet over Kyrene; cfr. vs. 259 f.: *ἔνθεν δ' ὔμμι Λατοίδας ἔπορεν Λιβύας πεδίον σὺν θεῶν τιμαῖς ὀφέλλειν.* Hermed indledes den lange fortælling om Argonauterne.

P. IX 103 ff. (se ovenfor p. 206).

N. IV 44: Væv, søde lyra, ogsaa strax dette digt til ære for Oinona og Kypros. — Her er ingen nærmere motivering.

N. IX 8: saa vil vi da sætte den klingende lyra og fløiten i bevægelse mod selve de berømmelige hestevæddeløbslege, som Adrastos oprettede til ære for Phoibos ved Asopos's strøm; og idet jeg har omtalt dem, vil jeg ære helten (Adrastos) med berømmelig forherligelse. — Derpaa mythen om Adrastos.

I. VI 19: Eder, Aiakider med de gyldne vogne, siger jeg,

at det er min ufravigelige regel at besprænge med ros, naar jeg betræder denne ø. — Derpaa følger Aiakidernes berømmelse og i tilslutning til denne fortællingen om Herakles's spaadom om Aias's fødsel.

I. VIII 15: naar man er opvoxet i det syvportede Theben, bør man tildele Ægina fremfor andre Chariternes blomst, fordi de (Theben og Ægina) avledes som tvillinger af deres fader, de yngste af Asoposdøtrene. — Derpaa følger fortællingen om Peleus's og Thetis's forening.

Dette er de steder, hvor digteren i denne form indleder en udførligere fortalt mythe. Der er desuden et par andre, hvor der ovenpaa en ganske lignende indledning kun følger en kortere omtale af stadens mythiske berømtheder. Det er P. V 72 ff. I. IV 19.

Som man ser, er der i de fleste af disse tilfælde en tydelig forbindelse mellem valget af mythen og foranledningen til epinikiet, idet sagnene som oftest angaar vedkommende stads mythiske historie eller seirherrens forfædre. I reglen angiver ogsaa digteren, at denne forbindelse er hans anledning til at drage disse myther frem, eller det ligger i sammenhængen, at han vil have dette betragtet som sin grund. Disse steder har da deres interesse deri, at digteren ligefrem angiver os, hvorfor han vælger at behandle dette eller hint sagn. Overalt, hvor han gjør det, er grunden en *ydre* forbindelse mellem sagnet og foranledningen til epinikiet. I enkelte tilfælde gjør digteren opmærksom paa, at det sagn han vil behandle, ikke angaar seirherren alene, men alle deltagere i festen (eller alle hans medborgere, hvad han nu mener). Her fremtræder mythen tydelig som den paa den større kreds beregnede del af epinikiet. Af særlig betydning er stedet i P. IV, hvor den meget vidtløftige behandling af Argonautertoget indledes (og ogsaa afsluttes) med en henvisning til forbindelsen mellem dette og Kyrenes grundlæggelse. Digteren har saaledes tydelig betegnet sine motiver til netop at vælge denne mythe, og de mange forskjellige formodninger om hans specielle hensigt med den finder ingen støtte i hans egen form for indførelsen af den.

I tvende oder angaar mythen ikke seirherrens fødestad eller forfædre, men knytter sig til de lege, hvori han har seiret:

den første af disse er forbindelsen ganske
Pindar har omtalt de af Adrastos oprettede
han forherlige Adrast. Mindre klart er der-
O. X. Digteren erklærer, at det er θέμιτες
ham til at besynge den fornemste kampleg
Udtrykket er ikke klart, og det er vist et
det har skullet være det. Forstaar man det
angivne maade, da anfører digteren som grund
om de Olympiske leges indstiftelse den gamle
epinikier i anledning af disse lege — en tanke,
tilbage i mythens slutning, vs. 76 ff. Denne
ikke korrekt; thi den skik at synge epinikier efter
vel foranledige til ogsaa ved denne leilighed at op-
men ikke til specielt at omtale legenes ind-
En saadan uklarhed tør man imidlertid nok tiltro
i eet af hans tidligere digte; sagen er i virkelig-
at han har ondt ved at finde en overgang til my-
i dette tilfælde ligger themaet noget fjernere end sæd-
derfor er han falden paa en søgt og utilstrækkelig
som han klæder i en dunkel form. Mærkeligt nok
ganske det samme om overgangen fra mythen til digtets
vs. 78 er særdeles dunkelt og forskruet i udtrykket,
det er ganske klart, at digteren mener, at ligesom man
den første Olympiske fest sang seirssange (vs. 76 f.), saaledes
man nu gjøre det samme. Men det vilde føre for vidt at
ind paa enkelthederne i det vanskelige sted.[1]

Den hidtil behandlede form for mythens indledning er ikke
den almindeligste. Den sædvanlige form er af en mærkelig be-
skaffenhed; den bestaar i, at digteren fra at nævne et enkelt
ord, i reglen et navn, pludselig gaar over i en fortælling. I
reglen sker overgangen saaledes, at der til navnet knyttes en
relativsætning, hvorved der kan opstaa ganske snurrige former.

---

[1] Ordene: *καί νυν ἐπωνυμίαν χάριν νίκας ἀγερώχου κελαδησόμεθα βροντὰν καὶ πυρπάλαμον βέλος ὀρσικτύπου Διός* synes mig hidtil at have spottet et-hvert forsøg paa en *virkelig* forklaring; og dog er her tilsyneladende intet spor af nogen feil i overleveringen.

Denne fremgangsmaade lader sig forøvrigt kombinere med den ovenfor nævnte og findes ofte kombineret med den.

Typisk for arten er O. I. Det hedder her, efter at hesten Pherenikos's seir ved Olympia er omtalt (vs. 23): *λάμπει δέ οἱ* (ɔ: Hieron) *κλέος ἐν εὐάνορι Λυδοῦ Πέλοπος ἀποικίᾳ· τοῦ μεγασθενὴς ἐράσσατο γαιάοχος Ποσειδᾶν κτλ.*; mythen om Pelops forfølges derpaa til vs. 96. En abruptere overgang lader sig jo vanskelig tænke. Ganske paa samme maade forholder det sig i følgende oder: O. III 13 (*ἐλαίας*; mythe om olietræet i Olympia). VIII 30 (*Αἰακοῦ*; mythe om A.'s deltagelse i Troias befæstning). P. III 6 (*Ἀσκλαπιόν*; fortsættelse med det demonstrative *τὸν μέν* i vs. 8 og dermed indledning til den lange Asklepiosmythe). P. IV 3 (*Πυθῶνι*; forts. m. *ἔνθα* i vs. 5, og dermed gjennem Battos til Argonautertoget). P. X 30 (*Ὑπερβορέων*; derfra til Perseusmythen). P. XI 16 (*Ὀρέστα*; derfra til Atriderne). P. XII 6 (*τέχνᾳ*; derfra til mythe om Athene som fløitespillets opfinderske). N. V 8 (*ματρόπολιν*; derpaa om Aiakos's sønner).

En speciellere form af den samme overgang findes i to oder. Her foregaar den nemlig paa den maade, at det relative pronomen knyttes til et ord, der i hovedsætningen fungerer som et stednavn, men i relativsætningen maa opfattes som navn paa en mythisk personlighed. Det ene exempel er P. IX init.: *Ἐθέλω ..... Τελεσικράτη ..... γεγωνεῖν, ὄλβιον ἄνδρα, διωξίππου στεφάνωμα Κυράνας· τὰν ὁ χαιτάεις ἀνεμοσφαράγων ἐκ Παλίου κόλπων ποτὲ Λατοΐδας ἅρπασ', ἔνεγκέ τε .... παρθένον κτλ.* I det andet er formen kombineret med den ovenfor først behandlede. Det hedder i O. VI, vs. 28, i fortsættelse af billedet af digteren, der paa seirherrens vogn vil kjøre til hans slægt: *πρὸς Πιτάναν δὲ παρ' Εὐρώτα πόρον δεῖ σάμερον ἐλθεῖν ἐν ὥρᾳ· ἅ τοι Ποσειδάωνι μιχθεῖσα Κρονίῳ λέγεται παῖδα ἰόπλοκον Εὐάδναν τεκέμεν.*

Kombineret med den direkte fremhævelse af overgangen til det mythiske parti findes den samme brug af det relative pronomen endvidere i følgende tilfælde: O. XIII 58 ff. Det hedder her: *ἐκ Λυκίας δὲ Γλαῦκον ἐλθόντα τρόμεον Δαναοί. τοῖσι μὲν ἐξεύχετ' ἐν ἄστεϊ Πειράνας σφετέρου πατρὸς ἀρχὰν καὶ βαθὺν κλᾶρον ἔμμεν καὶ μέγαρον· ὃς τᾶς ὀφιώδεος υἱόν ποτε Γοργόνος ἦ πόλλ' ἀμφὶ κρουνοῖς Πάγασον ζεῦξαι ποθέων ἔπαθεν.* Derpaa

følger Bellerophonmythen til vs. 88. Paa samme maade er i I. VI 27 mythen hægtet til ordet *πατρός* (ɔ: Telamon). I N. IX 11 er formen mere naturlig, men hører dog tydelig ind under denne kategori.

Paa intet af de her opregnede steder fremtræder mythen som knyttet til en i sammenhængen fremsat eller antydet *tanke*. Overalt sker overgangen ved et *spring*; der er i reglen ingen anden forbindelse end den grammatikalske; den logiske mangler. Dette spring behøver ikke altid at være saa brat i formen som i de her fremdragne exempler; men det findes næsten overalt, hvor Pindar indfører en mythe i snævrere betydning. Af de oder, der overhovedet kommer paa tale i dette afsnit, er der kun faa der ikke er komne til behandling ovenfor. I O. IX gaar Pindar i vs. 21 over til en forherligelse af Lokroi; idet han her fremsætter en sentens, der nærmest synes at angaa hans egen digtergave (vs. 28: *ἀγαθοὶ δὲ καὶ σοφοὶ κατὰ δαίμον' ἄνδρες ἐγένοντ'*), belægger han den med et exempel (Herakles, der stredes med guderne), men afbryder sig selv og opfordrer sig til at vende sig til Lokroi (vs. 40: *μή νῦν λαλάγει τὰ τοιαῦτ'· ἔα πόλεμον μάχαν τε πᾶσαν χωρὶς ἀθανάτων· φέροις δὲ Πρωτογενείας ἄστει γλῶσσαν κτλ.*); hermed begynder det mythiske parti. Man har i dette villet gjenfinde den tanke, hvormed det hele indlededes; den er der selvfølgelig ogsaa, men ikke paa anden maade end den er i alt hvad en Græsk digter skriver; om nogen *særlig* fremhævelse af den guddommelige indgriben i Lokrernes historie er der ikke tale. Med andre ord: hvor digteren i formen afbryder kontinuiteten, der er den ogsaa i realiteten afbrudt; de Lokriske myther er kun udvortes knyttede til det øvrige. — En ganske lignende form har man i N. III, hvor digteren først (fra vs. 21) kommer ind paa en beretning om Herakles's tog til det yderste vesten, men derpaa (vs. 26) afbryder sig selv for at kalde sig tilbage til Ægina og Aiakiderne og udtrykkelig betegner det som sin opgave at holde sig til de hjemlige sagn (*οἴκοθεν μάτευε* vs. 31), der frembyder stof nok. Her har man ikke forsøgt at sætte «grundtanken» i mythen i forbindelse med noget i denne overgang liggende.

Om mythens eiendommelige stilling i N. I og X er der ovenfor talt (p. 205 ff.). Hvad den sidste angaar, da glider

digteren ligesom umærkeligt over i fortællingen om Kastors død gjennem omtalen af Dioskurerne i vs. 49. Han siger nemlig først (hvad der staar i forbindelse med hans thema), at Dioskurerne i forening med Hermes og Herakles bestyrer kamplegene, og at de nok skal sørge for dem, der fortjener det (in casu Theiaios); gudernes slægt er god at sætte sin lid til. Derpaa fortsætter han i den følgende strophe: *μεταμειβόμενοι δ' ἐναλλὰξ ἁμέραν τὰν μὲν παρὰ πατρὶ φίλῳ Δὶ νέμονται κτλ.* (vs. 55 f.); hermed er overgangen givet til den følgende fortælling. Som man ser vindes den ogsaa her ved et spring; thi hvad der skulde siges om Dioskurerne i direkte forbindelse med seirherren, var afsluttet med vs. 54 og afslutningen tydelig betegnet med sentensen. Ogsaa her har man ment i denne sentens at finde tanken med den følgende fortælling, og man tror at vinde noget ved at gjøre denne (der sandelig godt kan staa paa sine egne ben) til et udtryk for den bizarre ide, at som Polydeukes ikke svigtede Kastor, saaledes vil Dioskurerne ikke svigte Theiaios. Heldigvis har Pindar ikke med et ord eller en vending antydet, at det var hans hensigt at udtrykke noget saadant.

Indledningen til mythen i N. I er for saa vidt af en eiendommelig art, som dens form ellers kun findes, hvor digteren fra mythen gaar over til et andet thema. Efter sentensen: *κοιναὶ γὰρ ἔρχοντ' ἐλπίδες πολυπόνων ἀνδρῶν* følger: *ἐγὼ δ' Ἡρακλέος ἀντέχομαι προφρόνως, ἐν κορυφαῖς ἀρετᾶν μεγάλαις ἀρχαῖον ὀτρύνων λόγον κτλ.*, med den charakteristiske brug af det personlige pronomen. Paa grund af dennes charakter i andre tilfælde (hvorom nedenfor) er det ikke sandsynligt, at Pindar har villet betegne nogen tankesammenhæng mellem sentensen og mythen. Skulde dette imidlertid være tilfældet, da er denne sammenhæng af en egen art. I forbindelse med den foregaaende formaning til at bruge sin rigdom og ikke holde den skjult indeholder sentensen som begrundelse den tanke, at vi jo dog alle er underkastede de samme vilkaar, alle skal dø engang (og derfor maa gjøre det os tilmaalte liv saa rigt som muligt — *εὖ τε παθεῖν καὶ ἀκοῦσαι*). Til denne tanke knyttes derpaa Heraklesmythen *i modsætningens form*, hvilket i og for sig er korrekt, men kun paa den betingelse, at sentensens forhold til det foregaaende er glemt, saa at den kun udsiger dette: vi skal

alle dø (men det gjælder at vinde et udødeligt navn i lighed med Herakles). Der lader sig, som vi senere skal se, anføre paralleler til en saadan fremgangsmaade; men jeg tror ikke, den tør statueres her, dels paa grund af tilføielsen *ἐν κορυφαῖς — λόγον*, dels paa grund af den maade hvorpaa Heraklesmythen er behandlet. Hvilken opfattelse man end vil slutte sig til, bliver der ikke tale om nogen virkelig tankeforbindelse med det foregaaende parti.

Betragtningen af Pindars overgange til mythen i disse oder er altsaa gjennemført med det resultat, at digteren i denne overgang ikke antyder nogen tankeforbindelse med den forudgaaende del af digtet. Den samme betragtning kan anstilles med hensyn til mythens slutning og vil føre til samme resultat.

At udelukke bliver her først de oder, der slutter med selve det mythiske parti. De er ikke talrige; det er N. I og X. I P. IX er der to myther, hvoraf den sidste slutter digtet. I dennes sidste ord: *πολλὰ μὲν κεῖνοι δίκον φύλλ' ἔπι καὶ στεφάνους· πολλὰ δὲ πρόσθεν πτερὰ δέξατο Νίκας* — synes der at ligge som en let hentydning til seirherrens personlighed, der ogsaa var udmærket ved mange seire (se Heimsoeth Rh. M. V, p. 10); i de to andre spores intet saadant.

Den i indledningen til mythen saa almindelige overgang gjennem det relative pronomen findes i dens slutning i udpræget form kun eet sted: N. V 37. Det hedder om Zeus, der fik Peleus gift med en Nereide, at han gjorde det: *γαμβρὸν Ποσειδάωνα πείσαις, ὃς Αἰγᾶθεν ποτὶ κλειτὰν θαμὰ νίσσεται Ἰσθμὸν Δωρίαν· ἔνθα νιν εὔφρονες ἶλαι σὺν καλάμοιο βοᾷ θεὸν δέκονται, καὶ σθένει γυίων ἐρίζοντι θρασεῖ.* Dermed har digteren naaet det han vil, at nævne een af kamplegene. Han fortsætter: *πότμος δὲ κρίνει συγγενὴς ἔργων περὶ πάντων. τὺ δ' Αἰγίνᾳ θεοῦ, Εὐθύμενες, Νίκας ἐν ἀγκώνεσσι πιτνὼν ποικίλων ἔψαυσας ὕμνων.* Altsaa: Thetis—Poseidon—Isthmen—Euthymenes, der ikke har seiret paa Isthmen, men paa Ægina. Ideassociationen er let nok at forfølge; men man skal vist lede langt i alle landes poesi (fraset den komiske) for at finde en overgang, der mindre bærer præget af en indre tankeforbindelse mellem de to ting, der skal slaas bro imellem. Der skal en stor digters hele

myndighed og sikre herredømme over formen til at vove saadanne halsbrækkende spring uden at falde ned i det latterlige.

En noget lignende vending, men af mindre paafaldende art, foreligger i N. III 64: *τηλαυγὲς ἄραρε φέγγος Αἰακιδᾶν αὐτόθεν· Ζεῦ, τεὸν γὰρ αἷμα, σέο δ' ἀγών, τὸν ὕμνος ἔβαλεν κτλ.* Aiakidernes nedstamning fra Zeus, og Zeus's protektorat over de Nemeiske lege danner her foreningspunktet. Jvfr. ogsaa det nedenfor om O. VII bemærkede.

De almindeligere former for overgange beror tildels paa en eiendommelig formning af de Pindariske myther. Ikke sjeldent indleder nemlig Pindar mythen saaledes, at han ligesom i kort begreb angiver dens indhold eller dens afslutning og resultat; derpaa gaar han over til at fortælle om anledningen til, at dette resultat fremkom, og naar saaledes ad en længere omvei tilbage til sit udgangspunkt. Hvor nu dette stod i forbindelse med digterens øvrige thema, dér lader dette thema sig ofte gjenoptage ligefrem ved mythens slutning. Atter her er O. I typisk. Det hedder i vs. 23 om Hieron: *λάμπει δέ οἱ κλέος ἐν εὐάνορι Λυδοῦ Πέλοπος ἀποικίᾳ.* Hermed er forbindelsen med Pelopsmythen tilveiebragt og med det samme dennes resultat og endemaal (Olympias anlæggelse) antydet. Virkelig gjennemføres nu ogsaa mythen netop til dette punkt; den ender med Pelops's seir over Oinomaos, hvortil føies den bemærkning, at han nu æres som heros i sin grav ved Alpheios. Derpaa hedder det (vs. 96): *τὸ δὲ κλέος τηλόθεν δέδορκε τᾶν Ὀλυμπιάδων ἐν δρόμοις Πέλοπος,* hvormed overgangen til atter at tale om Hieron er simpel og let. Denne form gjenfindes nu en række steder. I O. VI 24 hed det: *ἵκωμαί τε πρὸς ἀνδρῶν καὶ γένος*; derpaa følger mythen om slægtens stammefader Iamos; i vs. 71 sluttes den med ordene: *ἐξ οὗ πολύκλειτον καθ' Ἕλλανας γένος Ἰαμιδᾶν,* hvormed overgangen til seirherren er given. Om O. X er ovenfor talt; mythen gaar ud fra epinikiets hævd ved de Olympiske lege, melder om disses oprettelse og slutter med en skildring af festsangene ved den første Olympiades slutning, i lighed med hvilke der ogsaa nu bør istemmes et epinikion. Ved den første mythe i P. IV er forholdet klart og rent: det orakelsvar, Battos fik i Pytho, omtales i vs. 3—8 i anledning af Arkesilaos's Pythiske seir og fører til beretningen om Medeas spaadom; efter

dennes afslutning vendes der vs. 59—67 ad ganske samme vei tilbage til Arkesilaos. Argonautermythen, som derpaa udførlig fortælles, indledes med ordene: *μετὰ γὰρ κεῖνο πλευσάντων Μινυᾶν, θεόπομποί σφισιν τιμαὶ φύτευθεν* (68 f.); i 259 hedder det: *ἔνθεν δ' ὔμμι Λατοίδας ἔπορεν Λιβύας πεδίον σὺν θεῶν τιμαῖς ὀφέλλειν κᾶστυ χρυσοθρόνου διανέμειν θεῖον Κυράνας* — dermed er vi naaet tilbage til udgangspunktet; men digteren fortsætter: *ὀρθόβουλον μῆτιν ἐφευρομένοις*; thi det er hans hensigt at give Arkesilaos en gaade at gjætte; derfor umiddelbart derpaa ordene: *γνῶθι νῦν τὰν Οἰδιπόδα σοφίαν* (ɔ: vær nu lige saa viis som Oidipus). En lignende snedig vending findes i P. IX, hvor Kyrenemythen, der ligeledes er rent ringformig, slutter med ordene (vs. 69): *ἵνα καλλίσταν πόλιν ἀμφέπει* (Nymphen Kyrene nemlig) *κλεινάν τ' ἀέθλοις*; hvormed overgangen til Telesikrates's seir er given. Endelig er i P. XII mythen af samme form, men sammenhængen mod slutningen utydelig, fordi digteren fra omtalen af den af Athene opfundne *νόμος πολυκέφαλος* og dens anvendelse ved de musiske væddekampe (vs. 24—27) gaar umiddelbart over til at fremsætte nogle sentenser, der synes at staa i forbindelse med seirherrens optræden (28—32). Det lille digt bærer i det hele præget af, at digteren har behandlet den noget underordnede opgave temmelig cavalièrement.

Overalt hvor mythen har denne form, har den præget af en digression; en udvidelse af et bestemt punkt, der naturlig berørtes i sammenhæng med digterens thema, og efter hvis udførlige behandling traaden gjenoptages dér hvor digteren havde sluppet den. Dette sidste sker imidlertid ingenlunde altid, ikke engang dér hvor mythen har denne form, og naturligvis ikke hvor den har en anden. Saaledes i O. VII. Mythen tager her, uden forbindelse med seiren, sit udgangspunkt fra Tlepolemos. Efter dens tilendebringelse hedder det vs. 77: *τόθι λύτρον συμφορᾶς οἰκτρᾶς γλυκὺ Τλαπολέμῳ ἵσταται Τιρυνθίων ἀρχαγέτᾳ, ὥσπερ θεῷ, μήλων τε κνισάεσσα πομπὰ καὶ κρίσις ἀμφ' ἀέθλοις· τῶν ἄνθεσι Διαγόρας ἐστεφανώσατο δίς κτλ.* Ogsaa her er mythen ringformig, men overgangen til seirherrens person sker ad en anden vei end overgangen til mythen. Andre steder benytter digteren en sentens, hvortil mythens slutning giver ham anledning. Saaledes i P. III, hvor mythen om Asklepios føres ned

til dennes død, der var en følge af hans overmod. Her tilføier digteren saa (vs. 59): *χρὴ τὰ ἐοικότα πὰρ δαιμόνων μαστευέμεν θναταῖς φρασίν, γνόντα τὸ πὰρ ποδός, οἵας εἰμὲν αἴσας.* Fra denne sentens er veien let til formaninger til Hieron om taalmodighed og resignation — formaninger, der ikke staar i nogen direkte forbindelse med Asklepiosmythen (cfr. Heimsoeths fortrinlige analyse af dette sted l. l. p. 19 f.). Af ganske samme art er overgangen i N. IX 27 ff., og I. VIII 59 ff. Det første sted fører fortællingen om Adrasts og hans fællers nederlag gjennem sentensen: *ἐν γὰρ δαιμονίοισι φόβοις φεύγοντι καὶ παῖδες θεῶν,* til ønsket om, at Sicilien maa fritages for Karthagernes overfald; det andet sted er det Musernes sang ved Achilleus's baalfærd, der af digteren tages som præcedens for at besynge seirherrens afdøde slægtning. Intet af stederne er der nogen sammenhæng mellem denne overgang og mythens øvrige indhold.

I de hidtil behandlede former beroede overgangen paa en af digteren hidført, mere eller mindre naturlig *ideassociation.* I de nu følgende former mangler enhver saadan; overgangen er abrupt, enten direkte i afbrydelsens form, eller saaledes, at der uden nogen art af forbindelse gaas over til omtalen af seirherrens personlige forhold.

Hvor digteren er færdig med den mythe han vil fortælle, vinder han undertiden en overgang til det følgende ved en (fingeret) afbrydelse. Dette sker ganske naivt i den ældste af alle Pindariske oder, P. X. Mythen er ringformig, digteren er vendt tilbage til sit udgangspunkt og har til yderligere punktum og afslutning anbragt en sentens (vs. 48—50). Derpaa hedder det: *κώπαν σχάσον, ταχὺ δ' ἄγκυραν ἔρεισον χθονὶ πρῴραθε, χοιράδος ἄλκαρ πέτρας· ἐγκωμίων γὰρ ἄωτος ὕμνων ἐπ' ἄλλοτ' ἄλλον ὥτε μέλισσα θύνει λόγον.* Saa keitet som her bærer digteren sig ellers aldrig ad. I P. XI er mythen ligeledes ringformig og fuldstændig afsluttet (dog uden sentens, hvad der gjør en væsentlig forskjel); men dér har afbrydelsen ikke egentlig charakter af en saadan, men af en undskyldning for at have *forvildet* sig. Den staar i begyndelsen af antistrophen, medens mythen slutter strophen; der kan altsaa naturlig tænkes at gaa et øiebliks besindelse forud for den, og en saadan besindelse indtræder lettest ved et hvilepunkt, en foreløbig afslutning. Digteren er færdig;

han ser sig tilbage og spørger sig selv: hvor er jeg dog kommen hen (*ἐδινήθην* vs. 38; *ἔβαλεν* 40). Derpaa følger hans opfordring til sig selv om at vende tilbage til det foreliggende. I begge de andre oder af denne form er mythen ikke ringformig. N. IV opregnes Aiakidernes hæder og der dvæles særlig ved Peleus. Efter at have berettet om hans bryllup, siger digteren pludselig (vs. 69): *Γαδείρων τὸ πρὸς ζόφον οὐ περατόν. ἀπότρεπε αὖτις Εὐρώπαν ποτὶ χέρσον ἔντεα ναός· ἄπορα γὰρ λόγον Αἰακοῦ παίδων τὸν ἅπαντα μοι διελθεῖν.* Derpaa følger omtalen af seirherren. I I. VI er formen endnu mere udpræget; det hedder om Herakles, der kom som gjæst hos Telamon (vs. 55):

ὣς ἄρα εἰπὼν αὐτίκα
ἕζετ'. ἐμοὶ δὲ μακρὸν πάσας ἀναγήσασθ' ἀρετάς·
Φυλακίδᾳ γὰρ ἦλθον, ὦ Μοῖσαι, ταμίας
Πυθέᾳ τε κώμων Εὐθυμένει τε.

Her er afbrydelse midt i verset og med elision af den sidste stavelse i mythen, og tilsyneladende er fortællingen ogsaa brudt af. Mere naturligt kan man ikke forlange det; og dog er digteren helt færdig med det der interesserer ham at faa sagt.

Endelig gaar digteren i nogle tilfælde uden antydning af bindeled over til sit nærmere liggende emne. Disse steder kan sammenstilles under eet.

O. VIII 48:[1]

'Ορσοτρίαινα δ' ἐπ' 'Ισθμῷ ποντίᾳ
ἅρμα θοὸν τανύεν,
ἀποπέμπων Αἰακὸν
δεῦρ' ἀν' ἵπποις χρυσέαις

ant.

καὶ Κορίνθου δειράδ' ἐποψόμενος δαιτικλυτάν·
τερπνὸν δ' ἐν ἀνθρώποις ἴσον ἔσσεται οὐδέν.
εἰ δ' ἐγὼ Μελησίᾳ ἐξ ἀγενείων κῦδος ἀνέδραμον ὕμνῳ,
μὴ βαλέτω με λίθῳ τραχεῖ φθόνος.

---

[1] Se herom ovenfor p. 61. I den her foretagne sammenstilling ligger et yderligere bevis for, at vs. 53 alene hører til det foregaaende.

O. XIII 92 (om Pegasos):

τὸν δ' ἐν Οὐλύμπῳ φάτναι Ζηνὸς ἀρχαῖαι δέκονται.

str.

ἐμὲ δ' εὐθὺν ἀκόντων
ἱέντα ῥόμβον παρὰ σκόπον οὐ χρὴ
τὰ πολλὰ βέλεα καρτύνειν χεροῖν.
Μοίσαις γὰρ κτλ.

O. IX 76 (om Patroklos):

ἐξ οὗ Θέτιος γόνος οὐλίῳ νιν ἐν Ἄρει

ep.

παραγορεῖτο μή ποτε
σφετέρας ἄτερθε ταξιοῦσθαι
δαμασιμβρότου αἰχμᾶς.
εἴην εὑρησιεπὴς ἀναγεῖσθαι
πρόσφορος ἐν Μοισᾶν δίφρῳ·
τόλμα δὲ καὶ ἀμφιλαφὴς δύναμις
ἕσποιτο· προξενίᾳ δ' ἀρετᾷ τ' ἦλθον κτλ.

Fælles for disse tilfælde er, at digteren fra den objektive beretning pludselig gaar over til en subjektiv taleform saaledes, at han markerer denne ved at betone sin egen person (i de to tilfælde ved pron., i det tredie ved optativen *εἴην*). Overalt begynder det saaledes indledede parti et nyt vers. Her er saaledes hverken tankeforbindelse eller ideassociation eller engang grammatisk sammenhæng.

En lidt egen stilling indtager O. III. Mythen er ringformig; men efterat digteren er vendt tilbage til udgangspunktet, fortsætter han lidt ud derover (vs. 34 om Herakles):

καί νυν ἐς ταύταν ἑορτὰν ἵλαος ἀντιθέοισιν νίσσεται
σὺν βαθυζώνου διδύμνοις παισὶ Λήδας.

ant.

τοῖς γὰρ ἐπέτραπεν Οὐλυμπόνδ' ἰὼν θάητον ἀγῶνα νέμειν
ἀνδρῶν τ' ἀρετᾶς πέρι καὶ ῥιμφαρμάτου
διφρηλασίας. ἐμὲ δ' ὦν πὰρ θυμὸς ὀτρύνει φάμεν Ἐμμενίδαις
Θήρωνι τ' ἐλθεῖν κῦδος, εὐίππων διδόντων Τυνδαριδᾶν, κτλ.

Her foreligger nemlig paa den ene side den sidst omtalte form med den pludselige overgang (*ἐμὲ δέ*); men paa den anden side har digteren i mythens slutning gjennem nævnelsen af Tyndariderne (der intet har med dens indhold at gjøre) forberedt den kommende tanke, at Theron skylder Tyndariderne sin seir. Dette minder om en anden form (P. IV og IX og især O. VII).

Hermed er alle de tilfælde udtømte, der lader sig behandle under denne gruppe. De er charakteristiske for Pindars brug af mythen i snævrere forstand. Den viser sig helt igjennem, for saa vidt man kan slutte af den maade, hvorpaa den indledes og afsluttes, som staaende udenfor organisk forbindelse med epinikiets øvrige indhold. Ikke paa et eneste sted af de her opregnede talrige oder finder vi anden sammenhæng mellem digtets omgivende dele og mythen som helhed, end en udvortes; undertiden mangler endog denne.

Hvorledes vil man nu forklare dette forhold? Holder man sig til den gjængse opfattelse af den Pindariske poesi, da maa man være rede til at hævde, at der trods den øiensynlige mangel paa sammenhæng alligevel findes en saadan. Men man maa da være sig bevidst, at man hævder den paa trods af digterens eiendommelige form og maade at komponere paa; og man paalægger sig da den forpligtelse at forklare, hvorfor digteren vælger denne besynderlige maade. Forklaringen turde være vanskelig at give. Man maatte vel gaa ud fra den ovenfor fremsatte formodning om mythens oprindelse i epinikiet og hævde, at den fra først af var et udvortes, kun historisk motiveret moment i digtartens technik, men at de store digtere (være sig nu Pindar eller allerede andre før ham) i kraft af deres kunstneriske idealer omformede den til at blive et organisk led i den ideelle enhed, som hvert af deres kunstværker udgjør. Men her møder der betydelige vanskeligheder. Hvis nemlig dette forholder sig saa, hvorfor bevarede da Pindar den oprindelige *form* for mythens indføining? Han maatte dog, hvis han besad en saa dyb reflexion og en saa øm kunstnerisk samvittighed, som man tillægger ham, føle, at der herved kom en skarp modsætning mellem hans værkers form og deres indhold. Denne modsætning lader sig saa meget mindre forklare og retfærdig-

gjøre, som den enhed, man forudsætter hos ham, jo aldrig er af en mystisk art. Hvor det mystiske element faar raaderum i poesien, som i den egentlige romantik, dér er en saadan modsætning mellem form og indhold paa sin plads og indtræder ogsaa med sikkerhed. Men hvor dette ikke er tilfældet, dér er det en uafviselig kunstnerisk fordring, at form skal svare til indhold. Denne fordring opfylder Pindars digte ikke, dersom man forudsætter ideel enhed i dem; og hvad man formentlig vinder paa den ene side ved at paavise deres overensstemmelse med een kunstnerisk lov, det taber man saaledes ganske utvivlsomt paa den anden, idet man kommer i strid med en anden kunstnerisk lov af mindst lige saa almen gyldighed. Man nødes desuden til at statuere en undtagelse fra en ellers almindelig anerkjendt sætning. Netop enheden mellem indhold og form; netop dette, at den ydre fremtræden er det umiddelbare udtryk for den indre gehalt, har man hidtil anset for den Græske, i alt fald for den ældre Græske poesis og kunsts charaktermærke. Her kommer da Pindar til at danne en iøinefaldende, en mærkelig og indtil videre uforklarlig undtagelse; og dette brud paa reglen er af en farlig natur, fordi det finder sted i det centrale, i eet af den ældre Græske kunsts kulminationspunkter, netop hvor man skulde vente reglen bekræftet; saa man spørger forskrækket sig selv, om vi ikke maa gjøre hele vor opfattelse af den Græske litteratur og kunst om, og om der ikke skjuler sig aldrig anede dybder dér, hvor man før mente at kunne se gjennem det krystalklare vand til bundens mindste enkeltheder. Den Pindariske enhedshypothese truer med at forplumre vor totalopfattelse af den Græske aands eiendommelighed.

I de hidtil behandlede digte viste mythen sig allerede ved formen for sin indføining som et traditionelt kunstmiddel; digteren kunde kun benytte det paa en saa overraskende maade og med saa lidet hensyn til dets motivering i de enkelte tilfælde, fordi hans tilhørere betragtede det som noget til digtarten hørende og ventede at finde det. At forholdet har været dette, og at mythen i denne eiendommelige brug har været noget digteren overleveret, fremgaar af den omstændighed, at den her belyste form for dens anvendelse findes fuldt udpræget i det ældste af alle Pindariske digte, P. X, der er skrevet i dig-

terens ganske unge aar. Men fordi dette var saaledes, derfor var digteren ikke indskrænket til alene at anvende denne form. Der bestod selvfølgelig ikke noget forbud mod at anvende mythen i en virkelig og *tydelig betegnet* tankeforbindelse med digtets øvrige indhold.

Denne betragtning fører os over til en undersøgelse af Pindars anvendelse af mythen som exempel og som parallel. For at en saadan anvendelse skal foreligge, kræver vi, at mythen skal staa i en ligefrem og gjennemsigtig forbindelse med digterens emne, og at denne forbindelse skal være betegnet af digteren selv.

Her fremtræder nu et ret eiendommeligt forhold. Det er for det første ikke sjeldent, at digteren ganske i forbigaaende indfører en direkte sammenligning mellem mythiske personer og sine samtidige. Saaledes hedder det i O. X 16: *πύκτας δ' ἐν Ὀλυμπιάδι νικῶν Ἴλᾳ φερέτω χάριν Ἀγησίδαμος, ὡς Ἀχιλεῖ Πάτροκλος.* Ibid. 104 f. (om seirherren) *ὥρᾳ τε κεκραμένον, ἅ ποτε ἀναιδέα Γανυμήδει μόρον ἄλαλκε σὺν Κυπρογενεῖ.* Paa samme maade sammenstilles i P. II 13 ff. Kinyras og Hieron; i N. II 14 f. Aias og Timodemos; N. IX 39 f. Hektor og Chromios; I. VII 32 f. Meleagros, Hektor og Amphiaraos med Strepsiades.

Nær ved steder som disse staar et par andre, hvor digteren beraaber sig paa mythiske personer eller begivenheder for at give een eller anden almindelig betragtning større vægt, og hvor vedkommende sagnfigur derved kommer til at staa som exempel for den, hvem den almindelige betragtning gjælder. Saaledes hedder det i P. II 72 til Hieron: *γένοιο οἷος ἐσσὶ μαθών· καλός τοι πίθων παρὰ παισίν, αἰεὶ καλός· ὁ δὲ Ῥαδάμανθυς εὖ πέπραγεν, ὅτι φρενῶν ἔλαχε καρπὸν ἀμώμητον, οὐδ' ἀπάταισι θυμὸν τέρπεται ἔνδοθεν κτλ.* Aabenbart opstilles her Rhadamanthys som forbillede for Hieron. Paa samme maade Nestor og Sarpedon i P. III 112 ff. I I. VII 44 ff. anføres Bellerophon som exempel paa den sætning, at en altfor dristig stræben fører til fald, uden anvendelse paa nogen bestemt person. Af lignende steder kan endnu nævnes: I. III + IV 52 ff. (Ogsaa paa historiske personer kan digteren i lignende tilfælde beraabe sig; saaledes i P. I 94 ff. paa Kroisos og Phalaris, i P. II 54 ff. paa Archilochos som advarende exempel for sig selv.)

Alle disse steder indeholder kun en kort nævnelse af den mythiske person; de kan altsaa ikke paralleliseres med mythen som led i epinikiets komposition. Men selv hvor digteren er lidt udførligere, behøver forholdet ikke at stille sig anderledes. I P. I 50 ff. gjennemføres en parallel mellem Hieron og Philoktet. Ogsaa Hieron var bleven kaldt til hjælp af en hovmodig forbundsfælle, der kun nødig havde bekvemmet sig til at beile til hans venskab; ogsaa han var gaaet syg til krigen, men havde bragt den heldig til ende. Hvad der hos Pindar siges om Philoktet, er ikke mere end hvad der netop passer paa Hieron. Saa bestemt som her gjennemføres parallelen neppe nogetsteds; men i O. IV er der et tilfælde, der muligvis staar dette nær. Som exempel paa sætningen: *διάπειρά τοι βροτῶν ἔλεγχος* (vs. 16) anføres mythen om Erginos, der blev spottet af Lemnierinderne for sine graa haar, men alligevel seirede som hoplitodrom. Da vi ved, at Psaumis var gammel (O. V 21 ff.), og kan slutte, at dette var hans første seir, og at hans medborgere ikke havde ventet sig noget af hans agonistiske bestræbelser (ibid. 15. 16), saa ligger det nær at antage, at den lille Erginosmythe løber ud paa en art aandrig parallel. Den indeholder i saa fald ikke synderlig andet end det for formaalet nødvendige og har ganske anekdotens præg.

Der er derimod nogle enkelte steder, hvor en saadan mythisk parallel giver anledning til en lidt videre udførelse, uden at denne staar i nogen forbindelse med digterens umiddelbare formaal. Man vil neppe kunne regne O. VI 12 ff. herhen, idet her det fortællende parti gaar forud for pointen og kun tjener til at sætte den mythiske situation i klart lys; men ganske vist vedkommer denne situation ikke pointen. Det er Adrastos's ord om Amphiaraos *(ἀμφότερον, μάντιν τ' ἀγαθὸν καὶ δουρὶ μάρνασθαι)*, der anvendes paa Agesias; forud gaar beretningen om, hvornaar de blev sagt. — Derimod er der to steder, hvor en ganske lignende parallel giver anledning til en efterfølgende kort mythisk fortælling eller beskrivelse; de kræver her en lidt mere indgaaende behandling.

Det ene af dem er P. VIII 38 ff. Pindar anvender her nogle ord af Amphiaraos om Alkmaion paa den unge seirherre; men i stedet for at nøies med at anføre den ytring, der ved-

kommer hans formaal, meddeler han os alt hvad Amphiaraos har sagt ved den leilighed, navnlig en spaadom om udfaldet af epigonernes tog og om Adrastos's skjæbne. Nogen sammenhæng mellem dette parti og omgivelserne er ikke paaviselig; og det hele staar saa meget mærkeligere, som Pindar efter dets afslutning i vs. 56 vender tilbage til omtalen af Alkmaion, hvem han for sit eget vedkommende af særlige grunde vil betænke med nogle hædrende ord. Altsaa: indførelsen af Alkmaion har en dobbelt foranledning, dels at parallelisere ham med seirherren, dels at hædre ham for en velgjerning han har viist Pindar;[1] ikke desto mindre skilles udførelsen af dette sidste moment fra selve omtalen af Alkmaion ved et længere stykke, der hverken ses at vedkomme det ene eller det andet motiv til mythens indføielse.

Det andet sted er I. III + IV 70 ff. Det fortjener at citeres in extenso, for saa vidt det er af betydning for vort formaal. Efterat digteren har betegnet den eiendommelige modsætning mellem seirherrens uanseelige ydre og hans kraft og behændighed, fortsætter han: *καίτοι πότ' Ἀνταίου δόμους Θηβᾶν ἀπὸ Καδμεϊᾶν μορφὰν βραχύς, ψυχὰν δ' ἄκαμπτος προσπαλαίσων ἦλθ' ἀνὴρ τὰν πυροφόρον Λιβύαν, κρανίοις ὄφρα ξένων ναὸν Ποσειδάωνος ἐρέφοντα σχέθοι,* (str. ε') *υἱὸς Ἀλκμήνας· ὃς Οὔλυμπόνδ' ἔβα, γαίας τε πάσας καὶ βαθυκρήμνου πολιᾶς ἁλὸς ἐξευρὼν θέναρ ναυτιλίαισί τε πορθμὸν ἁμερώσαις. νῦν δὲ παρ' Αἰγιόχῳ κάλλιστον ὄλβον ἀμφέπων ναίει, τετίματαί τε πρὸς ἀθανάτων φίλος, Ἥβαν τ' ὀπυίει, χρυσέων οἴκων ἄναξ καὶ γαμβρὸς Ἥρας.* Gjennem en omtale af festlighederne ved de Thebanske *Ἡράκλεια* gaas der saa over til seirherren, der har seiret i disse lege.

Her institueres altsaa en sammenligning mellem seirherren (der er pankratiast) og Herakles. Sammenligningspunktet er først og fremmest dette, at de begge har et uanseeligt ydre, der ikke svarer til deres store styrke og mod. Men desuden indføres Herakles umiddelbart som seirherre i en brydekamp (med Antaios), og dette sker aabenbart i den hensigt at vinde en yderligere parallel med seirherren. Hermed er imidlertid ogsaa

---

[1] Jeg fjerner mig her fra den hidtil almindelige fortolkning af stedet; men det vilde føre for vidt at gaa i detail, og spørgsmaalet har heller ingen afgjørende betydning for det, det her kommer an paa

parallelismen forbi. For den, der kjender Pindars maner, saaledes som den i det foregaaende er bleven oplyst, maa det staa klart, at hvor nøie end i formen tilknytningen med det relative pronomen synes at være, saa indeholder den dog i et tilfælde som dette paa ingen maade nogen præsumption for en tankesammenhæng; snarere det modsatte. Fremdeles bestyrkes vi i den antagelse, at parallelen ikke strækker sig længere end til det relative pronomen i strophens første vers, saavel af selve den kjendsgjerning, at tankens indsnit saaledes falder saa nær sammen med det metriske indsnit, som fornemmelig af betragtningen af den maade, hvorpaa digteren i det følgende baner sig vei til atter at omtale seirherren; denne er nemlig ganske i smag med hans andre overgange fra fuldstændige myther til virkeligheden (cfr. O. VII 77—80. P. IX 69 ff.; begge steder er ovenfor charakteriserede). Endelig ser jeg ikke, at man ved at føre parallelismen videre end til det ovenfor angivne punkt kan vinde nogen sømmelig eller antagelig tanke; thi at stille Melissos Herakles's skjæbne i udsigt kan ikke være meningen, og dersom man paa den anden side svække parallelismen saa stærkt, at kun udødeligheden i videre forstand, det evige ry, bliver tertium comparationis, saa passer sammenligningen ikke; thi Herakles opnaaede netop noget mere end dette, noget derfra væsensforskjelligt. Til saadanne sammenligninger anvender Pindar derfor regelmæssig andre mythiske figurer (Aias, Nestor, Sarpedon, Philoktet o. s. v.).

Hermed er standpunktet givet for betragtningen af dette sted; tillige falder dets parallelisme med det ovenfor anførte af P. VIII nu i øinene. Spørgsmaalet bliver da om forholdet mellem saadanne steder og de i det foregaaende belyste fuldstændige myther. Hvad skal man betragte som den oprindeligere brug af mythen: den udførlige fortælling, hvor enhver tankesammenhæng med omgivelserne mangler? eller den mythiske parallel, udvidet med et selvstændigt stykke skildring eller fortælling?

Det kunde være meget fristende at gaa ud fra mythen som parallel og under henvisning til steder som de to nævnte at opstille en skala med jævn overgang fra den blotte sammenligning gjennem den udvidede parallel til den udførlige mythe. Men umuligheden af denne betragtningsmaade er formentlig allerede

godtgjort gjennem den i forrige kapitel givne historiske udvikling; og de to her anførte steder giver den kun en tilsyneladende støtte. For det første fører disse ikke jævnt opadstigende til de egentlige myther; der bliver en kløft, nemlig paa det sted, hvor enhver parallel opgives; og over denne kløft fører ingen bro. Men dernæst maa en saadan betragtning, dersom den skal have nogen værdi, være historisk; til den formelle kontinuitet maatte svare en real ɔ: en virkelig i tiden foregaaet udvikling. Og her er det saa uheldigt, at man netop finder den udførlige mythe i dens typiske form, uden tankeforbindelse, i Pindars ældste digte, som P. X. O. X (om en tilsyneladende undtagelse strax mere), medens af de to her omhandlede det ene, der lader sig datere, nemlig P. VIII, er fra digterens seneste aar; det andet er uden holdepunkt for en tidsangivelse, men ligner i ingen henseende de meget tidlige digte.

Hermed er det givet, at man til forstaaelsen af de to steder maa gaa den modsatte vei. Der er en udvikling; men den fører ikke opad, fra de ufuldstændige myther til de fuldstændige; den fører nedad, fra de fuldstændige til de ufuldstændige. For det første maa man sondre bestemt mellem mythen som væsentligt led i kompositionen og som blot forbigaaende parallel eller exempel. Disse to ting har intet med hinanden at gjøre; det første phænomen har sin grund i epinikiets beskaffenhed som saadant og forstaas kun gjennem en historisk betragtning af den kunstart, hvoraf det har udviklet sig; det sidste derimod ligger i sagens natur, det tilkommer ikke specielt den choriske poesi, men kan findes i enhver form af Græsk poesi, og for den sags skyld i prosaen med. Men under kunstartens videre udvikling paavirkede det ene af disse i deres væsen og oprindelse forskjellige kunstneriske midler det andet, og det paa en maade, der er oplysende for deres eiendommelige beskaffenhed. En almindelig form for indførelsen af en mythe i snævrere forstand var at hægte den løst til eet eller andet ord, især et egennavn, som digteren i en given sammenhæng naturlig kom til at nævne. Hvor nu dette skete i form af en parallel eller et exempel, dér havde digteren selvfølgelig den samme frihed til at tilknytte en mythe som ellers. Han har sjeldent benyttet sig af denne frihed, og det er intet under, thi han udsatte sig derved for at mis-

forstaas, for at synes at understrege en tankeforbindelse, hvor der ingen var. Men paa den anden side var han saa vant til, naar han engang havde berørt mythisk stof, at føle sig ret egentlig paa sin egen grund, hvor han havde frihed til at brede sig som han lystede, at han ganske naturlig undertiden benyttede sig af denne sin suverænetet, selv hvor han var kommen ind paa sit omraade ad en vei, der strengt taget burde udelukke en saa udstrakt frihed. Saaledes opstaar da de to her charakteriserede blandingsformer; men det er værd at lægge mærke til, at de begge findes i digte, hvor det mythiske element i det hele er underordnet, og af hvilke det ene i alt fald skriver sig fra digterens seneste tid.

Endnu eet sted, der paa en ret mærkelig maade direkte udtrykker det forhold, der ved analysen er eftervist for de to foregaaende mythiske parallelers vedkommende, kan her finde en kort behandling. Det er I. I 14—32. I forherligelsen af sin landsmand Herodotos siger digteren: *ἀλλ' ἐγὼ Ἡροδότῳ τεύχων τὸ μὲν ἅρματι τεθρίππῳ γέρας ἀνία τ' ἀλλοτρίαις οὐ χερσὶ νωμάσαντ' ἐθέλω ἢ Καστορείῳ ἢ Ἰολάου ἐναρμόξαι νιν ὕμνῳ. κεῖνοι γὰρ ἡρώων διφρηλάται Λακεδαίμονι καὶ Θήβαις ἐτέκνωθεν κράτιστοι, ἔν τ' ἀέθλοισι θίγον πλείστων ἀγώνων κτλ.*; der følger saa en længere udvikling om Kastors og Iolaos's agonistiske berømmelse. Den ender i vs. 30 ff. med følgende passus: *Ἰφικλέος μὲν παῖς ὁμόδαμος ἐὼν Σπαρτῶν γένει, Τυνδαρίδας δ' ἐν Ἀχαιοῖς ὑψίπεδον Θεράπνας οἰκέων ἕδος. χαίρετ'. ἐγὼ δὲ Ποσειδάωνι Ἰσθμῷ τε ζαθέᾳ Ὀγχηστίαισίν τ' ἀιόνεσσιν περιστέλλων ἀοιδὰν γαρύσομαι τοῦδ' ἀνδρὸς ἐν τιμαῖσιν ἀγακλέα τὰν Ἀσωποδώρου πατρὸς αἶσαν κτλ.*; digteren gaar over til noget helt nyt.

De ord, hvormed afsnittet om Kastor og Iolaos indledes, maa betyde: da jeg skal hædre Herodot for hans firspands skyld, og da han ikke styrer sine tømmer ved fremmede hænders hjælp, saa vil jeg føie ham ind i en sang til ære enten for Kastor eller Iolaos, ɔ: saa vil jeg kombinere min forherligelse af ham med en sang til ære for Kastor eller Iolaos.[1] Denne

[1] Pindars udtryk siger egentlig noget lidt andet; tager man det ganske bogstavelig, kommer det til at indeholde den forestilling, at sangen til ære for heroerne er hovedsagen, det primære, hvortil Herodotos føies. Jeg anser

fremgangsmaade motiveres dernæst med den bemærkning, at de var de dygtigste vognstyrere blandt heroerne og vandt de fleste seire. Heri ligger unegtelig en parallel med Herodotos; derimod indeholder det, der forresten siges om de to heroer, ingen saadan; der gaas umiddelbart over til omtalen af deres dygtighed ogsaa i andre kamplege (vs. 22: *λάμπει δὲ σαφὴς ἀρετὰ ἔν τε γυμνοῖσι σταδίοις σφίσιν κτλ.*). Hvad digteren mener, er altsaa dette: fordi Kastor og Iolaos var dygtige vognstyrere ligesom Herodotos, vil jeg i anledning af Herodotos's seir forherlige dem i al almindelighed (ingenlunde alene i deres specielle egenskab af vognstyrere); netop derfor holder han sine indledende ord saa ubestemt. Man kan egentlig ikke forlange et i al dets uklarhed klarere udtryk for den kortere Pindariske mythes stilling paa een gang som parallel og ikke-parallel; men den sikre forstaaelse af det er ganske vist kun mulig, efterat forholdet med steder som P. VIII 38 ff. og I. III + IV 70 ff. er bragt paa det rene.

Vi gik ovenfor ved begyndelsen til denne undersøgelse ud fra den betragtning, at der naturligvis ikke bestod noget forbud mod at anvende mythen i en tydelig betegnet tankeforbindelse med dens omgivelser. Dette har digteren virkelig ogsaa gjort i to tilfælde: i P. II og P. VI. Disse tvende digtes forhold til hovedmassen af de større epinikier maa nærmere betragtes.

I P. II slutter Ixionmythen sig umiddelbart til den sentens, der lægges Ixion i munden: at man skal være taknemlig mod sin velgjører. Det hedder vs. 21 ff., at Ixion forkyndte denne lære, medens han rullede om paa det vingede hjul; i fortsættelse heraf indledes den 2den strophe saaledes: *ἔμαθε δὲ σαφές. εὐμενέσσι γὰρ παρὰ Κρονίδαις γλυκὺν ἑλὼν βίοτον μακρὸν οὐχ ὑπέμεινεν ὄλβον κτλ.*; mythen fortsættes derpaa til vs. 48. — Der kan efter den hele sammenhæng med digtets tilblivelse og digterens hensigt dermed ikke være nogen tvivl om, at det har været ham magtpaaliggende at anføre et exempel paa utaknemligheden og dens straf; et saadant indeholder Ixionmythen, og den indeholder egentlig ikke mere. Saa vidt er alt i den skjønneste orden.

---

det for muligt, at der virkelig ligger dette bagved; men under henblik til vendinger som *κράτει προσέμιξε δεσπόταν* O. I 22 o. a. l. tør man ikke lægge for megen vægt paa udtrykkets form paa dette sted.

Men fastholder man nu strengt dette synspunkt, da kommer man i en ikke ringe forlegenhed med den sentens, hvormed mythen slutter. Denne sentens, der indleder den tredie strophe, lyder saaledes: *θεὸς ἅπαν ἐπὶ ἐλπίδεσσι τέκμαρ ἀνύεται, θεός, ὃ καὶ πτερόεντ' αἰετὸν κίχε, καὶ θαλασσαῖον παραμείβεται δελφῖνα, καὶ ὑψιφρόνων τιν' ἔκαμψε βροτῶν, ἑτέροισι δὲ κῦδος ἀγήραον παρέδωκε.* Det umiddelbart følgende: *ἐμὲ δὲ χρεὼν φεύγειν δάκος ἀδινὸν κακαγοριᾶν* maa efter Pindars ovenfor belyste brug af pron. pers. i saadanne vendinger antages at indlede noget helt nyt; allerede rent formelt er man altsaa saa temmelig nødt til at statuere en sammenhæng mellem mythen og sentensen, hvis ikke denne sidste skal svæve i luften. Men dertil kommer, at denne sentens ogsaa efter sit indhold harmonerer meget vel med Ixionmythen, naar man vel at mærke betragter denne isoleret, uden hensyn til den forbindelse, hvori den er indført paa dette sted. Ixion med sine høitflyvende forhaabninger, sin ynkelige skuffelse og sit dybe fald egner sig visselig til at illustrere den sætning, at menneskenes forhaabninger er intet, dersom guderne ikke giver dem fuldendelse, og at *ὑψίφρονες* kan vente ydmygelse; kun var det slet ikke den tanke, hvorpaa det i denne forbindelse kom an.

Det afgjørende for forstaaelsen af dette sted ligger netop i den betingelse, under hvilken slutningssentensen bliver berettiget: nemlig at Ixionmythen opfattes selvstændig, uden hensyn til dens forbindelse med den tanke, hvortil den fra først af knyttedes. Det er just saaledes digteren opfatter den; ellers kunde den umulig vise sig for ham i rent forskjellig belysning forfra og bagfra. For ham er mythen i den grad en fri og selvstændig bestanddel af epinikiet, at selv hvor han kun bringer den ind og tilsyneladende gjennemfører den i streng underordning under en ved hans specielle thema given tankeforbindelse, dér bryder han sig ikke om at fastholde dette underordningsforhold, eller han er ikke i stand dertil. Mythens stilling i epinikiet er saa langt fra at bero paa dens indre sammenhæng med og underkastelse under det givne themas «grundtanke», at den selv dér, hvor den indføres som udtrykkelig exemplifikation af en saadan tanke, øieblikkelig for digterens bevidsthed emanciperer sig fra dette forhold og optræder i suveræn frihed og uafhængighed. Pindar staar ikke over mythen, men midt i den.

Det blev ovenfor bemærket, at der findes een undtagelse fra den regel, at Pindars længere ungdomsdigte viser mythen i dens typiske form, i løs tilknytning til omgivelserne. Denne undtagelse er P. VI. Til den rette forstaaelse af dette digts stilling i den Pindariske poesi skulde den foregaaende undersøgelse gjerne have viist veien. Om dets foranledning og opførelsesmaade er der ovenfor talt (p. 169 ff.); vi erindrer altsaa blot om, at det er skrevet til ære for seirherrens søn og formodentlig bestemt til opførelse i en fortrolig vennekreds i Delphi selv — momenter, der ikke er uden betydning for den følgende betragtning.

Efter at have betegnet og kortelig forherliget seiren vender Pindar sig til digtets egentlige gjenstand, den unge Thrasybulos. Han berømmer ham for hans sønlige kjærlighed og sammenstiller ham i denne anledning med Antilochos, Nestors søn. Her fortælles saa hele mythen om, hvorledes Nestor kom i fare og Antilochos lod sit liv for ham, og hvorledes Antilochos derfor vandt ry som den bedste søn i hine fjerne tider (vs. 28—42). Mythen er ringformig (30: *ὃς ὑπερέφθιτο πατρός;* 39: *πρίατο μὲν θανάτοιο κομιδὰν πατρός*) og indeholder i sin midte en levende skildring af den gamle konges fare.[1] Efter dens afslutning hedder det (vs. 43): *τὰ μὲν παρίκει· τῶν νῦν δὲ καὶ Θρασύβουλος πατρῴαν μάλιστα πρὸς στάθμαν ἔβα κτλ.* Her foreligger altsaa alt hvad der kræves til en mythe i snævrere forstand, og fortællingen indtager den regelrette plads midt i digtet; at den er noget kort, har intet at sige, da hele digtet er kort. Denne mythe er ved en bestemt udhævet tankeforbindelse knyttet til digtets øvrige indhold, og det vel at mærke ikke blot løselig i den ene ende; den samme parallel hvormed den indledes, drages ogsaa frem ved dens slutning og danner her overgangen til den direkte behandling af emnet. Dette er i den overleverede Pindariske poesi enestaaende.

---

[1] Det er besynderligt, at L. Schmidt (P. L. u. D. p. 70) har kunnet finde denne skildring «leblos». Den synes mig netop at aabenbare Pindars ofte fremhævede evne til i faa træk at give et anskueligt billede af en situation — ganske vist ikke i den fuldkommenhed som i hans senere værker, men dog saaledes, at den plastiske kraft er fremtrædende nok.

Til trods for dette singulære forhold viser denne mythe i et hovedpunkt den samme charakter som alle de ovenfor behandlede. Som eiendommelig for dem eftervistes en vis selvstændighed; en utilbøielighed til helt at underordne sig under en tankesammenhæng, selv hvor en saadan virkelig forelaa. Dette træk gjenfindes i P. VI, trods den klare og tilsyneladende gjennemførte forbindelse mellem mythen og digtets foranledning. Denne forbindelse er skarpt betonet ved mythens to endepunkter; men selve det midterste parti, mythens egentlige kjerne, falder strengt taget udenfor den. Der er ingen parallel mellem det der *fortælles* om Antilochos, og Thrasybulos's situation. Antilochos kom sin fader til hjælp i hans nød og frelste hans liv med opofrelse af sit eget; Thrasybulos lever i bedste velgaaende, og der er heller intet i digterens ord, der berettiger til den antagelse, at han skulde have sat sit liv i vove for sin faders skyld. Sammenligningen mellem de to stemmer, for saa vidt de begge udmærkede sig ved sønlig kjærlighed, men ikke med hensyn til maaden hvorpaa de viste den; og dog anføres netop det faktum, der beviser Antilochos's pietet, og udføres til et lille situationsmaleri.

Det kan ikke negtes, at denne eiendommelighed ved kompositionen af P. VI har noget uheldigt ved sig. Digteren har ved sin fremgangsmaade ligefrem opfordret sine tilhørere til at drage en parallel, som det dog ikke er meningen at de skal drage. Fristelsen hertil vilde være mindre, dersom han, ligesom i I. III + IV, havde valgt en anden overgang til sit thema ved mythens slutning, og ikke havde gjenoptaget parallelen. Vilde han gjøre dette, da burde han have udeladt fortællingen om Antilochos's opofrelse og holdt sig til almindeligheder. Hans feil er imidlertid efter det foregaaende let forklarlig. Han kan ikke, saasnart han er inde paa det mythiske gebet, lade være at føle sig fri og uafhængig; derfor udfører han i ro og mag sit thema, uden at bryde sig om dets tankeforbindelse med resten. Paa den anden side var han i dette specielle tilfælde særlig opfordret til at bruge mythen som parallel og ikke som selvstændigt led i kompositionen. Thi P. VI er intet epinikion; det er et enkomion til ære for en enkelt mand, der ikke havde seiret i legene, og det var bestemt til opførelse ved en rent privat

leilighed. En saadan opgave laa den choriske poesis technik fjernt; i et saadant digt var det i sin orden, at alt dreiede sig om den besungnes personlighed. Deraf den eiendommelige dobbelthed i kompositionen. Det sidste moment har tillige den betydning at udelukke muligheden af fra P. VI at drage en slutning med hensyn til de andre epinikier, hvad der maaske ellers kunde falde een eller anden ind, hvem den afgjørende forskjel ikke var klar.

P. VI giver saaledes netop ved sin mangelfulde komposition en bekræftelse af den foregaaende undersøgelses resultat. Digteren har paa een gang villet bruge mythen som exemplificerende, i tydelig tankeforbindelse med digtets øvrige indhold, og i overensstemmelse med epinikiets traditionelle kunstform som væsentligt led i dets komposition. Dette er mislykkedes for ham, og det maatte mislykkes, fordi livsbetingelsen for mythen i dens traditionelle anvendelse er digterens frihed til at gestalte den plastisk uden bihensyn; og denne frihed berøver han sig ved at indføie mythen som helhed i en given tankeforbindelse. Han kan godt tilknytte den ved en saadan i den ene eller den anden ende uden derfor at opgive sit frie herredømme over dens stof; men han kan ikke for alvor underordne den under digtets helhed uden at berøve den dens egentlige livsprincip. At den ganske unge digter har kunnet begaa en saadan feil, er naturligt nok; tillige er det meget lærerigt at se, hvorledes epinikiets overleverede kunstform strax tvang ham tilbage indenfor sine skranker, som han ikke senere har gjort forsøg paa at sætte over

Saaledes ser vi da gjennem denne undersøgelse paa ethvert punkt den sætning bekræftet, at den hidtil gjældende opfattelse af de Pindariske digtes *indhold* som betinget af en hvert digt beherskende enhed kommer i uløselig modsigelse med digtenes *form*. Det er netop eiendommeligt for denne, at den ikke viser nogen enhed eller blot en dybere sammenhæng; overalt møder der os en løs og tildels vilkaarlig sammenkjædning af forskjellige partier, uden at disse af digteren paa nogen maade antydes at have en indre forbindelse. Endvidere har undersøgelsen viist, at denne form ikke er tilfældig; at den er begrundet i epinikiets væsen som traditionelt udviklet kunstform, fremgaaet ved en jævn overgang af andre lyriske digtarter; og at dets af dette

forhold betingede charakter og eiendommelige bygning ikke lader sig fravige, uden at derved det for digterens udfoldelse af sin lyriske evne og dermed for hele digtartens kunstneriske gehalt vigtigste kunstmiddel forkrøbles og kues i sin frie anvendelse.

Kap. II.

Ulogiske forbindelser.

En udtømmende behandling af Pindars eiendommelige form i forbindelsen af tanker, i sammenknytningen overhovedet af hans digtes forskjellige partier vilde kræve et vidtløftigt arbeide og indtage en stor plads. Her skal derfor kun forsøges gjennem en paavisning af en enkelt, særlig fremtrædende eiendommelighed at belyse visse sider af digterens formgivning. Ved denne undersøgelse vil vi tage vort udgangspunkt fra et enkelt sted for derigjennem at naa til en mere omfattende betragtning.

I N. VIII er det digterens opgave at forherlige en seir, vunden af Ægineteren Deinis, uvist hvornaar. Af digtets slutning fremgaar, at der i hvert fald var den egenhed ved den foreliggende opgave, at seirherrens fader var død, og at sorgen herover endnu var levende hos sønnen. Digteren griber nu sin opgave an paa den maade, at han efter et kort prooemium, der paa en for os noget uklar maade priser *ὥρα*, ungdomsskjønheden, rask gaar over til en omtale af Æginas stammeheros, Aiakos. Denne afsluttes med en anraabelse, hvortil der knyttes en sentens: *σὺν θεῷ γάρ τοι φυτευθεὶς ὄλβος ἀνθρώποισι παρμονώτερος.* Hermed slutter den første triade. Den anden indledes med ordene: *ὅσπερ καὶ Κινύραν ἔβρισε πλούτῳ ποντίᾳ ἐν ποτε Κύπρῳ.* Dette er, som i forrige kapitel paavist, digterens sædvanlige form, naar han vil gaa over til at meddele en længere mythe. Dette er imidlertid ikke hans hensigt. Han standser strax sig selv med ordene: *ἵσταμαι δὴ ποσσὶ κουφοῖς, ἀμπνέων τε πρίν τι φάμεν.* Grunden til denne mærkelige besinden sig anfører han derpaa med følgende ord: *πολλὰ γὰρ πολλᾷ λέλεκται· νεαρὰ δ' ἐξευρόντα δόμεν βασάνῳ ἐς ἔλεγχον ἅπας κίνδυνος· ὄψον δὲ λόγοι φθονεροῖσιν·*

ἅπτεται δ' ἐσλῶν ἀεί, χειρόνεσσι δ' οὐκ ἐρίζει. Disse ord maa betyde: «thi meget er sagt ved mange leiligheder (og altsaa forslidt); paa den anden side er det en yderst farlig sag at finde paa noget nyt og lægge det paa prøvestenen til almindelig undersøgelse og kritik; alt hvad man siger af den art, er jo en herreret for de misundelige; og misundelsen angriber altid de gode, med de ringere indlader den sig ikke.»

I sig selv indeholder disse betragtninger intet forunderligt. Digteren taler aabenbart om sig selv og erklærer paa den ene side at ville undgaa at komme ind paa forslidte, af mange før ham behandlede emner, paa den anden side ikke at have mod til at bryde helt nye baner, da dette altid udsætter for misundelig kritik. Kun er det ikke ret forstaaeligt, hvorledes nævnelsen af et saa uskyldigt thema som Kinyras kan give anledning til saa ængstelige betragtninger, der desuden ikke passer til Pindars almindelige opfattelse af sin digterevne og til hans omtale af den.

Betragter man det følgende, bliver forholdet endnu mærkeligere. Digteren fortsætter: *κεῖνος καὶ Τελαμῶνος δάψεν υἱόν* — misundelse var det ogsaa, hvis giftige bid voldte Aias's ulykke. Saaledes gaar det: i mangen en fordærvelig trætte tilsidesættes den modige mand, der mangler tungefærdighed, med uretfærdig forglemmelse af hans fortjeneste, og den største ære bliver løgnens flitter til del. I striden om Achilleus's vaaben foretrak Danaerne Odysseus og voldte derved Aias's død; og dog havde de to's fortjenester paa de dage, hvor det rigtig gjaldt, aldrig kunnet sammenlignes. *Ἐχθρὰ δ' ἄρα πάρφασις ἦν καὶ πάλαι,* fortsætter digteren, *αἱμύλων μύθων ὁμόφοιτος δολοφραδής, κακοποιὸν ὄνειδος, ἃ τὸ μὲν λαμπρὸν βιᾶται, τῶν δ' ἀφάντων κῦδος ἀντείνει σαθρόν.* Efter denne sentens, hvis anvendelighed paa nutiden ligefrem er betonet af digteren i ordene: *ἦν καὶ πάλαι,* følger en række ønsker om, at digteren aldrig maatte faa et saadant sind; menneskenes ønsker gaar i saa mange retninger: hans ideal er at maatte behage sine medborgere til sin død, idet han roser hvad der fortjener ros og retter sin dadel mod sletheden. Kun blandt vise og retfærdige mænd trives dyden ret. Herfra tages saa overgangen til omtalen af seirherrens nuværende eiendommelige forhold.

Vil man nu strengt fastholde den logiske forbindelse i hele dette parti, der indtager et anseeligt stykke af digtet (vs. 19 —42), saa kommer man til det resultat, at det hele dreier sig om digterens personlige forhold; at det er hans egne misundere, han vil tillivs, og en uretfærdighed, han selv har været gjenstand for, som han beklager sig over. Der er virkelig dem, der fastholder dette (L. Schmidt); men de nødes da tillige til at erklære, at oden mangler enhed i kompositionen. Denne betænkelighed vil vi ikke tillægge stor vægt; men der er andre af mere betydning, der lader sig gjøre gjældende. For det første vilde digteren i saa fald gjøre sine egne personlige kjævlerier med andre til hovedindhold af et digt, der i enhver henseende ellers præsenterer sig som et virkeligt epinikion. Dette har han ellers aldrig gjort; P. II er intet epinikion, og i O. II indskrænker polemiken sig til en kort bemærkning (vs. 91—97). Men dernæst har disse udtalelser, trods al deres kraft og bestemthed, ikke et saadant præg, at man faar følelsen af en stærk personlig interesserethed hos digteren. I denne henseende er navnlig P. II meget oplysende som modstykke. Dér er digterens lidenskab med i spillet; han skjænder, han truer, han praler; tankegangen er springende, foredraget ujævnt, snart med lange, svulmende perioder, snart med korte fyndige sentenser. Her derimod gaar der en rolig, ræsonnerende tone gjennem det hele, og grundstemningen er snarest en vis resigneret sørgmodighed.

De fleste antager da ogsaa, at digterens betragtninger har en anden adresse. Nogle mener, at det er Æginas politiske forhold, der optager ham, andre, at alt dreier sig om seirherrens afdøde fader. Det sidste er sikkert det rimeligste; det er det eneste, for hvilket der foreligger et bestemt holdepunkt i digtet selv, medens antagelsen af politiske hentydninger er en hypothese rent ud i luften.

Dette spørgsmaal er imidlertid af underordnet interesse med hensyn til det, hvorpaa det her kommer an. Hvilken adresse nemlig digterens betragtninger end har, naar de blot ikke gjælder hans egne forhold, saa foregaar der eet eller andet sted i den ovenfor skizzerede tankerække en eiendommelig vending, der af digteren ikke er betegnet tydelig. Det er en vending fra at tale om et vist begreb *(φϑόνος)* i een speciel anvendelse til at tale

om det i en anden. Det er begrebet *φθόνος*, der er det formidlende mellem de to tankerækker, uden at de iøvrigt har andet med hinanden at gjøre, end at de begge er knyttede til dette begreb. Det er herefter ikke vanskeligt at se, med hvilket led i digterens udtalelser dette omsving i tanken foregaar. Indtil ordene *ὄψον δὲ λόγοι φθονεροῖσιν* er der kun tale om betingelserne for en digters produktion. Den følgende sentens: *ἅπτεται δ' ἐσλῶν ἀεί, χειρόνεσσι δ' οὐκ ἐρίζει* (hvor forresten selve begrebet *φθόνος* kun slipper ind ved en grammatisk saltomortale) har derimod den her fornødne almindelige charakter; den gjælder for misundelsen under alle forhold. Desuden passer den ganske særlig paa den nye tankerække, digteren vil ind paa, og er aabenbart indført for dennes skyld.

Vender vi tilbage til betragtningen af det hele steds sammenhæng med det foregaaende, som den ovenfor er fremlagt, saa bliver det vistnok sandsynligt, at digteren har indført den hele overveielse om det farlige ved at indlade sig paa Kinyrassagnet alene eller dog væsentlig i den hensigt at vinde en overgang af den ovenfor betegnede art. Det er, som bemærket, ikke muligt at forstaa, hvorfor de af Pindar fremhævede farer skulde true netop ved behandlingen af dette thema; og dersom det var tilfældet, saa kunde han jo lade det aldeles ligge og behøvede ikke at begynde paa det for strax at standse sig selv. Naar han har gjort dette, da synes grunden kun at kunne være den, at han vil ind paa en motivering derfor; og motiveringen tjener atter kun som overgangsled for at komme ind paa noget andet.

En saadan maade at komme fra eet emne til et andet paa maa ved første øiekast forekomme ret utrolig. Der lader sig imidlertid anføre andre exempler, hvor der foreligger en lignende skjævhed i tanken, og hvor den sikkert beror paa digterens trang til at skifte thema. Det exempel, der synes at staa dette nærmest, foreligger i P. IX. Digteren har tilendebragt den lange mythe om Kyrene og er gaaet over til at omtale seirherren; vs. 71: *καί νυν ἐν Πυθῶνί νιν ἀγαθέᾳ Καρνειάδα υἱὸς εὐθαλεῖ συνέμιξε τύχᾳ· ἔνθα νικάσαις ἀνέφανε Κυράναν, ἅ νιν εὔφρων δέξεται, καλλιγύναικι πάτρᾳ δόξαν ἱμερτὰν ἀγαγόντ' ἀπὸ Δελφῶν.* Derpaa hedder det i 4de strophes begyndelse: *ἀρεταὶ δ' αἰεὶ μεγάλαι πολύμυθοι· βαιὰ δ' ἐν μακροῖσι ποικίλλειν ἀκοὰ σοφοῖς· ὁ δὲ*

καιρὸς ὁμοίως παντὸς ἔχει κορυφάν. Da det ikke kan være digterens mening, at de par ord han allerede har sagt om seirherren, skal være nok om den ting, saa maa disse ord betegne, at han agter at fatte sig i korthed i sin direkte behandling af sit thema: «Store fortrin giver altid anledning til mange ord; men med kunst at forme et righoldigt stof i faa ord er hvad de forstandige bryder sig om at høre.» Herpaa kunde saa nogle faa, men vægtige bemærkninger om Telesikrates's fortrin følge. Digteren belægger imidlertid først det kunstneriske princip, han har opstillet, med en mere almindelig sentens: «at kunne gribe det rette øieblik (eller: at kunne passe det rette maal; nærmest det sidste) er den kosteligste evne af alle (egtl. sætter kronen paa alt).» Derpaa hedder det videre: *ἔγνον ποτὲ καὶ Ἰόλαον οὐκ ἀτιμάσαντά νιν ἑπτάπυλοι Θῆβαι· τόν, Εὐρυσθῆος ἐπεὶ κεφαλὰν ἔπραθε φασγάνου ἀκμᾷ, κρύψαν ἔνερθ' ὑπὸ γᾶν κτλ.*; hermed baner digteren sig vei til noget helt nyt, nemlig omtalen af Herakles. Hvad meningen er med denne, er omstridt; men i hvert fald har den intet med det egentlige thema, seirherrens direkte forherligelse, at skaffe, og dette er det for vort formaal nok at holde fast.

De ovenfor citerede ord indeholder en hentydning til et Thebansk sagn om Iolaos. Han skal, da Eurystheus forfulgte Herakliderne, have ønsket at blive ung igjen for en time (efter schol. t. st. at leve op igjen, men det synes ikke at have været Pindars forestilling), og have benyttet sig af opfyldelsen af sit ønske til at dræbe Eurystheus. Denne allusion faar Pindar her kun indført ved at knytte den til begrebet *καιρός*, der endda i forholdet til Iolaos's daad antager en anden betydningsnuance end det har i forhold til de forudgaaende betragtninger. Disse betragtninger vilde kun da være rigtig paa deres plads, dersom der var sagt nok om seirherren — hvad der ikke er, siden der følger en længere omtale af ham nedenfor vs. 90—103 —, eller dersom digteren umiddelbart efter vilde gaa over til *i korthed* at sige det fornødne om ham — hvad han ikke gjør. Deres egentlige betydning ligger da i at lede talen hen paa dette begreb *καιρός*, der for digteren danner overgangen til noget ganske nyt.

Analogien mellem de to her behandlede steder er let at se.

I begge tilfælde begynder digteren paa en noget umotiveret maade at tale om den ham foreliggende opgave og sine kunstneriske grundsætninger; i begge tilfælde fører hans betragtninger ham til at nævne et begreb, der foranlediger en helt ny tankerække, uden logisk sammenhæng med det foregaaende. Nævnelsen sker endog paa samme maade, i en sentens. Sandsynligheden for, at hine betragtninger over hans egen produktion kun er overgangsdannende, voxer betydelig ved denne sammenstilling. — Paa den. anden side er der ogsaa forskjelle. Fra tankens side er forbindelsen mest tvungen i P. IX, fordi det overgangsdannende begreb her ikke spiller nogen rolle i det følgende parti; fra formens side er den haardere i N. VIII, fordi det afgjørende ord, *φϑόνος,* ikke nævnes direkte, men maa tages ud af det beslægtede adjektiv *φϑονερός*. Dette kunde gaa an her, fordi begrebet ligger til grund for hele den følgende udvikling; i P. IX havde det ikke været muligt, fordi overgangen ligger i ordet, ikke i begrebet. Det ene sted gjælder det kun at faa nævnt ordet, det andet sted at faa betegnet begrebet.

Fælles for disse to steder er endvidere den omstændighed, at digteren har særlige grunde til at vælge saa haard en overgang. I P. IX vil han (efter en opfattelse af stedet, som jeg rigtignok ikke her kan begrunde) ind paa en digression om sine egne personlige forhold, der er hans egentlige thema uvedkommende. I N. VIII vil han sandsynligvis ind paa et omraade, der er hovedopgaven for hans digt, men vil af særlige grunde ind paa det ad en indirekte vei. Derfor vil man ogsaa neppe finde noget tilsvarende af haardhed i andre Pindariske digte. Det vilde imidlertid være af interesse, om man kunde forfølge den eiendommelighed, der har viist sig paa disse to steder i en særlig grel form, lidt videre i mindre paafaldende, men derfor maaske ogsaa for fuld opklaring af forholdet mere tilgjængelige tilfælde.

I P. I har Pindar tilendebragt sin forherligelse af Hieron med en henvisning til kampen ved Himera. Han fortsætter derpaa i den 5te strophe: *καιρὸν εἰ φϑέγξαιο, πολλῶν πείρατα συντανύσαις ἐν βραχεῖ, μείων ἕπεται μῶμος ἀνϑρώπων. ἀπὸ γὰρ κόρος ἀμβλύνει αἰανὴς ταχείας ἐλπίδας· ἀστῶν δ' ἀκοὰ κρύφιον*

θυμὸν βαρύνει μάλιστ' ἐσλοῖσιν ἐπ' ἀλλοτρίοις. Man venter, at digteren efter denne tilkjendegivelse vil afslutte sit digt med en *kort* forherligelse af Hieron. Han gaar imidlertid videre med ordene *ἀλλ' ὅμως* —. Enhver vil dog vist indrømme, at den naturlige fortsættelse af disse ord: men alligevel — er denne: vil jeg i dette tilfælde ikke spare paa min ros. Det kommer imidlertid ganske anderledes. Først indskydes en sentens: *κρέσσων γὰρ οἰκτιρμοῦ φθόνος.* Denne vilde i og for sig passe særdeles godt til en fortsættelse som den, der her naturlig ventes; men den har dog — som det strax viser sig — en almindeligere anvendelighed. Digteren overrasker En ved at benytte sig af denne og fortsætte: *μὴ παρίει καλά,* og derpaa at lade følge de berømte *formaninger* til Hieron. Formaninger, vel at mærke; slet ikke lovtaler; thi det vilde ganske vist ikke have haft noget paafaldende, om han i stedet for at sige: men alligevel vil jeg prise dig paa en værdig maade, havde sagt: men alligevel . . . ., derpaa havde indskudt en sentens, og saa ladet lovtalen følge direkte, saa at det nødvendige mellemled i tanken maatte suppleres. Men dette har han ikke gjort.

Hvad han har gjort, lader sig analysere som følger. Sætningen: man skal være kortfattet i andres ros, begrundes paa dobbelt maade. Dels af hensyn til den, der roser: folk hører altid nødigst om andres fortrin. Mod den sidste betragtning stilles en anden: dog, bedre at være gjenstand for misundelse end for medlidenhed. Og heraf sluttes saa, hvad der unegtelig ogsaa følger deraf, men ikke er en fortsættelse af den oprindelige tankerække: man skal ikke opgive at stræbe efter det høieste maal, selv om man derved bliver gjenstand for misundelse. Atter her er fremgangsmaaden den samme; en speciel betragtning leder til en almindelig sentens, der paa en uventet maade benyttes til at tilknytte en ny tankerække. Kun staar her de første betragtninger naturligt og paa deres plads som indledning til afslutningen paa det hele.

Af noget lignende art er et andet sted, N. X 19 ff. Digteren har begyndt med at opregne Argos's mythiske berømtheder i mængde. Derpaa siger han: *βραχύ μοι στόμα πάντ' ἀναγήσασθ', ὅσων 'Αργεῖον ἔχει τέμενος μοῖραν ἐσλῶν· ἔστι δὲ καὶ κόρος ἀν-*

ϑρώπων βαρὺς ἀντιάσαι.[1] Digteren kunde her fortsætte: lad mig derfor gaa over til mit egentlige thema. Da han imidlertid siger: *ἀλλ' ὅμως εὔχορδον ἔγειρε λύραν,* saa venter man, at han *alligevel* vil berette om Argos's mythiske hæder. Han fortsætter ikke desto mindre: *καὶ παλαισμάτων λάβε φροντίδ',* og gaar over til at forherlige *seirherren.* — Man vil maaske sige, at dette ogsaa er ganske i sin orden; Theiaios's seire hører jo ogsaa til Argos's *ἐσλά,* og Pindar taler om dem i almindelighed, ikke specielt om de mythiske. Men denne betragtning er ikke korrekt. Med udtrykket *ἐσλά* kan i den forbindelse, hvori det staar, kun tænkes paa Argos's mythiske storhed. Digteren har nemlig for det første hidtil slet ikke talt om andet; intet menneske kan derfor, naar han bryder sig af med en bemærkning som den ovenfor citerede, til en begyndelse tænke sig, at han mener andet. Men sæt, at han med *ἐσλά* tænkte paa al Argos's hæder, altsaa ogsaa paa den seir han nu skal besynge; hvilken forunderlig tanke vilde det saa ikke være, at han efter en indledning paa 19 vers, hvori han endnu slet ikke havde rørt ved sit egentlige thema, vilde bemærke, at nu var han bange for at kjede ved yderligere at forherlige Argos! Det var dog et vel tidligt tidspunkt til at antyde, at han nu passende kunde holde helt op; og anderledes vil man dog ikke kunne forstaa ham, dersom man tager *ἐσλά* i hin videre betydning. Dette lader sig altsaa ikke gjøre.

I saa fald foreligger der imidlertid en lignende skjødesløshed i tankeforbindelsen paa dette sted som paa de andre. Atter her fæster digteren, for at vinde overgangen til det følgende, alene sin opmærksomhed ved den almindelige sætning: *ἔστι δὲ καὶ κόρος ἀνθρώπων βαρὺς ἀντιάσαι,* uden at bryde sig om dens foranledning. Som modsætning til denne *i og for sig* passer hans *ἀλλ' ὅμως* fuldkomment.

Paa den anden side kræver de to sidst behandlede steder en noget anden forklaringsmaade end de to foregaaende. I

[1] Det er værd at mærke, hvorledes disse to momenter (mangel paa tid og frygt for at kjede) smeltes sammen, just ikke til fordel for tankens klarhed, i P. VIII 29 ff.: *εἰμὶ δ' ἄσχολος ἀναθέμεν πᾶσαν μακραγορίαν λύρᾳ τε καὶ φθέγματι μαλθακῷ, μὴ κόρος ἐλθὼν κνίσῃ.*

N. VIII og P. IX maa nemlig den eiendommelige gliden over fra det ene til det andet have beroet paa en beregning fra digterens side; han har sin særlige hensigt dermed, som han ikke kan udtrykke ligefrem. Ikke saaledes i N. X og P. I. Her er sagen ganske ligefrem, og der kunde lige saa godt have været anvendt en overgang, der tilfredsstillede den strenge logiks fordringer; det havde ikke skadet digterens intentioner. Sandsynligvis har derfor den mangel i sammenhængen, som ogsaa paa disse steder kan eftervises, ikke været ham klart bevidst; forholdet har en mere umiddelbar charakter, og forklaringen maa formes i overensstemmelse dermed. Den maa søges i en mangel hos digteren selv, i hans egen aandelige konstitution. Denne mangel er efter det foregaaende let at eftervise. Den ligger aabenbart i, at det enkelte moment i en tankerække, den isolerede forestilling efter sit indhold, for digteren har en uforholdsmæssig vægt og interesse i sammenligning med dens forbindelse med omgivelserne. At dette er det afgjørende, fremgaar af, at overgangen i begge tilfælde sker gjennem en almindelig sentens, der i og for sig passer lige godt til det foregaaende og det efterfølgende. Idet dennes indhold isolerer sig for digterens bevidsthed, kan han bruge den som udgangspunkt for noget nyt.

Denne psychologiske iagttagelse kan forfølges videre og dens rigtighed eftervises paa flere steder. Det er allerede klart, at den ikke er uden betydning for forstaaelsen af en overgang som den i N. VIII. Thi om end her er beregning med i spillet, saa er dog den særegne form for forbindelsen ikke betinget alene af denne, men tillige af digterens gjennemgaaende maade at tænke paa; og denne form er ganske analog med den i N. X og P. I. Men vi behøver ikke at blive staaende herved.

I O. X (XI) omtaler digteren det faktum, at hans digt er kommet for sent. Det hedder vs. 85: *τὰ (τὰ μέλεα) παρ' εὐκλέι Δίρκᾳ χρόνῳ μὲν φάνεν· ἀλλ' ὥτε παῖς ἐξ ἀλόχου πατρὶ ποθεινὸς ἵκοντι νεότατος τὸ πάλιν ἤδη, μάλα δέ οἱ θερμαίνει φιλότατι νόον· ἐπεὶ πλοῦτος ὁ λαχὼν ποιμένα ἐπακτὸν ἀλλότριον θνάσκοντι στυγερώτατος· καὶ ὅταν καλὰ ἔρξαις ἀοιδᾶς ἄτερ, Ἀγησίδαμ', εἰς Ἀίδα σταθμὸν ἀνὴρ ἵκηται, κενεὰ πνεύσαις ἔπορε μόχθῳ βραχύ τι τερπνόν. τὶν δ' ἁδυεπής τε λύρα γλυκύς τ' αὐλὸς ἀναπάσσει χάριν.*

Fortolkerne synes her at være enige om at lade eftersætningen til den med *ὥτε* indledede sammenligning begynde ved *καὶ ὅταν*. Dette er dog neppe rigtigt; der er slet ingen eftersætning, og sætningen med *καί* er parallel med sætningen med *ἐπεί*.[1] Digteren skulde sige: ligesom en sent født søn er en stor glæde for en aldrende fader, saaledes er mit forsinkede digt en glæde for Agesidamos, der neppe havde ventet det længer. Men idet han indskyder begrundelsen: thi tanken om, at Ens rigdom efter Ens død skal gaa over i fremmed varetægt, er styg for den døende, saa anvender han den deri liggende tanke paa den foreliggende situation: og naar en mand gaar i sin grav uden at have faaet sine bedrifter besungne, har han anstrengt sig forgjæves (ligesom den, der har samlet rigdom til andre). I stedet for at benytte den første del af sit billede, benytter han altsaa den anden, og faar derved en anden noget almindeligere tanke frem; da den sætning, hvortil denne knytter sig, ikke er betegnet som forsætning, men som selvstændig hovedsætning, gaar han videre i sideordnende form, altsaa med opgivelse ikke alene af den paabegyndte tanke, men ogsaa af den grammatikalske konstruktion. Den direkte tilbagevenden til den foreliggende situation, der allerede er antydet ved vokativen *Ἀγησίδαμε*, følger derpaa i modsætningens form med ordene *τὶν δέ ..... ἀναπάσσει χάριν*; men heller ikke her fremtræder den oprindelige tanke mere.

Spørgsmaalet om den grammatiske form er her egentlig ligegyldigt; thi alle er enige om det væsentlige, nemlig at det er det indskudte led: *ἐπεί — στυγερώτατος*, der har givet digterens tanke en ny retning, og stedet bliver altsaa i hvert fald en bekræftelse paa den ovenfor fremsatte opfattelse af digterens eiendommelighed. Men den grammatiske tvivl vender tilbage et andet sted, nemlig O. VII init., hvor der ogsaa efter en længere sammenligning følger et *καί* (vs. 7). Her staar imidlertid *καὶ ἐγώ*, hvad der i hvert fald gjør udeladelsen af *οὕτω* mindre

---

[1] Nøiagtig den samme udtryksmaade (men uden nogensomhelst sproglig uregelmæssighed) foreligger O. II 108: *ἐπεὶ ψαμμὸς ἀριθμὸν περιπέφευγεν, καὶ κεῖνος ὅσα χάρματ' ἄλλοις ἔθηκε, τίς ἂν φράσαι δύναιτο;*

haard; og dog er det vist det sandsynligste, at *καί* simpelthen betyder *og*, saa at det sidste led af sammenligningen: *ἐν δὲ φίλων παρεόντων θῆκέ νιν ζαλωτὸν ὁμόφρονος εὐνᾶς*, grammatisk har taget magten fra digteren og faaet ham til at fortsætte i sideordnende form. Fra tankens side er der her vistnok ingen besynderlighed; men det er vanskeligt at komme til fuld klarhed herover, fordi brugen af *ἱλάσκομαι* med dativ (vs. 9. 10) er enestaaende i den ældre litteratur og maaske i Pindars mund kan have haft en særegen nuance.[1] Dog slutter i hvert fald tanken i ordene: *καὶ ἐγώ . . . ἱλάσκομαι Οὐλυμπίᾳ Πυθοῖ τε νικώντεσσιν* sig nær til sammenligningens sidste led. — Her viser altsaa den samme eiendommelighed sig i den rent grammatiske forbindelse.

Siden vi er ved det grammatiske, kan endnu et sted fortjene en nærmere omtale, fordi det er blevet misforstaaet og mishandlet paa mange maader. Det er O. II 58 ff., hvor det hedder: *ὁ μὰν πλοῦτος ἀρεταῖς δεδαιδαλμένος φέρει τῶν τε καὶ τῶν καιρόν, βαθεῖαν ὑπέχων μέριμναν ἀγροτέραν, ἀστὴρ ἀρίζηλος, ἐτυμώτατον ἀνδρὶ φέγγος.* Betydningen af disse ord er: «magt i forening med dyd giver adgang til mangt og meget, idet den (i sin besidder) avler en dybt rodfæstet higende stræben, og saaledes bliver en straalende stjerne, det sande lys for en mand». Digteren udtrykker sig (med vilje) noget dunkelt og prophetisk, fordi han vil berøre et omraade af en ganske særegen beskaffenhed, nemlig sine forestillinger om livet efter døden. Disse var paavirkede af Orphisk-Pythagoreiske lærdomme og har derfor sikkert haft et vist præg af hemmelighedsfuldhed (cfr. tonen i det 2det threnosfragment). Men han synes at mene, at jo høiere en ædel natur stiger, des høiere sætter den ogsaa sit maal. Derpaa hedder det videre: *εἰ δέ νιν ἔχων τις οἶδεν τὸ μέλλον, ὅτι θανόντων μὲν ἐνθάδ' αὔτις ἀπάλαμνοι φρένες ποινὰς ἔτισαν κτλ.*; der fortsættes saa med skildringen af livet efter døden lige til vs. 91, hvor der gaas over til noget ganske andet. Man har her fundet paa de forskjelligste midler for at redde digterens grammatik

[1] De forsøg, man (ikke Boeckh) har gjort paa ved fortolkning at borteskamotere denne konstruktion, der foreligger aldeles evident, fortjener ingen nærmere omtale.

ved fortolkning eller emendation;[1] men de har alle den mangel, at de ødelægger meningen. Taaleligst er i denne henseende Boeckhs *εἴ γε*; det kan maaske give den ikke helt forkastelige tanke, at det der er sagt om *πλοῦτος ἀρεταῖς δεδαιδαλμένος*, kun gjælder for saa vidt nogen kjender fremtiden, d. v. s. har blikket fæstet paa dommen efter døden. Men dels vilde dette neppe være udtrykt ved *εἴ γε*, der pleier at betegne, at betingelsen er opfyldt; dels undrer det at finde denne indskrænkning paa dette sted efter det ovenfor sagte, og den vilde ogsaa være skjævt udtrykt; og endelig er sprogbrugen *εἴ γε* hos Pindar tvivlsom (lyricae elocutionis non est, siger Mommsen adn. crit. p. 23, vistnok med rette). Det rigtige er allerede angivet i scholierne og senere hævdet af Hermann (i noterne t. Heynes udg.). Digteren fortsætter: og hvis den, der har den *(τὸν πλ. ἀρ. δεδ.)* kjender fremtiden, nemlig at . . . Beskrivelsen af tilstanden efter døden tager ham fangen; han fortsætter den stadig, og eftersætningen kommer derfor ikke. Dette er ganske vist paa dette sted særlig haardt, og det kan være, at digteren har haft sine grunde til at undertrykke den tanke, der skulde have fulgt; men i hvert fald ses det, at den psychologiske forklaring paa det her foreliggende grammatiske phænomen til en vis grad er den samme som den til de ovenfor behandlede steder givne: den isolerede forestilling (eller forestillingsrække) er mægtigere end den forbindelse, hvori den optræder. Til den fuldstændige forklaring af stedet hører imidlertid endnu besvarelsen af det spørgsmaal, hvad den udeladte tanke kan have været. Scholierne mener, at den er: saa vil han bruge sin rigdom retfærdigt; Hermann: saa vil han bruge sin rigdom som Theron gjør; og han henviser saa til, at denne tanke egentlig kommer vs. 98 ff. Herimod er imidlertid at indvende, at *νιν* ikke kan være *τὸν πλοῦτον* alene, men efter hele sammenhængen nødvendig maa være *τὸν πλοῦτον ἀρεταῖς δεδαιδαλμένον*. Men den der besidder denne, behøver ikke nogen kundskab om fremtiden for at kunne bruge den rigtig; den

---

[1] Dissen tror, at *εἰ δέ νιν ἔχων τις* er forsætning til *οἶδεν τὸ μέλλον*; Mezger finder eftersætningen i vs. 67, L. Schmidt i vs. 91; Mommsen mener, at *εἰ δέ* kan være saa nogenlunde det samme som *εἰ (εἰ δή)*, o. s. v. Boeckh vil læse *εἴ γε*, Tafel og Schneidewin *ἓν δέ*, Rauchenstein *εὖ δέ* o. s. v.

rigtige brug ligger i tilføielsen *ἀρεταῖς δεδ.* Her er netop tale om foreningen af høi ydre stilling og dyd. Desuden bliver det ved denne interpretation vanskeligt at give ordene *βαθεῖαν ὑπέχων μέριμναν ἀγροτέραν* nogen egentlig betydning. Den underforstaaede tanke synes at maatte være: saa er han lykkelig, idet han ved, hvilket maal der kan vente ham. Cfr. fr. thren. 137 Bgk.: *Ὄλβιος ὅστις ἰδὼν κεῖν' εἶσ' ὑπὸ χθόν'· οἶδε μὲν βίου τελευτάν, οἶδεν δὲ διόσδοτον ἀρχάν.* Dersom dette har været Pindars tanke, er det let at se grunden til at han har undertrykt den. Thi dette kan i den form ikke af en Græker siges til noget levende menneske; og allerede det at stille En i bestemt udsigt, at han skulde blive salig efter døden, var efter Græsk opfattelse at gjøre ham til mere end et menneske.[1] Antager man altsaa, at det har været Pindars mening at antyde noget saadant for Therons vedkommende, da bliver hans mærkelige form paa dette sted fuldt forklarlig. En saadan antagelse er, som man ser, i fuld overensstemmelse med sammenhængen i det enkelte sted; men den er desuden næsten nødvendig for at forklare det paafaldende faktum, at Pindar i dette ene epinikion har fundet sig foranlediget til, i stedet for at meddele en ordentlig mythe, at give et stykke af sin mystiske livsanskuelse til bedste. Endelig passer den dels med den eiendommelige form for Therons direkte lovprisning (vs. 101—110; han roses ene og alene for sin enestaaende godhed), dels med det faktum, at Theron efter sin død dyrkedes som heros i Akragas (Diod. XI 53).

Efter denne betragtning, der staar i noget fjernere berøring med det foreliggende emne, vender vi os til et andet sted, der er typisk for digterens maade at tænke paa. Efter at Pindar i P. II har fremstillet Ixions skjæbne som exempel paa utaknemlighedens fortjente lod, lader han følge en sentens om gudens magtfylde, overfor hvilken mennesket intet formaar. Om denne sætnings sammenhæng med mythen er ovenfor handlet; om dens specielle adresse lader sig opstille forskjellige formodninger; men

---

[1] Ganske naivt er dette udtrykt hos Homer Od. IV 569, hvor begrundelsen til Menelaos's henflyttelse til Elysium gives i følgende ord: *οὕνεκ' ἔχεις Ἑλένην καί σφιν γαμβρὸς Διός ἐσσί.*

besvarelsen af dette spørgsmaal har ingen betydning for det følgende.[1] Det hedder derpaa (vs. 52): *ἐμὲ δὲ χρεὼν φεύγειν δάκος ἀδινὸν κακαγοριᾶν. εἶδον γὰρ ἑκὰς ἐὼν τὰ πόλλ' ἐν ἀμαχανίᾳ ψογερὸν Ἀρχίλοχον βαρυλόγοις ἔχθεσιν πιαινόμενον.* Saa vidt er alt i orden. Digteren erklærer at ville afholde sig fra al ilde omtale (in casu af sine modstandere; han vil altsaa alene rose, og da naturligvis Hieron); og han begrunder dette ved at henvise til Archilochos's uheldige skjæbne Den ulykke, der ramte Archilochos, var fattigdommen. I stedet for nu at gaa lige over til sit formaal, som er at rose fyrsten, griber han denne tanke om fattigdommen og indfører en sentens: *τὸ πλουτεῖν δὲ σὺν τύχᾳ πότμου σοφίας ἄριστον,* hvis mening (hvorledes man end vil konstruere) kun kan være den, at rigdom (d. v. s. ydre goder i det hele, ogsaa magt) i forbindelse med visdom er den høieste lod. Pindars udtryk *πλουτεῖν,* der betegner baade rigdom og magt, danner en korrekt modsætning til *ἀμαχανία,* der er noget mere end blot fattigdom. Men fra denne sentens gaar han saa over til sin lovprisning af Hieron med ordene: *τὺ δὲ σάφα νιν* (ↄ: *τὸν ἄριστον πότμον) ἔχεις, ἐλευθέρᾳ φρενὶ πεπαρεῖν, πρύτανι κύριε πολλᾶν μὲν εὐστεφάνων ἀγυιᾶν καὶ στρατοῦ κτλ.* Heller ikke her, hvor tanken dog er saa simpel og i en vis forstand fuldkommen rigtig gjennemført, har han altsaa kunnet fastholde traaden ligefrem, men kommer fra indledningen til sit emne ad en besynderlig omvei, hvorved han endda giver det udseende af, at det er hans mening at sammenstille Hieron med Archilochos — hvad det dog ganske aabenbart ikke er. Og grunden er bestandig den samme: de enkelte led i tanken faar for megen selvstændighed.

De her sammenstillede steder tillader forhaabentlig ingen tvivl om denne eiendommelige mangel hos digteren. Ganske vist var der flere af dem, hvor manglen paa korrekt gjennemførelse af den paabegyndte tankerække snarere syntes at ligge i

---

[1] Efter min opfattelse skal denne sentens forstaas i belysning af den i vs. 88 f. fremsatte, der har ganske samme indhold, saa at digteren allerede i slutningen af Ixionmythen ligesom gjør front mod de modstandere, han i digtets sidste parti angriber direkte og udførlig. Hertil passer den følgende afbrydelse særdeles godt; men den nærmere begrundelse af min anskuelse kan ikke gives her.

at digteren ikke vilde, end i at han ikke kunde fastholde traaden. Men selv paa disse steder, hvor det er digteren magtpaaliggende at undertrykke een eller anden tankes direkte udtryk, at lade den underforstaa, er det ikke tilfældigt, at dette sker i den form, hvori det sker. Den form, Pindar bruger, vilde en anden, mere for logisk sammenhæng anlagt digter neppe vælge, men finde sig en anden, der passede til hans naturel.

Konsekvensen af denne lille iagttagelse er let at drage. Det er ikke sandsynligt, at en digter, hvem sammenhængen i det enkelte var saa lidet magtpaaliggende, som havde saa ringe sans for tankens enhed indenfor et snævrere omraade, har bekymret sig synderlig om den eller været i stand til at gjennemføre den i det store. Og det er sandsynligt, at en digter, for hvem det enkelte moment selv i en let overskuelig sammenhæng havde en saa overveiende betydning, i kompositionen af større masser har haft overveiende interesse for de enkelte partiers indhold og udformning, mere end for deres indbyrdes forbindelse. Denne sætning, der her er resultatet af en paa et ganske specielt punkt foretagen analyse, bekræftes desuden i fuldt maal af det umiddelbare indtryk, som de Pindariske digte har gjort paa alle tiders læsere. Selv saa ivrige forfægtere af den Pindariske kunsts enhed som L. Schmidt har ikke helt kunnet unddrage sig dette indtryk; det viser den megen tale om Pindars plastiske evne overfor gjengivelsen af den enkelte situation. Endelig — og det er ikke det mindst væsentlige — stemmer den ganske med den ovenfor udviklede opfattelse af mythens stilling i digterens bevidsthed; specielt er hans behandling af Ixionmythen i P. II et ligefremt analogon til den overfor efterviste dobbelte anvendelse af sentenserne.

Kap. III.

Analyse af P. V.

I det foregaaende kapitel forfulgtes en enkelt eiendommelighed i digterens form gjennem en række af spredte udslag.

I dette skal det forsøges i almindelighed at charakterisere hans maade at forbinde stoffets bestanddele paa gjennem en betragtning af sammenhængen i en hel ode, der kan afgive et typisk exempel. En saadan charakteristik maa selvfølgelig blive ufuldstændig; men den behøver ikke at blive feilagtig, saa vidt den gaar, og den kan, dersom den gjennemføres korrekt, afgive et paradigme for fremgangsmaaden overfor de øvrige oder. Vi vælger hertil eet af de større, berømte digte, som ikke indeholder noget mythisk parti i strengere forstand.

P. V er skrevet til ære for en seir med firspand, som Arkesilaos IV af Kyrene vandt i Delphi Ol. 78, 3 (efter Bergk 79, 3). Der synes med denne seir at have været særegne omstændigheder forbundne, og maaske har epinikiefesten ogsaa været kombineret med en anden høitidelighed (en Apollofest). Oden falder i følgende partier:

Vs. 1—23. Arkesilaos prises for sin lykke, der beror paa magt i forening med dyd.

Vs. 23—53. Vognstyreren Karrhotos forherliges og de særlige omstændigheder ved seiren antydes.

Vs. 54—103. Kyrenes mythiske og historiske fortid. Herunder behandles Battos; indvandringen fra Thera; den ældre nedsættelse af Troianerne; Battiadernes fortjenester af Kyrenes opkomst.

Vs. 103—24. Arkesilaos's personlige egenskaber fremhæves; ønsker for fremtiden.

Denne oversigt giver et begreb om de hovedmomenter, der forelaa digteren til behandling. Vil vi trænge ind i hans arbeidsmaade, da maa vi først og fremmest komme paa det rene med, hvad der var hans stof, saa at sige det raa materiale, der skulde bearbeides. Det er i de store fyrsteoder sjeldent, at det er i den grad alene betinget af leiligheden som her. For tanken sondrer det sig i tre masser: seirherren, seiren, Kyrene. Naar oden ikke desto mindre viser en firdeling, da beror dette paa digterens tilbøielighed til at lade seirherrens person træde frem baade i indledning og afslutning; ikke paa nogen i sagens natur begrundet kløft mellem odens første og sidste partis indhold. Denne har digteren dannet, idet han skjelner mellem regenten og mennesket.

Det gjælder nu her ikke at gribe indholdet af disse store afsnit, men at se, hvorledes digteren forbinder dem med hinanden. Det første afsnit slutter med den bemærkning, at Arkesilaos er lykkelig nu, da han har vundet berømmelse i de Pythiske lege og saaledes modtaget dette festlige optog med Pindars sang *(τόνδε κῶμον ἀνέρων)*; den er efter digterens udtryk *Απολλώνιον ἄθυρμα,* d. v. s. et spil til Apollons ære. Hertil knyttes formaningen: *τῷ σε μὴ λαθέτω Κυράνᾳ γλυκὺν ἀμφὶ κᾶπον Ἀφροδίτας ἀειδόμενον παντὶ μὲν θεὸν αἴτιον ὑπερτιθέμεν* — her tænkes ved guden specielt paa Apollon, der har skjænket seiren, og heri ligger den (yderst svage) forbindelse med det foregaaende —, *φιλεῖν δὲ Κάρρωτον ἔξοχ' ἑταίρων* — hermed er overgangen til det følgende givet. Den er egentlig rent formel: digteren siger kun, at da Apollon har skjænket Arkesilaos seiren i de Pythiske lege, skal han først og fremmest takke ham, men næst efter ham sin brave vognstyrer. Det falder meget naturligt, men nogen tanke er der ikke deri.

Henimod slutningen af det parti, der handler om Karrhotos, siger digteren leilighedsvis til denne (vs. 46): *μακάριος, ὃς ἔχεις καὶ πέδα μέγαν κάματον λόγων φερτάτων μναμήια.* Lidt efter, da dette afsnit er tilendebragt, gjenoptager han denne tanke i almindeligere form (vs. 54): *πόνων δ' οὔ τις ἀπόκλαρός ἐστιν οὐδ' ἔσεται.* Hertil føier han i modsætningens form: *ὁ Βάττου δ' ἕπεται παλαιὸς ὄλβος ἔμπαν τὰ καὶ τὰ νέμων*; d. v. s. «men Battos's gamle lykke holder sig dog i slægten, skjønt den snart bringer medgang, snart modgang».[1] Hermed er overgangen til Kyrenes fortid given; den opstillede sentens forfølges ikke videre i dette afsnit; den er blot overgangsdannende.

Efter i slutningen af det til Kyrenes forherligelse helligede parti at have nævnt stedet, hvor Battos ligger begraven, fortsætter digteren (vs. 96): *ἄτερθε δὲ πρὸ δωμάτων ἕτεροι λαχόντες Ἀίδαν βασιλέες ἱεροὶ ἐντί, μεγάλαν δ' ἀρετὰν δρόσῳ μαλθακᾷ ῥαν-*

[1] Imod Boeckhs fortolkning henfører jeg *ἔμπαν* til participiet og forstaar *τὰ καὶ τά* i euphemistisk betydning, som i P. VII 22. Der opstaar herved en lille unøiagtighed i digterens udtryk, idet participiet egentlig ikke passer til *ὄλβος*. Udtrykket har lidt under korthed, men tanken er klar: Battos's gamle skjæbne følger slægten, og den er lykkelig, skjønt den nu og da bringer modgang.

θεῖσαν ὕμνων ὑπὸ χεύμασιν ἀκούοντί ποι χθονίᾳ φρενί, σφὸν ὄλβον υἱῷ τε κοινὰν χάριν ἔνδικον τ' Ἀρκεσίλᾳ. Med en overordentlig virkningsfuld overgang kalder han altsaa, i tilslutning til den forbigaaende nævnelse af Battos's grav, hele den hedengangne række af konger til vidner paa deres sidste ætlings hæder. Med det samme er han vendt tilbage til nutiden, og han kan nu fortsætte, i umiddelbar tilslutning til sin nævnelse af kongen: *τὸν ἐν ἀοιδᾷ νέων πρέπει χρυσάορα Φοῖβον ἀπύειν* — og derpaa taler vi saa om Arkesilaos. At dette er storslaaet, ægte poetisk og tillige fint beregnet, vil i alt fald jeg ikke negte; men tankesammenhæng er der i virkeligheden ikke, kun ideassociationens tynde spindelvæv. Battos's grav — de andre kongers grave — deres tilstedeværelse og deltagelse i denne fest — festen en ære for Arkesilaos — dennes personlighed.

Indenfor de enkelte stykker frembyder sammenhængen ingen synderlig vanskelighed i det andet afsnit. Karrhotos roses for ikke at være vendt hjem med en undskyldning (*πρόφασιν* vs. 28); han har holdt sin vogn og alt til den hørende uskadt. Dette faktum fremhæves baade i vs. 32 ff. og 49 ff., hvor der siges: *ἐν τεσσαράκοντα γὰρ πετόντεσσιν ἀνιόχοις ὅλον δίφρον κομίξαις ἀταρβεῖ φρενὶ ἦλθες κτλ.* I denne forbindelse kan *πετόντεσσιν* fornuftigvis ikke simpelthen betyde beseirede, men maa, som scholierne ogsaa forklarer det (t. vs. 45), hentyde til et uheld, der under kjørslen har ramt de andre vognstyrere. Det ser ganske vist mærkeligt ud; men digterens bestemte ord lader ingen udvei aaben. Herpaa synes da (efter scholiernes bemærkning) ogsaa det paafaldende faktum at bero, at vognen er bleven indviet til guden og opstillet i hans kapel. Alt hænger i dette afsnit saa naturlig sammen og er (fraset det i sproglig og kritisk henseende vanskelige parti vs. 34 ff.) saa ligefremt, at det ikke giver anledning til nogen bemærkning. Kun bør det fremhæves, at digteren med en hos ham ikke usædvanlig maner i partiets slutning vender tilbage til den tanke, hvormed han indledede det. Han motiverer nemlig den usædvanlig vidtløftige omtale af vognstyreren med en opfordring til Arkesilaos om at være denne taknemlig (vs. 26). Den samme betragtning kommer igjen efter beretningen om Karrhotos's fortjenester, vs. 43: *ἑκόντι τοίνυν πρέπει νόῳ τὸν εὐεργέταν ὑπαντιάσαι*; men den fremtræder her

mere som udtrykkelig forklaring til at digteren besynger K., idet han tilføier: *μακάριος, ὃς ἔχεις καὶ πέδα μέγαν κάματον λόγων φερτάτων μναμήια.* Disse *μναμήια* er netop dette afsnit af oden. Endnu engang fremhæver digteren det særlig fortjenstfulde ved Karrhotos's udførelse af sit hverv, hvorved han gjenoptager det allerførste han sagde om ham (*ἀκηράτοις ἀνίαις* vs. 32), og gaar derfra over til Battos. Man ser, han generer sig ikke for at sige den samme ting to gange i lidt forskjellig belysning, naar det kommer ham an paa ret at fremhæve den.

Det fjerde afsnit indeholder i tankeforbindelsen heller intet af særlig mærkelighed. Idet Arkesilaos opfordres til at besynge Apollon i anledning af sin seir, tilføies der (uden synderlig sammenhæng) *ἄνδρα κεῖνον ἐπαινέοντι συνετοί.* Derpaa fremhæves hans personlige egenskaber; sluttelig hedder det: *θεός τέ οἱ τὸ νῦν τε πρόφρων τελεῖ δύνασιν,* og til denne bemærkning om gudernes bevaagenhed føies saa ønsker for fremtiden; først i negativ form; derpaa med en lidt pointeret vending: *Διός τοι μέγας νόος κυβερνᾷ δαίμον' ἀνδρῶν φίλων. εὔχομαι νιν 'Ολυμπίᾳ τοῦτο δόμεν γέρας ἐπὶ Βάττου γένει.* I det foregaaende var i almindelighed *Κρονίδαι* nævnte; her hedder det: til Zeus særlig, kongernes egentlige beskytter,[1] tillige Olympias herre, beder jeg, at han vil skjænke Arkesilaos en seir ligesom denne i sine lege.

Eiendommeligere er forholdet i det første afsnit, hvis tankeforbindelse ingenlunde er særlig klar eller let at gjøre rede for. Digteren begynder med at sige, at ydre goder (*πλοῦτος*) i forbindelse med dyd har megen magt, er *εὐρυσθενής*; cfr. O. II 58 ff., hvor det om den samme forbindelse af egenskaber hedder: *φέρει τῶν τε καὶ τῶν καιρόν.* Men naar det derpaa hedder: *σύ τοί νιν κλυτᾶς αἰῶνος ἀκρᾶν βαθμίδων ἄπο σὺν εὐδοξίᾳ μετανίσσεαι ἕκατι χρυσαρμάτου Κάστορος, εὐδίαν ὃς μετὰ χειμέριον ὄμβρον τεὰν καταιθύσσει μάκαιραν ἑστίαν* — da er det allerede vanskeligt at holde traaden fast. Med *νιν* tænker man naturligst paa *πλοῦτον ἀρετᾷ κεκραμένον*; men det kan i denne forbindelse neppe være digterens mening at sige, at begge dele, *πλοῦτος* og *ἀρετή,* skjæn-

[1] Dette maa ligge i ordene *κυβερνᾷ δαίμον' ἀνδρῶν φίλων.* Til *φίλων* maa altsaa underforstaas *αὐτῷ, τῷ Διί,* hvormed sagen er given; thi *διίφιλοι* er netop kongerne.

kes af Kastor. Grammatisk refererer *νιν* sig altsaa kun til *πλοῦτος*; men dette begreb er, skjønt det hos Pindar ingenlunde blot betyder rigdom (cfr. O. II 58, P. II 56 og bemærkningerne til disse steder ovenfor p. 291 f. og 294) her lidt for snævert; for digterens bevidsthed svæver snarere begrebet *ὄλβος* eller *ὁ μέγας πότμος*, som han andetsteds siger (P. III 86); dertil passer ogsaa *μετανίσσεαι ἀπὸ βαθμίδων*. Denne høie lykke siges at skyldes Kastor, der efter vinterens regnskyl atter spreder solskin over herskerens arne. Her er forestillingen om rigdom og magt *(πλοῦτος)* bleven borte, og kun den af guderne givne lykke bleven tilbage. Om der specielt tænkes paa seiren, er mig trods *χρυσαρμάτου* tvivlsomt. Dioskurerne dyrkedes i Kyrene, og deres stjerner findes paa byens mønter (Bernhardi hos Boeckh); og de rensede himlen efter uveir. Den tanke, der efterhaanden er bleven eneraadende, fremtræder i direkte form i det følgende led: *σοφοὶ δέ τοι κάλλιον φέροντι καὶ τὰν θεόσδοτον δύναμιν*. Boeckh har misforstaaet dette *καί*; *θεόσδοτος δύναμις* er den storhed, der kommer af sig selv, *ἄνευ πόνου*; den forleder lettest til overmod, men *ogsaa den* forstaar de vise at bære med større beskedenhed end andre. Derpaa følger: *σὲ δ' ἐρχόμενον ἐν δίκᾳ πολὺς ὄλβος ἀμφινέμεται*. Dette maa betyde: Du vandrer paa retfærdighedens vei (er *σοφός*), og Dig er stor lykke tilfalden. Med denne sætning formuleres altsaa nu bestemt det, der allerede skulde være sagt vs. 5 f., nemlig at Arkesilaos besidder *πλοῦτος ἀρετᾷ κεκραμένος*, men som dér trængtes tilbage af udførelsen af det ene led *(πλοῦτος)*; og det formuleres ikke i tilslutning til den begyndende sentens, men til dens gjenoptagelse i vs. 11 f. Dog er det vist tvivlsomt, om man kan sige *ἔρχεσθαι ἐν δίκᾳ* i betydningen vandre paa rettens vei; og selv om man kan sige det, giver det her et lidt for snævert begreb; man venter paa dette sted ikke en *saa direkte* betoning af Arkesilaos's moralske værd, da det dog tydelig nok væsentlig kun er digterens hensigt at udføre det ene led *(πλοῦτος)* uden dog helt at glemme det andet. *Ἔρχομαι* betyder hos Pindar (fraset det noget dunkle udtryk N. I 32 f.) ellers altid *at komme;* og *ἐν δίκᾳ* betyder de steder hvor det findes (O. II 18. VI 12. N. V 14), *med rette.* Der skal vistnok læses: *ἐρχόμενος ἐν δίκᾳ,* en lykke, som tilfalder Dig med rette. Dette giver den rigtige, i al almindelighed

udtrykte tanke: Dig tilfalder stor lykke, og den tilfalder Dig med rette (fordi Du forstaar at bære den). Først hermed er den hos Pindar efter hans hele maade at tænke og udtrykke sig paa krævede, bestemte tilslutning til det umiddelbart foregaaende given. — Det udføres derpaa nærmere, hvori Arkesilaos's lykke bestaar: *τὸ μὲν ὅτι βασιλεὺς ἐσσὶ μεγαλᾶν πολίων, ἔχει συγγενὴς ὀφθαλμὸς αἰδοιόταιον γέρας τεᾷ τοῦτο μιγνύμενον φρενί.* Saaledes staar der i hdss., og saaledes forudsætter scholierne texten. De nyere synes alle i deres fortolkninger at være enige om, at *ὀφθαλμός* i denne forbindelse ikke kan betyde øie, hvorledes de end ellers lægger sig stedet til rette. Efter min formening kan det i denne forbindelse ikke betyde andet; at ordet i udtryk, hvor sammenhængen tydelig viser dets billedlige brug, kan betegne det bedste og fortrinligste af noget, er en anden sag.[1] *Splendor*, som Boeckh gjengav det ved, betyder det sikkert aldrig. Udtrykket *ὀφθαλμὸς ἔχει τι* kan da kun betegne, at man ser noget. Staar der nu *συγγενὴς ὀφθαλμὸς ἔχει,* da maa dette betyde, at man har set noget fra sin fødsel af. Det er af hensyn til overleveringen ligegyldigt, om man skriver *συγγενής* eller som Rauchenstein foreslaar *συγγενές,* og meningen bliver den samme; men *συγγενής* tør vist ikke forkastes som umuligt, under henblik til steder som Aesch. Ag. 109. Soph. O. C. 7. O. T. 1082.

Betydningen af disse ord bliver herefter: dels har Du, fordi Du er konge over store byer, hele Dit liv igjennem set denne hæder (kongeværdigheden) som blandet med Dit sind, d. v. s. som noget Dig naturlig iboende, som en uadskillelig bestanddel af al Din tænken og væren. Man ser, at ved denne betoning af det sidste led falder der ogsaa den rette vægt paa *συγγενής,* der udsiger noget mere, end den Danske oversættelse kan gjengive. Ikke desto mindre er digterens udtryk sat paa skruer; det han vil have frem, er betoningen af Arkesilaos's *legitime, arvelige* kongeværdighed (derfor ogsaa *ὄλβος ἐρχόμενος ἐν δίκᾳ*), og det kommer ogsaa frem, men i en underlig form. Rigtig logisk er forbindelsen heller ikke; man nødes til i forsætningen at lægge en uforholdsmæssig vægt paa *βασιλεύς* og glide let hen

---

[1] Cfr. Boeckh expl. p. 123 f.

over *μεγαλᾶν πολίων* for at faa den rette mening frem, som digteren har fordunklet noget ved denne tilsætning. Men at lade sætningen *ἔχει — φρενί* være en epexegese til sætningen med *ὅτι* og altsaa interpungere stærkt efter *πολίων*, som Mommsen vil, er umuligt; man faar, hvis man vil fastholde overleveringen, at tage uklarheden med i kjøbet. Uklarheden ligger forøvrigt kun i formen; selve tanken i dette led er klar nok, og ovenikjøbet ret betydelig; denne opfattelse af kongeværdigheden som integrerende bestanddel af personligheden ifølge fødsel og opvæxt er ikke hverdagsagtig.

Med det næste led: *μάκαρ δὲ καὶ νῦν, κλεεννᾶς ὅτι εὖχος ἤδη παρὰ Πυθιάδος ἵπποις ἑλὼν δέδεξαι τόνδε κῶμον ἀνέρων*, gaar digteren over til sit næste thema. Kaster man et blik tilbage paa det indledende parti, da viser der sig en vis mangel, som den foregaaende analyse forhaabentlig har gjort ret følelig. Digteren kommer ligesom ikke af stedet. Han stiller et dobbelt thema op: *πλοῦτος* og *ἀρετή*. Han behandler saa først det ene led: *πλοῦτος*; gjenoptager atter (med sætningen: *σοφοί — δύναμιν*) themaet i dobbelt form, som om han nu vilde behandle den anden del, men falder atter tilbage paa den første, i en lidt forandret form, som *ὄλβος, θεόσδοτος δύναμις*. Der fremkommer derved en bevægelse, men kun en tilsyneladende; i virkeligheden er det marsch paa stedet. Dette ligger i, at han vel vil fremhæve begge deles forening hos Arkesilaos, men vil opspare den nøiere udførelse af den ene (hvormed det formodentlig i virkeligheden var smaat bevendt) til digtets slutningsparti. Indledningens poetiske tyngdepunkt ligger dels i billedet, der illustrerer Arkesilaos's nuværende lykke, dels i betoningen af hans legitime kongemagt.

Udpræget fremtræder Pindars maade at kjæde motiverne sammen paa i digtets tredie parti. Naar han her ikke vælger at fortælle en enkelt mythe i større udførlighed, da beror det vel dels paa beskaffenheden af det til samme leilighed bestemte P. IV, dels paa at han ønsker at berøre samtlige momenter i Kyrenes mythiske fortid. Han begynder derfor med Battos og bemærker i løs tilknytning til nævnelsen af hans navn, at ogsaa de vilde dyr flygtede for ham, og at dette skyldtes Apollon, for at hans spaadom til B. kunde opfyldes. Heraf foranlediges en

lille forherligelse af guden som lægekunstens og poesiens ophav, som lovlighedens befordrer og som den der behersker Delphis *μυχὸν μαντεῖον,* hvormed vi er ved udgangspunktet igjen. Derpaa hedder det: *ᾧ καὶ* (ogsaa, ligesom Battos i Kyrene) *Λακεδαίμονι ἐν Ἄργει τε καὶ ζαθέᾳ Πύλῳ ἔνασσεν ἀλκάεντας Ἡρακλέος ἐκγόνους Αἰγιμιοῦ τε.* Man forundres lidt over denne bemærkning om Apollons førelse af den Doriske vandring; men den motiveres snart; digteren vil nemlig tilbage til Kyrenes egentlige ophav. *Τὸ δ' ἐμόν, γαρύεν ἀπὸ Σπάρτας ἐπήρατον κλεός.* Læsemaaden er tvivlsom; men forbindelsen af *τὸ δ' ἐμόν* med inf. burde være hævet over al tvivl som grundlag for stedets restitution; om der skal læses *ἀπὸ* eller *τἀπὸ,* er usikkert; det første er dog vist at foretrække. Altsaa: Argos og Messenien lader jeg ligge; det er min opgave at synge et gjerne hørt sagn med Sparta som udgangspunkt. *Ὅθεν γεγενναμένοι ἵκοντο Θήρανδε φῶτες Αἰγεΐδαι, ἐμοὶ πατέρες, οὐ θεῶν ἄτερ, ἀλλὰ μοῖρά τις ἄγεν.* Her maa man standse, som Bergk rigtig har set; cfr. P. I 55: *ἀσθενεῖ μὲν χρωτὶ βαίνων, ἀλλὰ μοιρίδιον ἦν.* Ordene *ἐμοὶ πατέρες* siger intet om, at Pindar var en Ægide (hvorom der stadig fables, alene paa grundlag af dette sted), men antyder kun, at Ægiderne var Thebanere ligesom Pindar; Pindar ynder at bringe sig og sin fødestad i forbindelse med seirherren.[1] Videre hedder det: *πολύθυτον ἔρανον ἔνθεν ἀναδεξάμενοι, Ἄπολλον, τεᾷ, Καρνήϊ', ἐν δαιτὶ σεβίζομεν Κυράνας ἀγακτιμέναν πόλιν.* Konstruktionen er sproglig yderst ligefrem, og tanken til en vis grad ogsaa; Karneerfesten i Kyrene indeholder beviset for den direkte, uafbrudte forbindelse med Sparta. Men hvorledes kan Pindar sige om sig selv, at han ærer Kyrene ved Karneerfesten? Man fristes unegtelig til at antage, at han her lader choret tale. Det er en almindelig antagen sætning, at dette er noget han aldrig gjør; sætningen er i denne absoluthed urigtig; men paa dette sted er alligevel denne udvei umulig, lige efter det utvetydige *ἐμοὶ πατέρες.* Der er da kun een forklaring mulig. Digteren kan helt vel sige: *σεβίζομεν Κυράνας ἀγακτιμέναν πόλιν*; thi det

---

[1] Cfr. Bornemann i Philol. 43, p. 79 ff. B.'s behandling af stedet er vilkaarlig; men han har ret i sin afvisning af Ægidehypothesen, og han bringer paa dette punkt virkelig klarhed.

gjør han i øieblikket i forening med Kyrenæerne. Men han kan ikke sige, at han gjør det *ἐν Ἀπόλλωνος Καρνηίου δαιτί*, med mindre dette faktisk er tilfældet. Altsaa er digtet afsunget ved Karneerfesten, hvad der i og for sig intet mærkeligt er ved, i alt fald intet som kunde gjøre det utroligt, naar digteren ligefrem siger det. Herved falder der lys over *Ἀπολλώνιον ἄθυρμα* i vs. 23, over den korte, hymneagtige besyngelse af guden 63—69, og over selve dette parti. En unøiagtighed indeholder alene participiet *ἀναδεξάμενοι*; thi dette passer ganske vist ikke paa Pindar, men alene paa Kyrenæerne, med hvem han her taler i forening. Denne unøiagtighed fjernes ved Hermanns rettelse *ἀναδεξαμέναν*, hvorved participiet henføres til Kyrene; men rettelsen er, skjønt overmaade simpel og methodisk korrekt, neppe nødvendig; man kan godt tiltro Pindar en saadan lille frihed i participiets brug. Der er ogsaa en lille særhed i vendingen *σεβίζομεν Κυράνας πόλιν*; men den beror paa digterens hensigt at faa en let overgang til det følgende: *ἔχοντι τὰν χαλκοχάρμαι ξένοι Τρῶες Ἀντανορίδαι.* Hermed er han med et sæt ovre i den ældste kolonisation af Kyrene, den fra Troia stedfundne. Om denne hedder det kort: *σὺν Ἑλένᾳ γὰρ μόλον, καπνωθεῖσαν πάτραν ἐπεὶ ἴδον ἐν Ἄρει.* De derpaa følgende ord indeholder tydelig nok overgangen til omtalen af kolonisationen under Battos; men desværre er det vanskeligt at gjøre nærmere rede for deres mening. De lyder i hdss.: *τὸ δ' ἐλάσιππον ἔθνος ἐνδυκέως δέκονται θυσίαισιν ἄνδρες οἰχνέοντές σφε δωροφόροι, τοὺς Ἀριστοτέλης ἄγαγε κτλ.* Man oversætter dette saaledes: «de mænd, som Aristoteles (ɔ: Battos) førte til Kyrene, ærer det hestebetvingende folk (ɔ: de Troianske indvandrere) ivrig med ofre og bringer dem gaver»; og man antager, at de Troianske kolonister (d. v. s. deres førere) dyrkedes som heroer. Men denne fortolkning lader sig ikke opretholde. Man kan ikke betegne et par heroer som *τὸ ἐλάσιππον ἔθνος*; udtrykket *ἐνδυκέως*, der hos Pindar kun forekommer her og i den ældre litteratur ellers kun hos Homer, er hos denne sidste staaende i forbindelse med verber som *φιλεῖν, κομίζειν, πέμπειν* for at betegne gjæstfri modtagelse og behandling, medens det aldrig bruges om forholdet til guderne; endelig er forbindelsen *οἰχνέοντές σφε* en umulighed, som fortolkerne ikke burde blive ved at forsvare ved

at henvise til det regelmæssig transitive *ἐποίχομαι* (O. III 40). Den sidste bemærkning viser, at *σφε* i alt fald maa rettes til *σφι*, som man allerede forlængst har set; derved faar man den rette betydning af *οἰχνέω* (at komme), og den rette konstruktion (cfr. Il. XV 640: *ἀγγελίης οἴχνεσκε βίῃ Ἡρακληείῃ*); endelig den ubetinget nødvendige nærmere bestemmelse til *ἄνδρες*, der i den almindelige fortolkning svæver i luften. I den første del af perioden maa der være tale om en gjæstevenlig modtagelse; fastholder man nu iøvrigt hdss.'s læsemaade, da bliver stedet at oversætte: «det hestebetvingende folk (d. v. s. samtlige Troianske indvandrere, Kyrenes ældre befolkning) optages af de mænd, der kom til dem med gaver, gjæstevenligt ved deres ofringer» (til dativen ved *δέχομαι* cfr. Il. VI 483: *κηώδεϊ δέξατο κόλπῳ*; Pind. P. I 93: *παίδων δάροισι δέκονται*), d. v. s. de optog dem i kultusfællesskab med sig.[1] Det er rigtignok en underlig forestilling, at de nyankomne siges at modtage de tidligere beboere gjæstfrit (om den end bliver mindre urimelig ved det tilføiede *θυσίαισιν*), og man er stærkt fristet til at anvende voldsommere midler (Hartung vil læse *ἄνδρας οἰχνέοντάς σφι δωροφόρους*, og Christ følger ham i hovedsagen); men under vor fuldstændige uvidenhed om det forhold, hvortil digteren sigter, er det en farlig sag at fjerne sig stærkt fra overleveringen.[2]

I hvert fald er vi med denne vending atter ved Battos. Om ham fortælles der nu, at han gjorde gudernes helligdomme større, og at han anlagde en snorlige, jævn og brolagt kjørevei til brug for Apollons festoptog; *ἔνθα πρυμνοῖς ἀγορᾶς ἔπι δίχα κεῖται θανών*: «og paa den er han begraven, for sig, ved torvets nederste ende». Hermed er overgangen til det følgende given; digteren tilføier endnu: *μάκαρ μὲν ἀνδρῶν μέτα ἔναιεν, ἥρως δ' ἔπειτα λαοσεβής*, for derpaa at fortsætte: *ἄτερθε δὲ πρὸ δωμάτων ἕτεροι . . . βασιλέες . . . ἐντί*, se ovenfor.

Gangen i dette mærkelige stykke er herefter følgende: fra

---

[1] Det mærkelige præsens (*δέκονται*) kunde være fremkommet under paavirkning af det foregaaende *ἔχοντι* og af forestillingen om det i texten betegnede forhold som et endnu bestaaende.

[2] Det er yderst tvivlsomt, om det ene af scholierne t. st., som det paastaas, er gaaet ud fra en læsemaade som Hartungs.

Battos til Apollon og hans orakel; fra dette til den Doriske vandring; fra Sparta til vandringen til Thera; herfra gjennem Karneerfesten til Kyrene; fra nævnelsen af denne by til dens ældste kolonister; gjennem forholdet mellem disse og de senere indvandrede atter tilbage til Battos, og fra ham endelig ad en ganske eiendommelig sidevei til Arkesilaos. Maaske kan man ved allehaande fixfaxerier finde en forenende tanke i denne brogede sammenkjædning af forskjelligartede fakta; finder man den, er det visselig ikke digterens skyld; han har gjemt den godt. For den ligefremme betragtning er her ikke andet end en række kjendsgjerninger af mythisk og andet indhold uden indre forbindelse. Nogen egentlig opregning er her ikke; de enkelte momenter følger hverken i chronologisk eller nogen anden orden, men er knyttede sammen ved en række løse og tilsyneladende tilfældige ideassociationer. Disse fakta har hvert for sig stor interesse for tilhørerne, særlig for fyrsten, der, som et scholion rigtig bemærker, sættes i en slags forbindelse med Herakliderne; derfor anfører digteren dem; noget indre baand mellem dem er der ikke, og digteren bryder sig ikke om at skabe det, selv om han kunde; hans tilhørere vilde sikkert heller ikke være ham taknemlige for en saadan behandling. En indholdets enhed er der, men af en rent udvortes art: alting angaar Kyrenes grundlæggelse. En formel sammenhæng er der, men af en ligesaa udvortes art: ideassociationens.

P. V hører efter moderne opfattelse paa ingen maade til Pindars betydeligste poetiske frembringelser. Enhver moderne læser vil vistnok foretrække P. IV trods dets monstrøse komposition; skildringen af Iasons ankomst til Iolkos og de politiske slutningsbetragtninger er mægtige udslag af en førsterangs digterevne, lige saa betagende den dag i dag, som de maa have været for en snes aarhundreder siden. I P. V ved jeg egentlig kun et par steder at nævne, hvis umiddelbare virkning endnu er kraftig og frisk; det ene er billedet i digtets indledning, hvorledes solskin følger paa regn; her er digterens høieste evne glimtvis kommen til at ytre sig fuldt ud; det andet er forestillingen om de afdøde kongers deltagelse for Arkesilaos's lykke; det er her mere en beregnet effekt, der er lykkedes over al maade. Derimod synes digterens følelse ikke at være med et eneste sted i

digtet, og for hans phantasi er der kun liden anledning til at ytre sig.

Paa den anden side er det en given ting, at oldtiden saa lige omvendt paa sagen. Det hedder udtrykkelig i scholierne til P. IV overskr.: *ἥτις καὶ οἰκειοτέρα ἐστὶ κατὰ τὰ νοήματα καὶ τὴν οἰκονομίαν.* Boeckh har, om end med en vis begrænsning, gjort denne dom til sin, og dens rigtighed er jo ogsaa til en vis grad umiddelbart indlysende. Men det for os afgjørende er dog ikke «det passende», som det var for hine kritikere. Hvad denne ode viser os, er det fuldkomne herredømme over sin kunstform, som digteren besad i sin manddoms senere aar. Den store digter lader den os kun faa steder ane; men den viser os overalt, linie for linie saavelsom i helheden, den digter der forstod sit haandværk som ingen anden. Det er dette oldtiden mener; og det er af værdi for os at se, hvorledes dette haandværk skulde udøves. Vi holder os i den sammenfattende betragtning til den i hele denne afhandlings formaal liggende begrænsning.

Den foregaaende analyse har viist, hvorledes epinikiet formes. Digteren grupperer først sit givne stof i store masser. Denne virksomhed, der betinger digtets grundplan, maa nødvendigvis gaa forud for udførelsen i det enkelte; ligesaa maa digteren selvfølgelig gjøre sig klart, i hvad orden han vil lade disse hovedafsnit følge paa hinanden. Heri er nu intetsomhelst paafaldende; saaledes maa naturligvis overfor et givet stof enhver digter gjøre, naar han ikke vil risikere at alting kommer hulter til bulter. I P. V er ordningen naturlig og dens aarsager lette at finde. Den direkte forherligelse af kongen indleder og slutter digtet; derved faar dette afsnit en passende vægt overfor resten; dersom det, der direkte siges om Arkesilaos, var samlet paa eet sted, vilde det ikke paa den maade balancere mod alt det øvrige, men synke ned til et moment. Af de to andre partier var det naturligst at sætte omtalen af seiren først, fordi seiren er foranledningen til hele digtet og derfor maa ventes omtalt i tide, baade som speciel motivering til den forudgaaende forherligelse af fyrsten og som almindeligt grundlag for at der overhovedet synges. Betragtningen af Kyrenes fortid faar da den tredie plads, og den fylder den heldig, idet den dels fremtræder som

det egentlig centrale parti (den begynder lidt før digtets midte), dels paa en virkningsfuld maade leder til slutningspartiet, saa at Arkesilaos's personlighed ses i kontinuitet med hans forfædre og hans legitime kongeværdighed ogsaa ad denne indirekte vei sættes behørig i relief.

Alt dette er ganske simple betragtninger, som enhver kan anstille. Det vilde være let at paavise analogier til den ved dem motiverede anordning i andre Pindariske epinikier; den er i virkeligheden den sædvanlige hos Pindar, kun at omstændighederne ved selve seiren sjeldent hævder sig som selvstændigt led i kompositionen. Saadanne analogier vilde imidlertid være af tvivlsom værdi. Skulde de bevise noget, maatte det være, at digteren havde et bestemt schema, som han ufravigelig fulgte; men dette vilde (fraset at det faktisk ikke er tilfældet) ikke lade sig eftervise paa et digt som dette eller paa noget andet, hvor som her den valgte anordning er i ligefrem overensstemmelse med den foreliggende opgaves krav. Det er nok at vise, at digteren i det enkelte tilfælde gjør, hvad der er rigtigt og naturligt og hvad ethvert fornuftigt menneske vilde gjøre i hans sted; har man viist det, gjør man bedst i at spare sig al uleilighed med yderligere at «forklare» hans fremgangsmaade; det kan man vente med til han engang gjør noget, der ikke uden videre kan forklares af den foreliggende situation. Vil man bevise, at Pindar har fulgt et schema, saa skal man bevise det af digte, hvor schemaet ikke passer; det kan aldrig bevises af digte, hvor dets anvendelse ligger i sagens natur.

Derimod er det maaske overfor det foreliggende digt ikke overflødigt at pege paa, hvor smukt de fire led i kompositionen holder hinanden i ligevægt; hvor harmonisk det hele er, rent kvantitativt set. Enhver læser, der er naaet til at kunne *læse* det vanskelige digt, vil ved dets slutning have indtryk af denne harmoni; her er intet for meget, intet der trænger sig frem paa det andets bekostning. Dette er en ægte Græsk egenskab, der for resten ingenlunde findes i alle Pindariske digte; men her findes den, og det er eet af beviserne paa dette digts fortrinlige technik.

Det der for os er paafaldende i digtet, er ikke valget af delene, ei heller deres anordning; det er den maade, hvorpaa

indenfor den givne anordning forbindelsen mellem de enkelte stykker tilveiebringes. Det vilde vel være os mindre paafaldende, dersom hvert stykke, eller i alt fald nogle af dem, stod for sig uden nogen forbindelse med det foregaaende; dersom fx. digteren satte en tankestreg efter det han havde at sige om seiren, og derpaa apostropherede Kyrene og Battos. Denne form vilde vistnok i moderne poesi let lade sig paavise; hos Pindar findes den strengt taget aldrig; selv hans abrupteste overgange har altid et noget andet præg. Dette er betegnende nok. Naar i den moderne poesi overgangen undertiden aldeles mangler, da er det i mange tilfælde fordi digteren i tillid til den faste sammenhæng i den indre bygning af hans digt undlader at betegne den i det ydre; den skal nok gjøre sig gjældende alligevel, og en udtrykkelig fremhæven af den i overgangen vilde maaske blive prosaisk eller pedantisk. Hos Pindar ser vi lige det modsatte princip. Ideassociationens vilkaarlige form er den kunstneriske regel for sammenknytningen af partierne i hans digte. Denne regel har han efter al sandsynlighed været sig bevidst; meget i hans poesi tyder paa, at denne evne til at komme rask fra det ene til det andet har staaet for ham som et technisk fortrin han var stolt af; maaske ogsaa som et fortrin han ansaa for beroende paa naturbegavelse, og hvori han i alt fald overgik andre. Der er ovenfor anført en række exempler paa, hvorledes han (direkte eller indirekte) roser sig af at kunne træffe det rette maal (*καιρός*). Dette gaar vel væsentligst paa indholdet, men, som visse udtryk viser, ogsaa paa formen. Naar det P. I 81 f. i denne forbindelse hedder: *πολλῶν πείρατα συντανύσαις ἐν βραχεῖ*, og P. IX 76 f.: *βαιὰ δ' ἐν μακροῖσι ποικίλλειν ἀκοὰ σοφοῖς*, da er dette netop det princip, der er anvendt i vor odes tredie afsnit, og som kun er muligt i kraft af digterens eiendommelige maade at sammenknytte uensartede ting paa. I P. IV standser digteren sig midt i den udførlige mythe med følgende ord: *μακρά μοι νεῖσθαι κατ' ἀμαξιτόν· ὥρα γὰρ συνάπτει· καί τινα οἶμον ἴσαμι βραχύν. πολλοῖσι δ' ἅγημαι σοφίας ἑτέροις.* Her er ganske vist umiddelbart kun tale om at fortælle mythens slutning i største korthed, hvad digteren ogsaa gjør; men tilføielsen af den sidste ytring af selvfølelse viser, at hans ord har en mere almindelig anvendelse, og man bliver sikkert i hans aand

ved netop at tænke paa en saadan form som den her charakteriserede. Endnu tydeligere er et andet sted, som fortolkerne haardnakket vægrer sig ved at forstaa. I N. V har Pindar omtalt Peleus, Telamon og Phokos, men vil ikke fortælle om drabet paa den sidste. *Στάσομαι,* siger han; *οὔ τοι ἅπασα κερδίων φαίνοισα πρόσωπον ἀλάθει' ἀτρεκές. καὶ τὸ σιγᾶν πολλάκις ἐστὶ σοφώτατον ἀνθρώπῳ νοῆσαι.* Derpaa hedder det med vægt i den følgende strophe: *εἰ δ' ὄλβον ἢ χειρῶν βίαν ἢ σιδαρίταν ἐπαινῆσαι πόλεμον δεδόκηται, μακρά μοι αὐτόθεν ἅλματ' ὑποσκάπτοι τις· ἔχω γονάτων ἐλαφρὸν ὁρμάν. καὶ πέραν πόντοιο πάλλοντ' αἰετοί.* Og dermed befinder vi os pludselig i Musernes chor paa Pelion ved Peleus's bryllup. — Man er her, jeg ved ikke af hvad grund, enig om at benegte det faktum, at digteren erklærer at ville springe og virkelig ogsaa springer. Det turde dog være forgjæves. Atter her har ordene nærmest en umiddelbar anvendelse, men betegner tillige en almindelig evne, som digteren er stolt af; og denne er — at kunne springe fra det ene til det andet.[1]

Var nu altsaaa denne springende form for digteren en bevidst regel og et kunstnerisk fortrin, da har vi i alt fald at tage den som et faktum af nogen betydning, ogsaa for forstaaelsen af hans kunst i det hele. Og her er da sammenhængen med den anden side af epinikiets technik, dets stoflige mangfoldighed, og med digterens bestemte udtalelser om den og dens krav, saa tydelig, at den ikke behøver nærmere paavisning. Den maade, hvorpaa Pindar tilfredsstiller dette krav, er da den, at han dristig giver sig sin phantasi i vold, idet han stoler paa, at der nok indfinder sig een eller anden bro fra det ene til det andet. Det er nemlig klart, at disse overgange, saa «søgte» de end mangen gang er, dog ikke er søgte i den forstand, at hele partiet er anlagt paa overgangen. Pindar synes at have arbeidet paa den maade, at han væsentlig udførte hvert

[1] Man kan ikke godt vente at finde endnu mere direkte udtalelser om forholdet. Thi hvor digteren paa den maade, han anser for naturlig og utvungen, ligesom glider eller svinger fra det ene over i det andet, der har han jo ingen opfordring til at udtale sig om sagen; direkte udtalelser vil kun komme frem, hvor der foreligger et tilfælde af særegen art, som netop her i N. V.

parti for sig og saa lod det komme an paa et træf, hvordan han slumpede over i det næste. Det var imidlertid langt fra, at han selv følte dette som en mangel. Han vilde aabenbart først og fremmest ikke generes i den frie udfoldelse af sin digteriske evne i hovedsagen; og ganske sikkert gav den ubekymrethed for partiernes sammenhæng i dybere forstand, der overalt træder frem, ham en overlegenhed i behandlingen af stoffet, som andre, mere reflekterede digtere let kan have manglet. Men dernæst har han aabenbart betragtet den lethed hvormed han i reglen kom fra det ene til det andet — i de senere digte, hvortil ogsaa P. V maa regnes, fremtræder den ofte som en næsten forbløffende virtuosmæssig sikkerhed — som et væsentligt fortrin. Han ved, hvor han vil hen, og han skal nok komme der — ingen kan paa forhaand sige hvordan. *Ἔστι δ' αἰετὸς ὠκὺς ἐν ποτανοῖς,* siger han om sig selv i en anden sammenhæng, *ὃς ἔλαβεν αἶψα, τηλόθεν μεταμαιόμενος, δαφοινὸν ἄγραν ποσίν· κραγέται δὲ κολοιοὶ ταπεινὰ νέμονται*; det passer udmærket paa hans maner og paa hans betragtning af andres.

Her er da virkelig noget af den saa meget omtalte Pindariske flugt; men det har med den en egen sammenhæng. Grundanlægget af digtene vidner om bestemt beregning ud fra naturlige og forstaaelige synspunkter. Udførelsen vidner paa mange steder om en ikke almindelig evne til at gribe den foreliggende situation og behandle den taktfuldt og med effekt (dette er ogsaa «*καιρός*»); men ved siden deraf bærer den præg af en vis hensynsløshed, abrupthed, der i det enkelte tilfælde oftest er umiddelbar, men i sin helhed er digteren bevidst og fastholdes af ham, endog paa trods af kritik. Sikkert har, hvad denne eiendommelighed angaar, digtartens særlige krav megen skyld; men der kan dog neppe være tvivl om, at den væsentlig er begrundet i digterens natur; og som saadan er den erkjendt af ham selv.

Hele denne maade at arbeide paa lægger forestillingen om en dyb indre sammenhæng mellem partierne fjernt. En digter, for hvem denne var hovedsagen, vilde for det første udtale sig anderledes om sin kunst; og dernæst vilde han neppe bruge Pindars form. Enten vilde han lade digtets enhed aabenbare sig ligefrem i dets sammenhæng, saa at der intetsteds føltes et brud (den ligefremme udtryksmaade; den er for en Græker paa

forhaand den sandsynlige); eller han vilde stille delene rent uformidlet ved siden af hinanden, sikker paa, at indholdets enhed nok skulde gjøre sig følelig (den overlegent reflekterede form; den er os moderne tilvant). Men han vilde neppe tilsløre enheden og den virkelige, dybere sammenhæng ved en række quasi-tankeforbindelser, der bortdrog opmærksomheden fra det afgjørende; thi dette vilde være en endog meget udpræget *ironisk* maner, der er i alt fald den ældre oldtid ganske fremmed.

Hermed skal jeg slutte disse undersøgelser. Til trods for deres fragmentariske charakter er de tilstrækkelige for deres nærmeste formaal: at paavise, hvor lidet enhedstheoriens betragtning af mythen og den dermed følgende opfattelse af hele digterens produktionsmaade lader sig forene med den erkjendelse af hans begavelses natur og hans kunstneriske principers eiendommelighed, hvorpaa en analyse af hans form ligefrem giver anvisning. Tillige har de givet nogle positive bidrag til støtte for den i det foregaaende afsnit opstillede anskuelse af mythens stilling i epinikiet — forhaabentlig ogsaa til en sikrere forstaaelse af selve den Pindariske digterindividualitets væsen og af dens sammenhæng med den Græske nations aandelige eiendommelighed.

Argumentum.

Praefatio. Omnes fere qui post Boeckhium et Dissenium Pindarum interpretati sunt, in eo consentiunt, ut cuique carmini unitatem quandam poeticam s. ideam s. summam sententiam, ex qua in carmine componendo poeta profectus sit, subesse statuant. Hanc legem summam compositionis Pindaricae esse, ad hanc totam interpretationem referri volunt. Inventa autem est ea lex maxime eo consilio, ut usus fabularum Pindaro sollemnis explicetur, et interpretatio quae secundum legem fit, in reconditiore fabulae cum rebus victoris nexu aperiendo fere occupata est. Eam legem et interpretandi rationem, ne nomen Latinum desit, hic Boeckhianam vocamus.

Ad rationem Boeckhianam refutandam et Pindari interpretationem ad veriora praecepta revocandam haec disputatio scripta est. Itaque postquam breviter demonstratum est, quae fuerit antiquitatis de re universa opinio, continet primum narrationem, ex quibus initiis recentiorum ratio profecta sit et quibus gradibus totam Pindari interpretationem corripuerit; deinde argumenta, quibus novam rationem falsam esse demonstretur. Haec est pars prima, in refutando occupata. Secunda disputationem habet de condicione poetae epiniciorum rebusque epinicio subiectis cum brevi usus fabularum explicatione. Tertia tota ad poetae in eloquendo et disponendo artem illustrandam ita pertinet, ut omnia ad quaestionem toti disputationi propositam referantur.

Pars prima. De ratione Boeckhiana.

Cap. I. Quid antiquitas de unitate carminum Pindaricorum senserit. — Antiqui scriptores in locis Pindari afferendis unitatis notionem nusquam produnt nec unquam de summa sententia disputant. Veterum de arte Pindari iudicia (Dion. Halic. de imit. fr. V, p. 19 sq. Us. Quint. X 1, 61. Hor. c. IV 2, 1—27) nullam rei mentionem habent. Sed quid de usu fabularum senserint grammatici, in scholiis deprehendere licet. Veteres enim grammatici, ubi causa fabulae inserendae obscura erat, h. e. ubi non ad gentem vel patriam victoris vel ad ludos in quibus vicerat pertinebat, interpretandi rationem Boeckhianae similem interdum sequebantur, non tamen ut necessariam putarent (cfr. sch. P. II 39. N. I 49. O. IV 39. P. II 27); ubi extrarius cum rebus victoris nexus perspicuus erat, reconditiorem numquam quaerebant (cfr. sch. P. IV 119. O. VI 46. IX 120). Omnes fabulas digressiones appellabant, partim aptas, quarum ratio aperta erat vel erui posse videbatur (cfr. sch. N. III 45. 114), partim, si id minus contigerat, ineptas (sch. P. X 47. 79. XI 25. 58). Itaque legis quidem Boeckhianae in antiquitate vestigium nullum exstat.

Cap. II. De initiis recentioris interpretationis. — Praeter Jacobsium (Nachträge zu Sulzers allg. Theorie der schönen Künste, vol. I p. 49—76) et Thierschium (in praef. editionis vol. I p. 118—39), qui ad antiquitatis rationem interpretationem fere revocant, recensentur scriptores et libri hi: Boeckhius (expl. ad Py. I et II, al.), qui ipsam unitatis notionem primus protulit (expl. ad O. II, p. 122); Dissenii dissertatio editioni praemissa et ipsa editio; Boeckhii recensio editionis Dissenianae (Scr. min. VII p. 369—403); item Hermanni (Op. VI p. 3—69); eiusdem libellus de officio interpretis (Op. VII p. 97 sqq.) et emendationes Pindaricae (ibid. p. 129 sqq.); Boeckhii recensio libri de officio interpretis (Scr. min. VII p. 404 sqq.); Welckeri denique recensio ed. Dissenii et interpretatio nonnullorum carminum (Scr. min. II p. 169 sqq.). — Intra hoc tempus (ante annum fere 1840) lex unitatis Pindaricae ponitur, a Dissenio in interpretatione servatur, ab aliis aliter definitur.

Cap. III. De interpretatione ex ratione Boeckhiana pendenti. — Recensentur hi libri: Rauchensteinii «Ein-

leitung in Pindar's Siegeslieder»; Mommsenii «Pindaros. Zur Geschichte des Dichters und der Parteikämpfe seiner Zeit»; Heimsoethii disputatio Mus. Rhen. a. 1847 inserta; L. Schmidtii «Pindars Leben und Dichtung»; Mezgeri «Pindars Siegeslieder»; Croisetii «La poésie de Pindare et les lois du lyrisme grec». Breviter tanguntur Hartungii «Pindars Werke»; Bornemanni de N. VII disputatio (Phil. vol. 45 p. 596 sqq.); v. Wilamowitzii interpretatio O. VI (Philol. Unters. vol. 9); alia. — Praeter Heimsoethium, Hartungium, v. Wilamowitzium omnes interpretes unitatem poeticam quaerendam esse consentiunt, nec tamen omnes quaerunt; nam et Hermannus et Welckerus rationem Boeckhianam verbo probant, re neglegunt.

Cap. IV. Censura rationis Boeckhianae. — Fundamentum recentioris interpretationis nemo adhuc idoneis argumentis aut evertere aut firmare conatus est. Atqui dubitationi obnoxium esse inter cetera ostendunt vitia ipsi interpretationi inhaerentia. Sunt ea primum interpretum discordia, qui suam quisque in quoque carmine sententiam summam demonstrasse sibi videntur; tum in hypothesibus et ipsis inter se discrepantibus fingendis licentia. Illud quoque suspectum, quod ipsam summam sententiam alii a poeta absconditam et inventu difficilem, alii tantum in colore quodam poetico positam esse volunt; nam ex utraque ratione et unitas aliqua semper effici nec ulla unquam certis indiciis demonstrari potest. Contra qui unitatem poeticam aut omnino negant (Heimsoethius) aut in interpretando non curant (Hermannus, Welckerus), eiusmodi vitiis immunes sunt. — Quaerendum igitur est, non utrum carmina Pindarica unitatem habeant necne (nam hoc quidem infinitum foret), sed num unitatem in iis inesse satis demonstratum sit. — In definienda unitatis Pindaricae natura primum Hermanni, deinde Boeckhii, Dissenii, Welckeri, Croisetii sententiis refutatis L. Schmidtium sequimur, qui unitatem cuiusque carminis poeticam cum rebus epinicii artissime coniunctam in eo contineri existimat, ut poeta ex omni rerum varietate unum aliquid insigne arripuerit et per omnes carminis partes expresserit (cfr. P. L. u. D. p. 41).

Cap. V. Continuatio. — Quid sit fundamentum rationis Boeckhianae, ex iis apparet, quae Boeckhius in vol. VII p. 439 sq.

Scriptorum minorum posuit (cfr. huius disp. p. 94). Hoc fundamentum primum sententia generalis est ad omne opus ex vera arte profectum pertinens, quod ab artifice *unum* concipi necesse esse videtur. Haec sententia vera sit necne, non quaerimus; sed Pindari carmina ad eam legem recte revocari negamus. Hoc fieri vetat primum condicio epiniciorum componendorum, in quibus poetam ut haud paucas res certas et inter se diversas non suo, sed alieno arbitrio tractaret more antiquitus tradito devinctum fuisse constat. Etiamsi igitur vel hoc rerum genere unitatem conservare optimum fuerat (quod nequaquam certum est), tamen Pindarum ad eiusmodi legem se astrinxisse affirmare non licet, nisi forte carmina eius perfectissima esse iam aliunde scimus; quod fieri nequit. Poterat sane fieri, ut iam ex prima eorum lectione unitas quaedam sensum legentium tangeret; sed longe aliter esse omnes recentiorum interpretum conatus apertissime demonstrant, quibus non id propositum sit, ut unitatem quam omnes inesse sentiant ratione et ordine exponant, sed quam nemo priorum inesse perspexerat nec quisquam per se inventurus erat, eam ut subtili disputatione eruant. Atque hac carminum Pindaricorum indole alterum argumentum continetur, cur unitatem poeticam in iis inesse iniuria affirmari contendamus. — Porro Boeckhius unitatem poeticam universae poesis Graecae classicae legem esse et ob eam rem ne a Pindaro quidem abesse posse contendit. Sed illa lex neque in cetera Graecorum poesi idoneis argumentis demonstrata est, neque etiamsi esset, in Pindari carmina eam sic transferre liceret. Primum enim unitatis quam in quibusdam poematis Graecis inveniri constat (velut in tragoediis unitatem actionis) diversa natura est ab ea quae in epiniciis inesse existimatur; deinde universa carminum Pindaricorum ratio ab reliqua Graecorum poesi ita abhorret (nam et ipsum genus et poetae natio, aetas, ingenium singularia sunt), ut ad iustam analogiam efficiendam tantum non omnia desint. Itaque interpretationem Pindaricam ab unitate carminum, tamquam si ea demonstrata sit, proficisci oportere negamus. — Sed ne ut hypothesis quidem ratio Boeckhiana probari potest. Hypothesis semper adhibetur ut explicetur aliquid. Hac igitur sive Pindarum eandem quam ceteros poetas Graecos legem secutum esse efficiendum est, eadem quae cum maxime exposui argumenta

occurrunt; sive difficultates quaedam omnium carminum communes expediendae sunt, non ante hypothesis fingenda est quam sine eius ope difficultates expediri non posse constabit; quod in Pindaro ne tentatum quidem est. Nam eiusmodi difficultates exstare fatemur; sed unitas etiam ubi nullae sunt aut alia ratione facile expediri possunt quaeritur. — Denique unitatem, quamvis falso iam aliunde demonstrata esse credatur, tamen ex ipsa interpretatione probatam esse aliquis dixerit. Sed hoc falsum esse ex iis apparet, quae de perversa interpretationis recentioris ratione dicta sunt. Itaque recentiorum interpretum de unitate carminum Pindaricorum sententia, cum neque demonstrata sit neque hypothesis loco admitti possit, nihil aliud est nisi dogma ab libidine saeculi speculativae philosophiae dediti profectum. Huiusmodi autem fundamento investigandi ratio vere historica non utitur.

Cap. VI. Continuatio. — Ut singula errorum genera interpretationis recentioris propria illustrentur, carminis P. IX explicationes a Boeckhio, Welckero, Mezgero tentatae examinantur. — Boeckhius Telesicratem victorem virginem Thebanam sibi nuptam Thebis domum duxisse statuit; in imagine victoris mariti unitatem poeticam inesse voluit. Sed quae de ipso victore dicuntur nullam nuptiarum significationem habent (nam quae Boeckhius attulit, nihili sunt), neque tamen causa excogitari potest, cur poetam eam rem occultare voluisse putemus; immo huiusmodi occultatio ab ingenio cum Graecorum tum ipsius Pindari aliena est. — Utramque fabulam in homine Cyrenaeo stadii victore laudando per se apte interponi fatetur Boeckhius; itaque nulla praeterea explicatio desideraretur, nisi fabulas epiniciis intervenire omnino mirum esset. Atque haec vera et intima causa est interpretationis Boeckhianae, ut cur omnino fabula adhibeatur explicetur. At hoc ipsum ea ratione explicari nequit; nam sive fabulae cum rebus victoris nexum extrarium sive interiorem esse statuas, nihil aliud quam eam ipsam fabulam apte electam esse comprobes; sollemne et plerisque epiniciis commune fabulae interponendae artificium nisi ex origine universi generis explicari non potest. Ipsius igitur fabulae vis et natura prius aperienda est quam de singularum fabularum ratione disputari possit. — In tractatione fabularum eius consilii quod Boeckhius poetae tri-

buit nullum vestigium est; immo diversum ei consilium fuisse ostendit Heimsoeth (Mus. Rhen. V). — Locum obscuriorem vs. 76—96 ex summa carminis sententia Boeckhius non explicat; id quod eo magis est reprehendendum, quod unitatem poeticam, quam occultam et reconditam esse volunt, in locis obscuris expediendis maxime commendari oportebat.

Welckerus (Scr. min. II p. 198—206) poetam singulari mulierum Cyrenensium condicione per fabulas illustrata Telesicrati ex victoria splendida praeclarissimum matrimonium ostendere opinatur; de nuptiis aut paratis aut factis agi negat. Haec sententia ex ipso carmine neque redargui neque probari potest; sed neque necessaria est ad carmen explicandum et alio quodam vitio laborat. Ea enim quae de matrimonio futuro poetam sensisse et significasse Welckerus opinatur, a communi Graecorum sensu abhorrent; neque Cyrenenses in ea re aliter ac ceteros cogitasse demonstrari potest. Graecis non ut nobis matrimonium res poetica fuit; nuptiae fuerunt, quia omnis omnino inter sexus coniunctio ad sensum pulchri referri poterat. Itaque credibile non est, poetam Graecum in sperati matrimonii notione summam carminis posuisse; neque eiusmodi argumentum ex domesticis rebus petitum epinicio aptum fuit.

Mezgerus (in comm. p. 237—51) responsionibus metricis quas captare solet patefactis ad futurum victoris matrimonium omnia spectare contendit. Summam carminis sententiam ex vs. 76—96 eruendam esse statuit; unde poetam Telesicratem per totum carmen hortari efficitur, ut victoriae suae opportunitate ad praeclarum conubium adipiscendum utatur. Itaque in opportunitatis *(καιροῦ)* notione summa carminis continetur. — Haec refutatione vix digna sunt. Quae vs. 78 sq. de opportunitate servanda dicuntur, ad ipsius poetae artem spectant; neutra fabula opportunitatis commendationem habet; denique pars eius loci a quo Mezgeri interpretatio proficiscitur ne ea quidem admissa explicatur. — Sed ad alia graviora cognoscenda Mezgeri enarratio haud inutilis est. Sententia enim quam poetae tribuit per se nullius pretii est; nec aliter de Boeckhii et Welckeri coniecturis iudicandum est. Cetera recentiorum interpretatione perlustrata sententiis quas poetae tribuant nihil fere aliud effici apparet quam ut unitas conservata esse videatur; per se plerae-

que inanes aut ineptae sunt. Quae sint condiciones carminis ex una aliqua sententia concipiendi, exemplo ex poesi Goethiana petito illustratur (cfr. «Wahrh. u. Dicht.» lib. XIV in fine, ubi de tragoedia «Mahomet» agitur); eae autem omnes ab epinicio absunt. Itaque epiniciorum poeta sive ex rebus ad victoriam pertinentibus nescio quam summam sententiam efficere voluisset, non potuit in ipsas istas ineptias non incurrere, quas ei specie poesis eius commendandae hodie vulgo imputant; sive argumento vim adhibere et sententiam aliunde petitam impingere statueret, res a proposito alienissimas inferri et unitatem poeticam pessum dari necesse erat. Neutrum fecit Pindarus nec facere cogitavit, quia, si verum quaerimus, artifex potius quam vates erat. Itaque technicam quam vocamus perfectionem ante omnia affectabat, res et verba ad exspectationem audientium accommodans; altius illud et divinum poesis genus nisi favente deo non attrectabat nec id facere cogebatur. Atque haec indoles universae poesis Graecae publicae propria fuisse videtur.

Cap. VII. Quid propositum esse debeat interpretationi Pindaricae. — Singula poetae verba, quamvis difficilia sint, non ex summa aliqua sententia vel consilio universi carminis enarranda sunt, sed simpliciter et proprie accipienda; in nexu sententiarum investigando lyricae libertatis et consuetudinis Pindaricae ratio habenda. Hypotheses non plane reiciendae illae quidem, sed caute et circumspecte adhibendae; illud in primis tenendum, ut omnis coniectura ad rationem universam quam inter poetam et victorem ceterosque homines cum epinicio coniunctos intercedere necesse erat, diligentissime accommodetur. — In fabulis explicandis nullum aliud poetae consilium fuisse statuendum quam quod ex ipsa tractatione argumenti perspicuum sit; idem in fabulae cum reliquo carmine nexu aperiendo servandum, ut sive nullus omnino nexus appareat, nullum esse interim concedatur, sive certus sententiarum nexus a poeta significetur, hunc, non alium re vera exstare constet. Quorum praeceptorum summa est, ut enarratio carminum simplex sit, fundamentum, ut verba poetae cum rebus consentire putentur.

Ex eiusmodi interpretatione unitatem poeticam carminum Pindaricorum nunquam evasuram esse certum est. Neque tamen ideo ad interpretationis genus quod ante Boeckhium fuit redeun-

dum; immo quod nemini ante Boeckhium propositum fuerat quodque mente concepisse summa eius laus est, ut leges antiquae poesis aperiantur, id semper tenendum est. Sed ad hunc finem cautius appropinquandum est, ut saeculum poetae, condiciones poesis in rebus et hominibus quales tunc temporis erant positae, denique ipsius poetae ingenium, et ipsum natione, educatione, vita conformatum, ubique animo obuersentur. Ex iis quae de earum quaestionum ratione et via disputavimus, h. l. pauca excerpo. — Omnis investigatio quae ad artem epinicii illustrandam pertinet, a singulis carminibus diligenter examinatis proficisci debet, ut quid poeta in rebus eligendis, disponendis, tractandis secutus sit primum quaeratur, deinde comparatione quadam instituta universi generis leges inveniantur; cfr. quae Hermannus in rec. ed. Diss. breviter monuit (opp. VI p. 25 sqq.). Ex neglecto hoc Hermanni praecepto omnia illa fluxerunt, non solum quae de Pindaro nomorum imitatore hariolati sunt viri docti, sed etiam quae Croisetius de forma tripartita epiniciorum ingeniosius quam verius excogitavit. — In fabulis interpretandis in primis quaerendum est, quam formam fabulae invenerit poeta aut quos in ea narranda auctores secutus sit (cfr. disputatio v. Wilamowitzii qui inscribitur «Isyllos von Epidauros»). — In sermone poetae illustrando locutiones quaedam quae a vera imagine profectae in formulas sensim abierunt colligendae sunt. — Sed singula hic persequi longum est.

Pars secunda. De rebus epinicio subiectis.

Cap. I. De tempore et loco epiniciorum canendorum. De Pindari carminibus ab epiniciorum genere alienis. — Nonnulla epinicia inter ipsa ludorum sollemnia cantata esse putantur. Hoc Olympiae (nam de ceteris ludis nihil compertum est) die quinto decimo mensis vesperi fieri poterat (cfr. Ps.-Andoc. in Alcib. 29. Pind. O. X 73. IX init. N. VI 42. sch. O. IX 1. V 8). Eiusmodi epinicia siqua exstant, brevia et simplicia esse necesse est; sed de paucissimis affirmare licet. Unum carmen P. VI non victori, sed filio eius dedicatum Delphis Pythiorum tempore cantatum esse veri simile est. De O. IV res incerta; O. XI Olympiae cantatum non esse constat; fortasse poeta ut Locris cantaretur scripserat, sed mittere oblitus in eius locum

O. X misit. O. VIII Aeginae, non Olympiae cantatum esse ex universa carminis indole apparet (cfr. vs. 69 sqq.). — Alia carmina aliquanto post victoriam cantata sunt, velut N. IX (vs. 51 sqq.); N. X (inter Heraea Argiva, cfr. vs. 21 sqq.). At non item N. III, quod intra ipsum mensem Nemeorum, sed sero transmissum est (cfr. vs. 3 sqq. et 80). — Pleraque carmina in ipso sollemni victoris reditu cantata esse vulgo existimant; quod quamquam in quibusdam (O. V. N. II) certum, in aliis (P. XII. O. XIV) veri haud absimile est, in aliis denique (O. VII. XIII. P. VIII. IX) a poeta significari videtur, tamen in universum aestimanti difficile est ad credendum, quia neque carmina tam celeriter mandari, confici, transmitti, doceri neque victoris reditus epinicii causa diutius differri poterat. Sed cum omni rei memoria destituti simus, res in incerto relinquenda. — Pleraque carmina longiora inter epulas cantata esse certum est (cfr. O. I 16. N. I 19. IX 48 sqq. P. XI 1—10). Eas autem epulas non privatas amicorum, sed aliquo pacto publicas fuisse ex ipsius rei natura apparet; vulgo sub divo multis audientibus habitae videntur (cfr. P. XI 1—10. Or. in Neaer. 33).

Ab epiniciorum genere aliena sunt P. II. III. N. XI. J. II. De N. XI res notissima; J. II ad Thrasybulum pro epistula missum. De P. II cfr. quae in Fleckeiseni ann. 1890 p. 441 disputavi; carmen in Hierone admonendo et eius amicis carpendis occupatum epinicium esse nequit. In P. III res obscurissima; nisi quod carmen post Ol. 77, quo anno poeta apud Hieronem versatus est, scriptum esse ex vs. 69 liquet.

Cap. II. De ambitu et argumento epinicii pactione vel more sollemni definitis. — Pro epiniciis pretium solutum esse constat; cuius magnitudinem ex ambitu carminis pependisse deque eo inter victorem et poetam ante convenisse necesse est (cfr. J. I 60 sqq.). Ambitus systematum, rarius stropharum numero definitus esse videtur (cfr. sch. J. I 85); carmina longiora plerumque regibus, tyrannis, hominibus opulentis et nobilibus scripta sunt. — Multas res in epiniciis commemorari necesse fuisse inter omnes constat; velut genus et locum victoriae, deum cui ludicrum sacrum esset, nomen victoris patrisque, denique victorias et ab ipso victore et cognatis ante partas. Et de his quidem poetam, cum neque omnes per se no-

visse nec memoria tenere posset, ab aliis edoctum fuisse apparet; interdum maius spatium occupant quam quod ipse sua sponte iis concessurus fuisse videri possit. Eiusdem generis sunt aliptarum et defunctorum victoris cognatorum laudationes, quae ex voluntate eius qui carmen mandaverat inserebantur (N. IV 79). Fabulas denique quae in N. IX, P. IX extr., N. I legantur, rogatu victoris insertas esse suspicor. — Haec omnia cum summa sententia qua totum carmen contineretur vix conciliari potuisse apparet.

Cap. III. Res epinicii quo modo canendi carminis occasione definitae fuerint. — Tres sunt loci ab epiniciorum scriptore tractandi: laudes victoris, gentis, patriae. Tractatio secundum harum rerum varietatem et ipsa varia est; tamen carminum civibus rerum publicarum dedicatorum leges quasdam communes deprehendere licet. Ipsa victoria nusquam describitur, sed praedicatur tantum. In laudando victore, gente, patria poeta brevis est et intra praedicationem gloriae victoria partae plerumque subsistit. Cur a victoria describenda abstinuerit, causa in obscuro est; ne victorum et eorum gentium facta et mores praedicaret, et civium et deorum invidia deterrebatur, et iisdem de causis ne ipsi quidem illi maiora postulabant. Inter civitates Graeciae similis invidia crebraeque simultates erant; poetae autem ne in una celebranda ceteros offenderet cavendum erat. — Tyranni et amici eorum quamquam liberius et copiosius laudantur, tamen nullum epinicium totum aut maiore ex parte in victoris praedicatione occupatum est, ipsisque laudibus semper fere admonitiones admiscentur. Alia est ratio carminum P. VI, quod encomium est epulis privatis destinatum, et J. II, quo Xenocrates (qui tum mortuus erat) celebratur. — Fabularum quae ad patriae vel rarius gentis commemorationem adnectuntur, quamquam ipsae quoque amplificationi inserviunt, tamen aliam rationem fuisse iam ambitus earum ostendit. Epiniciorum poetae multas res breviter perstringendas. non in paucis commorandum fuisse Pindarus ipse testatur (P. X 53 sq. XI 41 sqq.). — Directae quae vocatur tractationis ratio in P. VII illustratur; summa eius fuit, ut poeta quae occasionis propria essent exprimeret et locis communibus amplificaret. Intra eiusmodi tractationem in iis fere carminibus subsistit Pindarus, quae aut

brevissima sunt aut ipsius popularibus aut principibus rerum gestarum gloria praestantibus scripta. Sed ne in iis quidem imaginem victoris aut exprimendam proposuit aut usquam expressit. — Ad usum locorum communium illustrandum examinatur N. VI. Sententia quam poeta carmini praeposuit et usque ad vs. 28 persecutus est, in reliquis carminis partibus nusquam apparet. — Summa disputationis haec est: in partibus epinicii non fabulosis id sibi proponit Pindarus, ut ad voluntatem victoris, ad exspectationem audientium, ad artem generis antiquitus traditam quaecunque ad rem pertineant moderatione prudenti, colore ad rerum statum apto, nexu quodam extrario coniuncta tractet. Simul ex singulis locis quantum potest maximum fructum vere poeticum elicere studet. Reconditioris inter singula nexus plane incuriosus est.

Cap. IV. De vi et origine fabularum epiniciis insertarum. — Fabulam hic eam intellegimus, quae nullo aperto sententiarum nexu cum reliquo carmine coniuncta copiosam rerum mythicarum narrationem habeat; quae usitata ac prope sollemnis fabulae Pindaricae ratio est. — Duae adhuc rationes fuere fabulae explicandae, altera antiquitatis, quae ex forma epinicii profecta fabulas digressiones esse voluit, altera recentiorum, qui ut rerum unitatem servarent, simul ad sollemnem usum et magnum ambitum fabularum explicandum artiorem iis cum rebus victoris nexum tribuerunt. In utraque ratione veri aliquid inest; nam et fabula forma digressionis semper fere inducitur, et locus epinicii proprius et paene necessarius est. Sed eandem ob causam neutra ad explicationem sufficit, cum altera formam, altera res epinicii neglegat, et omnis explicandi conatus id sequi debet, ut fabulam et a ceteris epinicii rebus alienam, et iustam ac sollemnem epinicii partem fuisse ostendatur.

Priorum ratio utraque ex occasione epinicii universam generis artem explicare conatur. Cum autem fabulae usus inde non explicetur, ad historicam rationem confugiunt fabulamque ex antiquiore poesi chorica in epinicia translatam esse monent. Sed eam ipsam rationem si diligentius persecutus sis, universam quaestionem commutari videas. Antiquae poesis choricae proprium argumentum fabula fuit. Eius generis carmina quam-

quam in honorem dei cantabantur, tamen in deo praedicando parca fuisse videntur; brevi appellatione carmen deo quasi dedicabatur, ipsum carmen fabula erat. (In dramate fabula sola restat, dedicatio omissa est.) In epinicio cum hoc genus ad homines celebrandos translatum esset, ratio eadem mansit: proprium carminis argumentum fabula fuit, cetera quasi dedicatio. Cum fabulae ad civitatem victoris illustrandam fere pertinerent, cives eius tali carmine contentos fuisse consentaneum est; sed ne victor quidem ampliora postulabat, qui prorsus eadem ratione qua di ipsi celebraretur. Ita factum est, ut carmen quamquam totum in honorem victoris canebatur, tamen nequaquam totum, ne maiore quidem ex parte, laudes eius contineret. — Tamen interdum, si ipsa victoria satis amplam canendi materiam praebebat, fabula aut omnino deesse aut brevissime et quasi in speciem tractari poterat, quod paulatim latius serpsisse videtur; universa rei ratio eadem mansit. In qua antiquos non offendisse facile intellegitur; nos offendimus, et iure quidem. Sed ea offensio explicanda, non tollenda est.

Pars tertia. De Pindari in disponendo et eloquendo arte quaestiunculae.

Cap. I. De ratione fabulae epinicio inserendae. — Ubi ad fabulosam epinicii partem transitus fit, usitatissimae formae hae sunt: 1) Poeta de re aliqua se cantare velle dicit causamque addit (O. VI 22. VII 20. X 24. XIII 29 cett.). Causa plerumque est, quod fabula ad antiquitatem urbis vel gentis victricis pertineat. — 2) Fabula per pron. relat. ad unum aliquod vocabulum relatum adnectitur (O. I 23. III 13. VIII 30 cett.). — Transitus paulo artificiosiores habent O. IX (21—41); N. III (26—31); N. I (31—34); N. X (40—55). — In relinquenda fabula rarior pronominis relativi usus (N. V 37. III 64). Saepius fabula quasi in orbem ita circumducitur, ut poeta statim summam eius et eventum indicet, deinde copiosae narrationis circuitu ad eum ipsum finem perveniat, quem initio indicaverat. Hic poeta interdum ad ea quae fabulae causa reliquerat simpliciter redit, quasi eorum repetito fabulae initio in memoriam redierit (O. I 96. VI 71. P. IV 59—67. 259 sqq. IX 69). Haec digressionis forma iusta et legitima est. — Per senten-

tiam aliquam transitus fit P. III 59. N. IX 27. J. VIII 59. — Omnibus his locis per associationem idearum fabula et inducitur et relinquitur. — Sese interpellandi specie fabulam relinquit poeta P. X 50. XI 38. N. IV 69. J. VI 55. Omnis denique transitus abest ab O. VIII 54. XIII 93, quorum locorum pron. pers. 1. pers. proprium est; item ab O. IX 80; paulo aliter habet O. III 38. — In omnibus his locis si artiorem inter fabulae argumentum et reliquum carmen nexum intercedere statuas, formam carminis rebus aperte repugnare apparet.

Fabula etiam exempli vel comparationis causa adhibetur. Ubi hoc fit, plerumque brevissima est et simplicissima; raro in narrationem et ipsam brevem abit. Huc pertinent P. VIII 38 sqq. J. III + IV 70 sqq.; sed utrobique ipsa narratio (P. VIII 48—56. J. III + IV 74—78) ab exemplo aliena est. — Copiosa narratio fabulosa exemplo tota inservit P. II et VI. Sed in P. II fabula de Ixione, quae ad gratum ob beneficium animum commendandum inducitur, sententia longe diversa sed per se aeque apta concluditur (vs. 49—52); ut in fabula narranda poetam ab imperio eius sententiae cui ipse fabulam subiecerit descivisse appareat. — Contra in P. VI fabula qua sententia inducitur, eadem concluditur; sed ob id ipsum minus apte interponitur; nam ipsa narratio de morte Antilochi cum rebus victoris minime congruit. Poeta igitur cum fabulam unius sententiae imperio subiecisset, narrandi (vel describendi) libertatem, sine qua fabula nulla esse potest, sibi ipse ademit. Atque haec est disputationis summa, ut fabulam epinicii ab omni unius sententiae imperio prorsus liberam et immunem fuisse contendam.

Cap. II. De nexu sententiarum in transitionibus violato. — Illustrantur hi loci: N. VIII 17—23. P. IX 76—83. P. I 81—86. N. X 19—24. P. II 52—57. Quorum omnium id commune est, ut poeta ex una aliqua cogitationis via, quam longius persequi velle videbatur, interposito loco communi in aliam subito transeat; velut in P. I Hieronem se breviter laudaturum professus, cum quasi sese corrigendi causa invidiam misericordia potiorem esse interposuisset, Hieronem in iis quae sequuntur admonet, non laudat. Haec ratio ita explicatur, ut poetae mentem in singulis cogitationis vel elocutionis membris (velut in locis communibus) adeo occupatam fuisse statuatur, ut a vero

sententiarum nexu facile abriperetur. Haec observatiuncula confirmatur grammatica ratione locorum quales sunt O. X 86—96, VII 1—10 et in primis O. II 58, ubi verba codicibus tradita recte habere ostenditur. — Poetam autem eum qui ne simplicem quidem et facilem sententiarum nexum servare potuerit, tota carmina ex una sententia summa composuisse credibile non est.

Cap. III. Compositio carminis P. V illustratur. — Tres loci poetae tractandi erant: victor, victoria, Cyrene. Quorum primum ita divisit, ut initio carminis fortunam regiam Arcesilai, in fine virtutes eius praedicaret, unde quatuor carminis partes evaserunt. Hae simplici associatione idearum, nullo reconditiore sententiarum nexu inter se iunguntur. Eadem lex intra singulas partes, maxime tertiam (vs. 54—103) apparet. (In vs. 14 pro *ἐρχόμενον* scribendum est *ἐρχόμενος*; vs. 17—19 sic vertendi: inde ab aetatis origine vides honorem hunc maxime venerandum, qui ingenii tui pars est.) — In partibus carminis disponendis poetae prudens iudicium apparet; in singulis persequendis libero ingenii impetu ducebatur, in coniungendis casum quendam et associationem idearum saepe levissiman sequebatur. Huius rationis ipse conscius est (cfr. P. I 81 sq. IX 76 sq. N. V 16—21) nec sine gloria mentionem facit, atque hic aliquid impetus quem vocant Pindarici deprendere licet.

UNIV. OF
NOV 9
BOU
UNIVERSITY OF MICHIGAN
3 9015 01091 3518

DO NOT REMOVE
OR
MUTILATE CARD